
Mga Baruganan sa Ebanghelyo

Makab-ot nila ang kahibalo mahitungod sa ilang Manunubos ug ang mga mahinungdanong butang sa iyang doktrina, nga sila unta masayud kon unsaon sa pagduol kaniya ug maluwas. 1 Nephi 15:14

Mga Baruganan sa Ebanghelyo

Gimantala sa
Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw
Siyudad sa Salt Lake, Utah

Ang imong mga komentaryo ug mga sugyot kabahin niini nga basahon pasalamatan. Palihug ipadala kini ngadto sa Curriculum Development, 50 East North Temple Street, Salt Lake City, Utah 84150-0024.

E-mail: cur-development@ldschurch.org.

Palihug isulat ang imong pangalan, pinuy-anan, ward ug stake. Siguroha nga mabutang ang ulohan [title] sa basahon. Dayon ihatag ang imong mga komentaryo ug mga sugyot kabahin sa kamaayo sa basahon ug sa mga bahin nga nagkinahanglan nga palamboon.

Mga Sulod

<i>Pasiuna</i>	1
<i>Kapitulo 1</i> Atong Langitnon nga Amahan	5
<i>Kapitulo 2</i> Atong Langitnon nga Pamilya	11
<i>Kapitulo 3</i> Si Jesukristo, Atong Pinili nga Pangulo ug Manluluwas	17
<i>Kapitulo 4</i> Kagawasan sa Pagpili	21
<i>Kapitulo 5</i> Ang Paglalang	27
<i>Kapitulo 6</i> Ang Pagkapukan ni Adan ug ni Eva	33
<i>Kapitulo 7</i> Ang Espiritu Santo	37
<i>Kapitulo 8</i> Pag-ampo ngadto sa Atong Langitnon nga Amahan ..	41
<i>Kapitulo 9</i> Mga Propeta sa Dios	49
<i>Kapitulo 10</i> Mga Kasulatan	55
<i>Kapitulo 11</i> Ang Kinabuhi ni Kristo	63
<i>Kapitulo 12</i> Ang Pag-ula	73
<i>Kapitulo 13</i> Ang Priesthood	83
<i>Kapitulo 14</i> Organisasyon sa Priesthood	89
<i>Kapitulo 15</i> Ang mga Tawo sa Pakigsaad sa Ginoo	99
<i>Kapitulo 16</i> Ang Simbahan ni Jesukristo sa Unang mga Panahon	107
<i>Kapitulo 17</i> Ang Simbahan ni Jesukristo Karon	115
<i>Kapitulo 18</i> Hugot nga Pagtuo diha kang Jesukristo	123
<i>Kapitulo 19</i> Paghinulsol	131
<i>Kapitulo 20</i> Bunyag	141
<i>Kapitulo 21</i> Ang Gasa sa Espiritu Santo	147

<i>Kapitulo 22</i>	Ang mga Gasang sa Espiritu	153
<i>Kapitulo 23</i>	Ang Sakrament	163
<i>Kapitulo 24</i>	Ang Adlaw nga Igpapahulay	169
<i>Kapitulo 25</i>	Pagpuasa	177
<i>Kapitulo 26</i>	Sakripisyo	183
<i>Kapitulo 27</i>	Trabaho ug Personal nga Responsibilidad	191
<i>Kapitulo 28</i>	Serbisyo	199
<i>Kapitulo 29</i>	Ang Balaod sa Ginoo kabahin sa Panglawas	207
<i>Kapitulo 30</i>	Gugma nga Putli	213
<i>Kapitulo 31</i>	Pagkamatinuoron	221
<i>Kapitulo 32</i>	Mga Ikapulo ug Mga Halad	227
<i>Kapitulo 33</i>	Misyonaryo nga Buhat	233
<i>Kapitulo 34</i>	Pagpalambo sa Atong mga Talento	242
<i>Kapitulo 35</i>	Pagkamasulundon	249
<i>Kapitulo 36</i>	Ang Pamilya Mahimong Mahangturon	257
<i>Kapitulo 37</i>	Mga Responsibilidad sa Pamilya	263
<i>Kapitulo 38</i>	Mahangturon nga Kaminyoon	271
<i>Kapitulo 39</i>	Ang Balaod sa Kaputli	279
<i>Kapitulo 40</i>	Buhat sa Templo ug Family History	291
<i>Kapitulo 41</i>	Ang Kalibutan sa Espiritu Human sa Kinabuhi Dinhi sa Yuta	299
<i>Kapitulo 42</i>	Ang Pagpundok sa Balay ni Israel	305
<i>Kapitulo 43</i>	Mga Timailhan sa Ikaduhang Pag-anhi	311
<i>Kapitulo 44</i>	Ang Ikaduhang Pag-anhi ni Jesukristo	319
<i>Kapitulo 45</i>	Ang Milenyum	325
<i>Kapitulo 46</i>	Ang Katapusang Paghukom	331
<i>Kapitulo 47</i>	Kahimayaan	339
<i>Lista sa mga Biswal o Hulagway</i>		347
<i>Indeks</i>		351

Pasiuna

Giya sa Pagtuon ug ang Manwal sa Magtutudlo

Ang Mga Baruganan sa Ebanghelyo gisulat isip usa ka personal nga giya sa pagtuon ug isip usa ka manwal sa magtutudlo. Samtang ikaw nagtuon niini, nga nagtinguha sa Espiritu sa Ginoo, motubo ka sa imong panabut ug pagpamatuod sa Dios nga Amahan, ni Jesukristo ug sa Iyang Pag-ula, ug sa Pagpahiuli sa ebanghelyo. Makaplagnan nimo ang mga tubag sa mga pangutana sa kinabuhi, makaangkon og kasiguroan sa imong katuyoan ug bili sa kaugalingon, ug makaharong sa personal ug pamilya nga mga hagit uban sa hugot nga pagtuo.

Mga Instruksyon alang sa Pagtudlo diha sa Simbahan ug sa Panimalay

Ang pagka magtutudlo usa ka talagsaon nga responsibilidad nga naglakip sa daghang mga oportunidad sa paglig-on sa uban ug sa pagsuta nga sila “maamumahan pinaagi sa pulong sa Dios” (Moroni 6:4). Epektibo ang imong pagtudlo kon imong sundon kini nga mga baruganan:

- Higugmaa kadtong imong gitudloan.
- Magtudlo pinaagi sa Espiritu
- Itudlo ang doktrina.
- Pagdapit og makugihon nga pagkat-on.

Higugmaa Kadtong Imong Gitudloan.

Kon ipakita nimo ang imong gugma ngadto niadtong imong gitudloan, sila mahimong mas daling modawat sa Espiritu sa Ginoo. Sila mahimong mas madasigon sa pagkat-on ug mas bukas alang kanimo ug sa uban. Paninguhaa nga makaila nimo kadtong imong

---

---

mga gitudloan, ug pahibaloa sila nga tinuoray kang nagpakabana kanila. Magmahimong sensitibo sa mga hagit niadtong adunay espesyal nga mga panginahanglan. Pagmugna og usa ka komportable nga palibut sa imong klase aron ang mga partisipante mobati nga mahimo ra nga moduol kanimo alang sa tabang sa bisan unsa nga mga pangutana nga sila aduna mahitungod sa mga baruganan sa ebanghelyo ug kon unsaon sa paggamit niini.

Ang Espiritu sa Ginoo maanaa kon ang gugma ug panaghiusa anaa. Ang Ginoo nag-ingon, “Ako magahatag kaninyog bag-o nga sugo nga kinahanglan maghigugmaay kamo ang usa sa usa; maingon nga ako nahigugma kaninyo, kinahanglan nga maghigugmaay usab kamo ang usa sa usa.” (Juan 13:34).

Alang sa dugang pa niini nga hilisgutan, tan-awa sa *Pagtudlo, Walay Labaw Ka Mahinungdanon nga Tawag*, mga pahina 31–39.

Magtudlo pinaagi sa Espiritu

Ang pinaka importante nga mga butang nga imong matudlo gayud mao ang mga doktrina ni Kristo sumala sa gipadayag pinaagi sa mga kasulatan ug sa bag-ong mga propeta ug sumala sa gipamatud-an sa Espiritu Santo. Sa paghimo niini sa epektibong paagi, ikaw kinahanglan nga makabaton sa Espiritu sa Ginoo. “Ang Espiritu ihatag nganha kaninyo pinaagi sa pag-ampo diha sa hugot nga pagtuo,” miingon ang Ginoo, “ug kon kamo dili makadawat sa Espiritu kamo dili motudlo” (D&P 42:14; tan-awa usab sa D&P 50:13–22). Ang Espiritu Santo mao ang matuod nga magtutudlo, busa importante ang pagmugna og usa ka palibut diin ang Espiritu sa Ginoo maanaa.

Alang sa dugang pa niini nga hilisgutan, tan-awa sa *Pagtudlo, Walay Labaw Ka Mahinungdanon nga Tawag*, mga pahina 41–48.

Itudlo ang Doktrina.

Sa dili ka pa motudlo gikan sa usa ka kapitulo, tun-i kini og maayo aron masiguro nga imong nasabtan ang doktrina. Tun-i usab ang dugang nga mga kasulatan nga gisulat sa katapusan sa kapitulo. Makatudlo ka uban ang labaw ka sinsero og gahum kon ang mga pagtulun-an diha sa kapitulo nakaimpluwensya kanimo mismo.

Ayaw pagbanabana mahitungod sa doktrina sa Simbahan. Itudlo lamang kon unsay gisuportahan sa mga kasulatan, sa mga pulong sa buhing mga propeta ug mga apostoles, ug sa Balaang Espiritu (tan-awa sa D&P 42:12–14; 52:9).

Kon ikaw gitawag sa pagtudlo og usa ka korum o klase gamit niini nga basahon, ayaw ipuli ang mga materyal nga gikan sa gawas, bisan unsa pa kini ka madanihon. Pagmatinud-anon sa mga kasulatan ug sa mga pulong diha sa basahon. Kon angay, paggamit og personal nga mga kasinatian ug mga artikulo gikan sa mga magasin sa Simbahan nga ikadugang sa mga leksyon.

Alang sa dugang pa niini nga hilisgutan, tan-awa sa *Pagtudlo, Walay Labaw Ka Mahinungdanon nga Tawag*, mga pahina 50–59.

Pagdapit og Makugihon nga Pagkat-on.

Samtang ikaw magtudlo, tabangi ang uban nga makita kon sa unsang paagi nga ang mga baruganan sa ebanghelyo magamit sa inadlawng panginabuhi. Idasig ang mga panaghisgut kon sa unsang paagi kini nga mga baruganan makaapekto sa atong mga pagbati mahitungod sa Dios, sa atong mga kaugalingon, sa atong mga pamilya, ug sa atong mga silingan. Awhaga ang mga partisipante nga magpuyo sumala sa mga baruganan.

Paningkamuti ang pagpaapil sa daghang tawo kutob sa mahimo diha sa leksyon. Mahimo nimo kini pinaagi sa pagdapit kanila sa pagbasa og kusog, sa pagtubag sa mga pangutana, o sa pagpaam-bit og mga kasinatian, apan buhata lamang kini kon sigurado ka nga dili kini makahatag og kaulawan kanila. Mahimo kang mohatag og espesyal nga mga buluhaton sa mga sakop sa klase samtang nangandam sa mga leksyon. Magmahimong sensitibo sa mga panginahanglan ug mga pagbati sa uban. Mahimo kang makigsulti sa pribadong paagi sa mga indibidwal sa dili pa magleksyon ug mangutana kon unsay ilang gibati kabahin sa pag-apil.

Alang sa dugang pa niini nga hilisgutan, tan-awa sa *Pagtudlo, Walay Labaw Ka Mahinungdanon nga Tawag*, mga pahina 61–74.

Dugang nga Tabang alang sa mga Magtutudlo

Ang matag kapitulo niini nga basahon adunay usa o duha ka mga mubo nga sulat alang sa mga magtutudlo. Kining mga mubo nga sulat naglakip og mga ideya nga makatabang kanimo sa imong paningkamot sa paghigugma niadtong imong mga gitudloan, sa pagtudlo pinaagi sa Espiritu, sa pagtudlo sa doktrina, ug sa pag-dapit og makugihon nga pagkat-on tali niadtong inyong mga gitudloan.

Atong Langitnon nga Amahan

Kapitulo 1

Adunay Dios

- Unsa ang pipila ka mga butang nga nagpamatuod kanimo nga adunay Dios?

Si Alma, usa ka propeta sa Basahon ni Mormon, misulat, “Ang tanan nga mga butang nagpakita nga adunay Dios; oo, gani ang yuta, ug ang tanan nga mga butang nga anaa sa ibabaw niini, oo, ug ang paglihok niini, oo, ug usab ang tanan nga mga planeta diin naglihok sa ilang naandan nga paagi nagsaksi nga adunay Makagagahum nga Tiglalang” (Alma 30:44). Makahangad kita ngadto sa langit inig ka gabii ug makakuha og ideya kon unsa ang gipasabut ni Alma. Adunay minilyon ka mga bitoon ug mga planeta, nga tanan anaa sa hingpit nga pagkahimutang. Wala kini moabut diha nga sulagma lamang. Makita nato ang mga buhat sa Dios diha sa kalangitan ug sa kayutaan. Ang daghang matahum nga mga tanom, ang daghang lain-lain nga matang sa kahayopan, kabungturan, kasapaan, mga panganod nga naghatag kanato og ulan ug niyebe—kining tanan nagpamatuod nga adunay Dios.

Ang mga propeta nagtudlo kanato nga ang Dios mao ang Makagagahum nga Magmamando sa kalibutan. Ang Dios nagpuyo sa langit (tan-awa sa D&P 20:17). Pinaagi sa Iyang Anak, nga si Jesukristo, Iyang gilalang ang langit ug ang yuta ug ang tanan nga mga butang nga anaa diha niini (tan-awa sa 3 Nephi

---

Alang sa mga magtutudlo: Gamita ang mga pangutana nga anaa sa sinugdanan sa seksyon aron sa pagsugod og usa ka diskusyon ug dad-a ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa mga teksto sa pagpangita og dugang nga impormasyon. Gamita ang mga pangutana nga anaa sa katapusan sa usa ka seksyon aron sa pagtabang sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya nga makapamalandong ug maghisgot kon unsay gipasabut sa ilang gibasa ug unsaon sa paggamit niini sa ilang mga kinabuhi.

9:15; Moises 2:1). Iyang gihimo ang buwan, ang mga bitoon, ug ang adlaw. Iyang gihan-ay kini nga kalibutan ug mihatag niini og panagway, lihok ug kinabuhi. Iyang gibutangan ang hangin ug ang tubig og mga buhi nga butang. Iyang gipuno ang kabung-turan ug kapatagan uban sa tanang matang sa mga hayop. Siya mihatag kanato og adlaw ug gabii, ting-init ug tingtugnaw, panahon sa pagpananom ug sa pag-ani. Iyang gihimo ang tawo sa kaugalingon Niyang hitsura nga mahimong magmamando ibabaw sa uban Niyang mga gilalang (tan-awa sa Genesis 1:26–27).

Ang Dios mao ang Labing Gamhanan ug Labing Hingpit kang kinsa kita nagatuo ug kang kinsa kita nagsimba. Siya “ang Halangdong Ginikanan sa kalibutan,” ug Siya “nagtan-aw sa kinatibuk-ang tawhanong pamilya uban sa inamahan nga pag-atiman ug amahanon nga pagtagad” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* [2007], 45–46).

Ang Kinaiya sa Dios

- Unsa ang ubang mga kinaiya sa Dios?

Tungod kay kita gihimo diha sa Iyang panagway (tan-awa sa Moises 2:26; 6:9), nasayud kita nga ang mga lawas sama sa Iyang lawas. Ang iyang mahangturon nga espiritu gisulod sa usa ka mahikap nga lawas nga may unod ug bukog (tan-awa sa D&P 130:22). Ang lawas sa Dios, hinoon, nahingpit ug nahimaya na, uban sa himaya nga lisud ihulagway.

Ang Dios hingpit. Siya ang Dios sa pagkamatarung, nga may mga kinaiya sama sa kalooy, gugmang putli, kamatuoran, gahum, hugot nga pagtuo, kahibalo, ug paghukom. Siya gamhanan sa tanan. Siya nasayud sa tanang mga butang. Siya puno sa pagkamaayo.

Ang tanang maayong mga butang nagagikan sa Dios. Ang tanan Niya nga gihimo mao ang pagtabang sa Iyang mga anak nga mahimong sama Kaniya. Siya miingon, “Kay tan-awa, mao kini ang akong buhat ug ang akong himaya—ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhi nga dayon sa tawo.” (Moises 1:39).

- Nganong importante man alang kanato nga masabtan ang kinaiya sa Dios?
-

Pagkaila sa Dios

- Unsaon man nato sa pagkaila sa Dios?

Ang pagkaila sa Dios importante kaayo nga ang Manluluwas miingon, “Mao kini ang kinabuhi nga walay katapusan, nga sila maka-ila unta kanimo nga mao lamang ang tinuod nga Dios, ug kang Jesukristo, nga ikaw mipadala” (Juan 17:3).

Ang una ug labawng mahinungdanon nga sugo mao, “Higugmaon mo ang Ginoo nga imong Dios uban sa imong bug-os nga kasing-kasing” (Mateo 22:37).

Kon mas nakaila kita sa Dios, mas mahigugma kita Kaniya ug mohupot sa Iyang mga sugo (tan-awa sa 1 Juan 2:3–5). Pinaagi sa paghupot sa Iyang mga sugo mamahimo kitang sama Kaniya.

Makaila kita sa Dios kon kita:

1. Motuo nga Siya anaa gayud ug nga Siya nahigugma kanato (tan-awa sa Mosiah 4:9).
2. Magtuon sa mga kasulatan (tan-awa sa 2 Timoteo 3:14–17).
3. Mag-ampo ngadto Kaniya (tan-awa sa Santiago 1:5).
4. Mosunod sa tanan Niyang mga kasugoan kutob sa atong mahimo (tan-awa sa Juan 14:21–23).

Kon atong buhaton kining mga butanga, makaila kita sa Dios ug sa katapusan makabaton og kinabuhing dayon.

- Pamalandong kon unsa ang imong mahimo aron mas mapaduol sa Dios.

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Buhat 7:55–56 (Ang Anak anaa sa tuo nga kamot sa Amahan)
- D&P 88:41–44 (mga kinaiya sa Dios)
- Salmo 24:1 (ang yuta iya sa Ginoo)
- Moises 1:30–39 (Paglalang)
- Alma 7:20 (And Dios dili makahimo og sayop)

- Joseph Smith—Kasaysayan 1:17 (Ang Amahan ug ang Anak may tagsa-tagsa ka lawas)
- Alma 5:40 (ang maayo nagagikan sa Dios)
- Juan 14:6–9 (Ang Anak ug ang Amahan susama)
- Mormon 9:15–20 (Dios sa mga milagro)
- Amos 3:7 (Dios sa pagpadayag)
- Juan 3:16 (Dios sa gugma)

Atong Langitnon nga Pamilya

Kapitulo 2

Kita mga Anak sa Atong Langitnong Amahan

- Unsa man ang gitudlo sa mga kasulatan ug sa mga propeta sa ulahing mga adlaw kabahin sa atong relasyon sa Dios?

Ang Dios dili lamang atong Magmamando ug Tiglalang; Siya usab ang atong Langitnong Amahan. Ang tanang mga lalaki ug mga babaye mga anak gayud sa Dios. “Ang tawo, isip espiritu, gipanamkon ug natawo sa langitnong mga ginikanan, ug gimatuto ngadto sa pagkahingkod diha sa walay katapusang mga mansyon sa Amahan, sa wala pa moanhi dinhi sa yuta sulod sa usa ka temporal [yutan-on] nga lawas” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph F. Smith* [1998], 335).

Ang matag tawo nga matawo gayud sa yuta atong espiritung igsoon nga lalaki o babaye. Tungod kay kita espiritu nga mga anak sa Dios, atong napanunod ang potensyal aron mapalambo ang Iyang balaan nga mga kinaiya. Pinaagi sa Pag-ula ni Jesukristo, kita mamahimong sama sa atong Langitnong Amahan ug makadawat sa kahingpitan sa hingpit nga kalipay.

- Sa unsang paagi ang imong kahibalo nga ikaw anak sa Dios nakaimpluwensya sa imong hunahuna, mga pulong, ug mga lihok?

Alang sa mga magtutudlo: Dili kinahanglan nga itudlo nimo ang tanan sa matag kapitulo. Samtang mainampoon ka nga mangandam sa pagtudlo, tinguhaa ang giya sa Espiritu aron masayud kon asa nga mga dapit sa kapitulo ang kinahanglan nimong itudlo ug kon asa nga mga pangutana ang kinahanglan nimong ipangutana.

Gipalambo Nato ang mga Gawi ug mga Talento Samtang Nagpuyo Kita sa Langit

- Hunahunaa ang mga talento ug mga gasa nga gipanalangin kanimo.

Ang mga kasulatan nagtudlo kanato nga ang mga propeta mian-dam sa ilang mga kaugalingon nga mamahimong mga pangulo dinhi sa yuta samtang sila mga espiritu pa didto sa langit (tan-awa sa Alma 13:1–3). Sa wala pa sila matawo sa mortal nga mga lawas, sila giordinahan nang daan (gipili) sa Dios nga mamahimong mga pangulo dinhi sa yuta. Si Jesus, si Adan, ug si Abraham ang pipila niini nga mga pangulo. (Tan-awa sa Abraham 3:22–23.) Si Joseph Smith mitudlo nga “ang matag tawo nga adunay calling [buluhaton] sa pagpangalagad sa mga lumulupyo sa kalibutan gi-orden [nang daan] niana gayud nga katuyoan” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* [2007], 619). Hinoon, ang matag usa dinhi sa yuta gawasnon sa pagdawat o pagsalikway sa bisan unsa nga oportunidad sa pagserbisyo.

Kitang tanan dili managsama didto sa langit. Nasayud kita, sama pananglit, nga kita mga anak nga lalaki ug mga anak nga babaye sa langitnong mga ginikanan—mga lalaki ug mga babaye (tan-awa sa “Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan,” *Ensign*, Nob. 1995, 102). Kita adunay giangkong nga lain-laing mga talento ug mga abilidad, ug gitawag kita sa pagbuhat og lain-laing mga butang sa yuta. Makakat-on pa kita og daghan kabahin sa atong “mahangturong mga posibilidad” kon atong madawat ang atong patriyarkal nga mga panalangin (tan-awa sa Thomas S. Monson, sa Conference Report, Okt. 1986, 82; o sa *Ensign*, Nob. 1986, 66).

Usa ka tabil ang mitabon sa atong mga panumduman sa atong kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, apan ang atong Amahan sa Langit nahibalo kon kinsa kita ug unsa ang atong gibuhay sa wala pa kita moanhi dinhi. Siya mipili sa panahon ug dapit alang sa matag usa kanato nga ipakatawo aron kita makakat-on sa mga lek-syon nga personal natong gikinahanglan ug sa pagbuhat sa atong pinakamaayo uban sa tagsa-tagsa natong mga talento ug mga gawi.

- Sa unsang paagi nga ang mga talento sa ubang tawo nakapanalangin kanimo? Sa unsang paagi nga ang imong mga talento ug mga gasa nakapanalangin sa uban?

Ang Atong Langitnong Amahan Mitanyag og usa ka Plano alang Kanato aron Mamahimong Sama Kaniya

- Sa unsang paagi nga ang kinabuhi sa yuta nakatabang kanato nga maandam nga mamahimong sama sa atong Langitnong Amahan?

Ang atong Langitnong Amahan nasayud nga dili kita mouswag lapas pa sa usa ka piho nga kinutuban gawas kon kita mobiya Kaniya sulod sa usa ka panahon. Gusto nila nga atong mapalambo ang diosnong mga kinaiya nga Iyang nabatonan. Sa paghimo niini, kita kinahanglan nga mobiya sa atong panimalay sa wala pa sa yuta aron masulayan ug makaangkon og kasinatian. Ang atong mga espiritu nagkinahanglan nga masul-uban og yutan-ong mga lawas. Kita kinahanglan gayud nga mobiya sa atong yutan-on nga mga lawas sa panahon sa kamatayon ug mahiusa niini pag-usab panahon sa Pagkabanhaw. Dayon atong madawat ang imortal nga mga lawas nga sama nianang sa atong Langitnong Amahan. Kon kita molampus sa atong mga pagsulay, madawat nato ang kahingpitan sa hingpit nga kalipay nga nadawat sa atong Langitnong Amahan. (Tan-awa sa D&P 93:30–34.)

Ang atong Langitnong Amahan mipatawag og usa ka Dakong Konseho aron ipahibalo ang Iyang plano alang sa atong pag-uswag (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith*, [209], 619). Atong nahibaloan nga kon mosunod kita sa Iyang plano, mamahimo kitang sama Kaniya. Mabanhaw kita; kita makabaton sa tanan nga gahum sa langit ug sa yuta; kita mamahimo nga langitnong mga ginikanan ug makabaton og espiritu nga mga anak sama sa Iyang nahimo (tan-awa sa D&P 132:19–20).

Alang sa mga magtutudlo: Ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya malagmit nga mohatag og mahunahunaon nga tubag sa pangutana kon sila mahatagan og panahon sa pagpamalandong sa ilang tubag. Sama pananglit, pagkahuman og pangutana, mahimo kang moingon, “Palihug hunahuna sa makadiyot ang inyong itubag, ug dayon pangayoon nako ang mga tubag.” Dayon hatagi sila og panahon sa pagpamalandong.

Atong nahibaloan nga mohatag Siya og usa ka yuta alang kanato diin atong mapamatud-an ang atong mga kaugalingon (tan-awa sa Abraham 3:24–26). Usa ka tabil motabon sa atong mga panumduman, ug kita makalimot sa atong langitnon nga panimalay. Gikinahanglan kini aron magamit nato ang atong kabubut-on sa pagpili sa maayo o sa dautan nga dili maimpluwensyahan sa panumduman sa atong pagpuyo kauban sa atong Langitnong Amahan. Niana kita makasunod Kaniya tungod sa atong hugot nga pagtuo Kaniya, dili tungod sa atong kahibalo o panumduman Kaniya. Siya motabang kanato sa pag-ila sa kamatuoran sa higayon nga kita makadungog niini pag-usab dinhi sa yuta (tan-awa sa Juan 18:37).

Didto sa Dakong Konseho kita usab nahibalo sa katuyoan alang sa atong pag-uswag: aron makabaton og kahingpitan sa hingpit nga kalipay. Hinoon, nakat-unan usab nato nga ang uban malingla, mosubay sa lain nga mga dalan, ug mawala sa ilang agi-anan. Atong nahibaloan nga ang tanan kanato adunay mga pagsulay sa atong mga kinabuhi: sakit, kasagmuyo, kasakit, kasubo, ug kamatayon. Apan atong nasabtan nga kini ihatag kanato alang sa kaugalingon natong kasinatian ug sa atong kaayohan (tan-awa sa D&P 122:7). Kon tugutan nato kini, kini nga mga pagsulay molimpyo kanato kay sa mopildi kanato. Kini motudlo kanato nga makabaton og paglahutay, pagpailub, ug gugma nga putli (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 17–20).

Niini nga konseho nahibaloan usab nato nga tungod sa atong kahuyang, kitang tanan gawas sa gagmayng mga bata makasala (tan-awa sa D&P 29:46–47). Nahibaloan nato nga usa ka Manluluwas ang ipadala alang kanato aron kita makabuntog sa atong mga sala ug mabuntog ang kamatayon pinaagi sa pagkabanhaw. Nahibaloan nato nga kon atong ibutang ang atong hugot nga pagtuo Kaniya, magtuman sa Iyang pulong ug mosunod sa Iyang ehemplo, kita mahimaya ug mamahimong sama sa atong Langitnong Amahan. Atong madawat ang kahingpitan sa hingpit nga kalipay.

- Ilista ang pipila sa mga kinaiya sa Langitnong Amahan. Sa unsang paagi nga ang plano sa kaluwasan makatabang kanato sa pagpalambo niini nga mga kinaiya?

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Hebreohanon 12:9 (Ang Dios mao ang Amahan sa atong mga espiritu)
- Job 38:4–7 (ang kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta gipasabut)
- Abraham 3:22–28 (panan-awon sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta)
- Jeremias 1:5 (panan-awon sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta)
- D&P 29:31–38 (panan-awon sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta)
- Moises 3:4–7 (mga espirituhanon ug temporal nga mga nilalang)
- 1 Mga Taga-Corinto 15:44 (espirituhanon ug temporal nga mga nilalang)
- D&P 76:23–24 (mga anak nga lalaki ug mga anak nga babaye)
- D&P 132:11–26 (plano alang sa pag-uswag)

Si Jesukristo, Atong Pinili nga Pangulo ug Manluluwas

Kapitulo 3

Usa ka Manluluwas ug Pangulo ang Gikinahanglan

- Nganong gikinahanglan man nga mobiya kita sa presensya sa Langitnong Amahan? Nganong gikinahanglan man nato ang Manluluwas?

Sa diha nga ang plano alang sa atong kaluwasan gipahibalo ngari kanato didto sa kalibutan sa espiritu sa wala pa dinhi sa yuta, nalipay kaayo kita nga kita misinggit sa kalipay (tan-awa sa Job 38:7).

Atong nasabtan nga kinahanglan kitang mobiya sa atong langitnong panimalay sulod sa usa ka panahon. Dili kita magpuyo sa presensya sa atong Langitnong Amahan. Samtang layo kita Kaniya, kitang tanan makasala ug ang uban kanato mahisalaag sa atong agianan. Ang atong Langitnong Amahan nasayud ug nahigugma sa matag usa kanato. Nahibalo Siya nga magkinahanglan kita og tabang, mao nga Siya miplano og paagi aron sa pagtabang kanato.

Nagkinahanglan kita og Manluluwas nga mobayad sa atong mga sala ug motudlo kanato unsaon sa pagbalik ngadto sa atong Langitnong Amahan. Ang atong Amahan miingon, “Kinsa ang akong ipadala?” (Abraham 3:27.) Si Jesukristo, nga gitawag og Jehova, miingon, “Ania Ako, ipadala ako” (Abraham 3:27; tan-awa usab sa Moises 4:1–4).

Si Jesus andam nga moanhi sa yuta, mohatag sa Iyang kinabuhi alang kanato, ug modala diha Kaniya sa atong mga sala. Siya, sama sa atong Langitnong Amahan, gusto nga kita mopili kon kita

---

mosunod ba sa mga sugo sa Langitnong Amahan. Siya nasayud nga kita kinahanglan nga gawasnon sa pagpili aron mapamatud-an ang atong kaugalingon nga angayan sa kahimayaan. Si Jesus miingon, “Amahan, ang imong pagbuot mao ang matuman, ug ang himaya imo sa kahangturan” (Moises 4:2).

Si Satanas nga gitawag og Lucifer, miduol usab, nga nag-ingon, “Tan-awa, ania ako, ipadala ako, ako mahimo nga imong anak, ug ako motubos sa tanan nga mga katawhan, nga walay usa ka kalag nga mawala, ug sa pagkatinuod ako mobuhat niini; busa ihatag kanako ang imong dungog” (Moises 4:1). Si Satanas gustong mopugos kanatong tanan sa pagbuhat sa iyang kabubut-on. Ubos sa iyang plano, dili kita tugutan sa pagpili. Iyang kuhaon ang kagawasan sa pagpili nga gihatag kanato sa Amahan. Si Satanas gustong moangkon sa tanang dungog alang sa atong kaluwasan. Ubos sa iyang laraw, ang atong tuyo sa pag-anhi sa yuta mapakyas unta (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: David O. McKay* [2003], 251).

Si Jesukristo, Nahimo nga Atong Pinili nga Pangulo ug Manluluwas

- Samtang basahon nimo kini nga seksyon, hunahunaa ang mga pagbati nga anaa kanimo alang sa Manluluwas.

Human makadungog sa duha ka anak nga lalaki nga misulti, ang Langitnong Amahan miingon, “Ako mopadala sa una” (Abraham 3:27).

Si Jesukristo gipili ug giordinahan nang daan nga mahimo natong Manluluwas. Daghan nga mga kasulatan ang nagsulti kabahin niini (tan-awa sa, alang sa sanglitanan, 1 Pedro 1:19–20; Moises 4:1–2). Usa ka kasulatan nagsulti kanato nga dugay na sa wala pa matawo si Jesus, Siya mipakita ngadto sa usa ka propeta sa Basahon ni Mormon nga nailhan nga igsoon ni Jared ug miingon: “Tan-awa, Ako mao siya kinsa giandam gikan sa katukuran sa kalibutan sa pagtubos sa akong mga katawhan. Tan-awa, Ako mao si Jesukristo. . . . Ngari kanako mahimo nga ang mga katawhan adunay kinabuhi, ug nga sa kahangturan, sila kinsa motuo sa akong ngalan” (Ether 3:14).

Dihang si Jesus mipuyo sa yuta, Siya mitudlo: “Ako nanaog gikan sa langit, dili sa pagbuhat sa akong kaugalingon nga kabubut-on, apan ang kabubut-on kaniya nga mipadala kanako. . . . Ug kini mao ang kabubut-on kaniya nga mipadala kanako nga matag usa diin nakakita sa Anak, ug nagtuo kaniya, mahimo nga makaangkon og kinabuhi nga walay katapusan: Ug Ako mobayaw kaniya sa katapusan nga adlaw” (Juan 6:38, 40).

Ang Gubat sa Langit

Tungod kay ang atong Langitnong Amahan mipili ni Jesukristo nga mamahimo natong Manluluwas, si Satanas nasuko ug mibatok. Dihay gubat sa langit. Si Satanas ug ang iyang mga sumusunod nakig-away batok ni Jesukristo ug sa Iyang mga sumusunod. Ang mga sumusunod sa Manluluwas “midaug batok kanila [ni Satanas] pinaagi sa dugo sa Kordero, ug sa pulong sa ilang pagpanghimatuod” (Pinadayag 12:11).

Niining dako nga pagbatok, si Satanas ug ang tanang espiritu nga misunod kaniya gisalikway gikan sa atubangan sa Dios ug gihulog gikan sa langit. Ikatulo nga bahin sa panon sa langit gisilutan tungod sa pagsunod ni Satanas (tan-awa sa D&P 29:36). Sila gikuhahan sa katungod nga makaangkon og mortal nga mga lawas.

Tungod kay kita ania sa yuta ug adunay mga mortal nga lawas, kita nasayud nga gipili nato ang pagsunod ni Jesukristo ug sa atong Langitnong Amahan. Si Satanas ug ang iyang mga sumusunod ania usab sa yuta, apan mga espiritu. Wala sila makalimot kon si kinsa kita, ug sila anaa sa atong palibut sa tanang adlaw, magtintal kanato ug moagni kanato sa pagbuhat og mga butang nga dili ikahimuot sa atong Langitnong Amahan. Sa atong kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, gipili nato nga mosunod kang Jesukristo ug modawat sa plano sa Dios. Kinahanglan kitang mopadayon sa pagsunod ni Jesukristo dinhi sa yuta. Pinaagi lamang sa pagsunod Kaniya nga kita makabalik sa atong langitnong panimalay.

- Sa unsang mga paagi nga ang Gubat sa Langit nagpadayon karon?

Kita adunay mga Pagtulun-an sa Manluluwas nga Pagasundon

- Hunahunaa kon sa unsang paagi nga ang mga pagtulun-an sa Manluluwas nakaimpluwensya kanimo.

Sukad sa sinugdan, si Jesukristo nagpadayag sa ebanghelyo, nga nagsulti kanato unsay angay natong buhaton aron makabalik sa atong Langitnong Amahan. Sa gitakda nga panahon Siya Mismo mianhi sa yuta. Iyang gitudlo ang plano sa kaluwasan ug kahimayaan pinaagi sa Iyang pulong ug sa pamaagi sa Iyang pagpakabuhi. Iyang gitukod ang Iyang Simbahan ug ang Iyang priesthood dinhi sa yuta. Iyang gidala ang atong mga sala diha Kaniya.

Pinaagi sa pagsunod sa Iyang mga pagtulun-an, kita makapanunod sa usa ka dapit didto sa celestial nga gingharian. Iyang gibuhat ang Iyang bahin aron sa pagtabang kanato nga makabalik ngadto sa atong langitnong panimalay. Mag-agad ra sa matag usa kanato karon ang paghimo sa atong bahin ug mamahimong takus sa kahimayaan.

Dugang nga mga Kasulatan

- Moises 4:1–4; Abraham 3:22–28 (Manluluwas gipili didto sa kinabuhi sa wala pa sa yuta)
- D&P 76:25–29 (Gubat sa Langit)
- Pinadayag 12:7–9, 11 (ang mga sumusunod sa Manluluwas midaug batok ni Satanas pinaagi sa dugo sa Kordero, ug sa pulong sa ilang pagpanghimatuod).
- Isaias 14:12–15 (ngano nga si Lucifer gisalikway)

Alang sa mga magtutudlo: Mahimo nimong patun-on ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya sa “Dugang nga mga Kasulatan” nga magtinagsa, magpares, o isip tibuok nga pundok.

Kagawasan sa Pagpili

Kapitulo 4

Ang Kabubut-on Usa ka Mahangturon nga Baruganan

- Kon adunay mangutana kanimo kon nganong importante man nga adunay kabubut-on, unsa man ang imong isulti?

“Ikaw mahimo nga makapili alang sa imong kaugalingon, kay kini gihatag nganha kanimo” (Moises 3:17).

Ang Dios misulti kanato pinaagi sa Iyang mga propeta nga kita gawasnon sa pagpili tali sa maayo ug sa dautan. Kita mahimong mopili sa kalingkawasan ug kinabuhing dayon pinaagi sa pagsunod kang Jesukristo. Kita gawasnon usab nga mopili sa pagkaulipon ug kamatayon pinaagi sa pagsunod kang Satanas. (Tan-awa sa 2 Nephi 2:27.) Ang katungod sa pagpili tali sa maayo ug sa dautan ug ang paglihok alang sa atong kaugalingon gitawag og kabubut-on.

Sa atong kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta kita adunay moral nga kabubut-on. Usa sa katuyoan sa yutan-ong kinabuhi mao ang pagpakita kon unsa nga mga pagpili ang atong pagabuhaton (tan-awa sa 2 Nephi 2:15–16). Kon kita gipugos pa sa pagpili sa matarung, dili unta kita makapakita unsa ang atong pilion alang sa atong kaugalingon. Ingon man, mas malipay kitang mobuhat sa mga butang kon kita ang mihimo sa kaugalingon natong mga pagpili.

Ang kabubut-on usa sa mga mahinungdanong butang nga mitumaw didto sa Konseho sa Langit sa wala pa dinhi sa yuta. Mao kadto ang usa sa mga nag-unang hinungdan sa kasungian tali sa mga sumusunod ni Kristo ug sa mga sumusunod ni Satanas. Si Satanas miingon, “Tan-awa, ania ako, ipadala ako, ako mahimo nga imong anak, ug ako motubos sa tanan nga mga katawhan, nga walay usa ka kalag nga mawala, ug sa pagkatinuod ako mobuhat niini; busa ihatag kanako ang imong dungog” (Moises 4:1).

Sa iyang pagsulti niini, siya “misukol batok [sa Dios] ug nagtinguha sa paglaglag sa kabubut-on sa tawo” (Moises 4:3). Ang iyang tan-yag wala dawata, ug siya gisalikway gikan sa langit uban sa iyang mga sumusunod (tan-awa sa D&P 29:36–37).

Ang Kabubut-on Usa ka Mahinungdanon nga Bahin sa Plano sa Kaluwasan

Ang kabubut-on naghimo sa atong kinabuhi sa yuta nga usa ka panahon sa pagsulay. Sa dihang giplano ang mortal nga paglalang sa Iyang mga anak, ang Dios miingon, “Kita mosulay [motino] kanila dinhi, aron pagsuta kon sila mobuhat ba sa tanan nga mga butang bisan unsa ang isugo sa Ginoo nga ilang Dios ngadto kanila” (Abraham 3:25). Kon wala ang gasa sa kabubut-on, kita unta dili makahimo sa pagpakita sa atong Langitnong Amahan kon kita motuman ba sa tanan Niyang gisugo kanato. Tungod kay kita makahimo man sa pagpili, kita ang manubag sa mga kaugalingon natong mga binuhatan (tan-awa sa Helaman 14:30–31).

Kon kita mopili sa pagpuyo sumala sa plano sa Dios alang kanato, ang atong kabubut-on malig-on. Ang mga matarung nga mga pagpili makadugang sa atong gahum sa paghimo og mas daghan pang matarung nga mga pagpili.

Samtang kita mosunod sa mga sugo sa atong Amahan, motubo kita diha sa kaalam ug kalig-on sa kinaiya. Ang atong hugot nga pagtuo magkadugang. Mas sayon alang kanato ang paghimo og matarung nga mga pagpili.

Kita nagsugod sa paghimo og mga pagpili sa dihang kita mga espiritu pa nga mga anak didto sa presensya sa atong Langitnong Amahan. Ang atong mga pagpili didto naghimo natong takus nga moanhi sa yuta. Ang atong Langitnong Amahan gusto nga motubo kita diha sa hugot nga pagtuo, gahum, kahibalo, kaalam, ug sa tanang maayo nga mga butang. Kon kita mohupot sa Iyang mga sugo ug mohimo og matarung nga mga pagpili, kita makakat-on ug makasabut. Kita mamahimo nga sama Kaniya. (Tan-awa sa D&P 93:28.)

- Sa unsang paagi nga ang paghimo og matarung nga mga pagpili makatabang kanato nga mohimo og dugang pa nga matarung nga mga pagpili?

Ang Kabubut-on Nagkinahanglan Nga Adunay usa ka Pagpili

- Ngano nga ang katugbang gikinahanglan man?

Dili kita makapili sa pagkamatarung gawas lamang kon ang katugbang sa maayo ug dautan anaa sa atong atubangan. Si Lehi, usa ka propeta sa Basahon ni Mormon, miingon sa iyang anak nga si Jacob nga aron sa pagpahinabo sa walay katapusan nga mga katuyoan sa Dios, kinahanglan nga adunay “katugbang sa tanang mga butang. Kay kon wala, . . . ang pagkamatarung dili gayud mapahinabo, ni ang pagkadautan, ni ang pagkabalaan ni ang pagkauyamot ni ang pagkamaayo ni ang pagkangil-ad” (2 Nephi 2:11).

Ang Dios mitugot ni Satanas nga mosupak sa maayo. Ang Dios miingon mahitungod ni Satanas:

“Ako nagsugo nga siya isalikway;

“Ug siya nahimo nga Satanas, oo gani ang yawa, ang amahan sa tanan nga mga bakak, sa pag-ilad ug sa pagbuta sa mga tawo, ug pagdala kanila nga ulipon sa iyang pagbuot, gani kutob sa dili maminaw ngadto sa akong tingog” (Moises 4:3–4).

Si Satanas mohimo sa tanan niyang mahimo sa paglaglag sa buhat sa Dios. Siya nagtinguha “sa kauyamot sa tanan nga mga katawhan. . . . Kay siya nagtinguha nga ang tanan nga mga tawo unta mahimo nga mauyamot sama ngadto kaniya” (2 Nephi 2:18, 27). Siya wala mahigugma kanato. Siya dili gusto og bisan unsang maayo nga butang alang kanato (tan-awa sa Moroni 7:17). Siya dili gusto nga kita magmalipayon. Siya gusto nga kita mahimo niyang mga ulipon. Siya migamit og daghang mga pagtakuban aron sa paghimo kanato nga ulipon.

Kon mosunod kita sa mga pagtintal ni Satanas, atong gilimitahan ang atong mga pagpili. Ang mga mosunod nga ehemplo nagsugyot kon sa unsang paagi kini mahimo. Hunahunaa nga nakakita ka og usa ka pahibalo diha sa baybayon nga nag-ingon: “Peligro—lilo.

Gidili ang pagkaligo dinhi.” Tingali nagtuo kita nga kana usa ka pagdili. Apan mao ba kini? Sa gihapon kita adunay daghan nga mga kapilian. Gawasnon kitang molangoy bisan asa. Gawasnon kitang molakaw subay sa baybayon ug mamunit og mga kinhason. Gawasnon kitang motan-aw sa pagsalop sa adlaw. Gawasnon kitang mopauli. Gawasnon usab kita sa pagbaliwala sa pahibalo ug molangoy sa peligro nga dapit. Apan sa higayon nga ang lilo mosuyop na kanato ug lamyon kita sa ilawom, gamay na lang kaayo ang atong kapilian. Makapaningkamot kitang makalingkawas, o makasinggit og tabang, apan mahimo nga kita malumos.

Bisan tuod og kita gawasnon sa papili sa atong pagahimoon, dili kita gawasnon sa pagpili sa mga sangputanan sa atong mga gihimo. Ang mga sangputanan, maayo man o mangil-ad, nagsunod isip natural nga resulta sa bisan unsang pagpili nga atong gihimo (tan-awa sa Mga Taga-Galacia 6:7; Pinadayag 22:12).

Ang Langitnong Amahan misulti kanato kon unsaon sa paglingkawas sa pagkabihag ni Satanas. Kita kinahanglang magbantay ug mag-ampo kanunay, mohangyo sa Dios nga kita tabangan nga makabuntog sa mga tintasyon ni Satanas (tan-awa sa 3 Nephi 18:15). Ang atong Langitnong Amahan dili motugot kanato nga matintal labaw sa atong gahum nga makalahutay (tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 10:13; Alma 13:28).

Ang mga sugo sa Dios nagdala kanato palayo sa peligro ug padulong ngadto sa kinabuhing dayon. Pinaagi sa maalamon nga pagpili, kita makaangkon sa kahimayaan, mouswag sa walay katapusan, ug makatagamtam sa hingpit nga kalipay (tan-awa sa 2 Nephi 2:27–28).

- Unsa man ang pipila ka mga sanglitanan sa mga lihok nga molimit sa atong mga pagpili? Unsa man ang pipila ka mga sanglitanan sa mga lihok nga makahatag kanato og dugang nga kagawasan?

Alang sa mga magtutudlo: Ang yano nga litrato makatabang sa mga nagtuon nga makapokus sa ilang atensyon. Kon imong hisgutan ang analohiya sa pahibalo nga nakasulat sama sa gihisgutan dinhi niini nga kapitulo, mahimo ka nga mosulat og usa ka hulagway sa ingon nga pahibalo diha sa pisara o sa dakong papel.

Dugang nga mga Kasulatan

- Moises 7:32 (kagawasan sa pagpili)
- Abraham 3:24–25 (kinabuhi sa yuta usa ka pagsulay)
- Alma 41:3; Moroni 7:5–6 (mga buhat pagahukman)
- 2 Nephi 2:11–16 (katugbang gikinahanglan)
- Moroni 7:12–17 (pagpili sa maayo ug sa dautan)
- 2 Pedro 2:19; Juan 8:34 (ang sala usa ka pag-ulipon)
- 2 Nephi 2:28–29; Alma 40:12–13 (ganti sumala sa binuhatan)

Ang Paglalang

Kapitulo 5

Ang Plano sa Dios alang Kanato

- Nganong gikinahanglan man nga kita moanhi dinhi sa yuta?

Dihang kita nagpuyo isip mga espiritu nga mga anak sa atong langitnong mga ginikanan, ang atong Langitnong Amahan mipahibalo kanato mahitungod sa Iyang plano alang kanato aron mamahimong mas mahisama Kaniya. Misinggit kita sa kalipay sa atong pagkadungog sa Iyang plano (tan-awa sa Job 38:7). Mahinamon kaayo kita alang sa bag-ong mga kasinatian. Aron mahitabo kini nga mga butang, kita kinahanglan nga mobiya sa presensya sa atong Amahan ug makaangkon og mortal nga mga lawas. Kita kinahanglan og laing dapit nga kapuy-an diin kita makaandam nga mamahimong sama Kaniya. Ang atong bag-ong panimalay gitawag og yuta.

- Ngano nga misinggit man kita sa kalipay dihang nahibaloan nato ang plano sa kaluwasan?

Si Jesus Milalang sa Yuta

Si Jesukristo milalang niini nga kalibutan ug sa tanan nga anaa niini. Siya usab milalang sa daghan pang mga kalibutan. Gibuhat Niya kini pinaagi sa gahum sa priesthood, ubos sa pagdumala sa atong Langitnong Amahan. Ang Dios Amahan miingon, “Mga kalibutan nga dili maihap Ako milalang; . . . ug pinaagi sa Anak, Ako milalang kanila, kinsa mao ang akong Bugtong Anak.” (Moises 1:33). Kita aduna pay laing mga pagpamatuod niini nga kamatuoran. Sila si Joseph Smith ug Sidney Rigdon nakakita ni Jesukristo

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang pipila sa mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya tingali mobati nga dili komportable nga mobasa og kusog. Sa dili pa sila hangyoon sa pagpabasa og kusog, mahimo kang mangutana, “Kinsa ang gustong mobasa?” Dayon tawga kon si kinsa ang miboluntaryo.

sa usa ka panan-awon. Sila mipamatuod “nga pinaagi kaniya, ug ngadto kaniya, ug tungod kaniya, ang mga kalibutan nalalang, ug ang mga lumulupyong niana mao ang anak nga mga lalaki ug anak nga mga babaye sa Dios.” (D&P 76:24).

Pagpatuman sa Paglalang

- Unsa man ang mga katuyoan sa Paglalang?

Ang yuta ug ang tanan nga anaa niini gilalang na sa espirituhanong paagi sa wala pa kini malalang sa kinaiyanhon ibabaw sa yuta (tan-awa sa Moises 3:5). Sa plano nga paglalang sa kinaiyanhon nga yuta, si Kristo miingon ngadto kanila kinsa uban Kaniya, “Kita manaog, kay adunay luna didto, . . . ug kita mobuhat og usa ka yuta diin kini sila [espiritu nga mga anak sa atong Amahan sa Langit] mahimo nga makapuyo” (Abraham 3:24).

Ubos sa pagdumala sa Amahan, si Kristo miumol ug mihan-ay sa yuta. Siya mibahin sa kahayag gikan sa kangitngit aron sa paghimo og adlaw ug gabii. Siya miumol sa adlaw, bulan, ug mga bitoon. Siya mibahin sa mga katubigan gikan sa uga nga yuta aron sa paghimo sa mga dagat, mga suba, ug mga linaw. Siya mihimo sa yuta nga matahum ug mabungahon. Siya mihimo sa mga sagbut, mga kahoy, mga bulak, ug uban pang mga tanom sa tanang matang. Kini nga mga tanom adunay mga liso diin ang bag-ong mga tanom motubo. Dayon Iyang gilalang ang mga hayop—isda, baka, mga insekto, ug mga langgam sa tanang matang. Kini nga mga hayop adunay gahum sa pagpasanay sa kaugalingon nilang matang.

Karon ang yuta andam na sa pinakamahinungdanon nga nilalang sa tanan—katawhan. Ang atong mga espiritu hatagan og mga lawas nga unod ug dugo aron sila makapuyo sa yuta. “Ug Ako, ang Dios, miingon ngadto sa akong Bugtong Anak, diin uban kanako gikan sa sinugdanan: Maghimo kita og tawo subay sa atong hitsura, sumala sa atong panagway; ug kini nahimo” (Moises 2:26). Ug ang unang lalaki, si Adan, ug ang una nga babaye, si Eva, giuol ug gihatagan ug mga lawas nga sama niadtong sa atong langitnong mga ginikanan. “Diha sa hitsura sa Dios siya milalang kaniya; lalaki ug babaye milalang siya kanila” (Genesis 1:27). Sa diha nga ang

Ginoo nahuman na sa Iyang mga paglalang, Siya nahimuot ug nasayud nga ang Iyang nabuhat maayo, ug Siya mipahulay sulod sa usa ka panahon.

Ang mga Nilalang sa Dios Nagpakita sa Iyang Gugma

- Sa unsang paagi nga ang mga nilalang sa Dios nagpakita nga Siya nahigugma kanato?

Nagpuyo kita karon niining matahum nga kalibutan. Hunahunaa ang adlaw, nga naghatag kanato og kainit ug kahayag. Hunahunaa ang ulan, nga nakapatubo sa mga tanom ug nakahimo sa kalibutan nga limpyo ug presko. Hunahunaa unsa kaanindot paminawon ang langgam nga nag-awit o ang usa ka higala nga mokatawa. Hunahunaa unsa ka tahum ang atong lawas—sa unsang paagi nga kita makatrabaho ug makadula ug makapahulay. Kon atong hunahunaon kining tanan nga mga nilalang, magsugod kita sa pagkasabut unsa ka maalamon, gamhanan, ug mahigugmaon nga mga binuhat si Jesukristo ug ang atong Langitnong Amahan. Sila mipakita sa ilang dakong gugma alang kanato pinaagi sa paghatag sa tanan natong mga panginahanglan.

Ang kinabuhi sa tanom ug ang kinabuhi sa hayop gihimo usab aron mohatag kanato og kalipay. Ang Ginoo miingon, “Oo, ang tanan nga mga butang nga gikan sa yuta, sa panahon niana, gihimo alang sa kaayohan ug sa paggamit sa tawo, aron sa pagpahimuot sa mata ug sa pagmaya sa kasingkasing; Oo, alang sa pagkaon ug alang sa panaput, alang sa pagtilaw ug alang sa pag-simhot, sa paglig-on sa lawas ug sa pagpabuhi sa kalag” (D&P 59:18–19). Bisan tuod og ang mga nilalang sa Dios daghan, Siya nakaila ug nahigugma kanilang tanan. Siya miingon, “Ang tanan nga mga butang maihap ngari kanako, kay sila ako ug Ako nakaila kanila” (Moises 1:35).

- Unsa man ang pipila sa mga butang nga ikaw nakadayeg mahitugod sa mga nilalang sa Dios?

Dugang nga mga Kasulatan

- Genesis 1; 2:1–7; Abraham 3:22–23; 4–5; Moises 1:27–42; 2–3
(mga asoy mahitungod sa Paglalang)
- Mga Hebreohanon 1:1–3; Mga Taga-Colosas 1:12–17; D&P 38:1–3
(Si Jesus nga Tiglalang)
- D&P 59:18–20; Moises 2:26–31; D&P 104:13–17; Mateo 6:25–26
(Ang Paglalang nagpakita sa gugma sa Dios)

Ang Pagkapukan ni Adan ug ni Eva

Kapitulo 6

Si Adan ug si Eva ang Unang Nakaanhi sa Yuta

- Unsa nga kamatuoran ang nakatabang kanato nga masayud nga si Adan ug si Eva maisug nga mga espiritu?

Ang Dios miandam niini nga yuta isip usa ka panimalay alang sa Iyang mga anak. Si Adan ug si Eva ang napili nga mao ang una nga mga tawo nga mopuyo sa yuta (tan-awa sa Moises 1:34; 4:26). Ang ilang bahin sa plano sa Amahan mao ang pagdala sa pagka-mortal ngadto sa kalibutan. Sila mao ang mahimong una nga mga ginikanan. (Tan-awa sa D&P 107:54–56.)

Si Adan ug si Eva usa sa pinakahalangdon nga mga anak sa atong Amahan. Didto sa kalibutan sa espiritu si Adan gitawag og Miguel ang arkanghel (tan-awa sa D&P 27:11; Judas 1:9). Gipili siya sa atong Langitnong Amahan sa pagpangulo sa mga matarung diha sa gubat batok ni Satanas (tan-awa sa Pinadayag 12:7–9). Si Adan ug si Eva giordinahan nang daan nga mamahimo natong unang mga ginikanan. Ang Ginoo misaad kang Adan og talagsaong mga pana-lingin: “Ako mitakda kanimo nga mahimo nga pangulo; sa usa ka daghan nga mga nasud nga magagikan kanimo, ug ikaw mao ang prinsipal ibabaw kanila sa kahangturan” (D&P 107:55).

Si Eva ang inahan sa tanan nga mga buhi (tan-awa sa Moises 4:26). Ang Dios midala kang Adan ug Eva sa kaminyoon tungod kay “dili maayo nga kinahanglan ang tawo mag-inusara” (Moises 3:18;

Alang sa mga magtutudlo: Gamita ang mga pangutana nga anaa sa sinugdanan sa seksyon sa pagsugod og usa ka diskusyon ug dad-a ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa mga teksto sa pagpangita og dugang pa nga impormasyon. Gamita ang mga pangutana nga anaa sa katapusan sa usa ka seksyon sa pagtabang sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya nga makapamalandong ug hisguti kon unsay gipasabut sa ilang gibasa ug unsaon sa paggamit niini sa ilang mga kinabuhi.

tan-awa usab sa 1 Mga Taga-Corinto 11:11). Miambit siya sa responsibilidad ni Adan ug moambit usab sa iyang walay katapusang mga panalangin.

- Unsa man ang atong makat-unan gikan sa mga ehemplo ni Adan ug ni Eva?

Ang Tanaman sa Eden

- Sa unsang mga kahimtang sila si Adan ug si Eva nagpuyo sa Tanaman sa Eden?

Dihang si Adan ug si Eva gibutang sa Tanaman sa Eden, dili pa sila mortal. Niini nga kahimtang, “sila dili unta makabaton og mga anak” (2 Nephi 2:23). Walay kamatayon. Sila adunay *pisikal* nga kinabuhi tungod kay ang ilang mga espiritu gisulod sa pisikal nga mga lawas nga hinimo gikan sa abug sa yuta (tan-awa sa Moises 6:59; Abraham 5:7). Sila adunay *espirituhanong* kinabuhi tungod kay sila anaa sa presensya sa Dios. Wala pa silay gihimo nga pagpili tali sa maayo ug sa dautan.

Ang Dios misugo kanila sa pagbaton og mga anak. Siya miingon, “Pagmabungahon, ug pagsanay, ug pun-a ang yuta, ug pagbaton og gahum niini, ug pagmando ibabaw . . . sa matag buhi nga butang nga naglihok diha sa yuta” (Moises 2:28). Ang Dios miingon kanila nga gawasnon silang mokaon sa matag bunga sa kahoy diha sa tanaman gawas sa usa, ang kahoy sa kahibalo sa maayo ug sa dautan. Mahitungod niana nga kahoy ang Dios miingon, “Sa adlaw nga ikaw mokaon niana ikaw sa pagkatinuod mamatay” (Moises 3:17).

Si Satanas, nga wala mahibalo sa hunahuna sa Dios apan nagtinguha sa pagguba sa plano sa Dios, miadto kang Eva sa Tanaman sa Eden. Siya mitintal kaniya sa pagkaon sa bunga sa kahoy sa kahibalo sa maayo ug sa dautan. Siya mipasalig kaniya nga siya ug si Adan dili gayud mamatay, apan sila mahimo “ingon nga mga dios, masayud sa maayo ug sa dautan” (Moises 4:11). Si Eva mitugyan ngadto sa tintasyon ug mikaon sa bunga. Sa dihang nasayran ni Adan kon unsa ang nahitabo, siya mipili nga mokaon usab.

Ang kausaban nga miabut kang Adan ug kang Eva tungod sa ilang pagkaon sa prutas gitawag og Pagkapukan.

Ang Pagkahimulag ni Adan ug ni Eva gikan sa Dios

- Unsa ang pisikal ug espirituhanong mga kausaban ang nahitabo ni Adan ug ni Eva isip resulta sa ilang kalapasan?

Tungod kay si Adan ug si Eva mikaon sa bunga sa kahoy sa kahibalo sa maayo ug sa dautan, ang Ginoo mipapahawa kanila gikan sa Tanaman sa Eden ngadto sa kalibutan. Ang ilang pisikal nga kahintang nausab isip resulta sa ilang pagkaon sa gidili nga bunga. Sama sa gisaad sa Dios, sila nahimong mortal. Sila ug ang ilang mga anak makasinati og balatian, kasakit, ug pisikal nga kamatayon.

Tungod sa ilang kalapasan, si Adan ug si Eva usab makatagamtam og espirituhanong kamatayon. Kini nagpasabut nga sila ug ang ilang mga anak dili maglakaw ug dili mahimong makigsulti sa Dios nawong sa nawong. Si Adan ug si Eva ug ang ilang mga anak gipahimulag gikan sa Dios sa pisikal ug sa espirituhanong paagi.

Talagsaong mga Panalangin Miabut gikan sa Paglapas

- Sa unsang paagi nga ang Pagkapukan naghatag og mga kahigayunan kanato nga mamahimong sama sa atong Langitnong Amahan?

Ang ubang mga tawo nagtuo nga si Adan ug si Eva nakahimo og usa ka seryuso nga sala dihang sila mikaon sa bunga sa kahoy sa kahibalo sa maayo ug sa dautan. Hinoon, ang mga kasulatan sa ulahing mga adlaw nagtabang kanato nga masabtan nga ang ilang Pagkapukan usa ka kinahanglanon nga lakang diha sa plano sa kinabuhi ug usa ka dakong panalangin alang kanatong tanan. Tungod sa Pagkapukan, kita napanalanginan og pisikal nga mga lawas, katungod sa pagpili tali sa maayo ug sa dautan, ug oportunidad nga makabaton og kinabuhing dayon. Walay bisan usa unta niini nga mga kahigayunan ang atong maangkon kon si Adan ug si Eva nagpabilin pa sa tanaman.

Human sa Pagkapukan, si Eva miingon, “Kon dili pa unta sa atong kalapasan kita dili unta makaangkon og binhi, ug dili gayud masayud sa maayo ug sa dautan, ug sa kalipay sa atong katubsanan, ug sa kinabuhi nga dayon nga gihatag sa Dios ngadto sa tanan nga masulundon.” (Moises 5:11).

Si propeta Lehi mipasabut:

“Ug karon, tan-awa, kon si Adan wala pa unta makalapas siya dili unta mapukan [gipahimulag gikan sa presensya sa Dios], apan siya magpabilin unta sa Tanaman sa Eden. Ug ang tanan nga mga butang nga nalalang magpabilin unta sa mao nga kahintang human sila malalang. . .

“Ug sila dili unta makabaton og mga anak; busa sila unta magpabilin diha sa usa ka kahintang nga walay sala, walay hingpit nga kalipay, tungod kay sila wala makasinati sa pagkauyamot; walay gihimo nga maayo, kay sila wala makasinati og sala.

“Apan tan-awa, ang tanan nga mga butang nahimo diha sa kaalam kaniya kinsa nasayud sa tanan nga mga butang.

“Si Adan napukan aron ang mga tawo mahimo; ug ang mga tawo naingon, nga unta sila makabaton og hingpit nga kalipay.” (2 Nephi 2:22–25).

- Sa imong hunahuna nganong importante man nga masayud mahitungod sa Pagkapukan ug sa unsang paagi kini nakaimpluwensya kanato?

Dugang nga mga Kasulatan

- 1 Nephi 5:11; 2 Nephi 2:20 (Si Adan ug si Eva unang mga ginikakan, pamilya)
- 2 Nephi 2:14–21 (katugbang ug ang Pagkapukan; kinabuhi usa ka pagsulay)
- 2 Nephi 2:22–26 (Pagkapukan kabahin sa plano sa kaluwasan)

Ang Espiritu Santo

Kapitulo 7

Ang Espiritu Santo Miadto ni Adan ug ni Eva

- Ngano nga si Adan ug si Eva nagkinahanglan man sa giya sa Espiritu Santo?

Human si Adan ug si Eva mibiya sa Tanaman sa Eden, sila misugod sa pagtikad sa yuta ug mihimo sa uban pang mga buluhaton alang sa ilang panginabuhi. Nakabaton sila og daghang mga anak, ug ang ilang mga anak nangaminyo usab ug nanganak (tan-awa sa Moises 5:1–3). Sa ingon, ang espiritu nga mga anak sa atong Langitnong Amahan nagsugod sa pagbiya sa Iyang presensya aron sa pag-anhi sa yuta sumala sa gisaad kanila (tan-awa sa Abraham 3:24–25). Sa ilang pag-anhi sa yuta, ang ilang panumduman sa langitnong panimalay gikuha gikan kanila. Apan ang atong Langitnong Amahan wala mopalayo kanila gikan sa Iyang impluwensya. Siya mipadala sa Espiritu Santo aron mohupay ug motabang ug mogiya sa tanan Niya nga espiritu nga mga anak.

Si Adan ug si Eva mitawag sa Langitnong Amahan pinaagi sa pag-ampo. Siya nakigsulti kanila ug mihatag kanila ug mga sugo, diin ilang gituman. Ang anghel sa Ginoo miabut ug mitudlo ni Adan ug ni Eva sa plano sa kaluwasan. Ang Ginoo mipadala sa Espiritu Santo aron mopamatuod sa Amahan ug sa Anak ug aron motudlo ni Adan ug ni Eva sa ebanghelyo. (Tan-awa sa Moises 5:4–9.)

Pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo, si Adan “misugod sa pagpangnagna mahitungod sa tanang banay sa yuta, nag-ingon: Daygon ang ngalan sa Dios, kay tungod sa akong kalapasan ang akong mga mata nabuka, ug niini nga kinabuhi ako adunay kalipay, ug

---

Alang sa mga magtutudlo: Kon tawagon nimo ang imong mga sakop sa klase sa ilang mga pangalan, masayud sila nga sila importante kanimo ug nga kamo nagpakabana kanila. Ilha ang ilang mga pangalan, tawaga sila sa ilang mga pangalan atol sa matag leksyon. Tabangi silang magkaila sa usag usa.

usab sa unod ako makakita sa Dios” (Moises 5:10). Tungod sa pagsaksi sa Espiritu Santo ngadto kang Eva, siya miingon, “Kon dili pa unta sa atong kalapasan kita dili unta makaangkon og binhi, ug dili gayud masayud sa maayo ug sa dautan, ug sa kalipay sa atong katubsanan, ug sa kinabuhi nga dayon nga gihatag sa Dios ngadto sa tanan nga masulundon” (Moises 5:11).

- Sa unsang paagi nga ang atong panginahanglan sa giya gikan sa Espiritu Santo susama niana kang Adan ug kang Eva?

Mga Kinaiya sa Espiritu Santo

- Sa unsang paagi nga ang Espiritu Santo lahi sa Amahan ug sa Anak? Nganong importante man kana nga kalainan?

Ang Espiritu Santo usa ka sakop sa Dios nga Kapangulohan (tan-awa sa 1 Juan 5:7; D&P 20:28). Siya usa ka “personahe sa Espiritu” (D&P 130:22). Siya maanaa sa usa ka dapit lamang sa usa ka higayon, apan ang Iyang impluwensya mahimong bisan asa sa sama nga higayon.

Ang Langitnong Amahan, si Jesukristo, ug ang Espiritu Santo gita-wag og Dios nga Kapangulohan. Sila nagkahiusa sa katuyoan. Matag usa adunay importante nga buluhaton diha sa plano sa kaluwasan. Ang atong Langitnong Amahan mao ang atong Amahan ug magmamando. Si Jesukristo mao ang atong Manluluwas. Ang Espiritu Santo mao ang tigpadayag ug tigpamatuod sa tanang kamatuoran.

Ang Espiritu Santo mao ang mensahero sa atong Langitnong Amahan ug usa ka espesyal nga gasa ngari kanato (tan-awa sa kapitulo 21 niini nga basahon).

Ang Misyon sa Espiritu Santo

- Unsa man ang pipila sa mga kamatuoran nga gipadayag sa Espiritu Santo kanato?

Ang misyon sa Espiritu Santo mao ang pagsaksi sa Amahan ug sa Anak ug sa kamatuoran sa tanang mga butang.

Ang Espiritu Santo mosaksi ngari kanato nga si Jesus mao ang atong Manluluwas ug Manunubos (tan-awa sa 3 Nephi 28:11; D&P 20:27). Siya mopadayag ngari kanato nga ang atong Langitnong Amahan mao ang Amahan sa atong mga espiritu. Siya motabang kanato nga masabtan nga kita mahimong mahimaya sama sa atong Langitnong Amahan. (Tan-awa sa Mga Taga-Roma 8:16–17.) Ang mga propeta sa Ginoo misaad, “Ug pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo kamo mahimo nga masayud sa kamatuoran sa tanan nga mga butang” (Moroni 10:5).

Kon wala ang Espiritu Santo, kita dili masayud nga si Jesus mao ang Kristo. Si Apostol Pablo misulat, “Walay makaingon nga si Jesus Ginoo, kon dili pinaagi sa Espiritu Santo” (1 Mga Taga-Corinto 12:3). Ang Manluluwas Mismo miingon, “Ug ang kinabuhing dayon mao kini, nga sila makaila unta kanimo nga mao lamang ang tinuod nga Dios, ug Jesukristo, nga ikaw mipadala” (Juan 17:3). Pinaagi kini sa gahum sa Espiritu Santo nga kita nagiyahan ngadto sa pagsabut ug pagtuman sa ebanghelyo ni Jesukristo.

Ang makadani nga gahum sa Espiritu Santo hilabihan gayud kaayo nga dili maduhaduhan nga unsay Iyang ipadayag kanato mao ang tinuod. Si Presidente Joseph Fielding Smith miingon:

“Kon ang usa ka tawo adunay pagpaila gikan sa Espiritu Santo, magbilin kini og usa ka dili matangtang nga timaan sa iyang kalag, usa ka butang nga dili dali nga mapapas. Ang Espiritu mao ang nakigsulti ngadto sa espiritu, ug moabut kini uban sa makadani nga gahum. Ang pagpakita sa usa ka anghel, o gani sa Anak sa Dios mismo, modani sa mata ug sa hunahuna, ug sa kadugayan magkaawop, apan ang madanohon nga timaan sa Espiritu Santo motuhop og maayo sa kalag ug mas lisud nga mapapas” (*Answers to Gospel Questions*, comp. Joseph Fielding Smith Jr., 5 vols. [1957–66], 2:151).

Si Presidente Smith miingon usab, “Pinaagi sa Espiritu Santo ang kamatuoran gituhog ngadto gayud sa mga unod ug mga ugat sa lawas aron dili kini hikalimtan” (*Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 1:48).

Isip mga miyembro sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, kita kinahanglan nga mohimo sa atong kaugalingon nga takus sa pagdawat niining espesyal nga mensa-hero ug saksi sa atong Langitnong Amahan ug ni Jesukristo.

- Hunahunaa ang mga panahon dihang ang Espiritu Santo mitabang kanimo nga motubo diha sa imong pagpamatuod. Kon angay, ipaambit ang pipila niini nga mga kasinatian uban sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya.

Dugang nga mga Kasulatan

- Moises 5 (sugilanon mahitungod sa pamilya ni Adan)
- D&P 130:22 (Espiritu Santo gipaila)
- Juan 14:26; 15:26; 16:13; Lucas 12:12; 2 Nephi 31:18; 32:5, 8; 33:1; Alma 14:11; 3 Nephi 27:20; 4 Nephi 1:48; Moroni 10:6–7; D&P 8:2–3; 11:12–13; 20:26 (mga buluhaton sa Espiritu Santo)

Pag-ampo ngadto sa Atong Langitnon nga Amahan

Kapitulo 8

Unsa ang Pag-ampo?

Si Jesus nagtudlo, “Kamo kinahanglan gayud nga mag-ampo sa kanunay ngadto sa Amahan sa akong ngalan”(3 Nephi 18:19).

Ang pag-ampo mao ang usa sa mga pinakamahinungdanong pana-langin nga anaa kanato samtang ania kita ibabaw sa yuta. Pinaagi sa pag-ampo kita mahimong makigsulti sa Langitnong Amahan ug magtinguha sa Iyang giya matag adlaw.

Ang pag-ampo usa ka sinsero, kinasingkasing nga pakigsulti uban sa atong Langitnong Amahan. Kita kinahanglang mag-ampo ngadto sa Dios ug wala nay lain pa. Dili kita mag-ampo ngadto sa laing binuhat o ngadto sa bisan unsa nga butang nga hinimo sa tawo o sa Dios (tan-awa sa Exodo 20:3-5).

Nganong Mag-ampo man Kita?

Ang pag-ampo usa na ka importante nga bahin sa ebanghelyo gikan pa sa sinugdanan sa kalibutan. Ang anghel sa Ginoo misugo ni Adan ug ni Eva sa paghinulsol ug motawag sa Dios sa pangalan

---

Alang sa mga magtutudlo: Kini nga kapitulo gihan-ay ubos sa lima ka mga seksyon nga ulohan. Ang matag usa nga ulohan usa ka pangutana mahitungod sa pag-ampo. Mahimo ninyong gamiton kini nga mga pangutana isip giya sa inyong leksyon. Kon ang kahimtang sa klasehanan motugot og panaghisgut sa gamay nga grupo, hunahunaa ang pagbahin-bahin sa mga sakop sa klase ngadto sa grupo sa tinagurha ngadto sa tinagup-at. Sanguni ang matag grupo og usa sa mga seksyon sa kapitulo. Himoa nga ang matag grupo mobasa ug mohisgut sa gisangun nila nga seksyon ug mopakigbahin og kaugalingong mga kasinatian nga may kalabutan niini. Unya hisguti ang lima ka mga seksyon isip usa ka klase, nga magpokus sa mga pangutana nga makapaikag kaayo sa mga sakop sa klase.

sa Anak (tan-awa sa Moises 5:8). Kini nga sugo wala gayud tangtanga. Ang pag-ampo makatabang kanato nga mas maduol sa Dios. Tanan natong panghunahuna, mga pulong, ug atong mga lihok naimpluwensya sa atong mga pag-ampo.

Kita kinahanglan nga mag-ampo alang sa kalig-on sa pagbatok sa mga tintasyon ni Satanas ug sa iyang mga sumusunod (tan-awa sa 3 Nephi 18:15; D&P 10:5). Kita kinahanglan nga mag-ampo aron masulti ang atong mga sala ngadto sa Dios ug mohangyo Kaniya sa pagpasaylo kanato (tan-awa sa Alma 38:14).

Kita kinahanglan nga mag-ampo alang sa giya ug tabang sa Ginoo diha sa atong inadlaw-adlaw nga panginabuhi. Kita kinahanglan nga mag-ampo alang sa atong mga pamilya ug sa atong mga higala, sa atong mga silingan, sa atong mga tanom, ug mga hayop, ug sa inadlaw-adlaw natong trabaho, ug sa atong uban pa nga mga kalihokan. Kita kinahanglan nga mag-ampo alang sa proteksyon gikan sa atong mga kaaway. (Tan-awa sa Alma 34:17–27.)

Kita kinahanglan nga mag-ampo aron sa pagpahayag sa atong gugma ngadto sa atong Langitnong Amahan ug mobati nga mas duol Kaniya. Kita kinahanglan nga mag-ampo sa atong Amahan aron sa pagpasalamat Kaniya sa atong mga kaayohan ug kahupayan ug sa tanang mga butang nga Iyang gihatag kanato sa matag adlaw (tan-awa sa 1 Mga Taga-Tesalonica 5:18). Kita kinahanglan nga mag-ampo aron mangayo ngadto sa atong Langitnong Amahan og kalig-on sa pagsunod sa ebanghelyo.

Kita kinahanglan nga mag-ampo aron kita magpabilin sa higpit ug pig-ot nga dalan nga nagpadulong ngadto sa kinabuhing dayon. Kita kinahanglan nga mag-ampo sa Dios, ang tigpasiugda sa tanang pagkamatarung, aron kita magmatarung sa atong mga hunahuna, mga pulong ug mga buhat.

- Sa unsang paagi nga ang pag-ampo nakatabang kanimo nga mas maduol ngadto sa Langitnong Amahan?

Kanus-a man Kita Kinahanglan nga Mag-ampo?

Mahimo kitang mag-ampo bisan kanus-a nga atong gibati nga kita kinahanglang makigsulti sa atong Langitnong Amahan, sa hilum

---

man o sa kusog nga pakigsulti. Usahay kinahanglan kitang mag-inusara diin atong mabu-bu ang atong mga kalag ngadto Kaniya (tan-awa sa Mateo 6:6). Agi og dugang, mahimo kitang mag-ampo panahon sa inadlaw-adlaw natong mga kalihokan. Kita mahimo nga mag-ampo samtang anaa kita sa usa ka miting sa Simbahan, sa balay, samtang naglakaw sa dalan, sa trabaho, sa pag-andam og pagkaon, o bisan asa man kita ug bisan unsa man ang atong gibuhat. Kita mahimo nga mag-ampo bisan unsa nga oras sa adlaw o gabii. Kita mahimo nga mag-ampo sa panahon nga kita mag-inusara o sa panahon nga anaa kita uban sa laing mga tawo. Kita maka-padayon sa pag-ampo sa atong Langitnong Amahan diha sa atong mga hunahuna sa tanang panahon (tan-awa sa Alma 34:27). Kita mahimo nga “mag-ampo kanunay” (D&P 10:5).

Adunay mga higayon nga dili kita ganahang mag-ampo. Tingali anaa kita sa kasuko o kasagmuyo o kahiubos. Niini nga mga panahon kinahanglan kitang mohimo og espesyal nga paningkamot nga mag-ampo (tan-awa sa 2 Nephi 32:8–9).

Kita sa matag usa kinahanglan nga mag-ampo nga ikaw ra labing minus matag gabii ug matag buntag. Ang mga kasulatan naghisgut og pag-ampo sa buntag, sa udto ug sa gabii (tan-awa sa Alma 34:21).

Kita gimandoan nga adunay pamilya nga mga pag-ampo aron ang atong pamilya unta mapanalanginan (tan-awa sa 3 Nephi 18:21). Ang atong mga lider sa Simbahan mitambag kanato nga mag-ampo isip nga pamilya matag buntag ug gabii.

Kita usab adunay kahigayunan nga mag-ampo aron magpasalamat ug mangayo og panalangin sa pagkaon sa dili pa ang matag tingkaon.

Atong sugdan ug tapuson ang tanan natong mga miting sa Simbahan pinaagi sa pag-ampo. Magpasalamat kita sa Ginoo sa Iyang mga panalangin ug mangayo sa Iyang panabang aron kita unta magasimba sa paagi nga ikahimuot Niya.

Sa Unsang Paagi Kita Mag-ampo?

Bisan asa man kita, kon kita nagbarug man o nagluhod, kon kita nag-ampo man sa kusog o sa hilum nga tingog, kon nag-inusara

---

man o nag-ampo alang sa pundok, kita kinahanglan nga mag-ampo diha sa hugot nga pagtuo, “sa kinasingkasing, uban sa tinuod nga katuyoan” (Moroni 10:4).

Samtang mag-ampo kita ngadto sa atong Langitnong Amahan, kinahanglan kita nga mopahayag Kaniya kon unsa gayud ang atong gibati diha sa sulod sa atong mga kasingkasing, motug-an Kaniya, mangayo Kaniya og pasaylo, mangamuyo Kaniya, mag-pasalamat Kaniya, mopahayag sa atong gugma alang Kaniya. Kinahanglang dili nato balik-balikon ang walay kahulugan nga mga pulong ug hugpong sa mga pulong (tan-awa sa Mateo 6:7–8). Kita kinahanglan nga mohangyo kanunay nga ang Iyang pagbuot mao ang matuman, hinumduman nga kon unsa man ang atong gitinguha mahimo nga dili ang pinakamaayo alang kanato (tan-awa sa 3 Nephi 18:20). Sa katapusan sa atong pag-ampo, kita motapos diha sa pangalan ni Jesukristo (tan-awa sa 3 Nephi 18:19).

Sa Unsang Paagi nga ang mga Pag-ampo Matubag?

- Sa imong hunahuna ngano man nga ang mga tubag sa mga pag-ampo dili sa kanunay makita dayon? Sa imong hunahuna ngano man nga ang mga tubag sa pag-ampo dili kanunay moabut kon atong gusto o sa paagi nga atong gusto?

Ang sinsero natong mga pag-ampo kanunay nga tubagon. Usahay ang tubag mahimong dili, tungod kay ang atong gipangayo tingali dili labing maayo alang kanato. Usahay ang tubag oo, ug kita adunay kainit, komportable nga pagbati mahitungod sa unsay angay natong buhaton (tan-awa sa D&P 9:8–9). Usahay ang tubag “paghulat lang og kadiyut.” Ang atong mga pag-ampo kanunay nga matubag sa usa ka panahon ug sa usa ka paagi nga nasayran sa Ginoo nga kini labing makatabang kanato.

Usahay ang Ginoo motubag sa atong mga pag-ampo pinaagi sa uban nga mga tawo. Ang usa ka maayo nga higala, usa ka bana o asawa, usa ka ginikanan o laing sakop sa pamilya, usa ka lider sa Simbahan, usa ka misyonaryo—bisan kinsa nining mga tawhana mahimong dasigon sa paghimo og mga buhat nga motubag sa atong mga pag-ampo. Usa ka sanglitanan niini mao ang kasinatian

sa usa ka batan-ong inahan kansang gamay pa nga anak nasamdan sa usa ka aksidente sa balay. Siya walay makita nga paagi nga madala ang gamayng bata ngadto sa usa ka doktor. Bag-o lamang siya sa dapit ug wala makaila sa iyang mga silingan. Ang batan-ong inahan nag-ampo alang sa panabang. Pipila lamang ka minuto, usa ka silingan miabut sa pultahan, nag-ingon, “Gibati nako nga ako kinahanglan gyud nga moanhi ug tan-awon kon nagkinahanglan ba ikaw og tabang.” Ang silingan mitabang sa batan-ong inahan nga madala ang gamayng bata ngadto sa doktor.

Kasagaran ang Dios mohatag kanato sa gahum aron matubag ang atong kaugalingon nga mga pag-ampo. Samtang mag-ampo kita alang sa panabang, kita kinahanglan nga mobuhat sa tanan kutob sa atong mahimo aron matuman ang mga butang nga atong gitinguha.

Samtang kita magsunod sa ebanghelyo ni Jesukristo ug mag-ampo kanunay, kita makabaton og kamaya ug kalipay. “Magpaubos ka; ug ang Ginoo nga imong Dios moagak kanimo pinaagi sa kamot, ug mohatag kanimo og tubag sa imong mga pag-ampo” (D&P 112:10).

- Sa unsang mga paagi nga ang Langitnong Amahan mitubag sa imong mga pag-ampo?

Dugang nga mga Kasulatan ug Ubang mga Kapanguhaan

- Santiago 1:5 (unsa ang iampo).
- 1 Mga Taga-Tesalonica 5:17; Salmo 55:17; 2 Nephi 32:9 (kanus-a mag-ampo)
- Alma 34:26 (asa mag-ampo)
- 3 Nephi 19:6, 24 (unsaon sa pag-ampo)
- D&P 88:63–65 (sa unsang paagi ang mga pag-ampo matubag)
- Moroni 10:3–5; Alma 37:37 (mga saad sa pag-ampo)
- Santiago 5:16 (ang gahum sa pag-ampo gikan sa usa ka matarung nga tawo)
- Ang Giya ngadto sa mga Kasulatan, “Pag-ampo,” 185–186

Mga Propeta sa Dios

Kapitulo 9

Ang mga Propeta mga Tinugyanan sa Dios dinhi sa Yuta

• Unsa nga mga gahum ug mga gasa ang anaa sa usa ka propeta?
“Sa pagkatinuod ang Ginoong Dios dili magabuhat sa bisan unsa, gawas kon ang iyang tinago ipadayag niya sa iyang mga alagad ang mga propeta.” (Amos 3:7).

Daghang tawo ang nagpuyo sa kangitngit, dili sigurado sa kabu-but-on sa Dios. Nagtuo sila nga ang kalangitan gitak-upan ug ang mga tawo kinahanglang moatubang sa mga kakuyaw sa kalibutan nga mag-inusara. Unsa ka bulahan ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw! Kita nasayud nga ang Dios makigsulti sa Simbahan pinaagi sa Iyang propeta. Uban sa mapasalamatong mga kasingkasing, ang mga Santos sa tibuok kalibutan nag-awit sa himno, “Kami nagpa-salamat kanimo, O Dios, sa Propeta nga naggiya kanamo niining adlaw” (*Mga Himno*, nu. 19).

Ang propeta usa ka tawo nga gitawag sa Dios nga mahimo Niyang tinugyanan dinhi sa yuta. Kon ang usa ka propeta mamulong alang sa Dios, sama ra kini nga ang Dios ang namulong (tan-awa sa D&P 1:38). Ang propeta usa usab ka linain nga saksi kang Kristo, nga magpamatuod sa Iyang pagkabalaan ug sa pagtudlo sa Iyang ebanghelyo. Ang propeta magtudlo sa kamatuoran ug mohubad sa pulong sa Dios. Iyang tawagon ang mga masalaypon sa paghinulsol. Makadawat siya og mga padayag ug mga panudlo gikan sa Ginoo alang sa atong kaayohan. Mahimo niyang makita ang umaabut ug managna sa umaabut nga mga panghitabo aron ang kalibutan mapasidan-an.

Ang usa ka propeta mahimong magagikan sa lain-laing mga kahim-tang sa kinabuhi. Mahimo nga siya batan-on o tigulang, taas og edukasyon o wala makaeskwela. Mahimo nga siya usa ka mag-uuma,

---

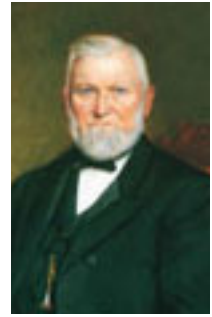
Joseph. Smith

Brigham Young

John Taylor

Wilford Woodruff:

Lorenzo Snow

Joseph F. Smith

Heber J. Grant

George Albert Smith

David O. McKay

Joseph Fielding Smith

Harold B. Lee

Spencer W. Kimball

Ezra Taft Benson

Howard W. Hunter

Gordon B. Hinckley

Thomas S. Monson

usa ka abogado, o usa ka magtutudlo. Ang karaang mga propeta nagsul-ob og mga tunica ug nagdala og mga sungkod. Ang mga propeta karon nagsul-ob og terno ug nagdala og mga briefcase. Nan, unsa man, ang ilhanan sa usa ka matuod nga propeta? Ang usa ka matuod nga propeta kanunay nga gipili sa Dios ug gitawag pinaagi sa tukma nga katungod sa priesthood (tan-awa sa Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:5).

Ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw mipaluyo sa Unang Kapangulohan ug sa Napulog Duha ka mga Apostoles isip mga propeta. Hinoon, kon maghisgot kita mahitungod sa “propeta sa Simbahan,” gipasabut nato ang Presidente sa Simbahan, kinsa mao ang Presidente sa halangdon nga priesthood.

Sa Tanan nga mga Panahon ang Dios Mitawag og mga Propeta aron Mogiya sa Katawhan

- Sa unsa nga mga paagi nga ang mga propeta migiya sa mga anak sa Dios kaniadto?

Diha na ang mga propeta sa yuta sukad pa sa panahon ni Adan. Ang mga kasinatian niining talagsaong mga tawo makabayaw ug makadasig kanato. Si Moises, nga usa ka propeta sa Daang Tugon, nangulo sa liboan niya ka mga tawo palayo sa Ehipto ug sa pagka-ulipon ngadto sa yutang saad. Iyang gisulat ang nag-unang lima ka mga basahon sa Daang Tugon ug mitala sa Napulo ka mga Sugo. Si Nephi, usa ka propeta sa Basahon ni Mormon, mipanaw gikan sa Jerusalem ngadto sa Amerika mga 600 ka tuig sa wala pa matawo si Kristo. Kining talagsaon nga pangulo ug tigkoloniya mihatag kanato og daghang importante nga mga sinulat diha sa Basahon ni Mormon. Si Juan Bautista gipili nga moandam sa kalibutan alang sa pag-anhi sa Ginoo nga si Jesukristo. Pinaagi ni Joseph Smith, nga usa ka propeta sa ulahing mga adlaw, ang Ginoo mipahiuli sa Simbahan. Si Joseph Smith mihubad usab sa Basahon ni Mormon samtang batan-on pa siya.

- Unsa man ang imong nakat-unan gikan sa mga kinabuhi ug mga pagtulun-an sa mga propeta?

Kita Adunay Buhi nga Propeta sa Yuta Karon

- Nganong gikinahanglan man nato ang buhi nga propeta karon?

Kita adunay buhi nga propeta sa yuta karon. Kini nga propeta mao ang Presidente sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Siya adunay katungod sa pagpadayag alang sa tibuok Simbahan. Siya ang naghupot sa “mga yawe sa gingharian,” nagpasabut nga siya adunay katungod sa pagdumala sa tibuok Simbahan ug sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta, lakip na ang pagdumala sa mga ordinansa sa priesthood (tan-awa sa Mateo 16:19). Walay tawo gawas sa pinili nga propeta ug Presidente ang makadawat sa kabubut-on sa Dios alang sa tibuok nga mga miyembro sa Simbahan. Ang Dios miingon, “Ug wala gayud gawas sa usa sa ibabaw sa yuta sa matag higayon kang kinsa kini nga gahum ug mga yawe niini nga pagkapari natugyan” (D&P 132:7). Ang Presidente sa Simbahan giabagan sa iyang mga magtatambag sa Unang Kapangulohan ug sa mga sakop sa Korum sa Napulog Duha, kinsa nga propeta usab, manalagna ug mga tigpadayag.

Kinahanglan natong buhaton ang mga butang nga gisulti sa mga propeta nga atong buhaton. Si Presidente Wilford Woodruff miingon nga ang usa ka propeta dili gayud tugutan nga modala sa Simbahan ngadto sa pagkahisalaag:

“Ang Ginoo dili gayud motugot kanako o ni bisan kinsa nga tawo kinsa mobarug ingon nga Presidente niini nga Simbahan sa paggiya kaninyo nga mahisalaag. Kini wala sa plano. Kini wala sa hunahuna sa Dios. Kon ako mangahas man niana, ang Ginoo mopapahawa kanako gikan sa akong katungdanan” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Wilford Woodruff* [2004], 220).

- Sa unsang mga paagi nga ang buhing propeta nakaimpluwensya sa Simbahan?

Kita kinahanglan nga Mopaluyo sa Propeta sa Ginoo

- Unsa man ang atong mahimo sa pagsunod ug sa pagpaluyo sa propeta?

Daghang mga tawo nga sayon nga motuo sa mga propeta sa karaan. Apan kini mao ang mas labing maayo nga motuo ug mosunod sa buhing propeta. Atong ipataas ang atong mga kamot sa pagpaluyo sa Presidente sa Simbahan isip propeta, manalagna, ug tigpadayag.

Unsaon man nato sa pagpaluyo ang propeta? Kita kinahanglan nga mag-ampo alang kaniya. Ang iyang mga gipas-an bug-at, ug siya nagkinahanglan nga pagalig-onon pinaagi sa mga pag-ampo sa mga Santos.

Kita kinahanglan nga magtuon sa iyang mga pulong. Makapaminaw kita sa iyang mga pagpamulong sa komperensya. Mahimo usab kita nga mo-subscribe og *Ensign* o *Liahona* aron makabasa kita sa iyang mga pagpamulong sa komperensya ug sa uban nga mga mensahe nga iyang gihatag.

Kita kinahanglan nga mosunod sa iyang mga dinasig nga mga pagtulun-an sa hingpit nga paagi. Kita kinahanglan nga dili mopili kon asa ang atong sundon sa dinasig niyang mga tambag ug isalikway ang wala nato ikahimuot o malisud. Ang Ginoo misugo kanato sa pagsunod sa mga dinasig nga mga pagtulun-an sa Iyang propeta:

“Ikaw maminaw ngadto sa tanan niya nga mga pulong [sa propeta] ug mga sugo diin siya mihatag nganha kanimo ingon nga siya nakadawat kanila, maglakaw sa tanan nga pagkabalaan diha sa akong atubangan;

“Kay ang iyang pulong ikaw makadawat, ingon og gikan sa akong kaugalingon nga ba-ba, sa tanan nga pagpailub ug hugot nga pagtuo” (D&P 21:4–5).

Ang Ginoo dili gayud motugot sa Presidente sa Simbahan nga modala kanato sa pagkahisalaag.

- Unsa man ang gitudlo sa Presidente sa Simbahan o gipasabut og maayo bag-ohay lang?

Dagkong mga Panalangin Mosunod sa Pagtuman sa Propeta

Kon kita motuman, ang Ginoo misaad, “Ang mga ganghaan sa impyerno dili makabuntog batok kanimo; oo, ug ang Ginoong

Dios mopatibulaag sa mga gahum sa kangitngit gikan sa imong atubangan, ug mohimo sa mga langit sa pagkurog alang sa imong kaayohan, ug himaya sa iyang ngalan” (D&P 21:6). Kon kita mobuhat sumala sa gisugo sa propeta, ang mga panalangin iyang ibu-bu gikan sa langit.

Aron makabarug, ang matuod nga Simbahan kinahanglan nga “matukod ibabaw sa patukuranan nga mao ang mga apostoles ug mga propeta, nga niini si Jesukristo mao ang ulohang bato sa pamag-ang” (Mga Taga-Efeso 2:20). Kita gipanalanginan dinhi niining walay kasiguroan nga kalibutan nga makabaton og usa ka propeta nga pinaagi kaniya ang Ginoo mopadayag sa Iyang kabubut-on.

- Unsay imong mga kasinatian nga nasinati sa dihang ikaw mituman sa tambag sa propeta?

Dugang nga mga Kasulatan

- Numeros 12:6 (Ang Dios mamulong pinaagi sa mga propeta)
- 1 Samuel 9:9 (propeta gitawag og manalagna)
- Amos 3:7 (Ang Dios mopadayag sa Iyang mga tinago ngadto sa mga propeta)
- Mosiah 8:16–18 (ang usa ka manalagna masayud sa mga butang nga nangagi ug sa mga butang nga umaabut)
- Lucas 1:70 (Ang Dios mamulong pinaagi sa mga propeta)
- D&P 45:10, 15 (Ang Dios namulong karon sama sa karaang mga panahon)
- 1 Nephi 22:2 (pinaagi sa Espiritu ang mga butang mahimo nga masayran ngadto sa mga propeta)
- D&P 68:3–5 (kon ang mga sulugoon sa Ginoo mamulong ingon nga nadasig sa Espiritu Santo, kini mao ang hunahuna, kabubut-on, ug tingog sa Ginoo)

Alang sa mga magtutudlo: Ang pagpaambit sa mga kasinatian ug ang pagpakigbahin sa pagpamatuod modapit sa Espiritu. Sa imong pagtapos niini nga leksyon, hunahunaa ang pagpaambit og kasinatian nga imong nasinati sa panahon nga imong gisunod ang tambag sa Presidente sa Simbahan. Ipaambit ang imong pagpamatuod sa buhi nga propeta.

- D&P 107:65–67, 91–92 (mga katungdanan sa Presidente sa Simbahan)
- D&P 43:1–7 (ang propeta lamang ang gihatagan og awtoridad sa pagdawat og mga padayag alang sa Simbahan)

Mga Kasulatan

Kapitulo 10

Ang Mga Kasulatan Anaa na Alang Kanato Karon

- Unsa ang pipila sa mga panalangin nga atong natagamtam karon tungod kay anaa na ang mga kasulatan?

Kon ang mga sulugoon sa Ginoo mamulong o mosulat ubos sa impluwensya sa Espiritu Santo, ang ilang mga pulong mahimo nga kasulatan (tan-awa sa D&P 68:4). Sukad sa sinugdanan, ang Ginoo misugo sa Iyang mga propeta sa pagtipig og talaan sa Iyang mga pinadayag ug sa Iyang pagpakigsabut sa Iyang mga anak. Siya miingon: “Ako nagsugo sa tanan nga mga tawo, sa silangan ug sa kasadpan, ug sa amihanan, ug sa habagatan, ug sa mga pulo sa dagat, nga sila mosulat sa mga pulong diin Ako mamulong ngadto kanila; kay gikan sa mga basahon nga ipasulat Ako mohukom sa kalibutan, matag tawo sumala sa ilang mga buhat, sumala niana nga nahisulat.” (2 Nephi 29:11).

Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw midawat sa upat ka mga basahon isip kasulatan: ang Biblia, ang Basahon ni Mormon, ang Doktrina ug mga Pakigsaad, ug ang Perlas nga Labing Bililhon. Kini nga mga basahon gitawag og mga sumbanan nga kasulatan sa Simbahan. Ang mga dinasig nga mga pulong sa atong buhi nga mga propeta gidawat usab isip kasulatan.

Alang sa mga magtutudlo: Aron sa pagdasig og panaghigut kabahin sa upat ka mga sumbanan nga kasulatan, mahimo nimong hatagan ang matag sakop sa klase o sakop sa pamilya og usa ka numero tali sa 1 ug sa 4. Hangyoo kadtong naggunit sa numero 1 sa pagbasa unsay gitudlo niini nga kapitulo mahitungod sa Biblia, kadtong naggunit sa numero 2 sa pagbasa unsay gitudlo niini nga kapitulo mahitungod sa Basahon ni Mormon, kadtong naggunit sa numero 3 sa pagbasa kon unsay gitudlo niini nga kapitulo mahitungod sa Doktrina ug mga Pakigsaad, ug kadtong naggunit sa numero 4 sa pagbasa kon unsay gitudlo niini nga kapitulo mahitungod sa Perlas nga Labing Bililhon. Dayon hangyoo sila sa pagpaambit kon unsa ang ilang nakat-unan.

Ang Biblia

Ang Biblia usa ka koleksyon sa sagradong mga sinulat nga naglangkob sa mga pinadayag sa Dios ngadto sa tawo. Kini nga mga sinulat naglangkob sa daghang mga siglo, gikan sa panahon ni Adan hangtud sa panahon sa pagpuyo sa mga Apostoles ni Jesukristo. Gisulat kini sa daghang mga propeta nga nabuhi sa nagkalainlaing kapanahunan sa kasaysayan sa kalibutan.

Ang Biblia gibahin sa duha ka seksyon: ang Daang Tugon ug ang Bag-ong Tugon Daghang mga panagna diha sa Daang Tugon nanagna sa pag-anhi sa usa ka Manluluwas ug Manunubos. Ang Bag-ong Tugon nagsulti kanato sa kinabuhi sa Manluluwas ug Manunubos, nga mao si Jesukristo. Nagsulti usab kini sa pagtukod sa Iyang Simbahan niana nga panahon. “Kami nagtuo sa Biblia nga pulong sa Dios kon kini tukma nga pagkahubad; kami nagtuo usab sa Basahon ni Mormon nga pulong sa Dios.” (Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:8).

Pinaagi kang Propeta Joseph Smith, ang Ginoo mipalapad sa atong panabut sa pipila ka mga pagtulun-an diha sa Biblia. Ang Ginoo midasig ni Propeta Joseph sa pagpahiuli sa mga kamatuoran sa mga pulong sa Biblia nga nangawala o giusab sukad nasulat ang orihinal nga mga pulong niini. Kining dinasig nga mga koreksyon gitawag nga Hubad ni Joseph Smith sa Biblia. Sa mga Santos sa Ulahing mga adlaw nga edisyon sa King James nga Bersyon sa Biblia, ang mga pinili nga pagtulun-an gikan sa Hubad ni Joseph Smith sa Biblia makita sa mga pahina 265–289 ug sa daghang mga footnotes.

Ang Basahon Ni Mormon

Ang Basahon ni Mormon usa ka sagrado nga talaan sa pipila ka mga tawo nga namuyo sa mga kontinente sa Amerika sa mga tuig 2000 B.C. ug sa A.D. 400. Naglangkob kini sa kinatibuk-an sa ebanghelyo ni Jesukristo (tan-awa sa D&P 20:9; 42:12; 135:3). Ang Basahon ni Mormon naghigut sa pagbisita ni Jesukristo didto sa katawhan sa Amerika pagkahuman gayud sa Iyang Pakabanhaw.

Gihubad ni Joseph Smith ang Basahon ni Mormon ngadto sa Iningles pinaagi sa gasa ug gahum sa Dios. Miingon siya nga kini mao ang “labing tukma sa bisan hain nga basahon dinhi sa yuta, ug ang sukaranan sa atong tinuohan, ug ang tawo labi nga maduol sa Dios pinaagi sa pagsunod sa iyang mga lagda, kay sa bisan hain nga basahon” (pasiuna sa Basahon ni Mormon).

Si Presidente Ezra Taft Benson mitabang kanato nga masabtan kon sa unsang paagi nga ang Basahon ni Mormon nahimong sukaranan sa atong tinuohan. Siya miingon:

“Adunay tulo ka mga pamaagi diin ang Basahon ni Mormon nahimong sukarang bato sa atong relihiyon. Kini mao ang sukarang bato sa atong pagsaksi kang Kristo. Kini mao ang sukarang bato sa atong doktrina. Kini mao ang sukarang bato sa atong pagpamatuod.

“Ang Basahon ni Mormon mao ang sukarang bato sa atong pagsaksi kang Jesukristo, kinsa mao ang bato sa pamag-ang sa tanan nato nga buhaton. Kini nagsaksi sa Iyang pagkatinuod uban sa gahum ug katin-aw. . . .

“[Kini] nagpatubo sa atong panabut sa mga doktrina sa kaluwasan. . . . Ang Basahon ni Mormon . . . gisulat alang sa atong panahon. . . . Dinhi [niini] atong makit-an ang sumbanan alang sa pagpagandam sa Ikaduhang Pag-anhi. . . .

“. . . Ang Basahon ni Mormon nagtudlo kanato sa kamatuoran [ug] nagpamatuod kang Kristo. . . . Apan adunay butang nga mas labaw pa. Adunay gahum niana nga basahon nga magsugod sa pagdagayday sa inyong mga kinabuhi sa higayon nga sugdan ninyo ang tinuoray nga pagtuon sa basahon. Makaplagan ninyo ang mas dako nga gahum sa pagpakigbatok sa pagsulay. Makaplagan ninyo ang gahum sa paglikay sa panglingla. Makaplagan ninyo ang gahum nga magpabilin sa higpit og pig-ot nga dalan. Ang mga kasulatan mao ang gitawag og “mga pulong sa kinabuhi,” ug walay laing mas matuod pa kay sa Basahon ni Mormon. . . . ‘Ang matag Santos sa Ulahing mga Adlaw kinahanglang mohimo sa pagtuon niini nga basahon nga usa ka tinguha sa kinabuhi’” (sa Conference Report, Okt. 1986, 4–7; o *Ensign*, Nob. 1986, 5–7; nga nagkutlo

---

kang Marion G. Romney, sa Conference Report, Abr. 1980, 90; o *Ensign*, Mayo 1980, 67).

Ang Doktrina ug mga Pakigsaad

Ang Doktrina ug mga Pakigsaad usa ka kinolekta sa modernong mga pinadayag. Sa seksyon 1 sa Doktrina ug mga Pakigsaad, ang Ginoo mipadayag nga ang basahon gimantala alang sa mga lumulupyong sa yuta sa pag-andam kanila alang sa Iyang pag-anhi:

“Busa ang tingog sa Ginoo modangat ngadto sa mga lumulupyong sa yuta, nga ang tanan nga maminaw makadungog:

“Pangandam kamo, pangandam kamo alang niana nga moabut, kay ang Ginoo hapit na moabut” (D&P 1:11–12).

Kini nga basahon naglangkob sa mga pinadayag mahitungod sa Simbahan ni Jesukristo ingon nga kini gipahiuli niining ulahing mga adlaw. Daghang mga seksyon sa basahon mipasabut sa organisasyon sa Simbahan ug mihatag og kahulugan sa mga katungdanan sa priesthood ug sa ilang mga buluhaton. Ang ubang mga seksyon, sama sa seksyon 76 ug 88, naglangkob sa mga mahimayaong kamatuoran nga nawala sa kalibutan sulod sa gatusan ka mga katui-gan. Ingon man ang uban, sama sa mga seksyon 29 ug 93, naghatag og katin-awan sa mga pagtulun-an sa Biblia. Agi og dugang, ang pipila sa mga seksyon, sama sa seksyon 133, naglangkob sa mga panagna sa mga panghitabo nga moabut. Ang Dios nagmado kanato sa pagtuon sa Iyang mga pinadayag dinhi niini nga basahon: “Siksika kini nga mga sugo, kay sila mga tinuod ug matinudanon, ug ang mga panagna ug mga saad nga anaa kanila ang tanan matuman” (D&P 1:37).

Ang Perlas nga Labing Bililhon

Ang Perlas nga Labing Bililhon naglangkob sa basahon ni Moises, sa basahon ni Abraham, ug pipila sa mga dinasig nga mga sinulat ni Joseph Smith. Ang basahon ni Moises naglangkob sa asoy sa pipila ka mga panan-awon ug mga sinulat ni Moises, nga gipadayag ngadto kang Propeta Joseph Smith. Naghatag kini og katin-awan sa mga doktrina ug mga pagtulun-an nga nawala sa Biblia

ug mihatag og dugang nga impormasyon mahitungod sa Paglalang sa yuta.

Ang basahon ni Abraham gihubad ni Propeta Joseph Smith gikan sa usa ka linukot nga papyrus nga gikuha gikan sa lubnganan sa mga Ehiptohanon. Kini nga basahon naglangkob sa bililhon nga impormasyon mahitungod sa Paglalang, sa ebanghelyo, sa kinaiya sa Dios, ug sa priesthood.

Ang mga sinulat ni Joseph Smith naglakip og bahin sa dinasig nga hubad ni Joseph Smith sa Biblia, mga pinili gikan sa iyang *Kasaysayan sa Simbahan*, ug sa mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo.

- Unsa ang pipila ka mga sugilanon nga naggikan niini nga mga kasulatan ang nakadasig kanimo? Unsa ang pipila ka mga pagtulun-an gikan niini nga mga basahon sa kasulatan ang nakatabang kanimo?

Mga Pulong sa Atong Buhi nga mga Propeta

Agi og dugang niining upat ka mga basahon sa kasulatan, ang dinasig nga mga pulong sa atong buhi nga mga propeta nahimo nga kasulatan alang kanato. Ang ilang mga pulong moabut kanato pinaagi sa mga komperensya, sa *Liahona* o *Ensign* nga magasin, ug sa mga instruksyon alang sa lokal nga mga lider sa priesthood. “Kami nagtuo sa tanan nga gipadayag sa Dios, sa tanan nga gipadayag niya karon, ug kami nagtuo nga siya mopadayag pa og daghan nga dagko ug mahinungdanon nga mga butang kalabut sa Ginghamlan sa Dios.” (Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:9).

- Asa man nato makita ang mga pulong sa atong buhi nga mga propeta?

Pagtuon sa mga Kasulatan

- Unsang mga panalangin ang atong madawat kon magtuon kita sa mga kasulatan?

Kita kinahanglan nga ang matag-usa magtuon sa mga kasulatan matag adlaw. Kita kinahanglan nga mopaambit niini nga mga kamatuoran uban sa atong mga anak. Kita kinahanglan nga

---

mobasa sa mga sumbanan nga basahon uban sa atong mga anak aron sila makakat-on sa paghigugma niini ug sa paggamit niini sa mga kamatuoran nga anaa niini.

Kon kita nagtinguha nga malikay sa mga dautan sa kalibutan, kinahanglan nga atong sudlan ang atong mga hunahuna sa kamatuoran ug pagkamatarung nga anaa sa mga kasulatan. Mas maduol kita sa Dios ug sa usag usa kon kita magbasa ug mamalandong sa mga kasulatan nga magkauban.

Kon kita mobasa, mamalandong, ug mag-ampo mahitungod sa mga kasulatan ug mangayo sa Dios og kahibalo, ang Espiritu Santo mopamatuod kanato sa kamatuoran niining mga butanga. Matag usa kanato masayud sa atong kaugalingon nga kining mga butanga matuod. Dili kita malingla (tan-awa sa Joseph Smith—Mateo 1:37). Madawat nato ang samang mga pagbati nga gipahayag ni Nephi sa dihang siya miingon, “Ang akong kalag nalipay sa mga butang sa Ginoo; ug ang akong kasingkasing nagpalandong sa kanunay diha sa mga butang diin ako nakakita ug nakadungog” (2 Nephi 4:16).

- Unsaon man nato sa pagtuman sa pasalig nga magtuon sa mga kasulatan matag adlaw? Hunahunaa ang pagplano og usa ka panahon ug usa ka dapit alang sa pagtuon sa mga kasulatan matag adlaw.

Dugang nga mga Kasulatan

- 1 Nephi 14:20–26 (mga propeta gisugo sa pagsulat)
- 1 Nephi 19:1–3, 6–7; Alma 37:1–8 (ang dako nga bili sa mga kasulatan)
- 2 Nephi 33:10 (mga kasulatan nagpamatuod kang Kristo)
- Alma 29:8 (ang Ginoo namulong ngadto sa mga kanasuran pinaagi sa mga kasulatan)
- Alma 31:5; Helaman 3:29–30 (ang pulong sa Dios gamhanan)
- Helaman 15:7–8 (ang mga kasulatan makatabang kanato nga mahimong lig-on ug makanunayon diha sa hugot nga pagtuo)

- 2 Timoteo 3:16–17; 1 Nephi 19:21–24 (ngano ug sa unsang paagi gihatag ang mga kasulatan)
- 2 Pedro 1:20; Alma 13:20; D&P 10:62 (ang mga kasulatan modala kanato og kahayag sa mga matuod nga katuyoan sa doktrina)
- D&P 128:18; Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:9; 1 Nephi 14:25–26 (mga kasulatan nga moabut pa)
- 2 Nephi 29:3–10 (mga kasulatan ngadto sa mga Judeo ug ngadto sa mga Hentil)

Ang Kinabuhi ni Kristo

Kapitulo 11

Ang Kinabuhi ni Kristo Dugay na nga Gipanagna sa wala pa ang Iyang Pagkatawo

Ang matag tawo kinsa moanhi sa yuta magsalig kang Jesukristo aron matuman ang saad nga Iyang gihimo sa langit nga mamahimo natong Manluluwas. Kon wala Siya, ang plano sa kaluwasan unta mapakyas. Tungod kay ang Iyang misyon kinahanglanon man, ang tanang mga propeta gikan ni Adan hangtud kang Kristo nagpamatuod nga Siya moabut (tan-awa sa Mga buhat 10:43). Ang tanang mga propeta sukad kang Kristo mipamatuod nga Siya moabut gayud. Kitang tanan kinahanglan nga magtuon sa kinabuhi sa Manluluwas ug matinud-anong mosunod Kaniya sa tibuok natong kinabuhi.

Usa ka anghel miingon kang Adan nga ang Manluluwas paganganlan og Jesukristo (tan-awa sa Moises 6:51–52). Si Enoch nakakita nga si Jesus mamatay sa krus ug mabanhaw (tan-awa sa Moises 7:55–56). Si Noe ug si Moises mipamatuod usab Kaniya (tan-awa sa Moises 1:11; 8:23–24). Mga 800 ka tuig sa wala pa matawo ang Manluluwas dinhi sa yuta, si Isaias nakakita nang daan sa Iyang kinabuhi. Dihang nakita ni Isaias ang kasakit ug kasubo nga pag-antuson sa Manluluwas aron sa pagbayad sa kantidad sa atong mga sala, siya mipahayag:

“Siya gitamay ug gisalikway sa mga tawo; usa ka tawo sa kasakit, ug nakasinati sa kaguol.

“. . . Sa pagkatinuod siya mipas-an sa atong mga kaguol, ug midala sa atong mga kasakit.

Alang sa mga magtutudlo: Kini nga kapitulo malagmit mas daghan og materyal kay sa imong matudlo sa klase. Samtang tun-an nimo kini agi og pagpangandam sa pagtudlo, tinguhaa ang giya sa Espiritu sa pagtino kon asa nga bahin ang makatabang kaayo niadtong imong mga gitudloan.

“Siya gisamaran tungod sa atong mga kalapasan, siya gibun-og tungod sa atong mga kadautan.

“Siya gidaug-daug, ug siya gipasakitan, bisan pa niana siya wala mobuka sa Iyang ba-ba: siya gidala ingon og usa ka karnero ngadto sa ihawan” (Isaias 53:3-5).

Si Nephi nakakita usab og usa ka panan-awon sa umaabut nga pagkatawo ug misyon sa Manluluwas. Nakakita siya og matahum nga birhen, ug ang anghel mipasabut, “Tan-awa, ang birhen nga imong nakita mao ang inahan sa Anak sa Dios, sumala sa kahimtang sa unod” (1 Nephi 11:18). Unya si Nephi nakakita og birhen nga nagkugos og bata diha sa iyang mga bukton. Ang anghel mipahayag, “Tan-awa ang Kordero sa Dios, oo, gani ang Anak sa Amahan sa Kahangturan!” (1 Nephi 11:21).

Mga 124 ka tuig sa wala pa matawo si Jesus, si Haring Benjamin, laing Nephite nga propeta, usab nakakita nang daan sa kinabuhi sa Manluluwas:

“Kay tan-awa, ang panahon moabut, ug dili kini layo, nga uban sa gahum, ang Ginoong Makagagahum kinsa naghari, kinsa mao, ug mao gikan sa tanan nga kahangturan ngadto sa tanan nga kahangturan, manaog gikan sa langit aron moipon sa mga katawhan, ug mopuyo sa usa ka mortal nga lawas, ug makig-uban taliwala sa mga tawo, magbuhat og kahibulongan nga mga milagro, ingon sama sa pag-ayo sa mga masakiton, pagbuhi sa mga patay, paghimo sa mga bakol nga molakaw, ang mga buta sa pagdawat sa ilang panan-aw, ug ang bungol sa pagkadungog, ug mang-ayo sa tanan nga matang sa sakit.

“Ug siya mosalikway sa mga yawa, o sa dautan nga mga espiritu diin nagpuyo diha sa mga kasingkasing sa mga katawhan.

“Ug sud-onga, siya moantus sa mga pagsulay, ug sakit sa lawas, kagutom, kauhaw, ug kakapoy, gani labaw nga ang tawo makaantus, gawas kini ngadto sa kamatayon; kay tan-awa, dugo manggawas gikan sa matag lungag sa iyang mga panit, hilabihan ka dako sa iyang kasubo tungod sa mga pagkadautan ug sa mga pagkasalawayon sa iyang mga katawhan.

“Ug siya pagatawgon og Jesukristo, ang Anak sa Dios, ang Amahan sa langit ug sa yuta, ang Tiglalang sa tanan nga mga butang gikan sa sinugdanan; ug ang iyang inahan pagatawgon og Maria” (Mosiah 3:5–8).

- Unsa ang pipila ka mga panagna kaniadto mahitungod ni Jesukristo?

Siya Ang Bugtong Anak sa Amahan

- Unsa man ang napanunod ni Kristo gikan sa Iyang Amahan? Unsa man ang Iyang napanunod gikan sa Iyang inahan?

Ang sugilanon sa pagkatawo ug kinabuhi sa Manluluwas makita sa Bag-ong Tugon sa mga basahon nila ni Mateo, Marcos, Lucas, ug Juan. Gikan sa ilang mga asoy atong nasayran nga si Jesus natawo gikan sa usa ka birhen nga ginganlan og Maria. Siya may kasabutan na nga makigminyo ni Jose dihang ang anghel sa Ginoo mipakita kaniya. Ang anghel miingon kaniya nga siya mahimong inahan sa Anak sa Dios. Si Maria nangutana kaniya kon unsaon ba sa pagkahimo niini (tan-awa sa Lucas 1:34). Siya miingon kaniya, “Pagakunsaran ikaw sa Espiritu Santo, ug pagalandungan ikaw sa gahum sa Labing Halangdon: tungod niini, ang bata nga matawo paganganlan nga balaan, ang Anak sa Dios” (Lucas 1:35). Busa, ang Dios nga Amahan nahimo nga literal nga Amahan ni Jesukristo.

Si Jesus mao lamang ang tawo sa kalibutan nga matawo sa usa ka mortal nga inahan ug usa ka imortal nga Amahan. Mao nga siya gitawag og Bugtong nga Anak. Napanunod Niya ang balaanong mga gahum gikan sa Iyang Amahan. Gikan sa Iyang inahan Iyang napanunod ang pagka-mortal ug siya mahimong gutumon, uha-won, maluya, masakitan, ug mamatay. Walay tawo nga makakuha sa kinabuhi sa Manluluwas gikan Kaniya gawas kon kini Iyang pagbuot. May gahum Siya sa paghalad niini ug may gahum sa pagbawi sa Iyang lawas human mamatay. (Tan-awa sa Juan 10:17–18.)

Gipasiugdahan Niya ang Perpekto nga Kinabuhi

- Unsa man ang kahulugan sa kinabuhi sa Manluluwas alang kanato?

Gikan sa Iyang kabatan-on, si Jesus mituman sa tanan nga gipabuhat Kaniya sa atong Langitnong Amahan. Ubos sa giya ni Maria ug ni Jose, si Jesus nagtubo nga sama sa pagdako sa ubang mga bata. Gihigugma Niya ug gituman ang kamatuoran. Si Lucas miingon kanato, “Ug ang bata midaku ug nahimong kusgan, puno sa kaalam: ug ang grasya sa Dios diha kaniya” (Lucas 2:40; tan-awa usab sa D&P 93:12–14).

Sa nag-edad na Siya og 12, si Jesus mitubo sa Iyang panabut nga Siya gipadala aron sa pagbuhat sa kabubut-on sa Iyang Amahan. Miadto Siya sa Jerusalem kauban ang Iyang mga ginikanan. Sa dihang ang Iyang mga ginikanan mipadulong na og pauli, ilang namatngunan nga Siya wala sa ilang pundok. Namalik sila sa Jerusalem sa pagpangita Kaniya. “Tapos sa tulo ka adlaw, ilang nakaplagnan siya sa sulod sa templo, nga naglingkod sa taliwala sa mga magtutudlo ug naminaw kanila ug nagpanukso kanilag mga pangutana” (Hubad ni Joseph Smith, Lucas 2:46). “Ug ang tanang nakadungog kaniya natingala sa iyang pagpanabut ug sa iyang mga pagpanubag” (Lucas 2:47).

Nawala ang kabalaka ni Maria ug ni Jose dihang ila Siyang nakit-an, apan “sila nahibulong: ug ang iyang inahan miingon kaniya, Anak, nganong gibuhatan mo man kami sa ingon? tan-awa, ang imong amahan ug ako sa among kabalaka nangita kanimo.” Si Jesus mitubag kaniya, nag-ingon, “Wala ba diay kamo mahibalo nga kinahanglan anhi gayud ako sa balay sa akong Amahan?” (Lucas 2:48–49).

Aron sa pagtuman sa Iyang misyon, si Jesus kinahanglan nga motuman sa kabubut-on sa Iyang Amahan sa Langit. “Wala akoy ginabuhat sa kaugalingon nakong ginabut-an,” Siya mipahayag, “hinonoa nga nagasulti ako sa ingon sumala sa gitudlo kanako sa akong Amahan. . . . sa kanunay ginabuhat ko man ang makapahimuot kaniya” (Juan 8:28–29).

Sa nag-edad si Jesus og 30, miadto Siya kang Juan Bautista aron sa pagpabunyag didto sa Sapa sa Jordan. Si Juan nagpanuko sa pagbunyag kaniya tungod kay nasayud siya nga si Jesus mas labaw kaniya. Si Jesus mihangyo ni Juan nga mobunyag Kaniya aron “sa pagtuman sa tibuok pagkamatarung.” Si Juan mibunyag gayud sa Manluluwas, mitunlod Kaniya sa hingpit nga paagi ilawom sa tubig. Sa dihang nabunyagan na si Jesus, ang Iyang Amahan namulong gikan sa kalangitan, nag-ingon, “Kini mao ang akong Anak nga pinalangga; kaniya may kalipay ako.” Ang Espiritu Santo mikunsad, nga ingon og salampati. (Tan-awa sa Mateo 3:13–17.)

Pagkahuman sa bunyag ni Jesus, nagpuasa Siya sulod sa 40 ka adlaw ug 40 ka gabii aron ikauban ang Dios. Pagkahuman niana, si Satanas miabut aron sa pagtintal Kaniya. Hugot nga gipakigbatokan ni Jesus ang mga tintasyon, ug unya gimandoan si Satanas sa pagpahawa. (Tan-awa sa Mateo 4:1–11; tan-awa usab sa Hubad ni Joseph Smith, Mateo 4:1, 5–6, 8–9, 11.) Si Jesukristo nagpabiling walay sala, usa ka hingpit nga binuhat nga sukad nagalakaw dinhi sa yuta (tan-awa sa Mga Hebreohanon 4:15; 1 Pedro 2:21–22).

- Hain sa mga asoy sa kinabuhi sa Manluluwas ang makahuluganon kaayo alang kanimo?

Siya Mitudlo Kanato Unsaon sa Paghigugma ug sa Pagserbisyo sa Usag Usa

- Giunsa sa Manluluwas sa pagtudlo kanato kon unsaon sa paghigugma ug sa pag-alagad sa usag usa?

Human sa Iyang pagpuasa ug sa Iyang pakigharong ni Satanas, gisugdan ni Jesus ang iyang publikong pangalagad. Mianhi Siya sa yuta dili lamang aron mamatay alang kanato apan aron usab sa pagtudlo kanato unsaon sa pagkinabuhi. Siya mitudlo nga adunay duha ka dakong kasugoan: una, ang paghigugma sa Dios sa tibuok natong kasingkasing, salabutan, ug kusog; ug ang ikaduha, ang paghigugma sa uban sama sa atong paghigugma sa atong kaugalingon (tan-awa sa Mateo 22:36–39). Ang Iyang kinabuhi usa ka ehemplo kon unsaon nato sa pagtuman kining duha ka kasugoan. Kon kita nahigugma sa Dios, kita mosalig ug mosunod Kaniya,

---

sama sa gibuhath ni Jesus. Kon gihigugma nato ang uban, tabangan nato sila nga makakab-ot sa ilang mga pisikal ug espirituhanon nga mga panginahanglan.

Si Jesus migahin sa Iyang kinabuhi sa pag-alagad sa uban. Siya miayo kanila sa mga sakit. Siya mihimo sa buta nga makakita, ang bungol nga makadungog, ug ang bakol nga makalakaw. Sa maka-usa dihang nag-ayo Siya sa mga masakiton, lapas na ang oras ug gipanggutom na ang katawhan. Imbis palakton sila, mipanalangin Siya og lima ka tinapay ug duha ka isda ug sa dakong milagro nakapakaon sa nagdasok nga 5,000 ka mga tawo. (Tan-awa sa Mateo 14:14–21.) Siya nagtudlo nga sa matag higayon nga makakita kita og mga tawo nga gigutom, gitugnaw, hubo, o masulub-on, kita kinahanglang motabang kanila kutob sa atong mahimo. Kon kita nagtabang sa uban, kita nagserbisyo sa Ginoo. (Tan-awa sa Mateo 25:35–46.)

Gihigugma ni Jesus ang uban sa tibuok Niyang kasingkasing. Kasagaran ang Iyang kasingkasing puno sa kalooy nga Siya mibakho. Gihigugma Niya ang gagmay nga mga bata, mga tigu-lang, ug ang mapainubsanon, yano nga mga tawo kinsa adunay hugot nga pagtuo Kaniya. Gihigugma Niya kadtong nakasala, ug uban sa dakong kalooy Siya mitudlo kanila sa paghinulsol ug pagpabunyag. Siya mitudlo, “Ako mao ang dalan, ang kamatuoran, ug ang kinabuhi” (Juan 14:6).

Si Jesus nahigugma bisan gani niadtong kinsa nakasala batok kaniya ug wala maghinulsol. Sa katapusang gutlo sa Iyang kinabuhi, samtang Siya nagbitay sa krus, Siya nag-ampo ngadto sa Amahan alang sa mga sundalo nga milansang Kaniya, nangamuyo, “Amahan, pasayloa sila; kay wala sila makasabut sa ilang gibuhath” (Lucas 23:34). Siya mitudlo, “Mao kini ang akong sugo, nga kinahanglan maghigugmaay kamo ang usa sa usa, sama sa akong paghigugma kaninyo” (Juan 15:12).

- Sa unsa nga mga paagi nga kita makapakita sa Ginoo nga kita nahigugma Kaniya?

Giorganisar Niya ang Bugtong Tinuod nga Simbahan

- Ngano nga giorganisar man sa Manluluwas ang Iyang Simbahan ug miorden og mga Apostoles?

Si Jesus gusto nga ang Iyang ebanghelyo matudlo ngadto sa katawhan sa tibuok kayutaan, mao nga mipili Siya og napulog duha ka mga Apostoles nga mopamatuod Kaniya. Sila ang unang mga lider sa Iyang Simbahan. Sila nakadawat sa katungod sa paglihok sa Iyang pangalan ug sa pagbuhat sa mga buluhaton nga nakita nila nga Iyang gibuhat. Kadtong kinsa nakadawat og awtoridad gikan kanila nakahimo usab sa pagtudlo, pagbunyag, ug sa pagpahigayon og ubang mga ordinansa sa Iyang pangalan. Human sa Iyang kamatayon, nagpadayon sila pagbuhat sa Iyang buluhaton hangtud nga ang mga tawo nahimong labihan ka dautan nga ilang gipamatay ang mga Apostoles.

Siya Mitubos Kanato gikan sa Atong mga Sala ug Miluwas Kanato gikan sa Kamatayon

- Samtang nagtuon ka niini nga seksyon, paggahin og panahon aron sa pagpamalandong sa mga panghitabo sa Pag-ula.

Duol sa katapusan sa Iyang mortal nga pangalagad, si Jesus nangandam sa paghimo sa katapusang sakripisyo alang sa tanang mga sala sa katawhan. Siya nahukman nga mamatay tungod kay Siya mipamatuod ngadto sa mga tawo nga Siya mao ang Anak sa Dios.

Sa gabii sa wala pa ang Iyang Paglansang sa krus, si Jesus miadto sa tanaman nga gitawag og Getsemani. Wala madugay nabug-atan Siya sa tumang kasubo ug mibakho samtang Siya nag-ampo. Ang Ulahing mga adlaw nga Apostol nga si Orson F. Whitney gitugutan nga makakita sa pag-antus sa Manluluwas sa usa ka panan-awon. Nga nakakita sa Manluluwas nga mibakho, siya miingon: “Ako natandog kaayo sa pagkakita nga ako usab mibakho, tungod sa matuod nga pagbati. Ang akong tibuok kasingkasing mibati og

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang pagpamalandong makadapit sa Espiritu. Hunahunaa ang paghangyo sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya nga hilum nga mobasa sa katapusang duha ka mga seksyon sa kapitulo, nga maghunahuna mahitungod sa ilang mga pagbati alang sa Manluluwas. Dayon dapita kadtong kinsa komportable sa pagbuhat sa ingon nga mopaambit sa ilang mga hunahuna diha sa klase.

tinuoray nga simpatiya alang Kaniya; ako nahigugma Kaniya sa tibuok nakong kalag, ug nangandoy nga makauban Kaniya ingon nga ako wala nay laing gipangandoy” (“The Divinity of Jesus Christ,” *Improvement Era*, Ene. 1926, 224–25; tan-awa usab sa *Ensign*, Dis. 2003, 10). Si Jesus “milakaw sa unahan og diyutay, siya mihapa ug nag-ampo nga nag-ingon, Amahan ko, kon mahimo man, isaylo lang kanako kining kopa: gani, dili sumala sa akong pagbuot kon dili sa imo” (Mateo 26:39).

Sa bag-ong pinadayag ang Manluluwas mihulagway unsa ka dako ang Iyang pag-antus, nag-ingon nga kini nakahimo Kaniya “sa pagkurog tungod sa kasakit, ug sa pag-agas sa dugo sa matag lungag sa panit, ug sa pag-antus sa lawas ug sa espiritu” (D&P 19:18). Siya nag-antus “sumala sa unod,” midala diha kaniya sa atong mga kasakit, mga sakit, mga balatian, ug sa mga sala (tan-awa sa Alma 7:10–13). Walay mortal nga tawo ang makatugkad kon unsa kabug-at kini nga palas-anon. Walay laing tawo ang makalahutay sa ingon nga kasakit sa lawas ug sa espiritu. “Siya usab nakasinati sa tanan nga mga butang . . . nga siya unta diha sa tanan ug pinaagi sa tanan nga mga butang, ang kahayag sa kamatuoran” (D&P 88:6).

Apan ang Iyang pag-antus wala pa gayud mahingpit. Sa pagkasunod nga adlaw, si Jesus gibunalan, gipakaulawan, ug gilud-an. Gipapas-an Siya sa kaugalingon Niyang krus, unya Siya gituboy ug gilansang niini. Gipaantus Siya sa usa sa mga pinakabangis nga paagi nga sukad nahimo sa katawhan. Human sa pag-antus diha sa krus, Siya mituwaw sa kasakit, “Dios ko, Dios ko, nganong gitalikdan mo ako?” (Marcos 15:34). Sa pinakapait nga takna ni Jesus, ang Amahan mibiya Kaniya aron si Jesus makahuman sa pag-antus sa bayad sa silot alang sa mga sala sa tanang katawhan aron si Jesus magmadaugon sa hingpit batok sa mga gahum sa sala ug kamatayon (tan-awa sa James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 660–61).

Sa dihang ang Manluluwas nasayud nga ang Iyang sakripisyo gidawat na sa Amahan, sa makusog nga tingog Siya miingon, “Tapus na” (Juan 19:30). “Amahan, nganha sa imong mga kamot itugyan ko ang akong espiritu” (Lucas 23:46). Giduko Niya ang Iyang ulo

---

ug boluntaryo nga mitugyan sa Iyang espiritu. Ang Manluluwas namatay. Usa ka makusog nga linog mitay-og sa yuta.

Ang pipila sa mga higala midala sa lawas sa Manluluwas ngadto sa lubnganan, diin didto kini gibutang hangtud sa ikatulong adlaw. Niini nga panahon ang Iyang espiritu miadto ug miorganisar og misyonaryo nga buhat ngadto sa ubang mga espiritu kinsa nagkinahanglan nga makadawat sa Iyang ebanghelyo (tanawa sa 1 Pedro 3:18–20; D&P 138). Sa ikatulo nga adlaw, usa ka Dominggo, Siya mibalik sa Iyang lawas ug mikuha og balik niini. Siya ang labing una nga mibuntog sa kamatayon. Ang panagna natuman “nga siya kinahanglan mabanhaw gikan sa mga patay” (Juan 20:9).

Wala madugay human sa Iyang Pagkabanhaw, ang Manluluwas mipakita ngadto sa mga Nephites ug mitukod sa Iyang Simbahan didto sa Amerika. Gitudloan Niya ang mga katawhan ug mipanalangin kanila. Kining makatandog nga asoy mabasa sa 3 Nephi 11 hangtud sa 28.

Ang Iyang Sakripisyo Nagpakita sa Iyang Gugma alang sa Iyang Amahan ug alang Kanato

Si Jesus nagtudlo: “Walay bisan kinsa nga may gugma nga labaw pa niini, nga ang usa ka tawo magahalad sa iyang kinabuhi sa pagpakamatay alang sa iyang mga higala. Kamo mga higala nako, kon magatuman kamo sa akong isugo kaninyo” (Juan 15:13–14). Siya andam ug mapaubsanong milatas sa mga kasub-anan didto sa Getsemani ug sa mga pag-antus sa krus aron atong madawat ang tanang mga panalangin sa plano sa kaluwasan. Aron makadawat niini nga mga panalangin, kita kinahanglan nga moduol Kaniya, maghinulsol sa atong mga sala, ug maghigugma Kaniya sa tibuok natong kasingkasing. Siya miingon:

“Ug kini mao ang ebanghelyo diin Ako mihatag nganha kaninyo—nga Ako mianhi dinhi sa kalibutan aron sa pagbuhat sa kabubut-on sa akong Amahan, tungod kay ang akong Amahan mipadala kanako.

“Ug ang akong Amahan mipadala kanako nga Ako unta ituboy nganha sa krus; ug human niana nga Ako matuboy diha sa krus, nga Ako unta makadala sa tanan nga mga tawo ngari kanako . . . aron pagahukman sa ilang mga buhat. . . .

“Kay ang mga buhat nga kamo nakakita nga Ako mihimo kana kamo mobuhat usab.

“Busa, unsa nga matang sa mga tawo kamo mahisama? Sa pagkatinuod Ako moingon nganha kaninyo, *gani sama nga Ako mao*” (3 Nephi 27:13–15, 21, 27; mga italics gidugang).

- Unsa ang imong gibati samtang ikaw namalandong sa sakripisyo sa Manluluwas alang kanimo?

Dugang nga mga Kasulatan ug Ubang mga Kapanguhaan

- 2 Nephi 25:12 (ang Bugtong Anak sa Amahan diha sa unod)
- Moises 6:57 (Jesukristo gitawag og Bugtong nga Anak)
- Mateo, Marcos, Lucas, Juan (kinabuhi ug mga pagtulun-an ni Jesukristo)
- Mateo 10:1–8; Lucas 9:1–2 (mga Apostoles giordinahan og gahum ug katungod)
- Mateo 26–28; Marcos 14–16; Lucas 22–24; Juan 18–20 (Si Jesus diha sa tanaman; gibudhian, gilansang sa krus, ug nabanhaw)
- “Ang Buhi nga Kristo: Ang Pagpamatuod sa mga Apostoles,” *Ensign*, Abr. 2000, 2–3

Ang Pag-ula

Kapitulo 12

Ang Pag-ula Gikinahanglan alang sa Atong Kaluwasan

- Ngano nga ang Pag-ula gikinahanglan man alang sa atong kaluwasan?

Si Jesukristo “mianhi sa kalibutan . . . aron ilansang sa krus alang sa kalibutan, ug mag-antus sa mga sala sa kalibutan, ug magbalaan sa kalibutan, ug sa paghugas niini gikan sa tanan nga dili matarung; nga pinaagi kaniya ang tanan unta maluwas” (D&P 76:41–42). Ang dakong sakripisyo nga Iyang nabuhat sa pagbayad sa atong mga sala ug sa pagbuntog sa kamatayon gitawag og Pag-ula. Mao kini ang pinakaimportante nga hitabo nga nahitabo sukad sa kasaysayan sa tawo: “Kay kini kinahanglan nga ang pag-ula pagahimoon, kay sumala sa mahinungdanon nga laraw sa Dios sa Kahangturan kinahanglan gayud nga adunay pag-ula nga paghimo, o kon dili ang tanan nga mga katawhan dili makalikay nga mamatay; . . . oo, ang tanan napukan ug nahisalaag, ug kinahanglan gayud nga mamatay gawas kon kini pinaagi sa pag-ula” (Alma 34:9).

Ang Pagkapukan ni Adan nagdala og duha ka mga matang sa kamatayon dinhi sa kalibutan: pisikal nga kamatayon ug espirituhanong kamatayon. Ang pisikal nga kamatayon mao ang pagkabulag sa lawas ug sa espiritu. Ang espirituhanong kamatayon mao ang pagkabulag gikan sa Dios. Kon kining duha ka mga matang sa kamatayon wala pa mabuntog sa Pag-ula ni Jesukristo, duha ka sangputanan unta ang mahitabo: ang atong mga lawas ug atong mga espiritu unta magbulag na hangtud sa hangtud, ug kita dili

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang mga yano nga tsart ug litrato makatabang sa mga sakop sa klase o sakop sa pamilya nga makasabut sa mga baruganan ug sa mga doktrina. Hunahunaa ang paghimo og tsart nga may duha ka kolum, ang usa sulatan og *Mga Resulta sa Pagkapukan* ug ang usa sulatan og *Mga Panalangin sa Pag-ula*. Gamita ang mga impormasyon gikan niini nga kapitulo sa pagsulat sa tsart.

na unta makapuyo og balik kauban sa atong Langitnong Amahan (tan-awa sa 2 Nephi 9:7–9).

Apan ang atong maalamon nga Langitnong Amahan nag-andam og usa ka maanindot, maloloy-on nga plano aron sa pagluwas kanato gikan sa pisikal ug espirituhanong kamatayon. Siya miplano og usa ka Manluluwas nga moanhi sa yuta sa paglukat (pagtubos) kanato gikan sa atong mga sala ug gikan sa kamatayon. Tungod sa atong mga sala ug sa mga kahuyang sa atong mortal nga mga lawas, dili kita makalukat sa atong kaugalingon (tan-awa sa Alma 34:10–12). Ang usa kinsa mahimo natong Manluluwas kinahanglan nga walay sala ug adunay gahum sa pagbuntog sa kamatayon.

Si Jesukristo Mao Lamang ang Makatubos sa Atong mga Sala

- Ngano nga si Jesukristo Mao Lamang ang Makatubos sa Atong mga Sala?

Adunay daghang mga rason nganong si Jesukristo mao lamang ang usa ka binuhat nga mahimo natong Manluluwas. Usa ka rason mao nga ang Langitnong Amahan mipili Kaniya nga mahimo natong Manluluwas. Siya lamang ang Bugtong Anak sa Dios ug busa adunay gahum sa pagbuntog sa kamatayon. Si Jesus mipasabut: “kay ako magahalad man sa pagpakamatay sa akong kinabuhi, aron mabawi ko ra usab unya. Walay tawo nga makakuha niini gikan kanako, hinonoa ginahalad ko kini sa kinaugalingon kong pagbuot. May kagahum ako sa paghalad niini ug may kagahum ako sa pagbawi niini” (Juan 10:17–18).

Si Jesus sarang usab nga mahimo natong Manluluwas tungod kay Siya lamang ang binuhat nga nakapuyo dinhi sa yuta nga wala makasala. Nakahimo kini Kaniya nga usa ka takus nga sakripisyo aron ibayad alang sa mga sala sa uban.

Si Jesus Nag-antus ug Namatay sa Pagtubos sa Atong mga Sala

- Samtang basahon nimo kini nga seksyon, hunahunaa ang imong kaugalingon diha sa Tanaman sa Getsemani o diha sa krus isip usa ka saksi sa pag-antus ni Jesukristo.

Ang Manluluwas mitubos sa atong mga sala pinaagi sa pag-antus sa Getsemani ug pinaagi sa pagtugyan sa Iyang kinabuhi didto sa krus. Imposible alang kanato nga makasabut sa hingpit kon sa unsang paagi Siya nag-antus alang sa atong mga sala. Didto sa Tanaman sa Getsemani, ang gibug-aton sa atong mga sala naka-pahimo Kaniya nga mobati sa ingon nga kasakit nga ang dugo miagas sa matag lungag sa Iyang panit (tan-awa sa D&P 19:18–19). Wala madugay, samtang nagbitay Siya sa krus, si Jesus nag-antus sa mapait nga kamatayon pinaagi sa usa sa mga pinakabangis nga pamaagi nga nailhan sa tawo.

Unsa ka dako ang gugma ni Jesus kanato, nga moantus sa ingon nga espirituhanon ug pisikal nga kasakit tungod og alang kanato! Unsa ka dako sa gugma sa Langitnong Amahan nga kinahanglan Niyang ipadala ang Iyang Bugtong Anak aron mag-antus ug mamatay alang sa tanan Niyang mga anak. “Kay gihigugma gayud sa Dios ang kalibutan nga tungod niana gihatag niya ang iyang bugtong Anak, aron ang tanan nga mosalig kaniya dili malaglag, kon dili may kinabuhing dayon.” (Juan 3:16).

Ang Pag-ula ug ang Pagkabanhaw Nagdala og Pagkabanhaw sa Tanan

Sa ikatulong adlaw human sa Iyang Paglansang sa krus, si Kristo mikuha og balik sa Iyang lawas ug nahimong pinakauna nga tawo nga nabanhaw. Dihang ang Iyang mga higala miadto sa pagpa-ngita Kaniya, ang mga anghel nga nagbantay sa Iyang lubnganan miingon kanila, “Wala na Siya dinhi: kay Siya nabanhaw, sumala sa iyang giingon” (Mateo 28:6). Ang Iyang espiritu misulod og balik sa Iyang lawas, dili na gayud mabulag pa og usab.

Si Kristo sa ingon mibuntog sa pisikal nga kamatayon. Tungod sa Iyang Pag-ula, ang matag usa nga natawo dinhi sa yuta mabanhaw (tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 15:21–22). Sama sa pagkabanhaw ni Jesus, ang atong mga espiritu mahiusa kauban sa atong mga lawas, “nga sila dili na mamatay . . . , nga dili na gayud pagabulagon” (Alma 11:45). Kini nga kahimtang gitawag og imortalidad. Ang tanang tawo nga nabuhi mabanhaw, “tigulang ug

batan-on, ulipon ug gawasnon, lalaki ug babaye, dautan ug matarung” (Alma 11:44).

- Sa unsang paagi nga ang imong kahibalo sa Pagkabanhaw nakatabang kanimo?

Ang Pag-ula Naghimong Posible alang Niadtong Kinsa Adunay Hugot nga Pagtuo kang Kristo nga Maluwas gikan sa Ilang mga Sala

- Hunahunaa kon giunsa sa sambingay niini nga seksyon sa pagtabang kanato nga makasabut sa Pag-ula. Kang kinsa man sa mga tawo diha sa sambingay ang nagrepresentar sa atong mga kinabuhi?

Ang Pag-ula sa Manluluwas ang nakapahimong posible niini alang kanato nga mabuntog ang espirituhanong kamatayon. Bisan og ang tanang mga tawo mabanhaw, kadto lamang kinsa modawat sa Pag-ula ang mahimong maluwas gikan sa espirituhanong kamatayon (tan-awa sa Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:3).

Gidawat nato ang Pag-ula ni Kristo pinaagi sa pagbutang sa atong hugot nga pagtuo diha Kaniya. Pinaagi niining hugot nga pagtuo, kita naghinulsol sa atong mga sala, nabunyagan, nakadawat sa Espiritu Santo, ug nagtuman sa iyang kasugoan. Kita mamahimo nga matinud-anon nga mga disipulo ni Jesukristo. Kita napasaylo ug nalimpyohan sa sala ug andam nga mobalik ug mopuyo sa kahangturan uban sa atong Langitnong Amahan.

Ang Manluluwas nag-ingon kanato “Kay tan-awa, Ako, nga Dios, nag-antus niini nga mga butang alang sa tanan, nga sila unta dili mag-antus . . . sama kanako” (D&P 19:16–17). Si Kristo mihimo sa Iyang bahin sa pagtubos sa atong mga sala. Aron ang Iyang Pag-ula mahimong hingpit nga epektibo sa atong kinabuhi, kita

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang leksyon nga maggamit og mga butang nga ikapakita makatabang sa mga sakop sa klase ug mga sakop sa pamilya nga makasabut sa mga baruganan ug mga doktrina. Sa pagpasabut sa kamatayon ug sa pagkabanhaw, hunahunaa kini nga leksyon nga maggamit og mga butang: Isul-ob ang imong kamot sa usa ka gwantis. Ipasabut nga ang kamot nga anaa sulod sa gwantis matandi sa espiritu sa usa ka tawo nga anaa sa iyang lawas. Tangtanga ang gwantis. Ipasabut nga susama ra kini sa pisikal nga kamatayon—ang espiritu (ang kamot) ug ang lawas (ang gwantis) gibulag. Dayon isul-ob og balik ang gwantis sa imong kamot. Ipasabut nga susama ra kini sa pagkabanhaw—ang espiritu ug ang lawas nahiusa.

kinahanglan nga maningkamot sa pagsunod Kaniya ug maghinulsol sa atong mga sala.

Si Presidente Boyd K. Packer sa Konseho sa Napulog Duha mihatag sa mosunod nga mga paghulagway aron mapakita kon sa unsang paagi nga ang Pag-ula ni Kristo naghimo niining posible nga maluwas gikan sa sala *kon* atong buhaton ang atong bahin.

“Tuguti ako sa pagsulti kaninyo og usa ka sugilanon—usa ka sambingay.

“Makausa adunay usa ka tawo nga gusto kaayo makaangkon og usa ka butang. Maingon og mas importante pa kini kay sa bisan unsang butang sa iyang kinabuhi. Aron maangkon niya ang iyang gitinguha, gisudlan niya ang dakong utang.

“Gipasidan-an na siyang daan kabahin sa pagpangutang og ingon niana kadako, ug ilabi na mahitungod sa iyang giutangan. Apan ingon og importante kaayo kini alang kaniya nga buhaton kon unsay gusto niyang buhaton ug angkonon kon unsay iyang gusto karon dayon. Sigurado siya nga makabayad ra siya niini sa dili madugay.

“Mao nga siya mipirma og usa ka kontrata. Siya mobayad gayud niini samtang magdagan ang panahon. Wala kaayo siya mabalaka niini, kay ang tagal sa pagbayad ingon og layo pa kaayo. Iya nang naangkon kon unsay iyang gusto karon, ug ingon og mao ra kana ang mahinungdanon.

“Ang iyang giutangan kanunay nga anaa sa iyang hunahuna, ug siya usahay modata matag karon ug unya nga dili gayud igo, uban sa pamasin nga unta ang adlaw sa pagpaningil dili na gayud moabut.

“Apan sumala sa kanunay nga mahitabo, ang adlaw miabut, ug ang kontrata naabtan sa tagal. Ang utang wala pa matiwas og bayad. Ang iyang giutangan miabut ug naningil sa tibuok nga bayranan.

“Diha pa siya nakaamgo nga ang iyang giutangan adunay gahum dili lamang sa pagbawi sa tanan nga iyang naangkon apan ingon man usab gahum sa pagbalhug kaniya sa bilanggoan.

‘Dili ako makabayad kanimo, kay wala akoy ikasarang sa pagbuhat sa ingon,’ mitug-an siya.

“‘Dayon,’ ang nagpautang miingon, ‘atong sundon ang kontrata, bawion ang imong mga kabtangan, ug ikaw mabilanggo. Ikaw miuyon niana. Imo kadto nga pagpili. Gipirmahan nimo ang kontrata, ug karon kinahanglan kini nga tumanon.’

“‘Dili ba mahimong lugwayan nimo ang panahon o pasayloon sa utang?’ nagpakilooy ang utangan. ‘Paghimo og laing paagi alang kanako nga magpabilin kon unsay ania kanako ug dili mabilanggo. Sigurado ba nga ikaw motuo og kalooy? Dili ka ba mopakita og kalooy?’

“Ang nagpautang mitubag, ‘Ang kalooy kanunay nga usa ra ang madapigan. Ikaw lamang ang masilbihan niini. Kon ako mopakita og kalooy kanimo, magpabilin nga ako dili mabayaran. Hustisya ang akong gipangayo. Motuo ka ba og hustisya?’

“‘Mituo ako og hustisya dihang gipirmahan nako ang kontrata,’ ang nangutang miingon. ‘Kini anaa dapig kanako kaniadto, kay ako nagtuo nga kini manalipod kanako. Ako wala magkinahanglan og kalooy kaniadto, ni maghunahuna nga ako magkinahanglan pa gayud niini. Ang hustisya, ako nagtuo, ang makahatag usab kanatong duha og kaangayan.’

“‘Hustisya ang nangayo nga imong bayaran ang kontrata o mag-antus sa silot,’ mitubag ang nagpautang. ‘Mao kana ang balaod. Ikaw miuyon niini ug mao gayud kana ang kinahanglang masunod. Ang kalooy dili makapawagtang sa hustisya.’

“Anaa sila: Ang usa nagpangita sa hustisya, ang usa nangaliyupo og kalooy. Walay usa nga matagbaw gawas kon mouyon ang usa.

“‘Kon ikaw dili mopasaylo sa utang walay mahimo nga kalooy,’ nangamuyo ang nangutang.

“‘Kon ako mohimo, walay hustisya niana,’ mao ang tubag.

“Ang duha ka balaod, maingon og, dili maalagaran. Kini duha ka mahangturon nga panghunahuna nga daw nagkasukwahi sa usag usa. Wala bay paagi nga ang hustisya hingpit nga maalagaran ug ang kalooy usab?

“Adunay paagi! Ang balaod sa hustisya *mahimong* hingpit nga mahatagan sa katagbawan ug ang kalooy *mahimong* ikahatag sa hingpit—apan nagkinahanglan kini og laing tawo. Ug kini nahitabo niining panahona.

“Ang nangutang adunay higala. Miabut siya aron motabang. Siya nakaila kaayo sa utangan. Nasayud siya nga ang utangan mubo ra og panglantaw. Siya naghunahuna kaniya nga walay kaalam sa pagsulod sa ingon ka lisud nga sitwasyon. Bisan pa, gusto siyang motabang tungod kay siya nahigugma kaniya. Siya nagpatunga kanila, giatubang ang nagpautang, ug mihimo niini nga tanyag.

“‘Bayaran nako ang utang kon imong ipalingkawas ang nakautang gikan sa iyang kontrata aron magpabilin ang iyang mga kabtangan ug dili mabilanggo.’

“Samtang ang nagpautang nagtimbang-timbang sa tanyag, ang tigpataliwala midugang, ‘Gipangayo nimo ang hustisya. Bisan og siya dili makabayad kanimo, ako ang mobayad niini. Ikaw mabayaran sa husto ug dili makapaningil pa og labaw. Kay kini dili makatarungan.’

“Ug busa ang nagpautang miuyon.

“Ang tigpataliwala miatubang sa nakautang. ‘Kon bayaran nako ang imong utang, ikaw modawat ba kanako nga imong tigpautang?’

“‘O oo, oo,’ tuaw sa utangan. ‘Giluwas mo ako sa pagkabilanggo ug mipakita og kalooy kanako.’

“‘Unya,’ miingon ang mihinabang, ‘bayaran nimo ang imong utang ngari kanako ug mohimo ako og mga patakaran. Kini dili sayon, apan kini mahimo. Mohatag ako og paagi. Dili na kinahanglan nga mabilanggo ka.’

“Ug mao kadto nga ang nagpautang gibayaran sa tanan. Makiangayon ang pagpakigsabut kaniya. Walay kontrata nga gilapas.

“Ang utangan, sa laing bahin, nahatagan og kalooy. Ang duha ka balaod natuman. Tungod kay adunay usa ka tigpataliwala, ang hustisya nakaangkon sa iyang tibuok nga bahin, ug ang kalooy hingpit

nga nahatagan og katagbawan” (sa Conference Report, Abr. 1977, 79–80; o *Ensign*, Mayo 1977, 54–55).

Ang atong mga sala mao ang atong espirituhanong mga utang. Kon wala si Jesukristo, kinsa mao ang atong Manluluwas ug Tigpataliwala, kita kinahanglan mobayad sa atong mga sala pinaagi sa pag-antus sa espirituhanon nga kamatayon. Apan tungod Kaniya, kon kita mosunod sa Iyang mga patakarán, nga mao ang paghinulsol ug pagtuman sa Iyang mga kasugoan, kita mahimong makabalik og puyo uban sa atong Langitnong Amahan.

Maanindot kaayo nga si Jesus mihatag kanato og paagi nga kita mahupay gikan sa atong mga sala. Siya miingon:

“Tan-awa, Ako mianhi dinhi sa kalibutan . . . sa pagluwas sa kalibutan gikan sa sala.

“Busa, kinsa kadto nga maghinulsol ug moduol ngari kanako ingon sa usa ka gamay nga bata, kaniya Ako modawat, kay ingon niana ang gingharian sa Dios. Tan-awa, kay ingon niana Ako motugyan sa akong kinabuhi, ug modawat niini pag-usab; busa paghinulsol, ug duol ngari kanako kamo nga mga lumulupyó sa yuta, ug maluwas” (3 Nephi 9:21–22).

- Pamalandong kon sa unsang paagi ninyo ikapakita ang pasalamat sa gasa sa Pag-ula.

Dugang nga mga Kasulatan

- Alma 34:9–16 (Pag-ula gikinahanglan; sakripisyo sa Dios)
- 2 Nephi 9:7–12 (ang Pag-ula ang nagluwas kanato gikan sa pisikal ug sa espirituhanon nga kamatayon)
- Mga Taga-Roma 5:12–17 (tungod sa usa miabut ang kamatayon, tungod sa usa miabut ang kinabuhi)
- Helaman 14:15–18 (katuyoan sa pagkamatay ni Jesus)
- Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:3 (tanán mahimong maluwas)
- 1 Pedro 1:18–20 (Si Jesus giordinahan nang daan)
- Mateo 16:21 (ang sakripisyo ni Jesus gikinahanglan)

- Lucas 22:39–46 (ang pag-antus ni Jesus diha sa tanaman)
- 1 Juan 1:7 (Jesus nga nagahinlo sa sala)
- 2 Nephi 9:21–22 (ang Manluluwas nag-antus alang sa tanang katawhan)
- Mosiah 16:6–8 (pagkabanhaw mahimo lamang pinaagi ni Jesus)
- Alma 11:40–45; Mormon 9:12–14 (tanang mabanhaw)
- Isaias 1:18 (mga sala pagapution)
- 1 Mga Taga-Corinto 15:40–44; Alma 40:23 (paghulagway sa Pagkabanhaw)

Ang Priesthood

Kapitulo 13

Unsa ang Priesthood?

Ang priesthood mao ang mahangturong gahum ug awtoridad sa Dios. Pinaagi sa priesthood Iyang gilalang ug gidumala ang kalangitan ug ang kayutaan. Pinaagi niini nga gahum ang kalibutan nagpabilin sa perpekto nga pagkahan-ay. Pinaagi niini nga gahum Iyang nahuman ang Iyang buluhaton ug himaya, nga mao ang “pagpahinabo sa pagka-imortal ug kinabuhi nga dayon sa tawo” (Moises 1:39).

Ang atong Langitnong Amahan mitugyan sa Iyang gahum sa priesthood ngadto sa mga takus nga lalaki nga miyembro sa Simbahan. Ang priesthood nakapahimo kanila nga molihok sa pangalan sa Dios alang sa kaluwasan sa tawhanong pamilya. Pinaagi niini mahatagan sila og katungod sa pagsangyaw sa ebanghelyo, pagpangalagad sa mga ordinansa sa kaluwasan, ug pagdumala sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta.

- Hunahaa ang kahulugan sa pagtugot sa Dios nga ang mga takus nga tawo ug mga lalaki makahupot sa Iyang priesthood.

Alang sa mga magtutudlo: Kini nga kapitulo gihan-ay ubos sa lima ka mga ulohan. Ang matag ulohan usa ka pangutana mahitungod sa priesthood. Mahimo ninyong gamiton kining mga pangutana isip giya sa inyong leksyon. Kon ang kahimtang sa klasehanan makahimo og usa ka gamayng grupo nga panaghisgut, hunahunaa ang pagbahin-bahin sa mga sakop sa klase ngadto sa mga grupo sa tinagurha ngadto sa tinagup-at. Sanguni ang matag grupo og usa sa mga seksyon sa kapitulo (sa dakong pundok sa klase, ang ubang seksyon mahimong isangon ngadto sa sobra sa usa ka grupo). Pabuhata ang matag grupo niining mosunod: (1) Basaha ug hisguti ang seksyon nga gisangun kanila. (2) Pangita og mga kasulatan nga makatabang sa pagtubag sa pangutana nga anaa sa ulohan sa seksyon. (3) Ipaambit ang mga personal nga kasinatian nga may kalabutan sa seksyon. Dayon hangyog ang mga sakop sa klase sa pagpaambit og pipila niini nga mga kasinatian diha sa tibuok nga klase.

Nganong Gikinahanglan man Nato ang Priesthood dinhi sa Yuta?

Kita kinahanglan nga adunay awtoridad sa priesthood nga molihok sa pangalan sa Dios kon mopahigayon og sagradong mga ordinansa sa ebanghelyo, sama sa bunyag, kumpirmasyon, pangalagad sa sakrament, ug kaminyoon sa templo. Kon ang usa ka tawo walay priesthood, bisan og siya sinsero, ang Dios dili modawat sa mga ordinansa nga iyang gipahigayon (tan-awa sa Mateo 7:21–23; Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:5). Kining importante nga mga ordinansa kinahanglang ipahigayon dinhi sa yuta pinaagi sa mga tawo nga naghupot sa priesthood.

Ang mga lalaki nagkinahanglan sa priesthood aron sa pagpangulo sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw ug sa pagdumala sa buluhaton sa Simbahan sa tanang bahin sa kalibutan. Sa dinhi pa si Kristo sa yuta, Siya mipili sa Iyang mga Apostoles ug miorden kanila aron sila makadumala sa Iyang Simbahan. Siya mihatag kanila og gahum ug awtoridad sa priesthood sa paglihok sa Iyang pangalan. (Tan-awa sa Marcos 3:13–15; Juan 15:16.)

Ang laing hinungdan nga ang priesthood gikinahanglan sa yuta mao nga aron kita makasabut sa kabubut-on sa Ginoo ug ipadayon ang Iyang mga katuyoan. Ang Dios mopadayag sa Iyang kabubut-on ngadto sa Iyang awtorisado nga representante nga priesthood dinhi sa kalibutan, ang propeta. Ang propeta, kinsa mao ang Presidente sa Simbahan, nagsilbi nga mao ang tigpama-ba sa Dios ngadto sa tanang miyembro sa Simbahan ug sa tanang katawhan sa yuta.

- Nganong mahinungdanon man sa usa ka tawo ang pag-angkon og tukma nga awtoridad sa iyang pagpahigayon og ordinansa?

Sa Unsang Paagi nga ang mga Lalaki Makadawat sa Priesthood?

Ang Ginoo miandam og usa ka hinan-ay nga paagi alang sa Iyang priesthood nga ihatag ngadto sa Iyang mga anak nga lalaki dinhi sa yuta. Ang usa ka takus nga lalaki nga miyembro sa Simbahan makadawat sa priesthood “pinaagi sa pagpandong sa mga

kamot pinaagi ngadto kinsa adunay pagtugot, sa pagsangyaw sa Ebanghelyo ug sa pagpangalagad sa mga ordinansa niini” (Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:5).

Mao gihapon kini nga paagi diin ang mga lalaki nakadawat sa priesthood sa unang panahon, bisan sa kapanahonan ni Moises: “Ug walay tawo nga mopahiluna sa iyang kaugalingon diha sa maong katungdanan, apan siya nga gitawag sa Dios, sama kang Aaron” (Mga Hebreohanon 5:4). Si Aaron nakadawat sa priesthood gikan ni Moises, iyang lider nga priesthood (tan-awa sa Exodo 28:1). Kadto lamang kinsa naghupot sa priesthood ang makaorden sa uban, ug sila makahimo lamang sa ingon kon gitugotan niadtong kinsa naghupot sa mga yawe alang niana nga ordinasyon (tan-awa sa kapitulo 14 niini nga basahon).

Ang mga lalaki dili makapalit ug makabaligya sa gahum ug awtoridad sa priesthood. Ni sila makadala niini nga awtoridad diha sa ilang mga kaugalingon. Diha sa Bag-ong Tugon atong mabasa ang usa ka tawo nga ginganlan og Simon kinsa nagpuyo dihang ang mga Apostoles ni Kristo mao ang midumala sa Simbahan. Si Simon nakabig ug nabunyagan sa Simbahan. Tungod kay siya usa ka hanas nga madyikero, ang mga katawhan mituo nga siya may gahum sa Dios. Apan si Simon wala maghupot sa priesthood ug siya nasayud niini.

Si Simon nasayud nga ang mga Apostoles ug ang uban pa nga mga pangulo nga priesthood sa Simbahan adunay matuod nga gahum sa Dios. Siya nakakita kanila nga naggamit sa ilang priesthood sa pagbuhat sa buluhaton sa Ginoo, ug gusto siya nga makaangkon niini nga gahum alang sa iyang kaugalingon. Mitanyag siya nga paliton ang priesthood. (Tan-awa sa Mga Buhat 8:9–19.) Apan si Pedro, ang labaw nga Apostol, miingon, “Ang imong salapi mahinaw uban kanimo, tungod kay ikaw naghunahuna nga ang gasa sa Dios mahimo nga mapalit og salapi” (Mga Buhat 8:20).

- Nganong mahinungdanon man nga “walay tawo nga mopahiluna [sa priesthood] diha sa iyang kaugalingon”?

Sa Unsang Paagi nga ang mga Lalaki Makagamit sa Priesthood sa Tukmang Paagi?

Ang priesthood kinahanglang gamiton sa pagpanalangin sa mga kinabuhi sa mga anak sa atong Langitnong Amahan dinhi sa yuta. Ang mga naghupot sa priesthood kinahanglang modumala ubos sa paghigugma ug kamabination. Kinahanglang dili sila mopugos sa ilang mga pamilya ug sa uban sa pagsunod kanila. Ang Ginoo nag-ingon kanato nga ang gahum sa priesthood dili madumala gawas lamang diha sa pagkamatarung (tan-awa sa D&P 121:36). Kon kita mosulay sa paggamit sa priesthood aron makaangkon og katigayunan o dungog o sa bisan unsang hinakog nga katuyoan, “tan-awa, ang mga langit sa ilang kaugalingon mobiya; ang Espiritu sa Ginoo maguol; ug kon kini mobiya, Amen sa pagkapari o sa pagtugot niana nga tawo.” (D&P 121:37).

Kon ang usa ka tawo mogamit sa priesthood “pinaagi sa pagdani, sa pagkamainantuson, sa kalumo ug kaaghup, ug sa tiunay nga paghigugma” (D&P 121:41), mahimo niya ang maanindot kaayong mga butang alang sa iyang pamilya ug sa uban. Siya makabunyag, makakumpirma, ug makapangalagad sa sakrament kon hatagan og pagtugot niadtong kinsa naghupot sa mga yawe alang niana nga mga ordinansa. Makapanalangin siya sa masakiton. Makahatag siya og mga panalangin sa priesthood ngadto sa mga sakop sa iyang pamilya aron sa pagdasig ug pagpanalipod kanila kon sila adunay espesyal nga panginahanglan. Makatabang usab sila sa ubang mga pamilya gamit niini nga mga ordinansa ug mga panalangin kon hangyoon sa paghimo sa ingon.

Ang mga lalaki mogamit sa awtoridad sa priesthood sa pagdumala sa Simbahan sa mga calling sama sa branch president, stake president, ug mission president. Ang mga lalaki ug babaye nga naghupot og mga katungdanan sa Simbahan isip mga opisyaes ug mga magtutudlo mobuhat ubos sa pagdumala sa priesthood nga mga lider ug ubos sa giya sa Espiritu Santo.

Unsa nga mga Panalangin ang Moabut Kon Atong Gamiton ang Priesthood sa Tukma nga Paagi?

Ang Ginoo misaad og dagkong mga panalangin ngadto sa mga matarung nga mga naghupot sa priesthood kinsa mogamit sa ilang priesthood aron sa pagpanalangin sa uban.

“Unya ang imong pagsalig mosamot pagkalig-on diha sa atubangan sa Dios; ug ang doktrina sa priesthood motuhop diha sa imong kalag ingon sa mga yamog nga gikan sa langit.

“Ang Espiritu Santo mao ang inyong kauban sa kanunay, ug ang inyong pagmando usa ka dili mausabon nga pagmando sa pagkamatarung ug kamatuoran; ug ang inyong kamandoan mao ang usa ka walay katapusan nga kamandoan, ug walay pagpugos nga paagi kini mokaanap nganha kanimo hangtud sa kahangturan.” (D&P 121:45–46).

Si Presidente David O. McKay misaad sa matag tawo nga mogamit sa priesthood diha sa katarung nga siya “makakaplag nga ang iyang kinabuhi maanindot, ang iyang pag-ila malantip sa paghukom dayon tali sa matarung ug sayop, ang iyang mga pagbati malumo ug maloloy-on, pero ang iyang espiritu lig-on ug maisugon sa pagpanalipod sa matarung; iyang makaplakan ang priesthood nga usa ka walay hunong nga tinubdan sa kalipay—usa ka atabay sa buhing tubig nga nagtubod ngadto sa kinabuhing dayon” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: David O. McKay* [2003], 139–140).

- Unsa man ang pipila sa mga panalangin nga imong nadawat pinaagi sa priesthood?

Dugang nga mga Kasulatan

- D&P 84; 107 (mga pagpadayag mahitungod sa priesthood, lakip na ang panumpa ug pakigsaad sa priesthood diha sa D&P 84:33–40)
- D&P 20:38–67 (mga katungdanan sa priesthood gipasabut)

Organisasyon sa Priesthood

Kapitulo 14

Ang Priesthood Ania sa Yuta Karon

Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw gidumala pinaagi sa priesthood. Ang priesthood, nga may kalabutan kanunay sa buluhaton sa Dios, “nagpadayon sa simbahan sa Dios sa tanan nga mga kaliwatan, ug walay sinugdan sa mga adlaw o katapusan sa mga tuig.” (D&P 84:17). Ania kini sa yuta karon. Ang mga lalaki batan-on ug tigulang pagabunyagan sa Simbahan, ug kon sila mahukman nga takus sila pagaordinahan ngadto sa priesthood. Hatagan sila og awtoridad sa paglihok alang sa Ginoo ug sa pagbuhat sa Iyang buluhaton dinhi sa yuta.

Duha ka Dibisyon sa Priesthood

- Sa unsang paagi nga ang Melchizedek ug Aaronic nga mga Priesthood nakakuha sa mga pangalan niini?

Ang priesthood gibahin sa duha ka bahin: ang Melchizedek Priesthood ug ang Aaronic Priesthood (tan-awa sa D&P 107:1).

“Ang nag-una gitawag og Melchizedek Priesthood . . . tungod kay si Melchizedek usa man ka labaw nga high priest.

“Sa wala pa ang iyang panahon gitawag kini og *Balaan nga Priesthood, subay sa Kapunongan sa Anak sa Dios*.

“Apan agi og pagtahud o balaan nga pagtahud sa ngalan sa Labawng Makagagahum, aron malikayan ang kanunay nga pagsige og litok

---

Alang sa mga magtutudlo: Gamita ang mga pangutana nga anaa sa sinugdanan niini nga seksyon sa pagsugod sa diskusyon ug dad-a ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa teksto sa pagpangita og dugang pang impormasyon. Gamita ang mga pangutana nga anaa sa katapusan sa usa ka seksyon aron matabangan ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya nga mohunahuna ug mohisgut sa unsay gipasabut sa ilang nabasa ug mogamit niini sa ilang mga kinabuhi.

sa iyang pangalan, sila, ang simbahan, sa karaang mga panahon, mitawag sa priesthood subay sa pangalan ni Melchizedek, o ang Melchizedek Priesthood” (D&P 107:2–4; naka-italics sa orihinal).

Ang mas ubos nga priesthood usa ka sumpay sa Melchizedek Priesthood. Gitawag kini og Aaronic Priesthood tungod kay kini gitugyan ngadto kang Aaron ug sa iyang anak nga mga lalaki hangtud sa tanan nilang mga henerasyon. Kadtong kinsa naghupot sa Aaronic Priesthood adunay awtoridad sa pagpangalagad sa dayag nga mga ordinansa sa sakrament ug sa pagbunyag. (Tan-awa sa D&P 20:46; 107:13–14, 20.)

Kadtong kinsa naghupot sa Melchizedek Priesthood adunay gahum ug katungod sa pagpangulo sa Simbahan ug pagdumala sa pag-sangyaw sa ebanghelyo sa tanang bahin sa kalibutan. Mangalagad sila sa tanan nga espirituhanong buluhaton sa Simbahan (tan-awa sa D&P 84:19–22; 107:8). Sila ang magdumala sa mga buluhaton nga gibuhat sa mga templo; sila ang mangulo sa mga ward, branch, stake, ug mga mission. Ang pinili nga propeta sa Ginoo, ang Presidente sa Simbahan, mao ang tigdumala nga high priest sa Melchizedek Priesthood (tan-awa sa D&P 107:65–67).

Mga yawe sa Priesthood

- Unsa ang kalainan tali sa priesthood ug sa mga yawe sa priesthood? Kinsa sa mga lider sa priesthood ang makadawat sa mga yawe?

Adunay kalainan tali sa pagkainordinahan ngadto sa usa ka katungdanan sa priesthood ug sa pagkadawat og mga yawe sa priesthood. Si Presidente Joseph F. Smith nagtudlo:

“Ang Priesthood sa kinatibuk-an mao ang awtoridad nga gihatag ngadto sa tawo aron makalihok alang sa Dios. Ang matag tawo nga giordinahan sa bisan unsa nga ang-ang sa Priesthood aduna niini nga awtoridad nga gitugyan kaniya.

“Apan kinahanglanon nga ang matag buhat nga ipahigayon ubos niini nga awtoridad pagabuhaton sa tukma nga panahon ug dapit, sa tukma nga paagi, ug subay sa tukma nga han-ay. Ang gahum sa pagdumala niini nga mga buluhaton naglangkob sa *mga yawe* sa Priesthood. Sa kinatibuk-an niini, ang mga mga yawe gihuptan

---

lamang sa usa ka tawo sa usa ka higayon, ang propeta ug presidente sa Simbahan. Mahimo niyang itugyan ang bisan unsa nga porsyon niini nga gahum ngadto sa lain, sa sitwasyon diin kana nga tawo naghupot sa mga yawe sa usa ka piho nga buluhaton. Sa ingon, ang presidente sa usa ka templo, presidente sa usa ka stake, bishop sa usa ka ward, presidente sa usa ka mission, presidente sa usa ka korum, matag usa naghupot sa mga yawe sa buluhaton nga ipahigayon nianang piho nga pundok o lokalidad. Ang iyang Priesthood dili ipatubo tungod niining espesyal nga buluhaton; . . . ang presidente sa elders quorum pananglitan, dili mas dako og Priesthood kay sa ubang sakop niana nga korum. Apan siya naghupot sa gahum sa pagdumala sa opisyal nga buluhaton nga gipahigayon diha sa . . . korum, o sa laing pagkasulti, ang *mga yawe* niana nga bahin sa buluhaton” (*Mga Panudlo sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph F. Smith* [1998], 141; naka-italics sa orihinal).

- Sa unsang paagi nga ang mga yawe sa priesthood makapanalipod sa Simbahan?

Ang mga Katungdanan ug mga Buluhaton sa Aaronic Priesthood

- Sa unsang mga paagi ang mga naghupot sa Aaronic Priesthood moserbisyo?

Kon ang Aaronic nga Priesthood itugyan ngadto sa usa ka tawo o batan-ong lalaki, siya giordinahan ngadto sa katungdanan niana nga priesthood. Ang mga katungdanan sa Aaronic Priesthood mao ang deacon, teacher, priest, ug bishop. Ang matag usa nga katungdanan may gidala nga mga buluhaton ug mga responsibilidad. Ang matag korum gipangulohan sa usa ka presidente sa korum, kinsa motudlo sa iyang mga sakop sa mga buluhaton ug mohangyo kanila sa pagbuhat sa mga gisangun.

Ang ubang mga lalaki nagpasakop sa Simbahan o nahimong aktibo human sila milapas sa sagad nga edad nga makadawat niini nga mga katungdanan sa priesthood. Sa kasagaran sila giordinahan ngadto sa katungdanan sa Aaronic Ptiesthood ug sa dili madugay

ordinahan ngadto sa laing mga katungdanan kon magpabilin silang takus.

Deacon

Ang usa ka batan-ong lalaki nga nabunyagan ug nakumpirmahan nga usa ka sakop sa Simbahan ug siya takus mahimong ordinahan ngadto sa katungdanan sa deacon kon siya 12 anyos na. Ang mga deacon sa kasagaran sangunan sa pag-apud-apod sa sakrament ngadto sa mga miyembro sa Simbahan, magbantay nga ang bilding ug ang mga palibut maayong pagkahan-a, molihok isip mga mensahero sa mga lider nga priesthood, ug motuman og mga espesyal nga buluhaton sama sa pagkolekta sa mga halad sa puasa.

Teacher

Ang usa ka batan-ong lalaki mahimong ordinahan nga usa ka teacher kon siya 14 anyos na o labaw pa. Ang mga teacher aduna sa tanang mga buluhaton, katungod, ug mga gahum sa katungdanan sa deacon pun-an pa og uban nga idugang. Ang mga teacher sa Aaronic Priesthood motabang sa mga miyembro sa Simbahan sa pagsunod sa mga kasugoan (tan-awa sa D&P 20:53–59). Aron sa pagtabang nga matuman kini nga responsibilidad, sila sa kasagaran sangunan sa pagserbisyo isip mga home teacher. Sila mobisita sa mga balay sa mga miyembro sa Simbahan ug moawhag kanila sa pagsunod sa mga baruganan sa ebanghelyo. Gisugo sila sa pagtudlo sa mga kamatuoran sa ebanghelyo gikan sa mga kasulatan (tan-awa sa D&P 42:12). Ang mga teacher mao usab ang mag-andam sa pan ug sa tubig alang sa sakrament.

Priest

Ang usa ka takus nga batan-ong lalaki mahimong ordinahan nga usa ka priest kon siya 16 anyos na o labaw pa. Ang mga priest aduna sa tanang mga buluhaton, mga katungod, ug mga gahum sa katungdanan sa deacon ug sa teacher pun-an pa og ubang idugang (tan-awa sa D&P 20:46–51). Ang usa ka priest mahimong mobunyag. Mahimo usab siyang mangalagad sa sakrament. Mahimo usab siyang moorden og laing mga priest, mga teacher ug mga deacon. Ang usa ka priest mahimong modumala sa mga miting kon walay

---

naghupot sa Melchizedek Priesthood nga anaa. Siya magsangyaw sa ebanghelyo ngadto niadtong anaa sa iyang palibut.

Bishop

Ang bishop giordinahan ug gi-set apart nga mangulo sa Aaronic Priesthood sa usa ka ward. Siya mao ang presidente sa korum sa mga priest (tan-awa sa D&P 107:87–88). Kon naglihok siya ubos sa iyang katungdanan nga Aaronic Priesthood, unang buluhaton sa bishop ang mga temporal nga mga butang, sama sa pagdumala sa mga pinansyal ug mga rekord ug pagdumala sa pag-atiman sa mga kabus ug timawa (tan-awa sa D&P 107:68).

Ang usa ka bishop giordinahan usab nga high priest aron makapangulo siya sa tanang mga miyembro diha sa ward (tan-awa sa D&P 107:71–73; 68:15). Ang bishop mao ang maghuhukom sa Israel (tan-awa sa D&P 107:74) ug mointerbyu sa mga miyembro alang sa mga recommend sa templo, ordinasyon sa priesthood, ug ubang panginahanglan. Katungod niya ang pag-angkon og gasa sa pag-ila.

- Sa unsang paagi ikaw napanalanginan pinaagi sa pag-alagad sa mga naghupot sa Aaronic Priesthood.

Ang mga Katungdanan ug mga Buluhaton sa Melchizedek Priesthood

- Sa unsang mga paagi nga ang mga naghupot sa Melchizedek Priesthood moserbisyo?

Ang mga katungdanan sa Melchizedek Priesthood mao ang elder, high priest, patriarch, Seventy, ug Apostol.

Elder

Ang mga Elder gitawag aron sa pagtudlo, pagpatin-aw, pag-awhag, pagbunyag, ug pagbantay diha sa Simbahan (tan-awa sa D&P 20:42). Ang tanang naghupot sa Melchizedek Priesthood mga elder. Sila adunay awtoridad sa paghatag sa gasa sa Espiritu Santo pinaagi sa pagpandong sa mga kamot (tan-awa sa D&P 20:43). Ang mga elder kinahanglan nga modumala sa mga miting sa Simbahan kon sila gigiyahan sa Espiritu Santo (tan-awa sa D&P 20:45; 46:2). Ang mga elder mahimong mangalagad sa masakiton (tan-awa sa D&P 42:44)

---

ug manalangin sa gagmay nga mga bata (tan-awa sa D&P 20:70). Ang mga elder mahimong modumala sa mga miting sa Simbahan kon walay high priest nga anaa (D&P 107:11).

High Priest

Ang usa ka high priest gihatagan og awtoridad sa pagpangulo sa Simbahan ug pangalagad sa mga espirituhanon nga mga butang (tan-awa sa D&P 107:10, 12). Mahimo usab siyang mangulo sa mas ubos nga mga katungdanan (tan-awa sa D&P 68:19). Ang mga stake president, mga mission president, mga high councilor, bishop, ug ubang mga lider sa Simbahan giordinahan nga mga high priest.

Patriarch

Ang mga patriarch giordinahan pinaagi sa mga Kinatibuk-ang mga Kadagkuan, o pinaagi sa mga stake president kon sila hatagan sa pagtugot sa Konseho sa Napulog Duha, aron mohatag og mga patriyarkal nga mga panalangin ngadto sa mga miyembro sa Simbahan. Kini nga mga panalangin naghatag kanato og pipila ka panabut sa atong mga calling dinhi sa yuta. Kini kaugalingong mga pulong sa Ginoo alang kanato. Ang mga patriarch giordinahan usab nga high priest. (Tan-awa sa D&P 107:39–56.)

Seventy

Ang mga Seventy mga linain nga mga saksi ni Jesukristo ngadto sa kalibutan ug moabag sa pagtukod ug sa pagpalihok sa Simbahan ubos sa pagdumala sa Unang Kapangulohan ug sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles (tan-awa sa D&P 107:25, 34, 38, 93–97).

Apostol

Ang Apostol usa ka linain nga saksi sa pangalan ni Jesukristo sa tibuok kalibutan (tan-awa sa D&P 107:23). Ang mga Apostoles mangalagad sa mga kalihokan sa Simbahan sa tibuok kalibutan. Kadto kinsa naordinahan ngadto sa katungdanan sa pagka Apostol diha sa Melchizedek Priesthood kasagaran nga gi-set apart isip mga sakop sa Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles. Ang

matag usa hatagan sa tanang mga yawe sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta, apan ang senyor nga Apostol lamang, kinsa mao ang Presidente sa Simbahan, ang aktibong makagamit sa tanang mga yawe. Ang uban maglihok ubos sa iyang direksyon.

- Sa unsang paagi nga ikaw napanalanginan pinaagi sa pag-alagad sa mga naghupot sa Melchizedek Priesthood.

Ang mga Korum sa Aaronic Priesthood

Ang Ginoo nagtudlo nga ang mga naghupot sa priesthood paga-organisahon ngadto sa mga korum. Ang korum usa ka pundok sa mga kaigsoonan nga naghupot sa sama nga katungdanan sa priesthood.

Adunay tulo ka mga korum sa Aaronic Priesthood:

1. Ang korum sa mga deacon, nga naglangkob ngadto sa 12 ka mga deacon (tan-awa sa D&P 107:85). Ang presidency sa mga korum sa deacon gitawag pinaagi sa bishop nga nagagikan sa mga sakop sa korum.
2. Ang korum sa mga teacher, nga naglangkob ngadto sa 24 ka mga teacher (tan-awa sa D&P 107:86). Ang presidency sa mga korum sa teacher gitawag pinaagi sa bishop nga nagagikan sa mga sakop sa korum.
3. Ang korum sa mga priest, nga naglangkob ngadto sa 48 ka mga priest (tan-awa sa D&P 107:87–88). Kini pangulohan pinaagi sa bishop sa ward diin ang korum nahisakop. Ang bishop usa ka high priest ug busa nasakop usab sa korum sa mga high priest.

Kon sa higayon nga ang gitino nga gidaghanon sa usa ka korum molapas na, ang korum mahimong bahinon.

Ang mga Korum sa Melchizedek Priesthood

Sa kinatibuk-an nga ang-ang sa Simbahan, ang mga sakop sa Unang Kapangulohan mohimo og usa ka korum, ingon man ang Napulog Duha ka mga Apostoles. Ang mga Seventy giorganisar usab ngadto sa mga korum

Sa lokal nga ang-ang sa Simbahan—sa mga ward ug mga branch ug mga stake ug mga district—ang mga naghupot sa Melchizedek Priesthood giorganisar ngadto sa mosunod nga mga korum:

Elders Quorum

Ang matag korum sa elder “gitukod alang sa dili mopanaw nga mga ministro; bisan pa sila mahimong mobiyahe, hinoon sila giorden nga mga dili tigpanaw nga mga ministro” (D&P 124:137). Sila mohimo sa kasagaran nilang mga buluhaton nga duol ra sa ilang mga panimalay. Ang korum adunay sakop nga moabut sa 96 ka mga elder, nga pangulohan sa presidency sa korum. Kon kini nga gidaghanon molapas na, ang korum mahimo nga bahinon.

High Priests Quorum

Ang matag korum naglakip sa tanang high priest nga nagpuyo sulod sa mga utlanan sa usa ka stake, lakip na ang mga patriarch ug mga bishop. Ang stake president ug ang iyang mga counselor mao ang presidency niini nga korum. Ang mga high priest sa kada ward giorganisar ngadto sa usa ka grupo nga adunay lider sa grupo.

Kamahinungdanon sa Mga Korum sa Priesthood

- Sa unsang paagi nga ang mga korum sa priesthood makatabang sa paglig-on sa mga indibidwal ug sa mga pamilya?

Kon giordinahan ngadto sa priesthood, ang usa ka tawo o batang lalaki mahimo dayon nga sakop sa usa ka korum sa priesthood. Sugod diha og hangtud sa katapusan sa kinabuhi, gilauman nga siya sakop sa usa ka korum sa priesthood sumala sa iyang katungdanan (tan-awa sa Boyd K. Packer, “What Every Elder Should Know—and Every Sister as Well: A Primer on Principles of Priesthood Government,” *Ensign*, Feb. 1993, 9).

Kon ang usa ka korum sa priesthood maayo nga molihok, ang mga sakop sa korum madasig, mapanalanginan, maabiabi, ug matudloan sa ebanghelyo pinaagi sa ilang mga lider. Bisan og ang usa ka tawo ma-release sa iyang mga calling sa Simbahan, sama sa pagka magtutudlo, presidente sa korum, bishop, high councilor, o stake

---

president, ang iyang pagkasakop sa iyang korum dili gayud mausab. Ang pagkasakop sa usa ka korum sa priesthood kinahanglang tagdon isip usa ka sagrado nga pribilehiyo.

Mga Auxiliary sa Priesthood

- Sa unsang paagi nga ang mga auxiliary sa priesthood makatabang sa paglig-on sa mga indibidwal ug sa mga pamilya?

Ang tanang mga organisasyon sa Simbahan naglihok ubos sa direksyon sa mga priesthood nga lider ug motabang kanila nga mapadayon ang buhat sa Ginoo. Sama pananglit, ang mga presidency sa Relief Society sa ward, Young Women, Young Men, Primary, ug ang mga organisasyon sa Sunday School nag-alagad ubos sa pagdumala sa bishopric. Kini nga mga organisasyon gitawag og mga auxiliary sa priesthood.

- Unsa nga tulumanon ang anaa kanimo isip usa ka indibidwal sa pagtabang sa mga korum sa priesthood ug mga auxiliary nga mahimong malampuson?

Dugang nga mga Kasulatan

- Alma 13:1–19 (paagi nga mga lalaki ordinahan ngadto sa priesthood)
- Mateo 16:19; D&P 68:12 (Mga Apostoles gihatagan og mga yawe sa priesthood ug gahum; unsa ang ilang gibugkos dinhi sa yuta pagabugkuson sa langit)
- D&P 20:38–67 (mga katungdanan sa mga elder, mga priest, mga teacher, mga deacon)
- D&P 84; 107 (mga pagpadayag mahitungod sa priesthood)
- 1 Mga Taga-Corinto 12:14–31 (tanang mga katungdanan sa priesthood importante)

Ang mga Tawo sa Pakigsaad sa Ginoo

Kapitulo 15

Ang Kinaiyahan sa mga Pakigsaad

- Unsa man ang usa ka pakigsaad? Ngano nga ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw gitawag og mga tawo sa pakigsaad?

Gikan sa sinugdanan, ang Ginoo mihimo og mga pakigsaad uban sa Iyang mga anak dinhi sa yuta. Kon ang Iyang mga tawo mohimo og mga pakigsaad (o mga saad) uban Kaniya, sila nasayud kon unsa ang Iyang gilauman gikan kanila ug unsang mga panalangin ang ilang malauman gikan Kaniya. Mas maayo ang ilang pagbuhat sa Iyang mga buluhaton dinhi sa yuta. Ang mga tawo kinsa nakigsaad sa Ginoo ug kinsa gihimoan og mga pakigsaad sa Ginoo gitawag og mga tawo sa pakigsaad sa Ginoo. Ang mga miyembro sa Simbahan mga kabahin sa mga tawo sa pakigsaad sa Ginoo.

Diha sa ebanghelyo, ang usa ka pakigsaad nagpasabut nga usa ka sagradong kauyonan o saad nga gikauyonan tali sa Dios ug sa tawo o usa ka pundok sa katawhan. Sa paghimo og pakigsaad, ang Dios misaad og panalangin sa pagsunod sa piho nga kasugaoan. Naghan-ay Siya og mga patakaran sa Iyang mga pakigsaad, ug Siya mopadayag niini nga mga patakaran ngadto sa Iyang mga propeta. Kon pillion nato nga mosunod sa mga patakaran sa mao nga pakigsaad, madawat nato ang mga gisaad nga mga panalangin. Kon pillion nato nga dili mosunod, Iyang pugngan ang mga panalangin, ug sa pipila ka mga sitwasyon usa ka silot usab ang ihatag.

Sama pananglit, sa dihang mipasakop kita sa Simbahan mihimo kita og pipila ka mga pakigsaad uban sa Dios (tan-awa sa kapitulo 20 niini nga basahon). Nakigsaad kita sa Manluluwas panahon sa bunyag sa pagdala sa atong kaugalingon sa Iyang pangalan.

Misaad siya nga “ug kutob sa naghinulsol ug nabunyagan diha sa akong ngalan, nga si Jesukristo, ug molahutay ngadto sa katapusan ang mao maluwas” (D&P 18:22). Nakigsaad kita uban sa Ginoo sa atong pag-ambit sa sakrament (tan-awa sa kapitulo 23 niini nga basahon). Misaad kita sa pagdala sa Iyang ngalan diha sa atong kaugalingon, sa paghinumdom Kaniya, ug sa pagtuman sa Iyang mga kasugoan. Gisaaran kita nga ang Balaang Espiritu magauban kanato. (Tan-awa sa D&P 20:77–79.) Sa dihang nakadawat kita sa mga ordinansa sa templo, mihimo kita og lain pang sagrado nga pakigsaad ug gisaaran og himaya alang sa matinud-anong pagkamasulundon (tan-awa sa D&P 132; tan-awa usab sa kapitulo 47 niini nga basahon).

Ang Dios mihimo usab og espesyal nga mga pakigsaad ngadto sa piho nga mga tawo og mga pundok. Mihimo siya og espesyal nga mga pakigsaad kang Adan, Enoch, Noe, sa mga anak sa Israel, ug ni Lehi (tan-awa sa Moises 6:31–36, 52; Genesis 9:9–17; Exodo 19:5–6; 2 Nephi 1). Mihimo siya og espesyal nga mga pakigsaad kang Abraham ug sa iyang mga kaliwatan nga mipanalangin sa mga miyembro sa Simbahan ug sa tanang kanasuran sa yuta karon.

- Hunahunaa ang mga pakigsaad nga imong gihimo uban sa Dios ug ang mga panalangin nga Iyang gisaad kanimo sa paghupot niini nga mga pakigsaad.

Ang Pakigsaad sa Dios uban ni Abraham ug sa Iyang mga Kaliwatan

- Unsa ang pakigsaad kang Abraham?

Si Abraham, usa ka propeta sa Daang Tugon, usa ka matarung kaayo nga tawo (tan-awa ang litrato dinhi niini nga kapitulo). Midumili siya sa pagsimba sa mga dios-dios sa iyang amahan. Iyang gisunod ang tanang mga kasugoan sa Ginoo. Tungod sa pagkamatarung ni Abraham, ang Ginoo mihimo og pakigsaad uban kaniya ug sa iyang mga kaliwatan.

Ang Ginoo misaad kang Abraham nga siya makaangkon og dili maihap nga mga kaliwatan. Misaad Siya nga ang tanan kanila may katungod nga makadawat sa ebanghelyo, sa mga panalangin sa

priesthood, ug sa tanang mga ordinansa sa kahimayaan. Kini nga mga kaliwatan, pinaagi sa gahum sa priesthood, modala sa ebanghelyo ngadto sa tanang kanasuran. Pinaagi kanila, ang tanang mga pamilya sa yuta mapanalanginan (tan-awa sa Abraham 2:11). Ang Dios padayon sa pagsaad nga kon sila magmatarung Iyang itukod ang Iyang pakigsaad uban sa tanang henerasyon sa mga anak ni Abraham (tan-awa sa Genesis 17:4–8).

- Sa unsang paagi nga ang mga sugo diha sa pakigsaad ni Abraham ato usab nga magamit? (Hunahunaa kon sa unsang paagi kini nga pangutana magamit sa lain-laing mga sitwasyon, sama diha sa panimalay, sa trabahoan, sa komunidad, o isip mga misyonaryo.)

Ang mga Miyembro sa Simbahan mga Tawo sa Pakigsaad

- Unsa ang mga panalangin ug mga responsibilidad nga moabut ngadto sa mga tawo sa pakigsaad sa Dios?

Ang mga kadugo ni Abraham dili lamang mao ang mga tawo nga gitawag sa Dios nga Iyang mga tawo sa pakigsaad. Sa pagpakigsulti ngadto kang Abraham, ang Dios miingon, “Kutob sa modawat niini nga Ebanghelyo pagatawgon sunod sa imong ngalan, ug pagapihon nga imong binhi, [kaliwat] ug mobarug ug mopanalangin kanimo, ingon nga ilang amahan” (Abraham 2:10). Sa ingon, duha ka pundok sa katawhan ang gilakip diha sa pakigsaad nga gihimo uban ni Abraham: (1) Kang Abraham nga matarung nga kadugo ug (2) kadtong gisagop ngadto sa iyang kaliwat pinaagi sa pagdawat ug pagsunod sa ebanghelyo ni Jesukristo (tan-awa sa 2 Nephi 30:2).

Sa dihang kita gibunyagan dinhi sa Simbahan, misulod kita diha sa pakigsaad nga gihimo sa Ginoo uban ni Abraham, ug ni Jacob (tan-awa sa Mga Taga-Galacia 3:26–29). Kon kita masulundon, atong mapanunod ang mga panalangin niana nga pakigsaad. Aduna kitay katungod sa pagdawat ug panabang ug giya gikan sa

---

Alang sa mga magtutudlo: Makatabang ka sa mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya nga makahunahuna og maayo mahitungod sa mga pangutana pinaagi sa paghatag kanila og panahon sa pagpamalandong. Human nga sila aduna nay igong panahon, pangayoa ang ilang mga tubag.

Espiritu Santo. Ang takus nga mga lalaki adunay katungod sa paghupot sa priesthood. Ang mga pamilya makadawat og mga panalangin sa priesthood. Makaangkon kita og kinabuhing dayon didto sa celestial nga gingharian. Wala nay mga panalangin nga labaw pa niini.

Kauban sa mga panalangin nga atong madawat isip mga tawo sa pakigsaad sa Dios, aduna kitay dakong responsibilidad. Ang Ginoo misaad kang Abraham nga pinaagi sa iyang kaliwatan ang ebanghelyo pagadalhon ngadto sa tibuok kayutaan. Gituman nato kini nga responsibilidad pinaagi sa full-time missionary nga programa sa Simbahan ug sa misyonaryo nga buhat nga gihimo sa mga miyembro. Ang kahigayunan nga makasangyaw sa ebanghelyo ngadto sa tibuok kalibutan anaa lamang sa Simbahan sa Ginoo ug sa Iyang mga tawo sa pakigsaad.

Isip mga tawo sa pakigsaad sa Dios, kita kinahanglan nga mosunod sa Iyang mga sugo. Ang Ginoo miingon, “Ako ang Ginoo, mapugos sa pagtuman kon kamo mobuhat sa unsa nga Ako misulti; apan kon kamo dili mobuhat sa unsa nga Ako misulti, kamo dili makaangkon og saad.” (D&P 82:10). Kon atong isalikway ang atong pakigsaad human madawat ang ebanghelyo, ang pakigsaad mahimong wala nay bili ug kita mobarug nga gipanghimaraut atubangan sa Dios (tan-awa sa D&P 132:4). Siya miingon: “Hunong sa pagpakasala, basin pa unya ang mapait nga paghukom mahulog diha sa inyong mga ulo. Alang kaniya ngadto kinsa daghan ang gihatag daghan ang gikinahanglan; ug siya kinsa nakasala batok sa labaw nga dako nga kahayag makadawat sa labaw nga dako nga panghimaraut.” (D&P 82:3–3).

Ang Bag-o ug Walay Katapusang Pakigsaad

- Unsa man ang atong gisaad nga buhaton dihang kita midawat sa ebanghelyo? Unsang mga panalangin ang gihatag kanato sa Langitnong Amahan kon kita motuman niini nga mga saad?

Ang kahingpitan sa ebanghelyo gitawag og bag-o ug walay katapusang pakigsaad. Naglakip kini sa mga pakigsaad nga gihimo panahon sa bunyag, atol sa sakrament, sulod sa templo, ug sa

bisan unsang panahon. Ang Ginoo mitawag niini og walay katapusan tungod kay kini giordinahan sa walay katapusan nga Dios ug tungod kay ang pakigsaad dili gayud mausab. Gihatag niya kining sama nga saad ngadto kang Adan, Enoch, Noe, Abraham, ug sa ubang mga propeta. Niini nga pagkabutang dili kini bag-o. Apan ang Ginoo mitawag niini og bag-o tungod kay sa matag panahon nga ang ebanghelyo ipahiuli human nga kini gikuha gikan sa yuta, bag-o kini alang sa mga tawo kinsa modawat niini (tan-awa sa Jeremias 31:31–34; Ezequiel 37:26).

Kon atong dawaton ang bag-o ug walay katapusang pakigsaad, kita miuyon nga maghinulsol, magpabunyang, modawat sa Espiritu Santo, modawat sa atong mga endowment, modawat sa pakigsaad sa kaminyoon sulod sa templo, ug mosunod ug motuman ni Kristo hangtud sa katapusan sa atong kinabuhi. Kon buhaton nato ang atong mga pakigsaad, ang atong Langitnong Amahan misaad kanato nga kita makadawat sa himaya sa celestial nga gingharian (tan-awa sa D&P 132:20–24; tan-awa usab sa kapitulo 47 niini nga basahon).

Ang katalagsaon niana nga saad lisud sabton alang sa mga mortal. Ang mga kasugoan iyang gihatag alang sa atong kaayohan, ug kon kita magmatinud-anon kita mahimong sa kahangturan makaambit sa mga panalangin ug katahum sa langit ug sa yuta. Mahimo kitang makapuyo sa Iyang presensya ug makaambit sa Iyang gugma, kalooy, gahum, katalagsaon, kahibalo, kaalam, himaya, ug mga kamandoan.

- Unsa ang kalabutan sa pagkahimong mga tawo sa pakigsaad sa Ginoo diha sa paagi sa atong sininaan, binuhatan, ug sa pagsunod sa mga kasugoan sa Dios?

Dugang nga mga Kasulatan ug Ubang Kapanguhaan

- 1 Pedro 2:9–10 (lahi nga katawhan)
- D&P 54:4–6 (mga epekto sa mga pakigsaad nga gisunod ug gilapas)
- D&P 132:7 (mga pakigsaad nga gihimo pinaagi sa tukma nga awtoridad)

- D&P 133:57–60 (katuyoan sa pakigsaad)
- D&P 35:24 (mga saad tungod sa pagkamasulundon ngadto sa mga pakigsaad)
- Mga Hebreohanon 8:6 (Si Jesukristo mao ang tigpataliwala sa usa ka mas maayo nga pakigsaad)
- Ang Giya ngadto sa mga Kasulatan, “Pakigsaad,” 208

Ang Simbahan ni Jesukristo sa Unang mga Panahon

Kapitulo 16

Pipila ka mga Butang nga Magpaila sa Simbahan ni Jesukristo

“Kita nagtuo sa sama nga kapunongan nga diha sa karaan nga Simbahan, sa ato pa, ang mga apostoles, mga propeta, mga pastor, mga magtutudlo, mga ebanghelista, ug uban pa” (Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:6).

Si Jesus mitukod sa Iyang Simbahan sa dinhi pa Siya sa yuta. Gitawag kini og ang Simbahan ni Jesukristo (tan-awa sa 3 Nephi 27:8), ug ang mga miyembro gitawag og mga Santos (tan-awa sa Mga Taga-Efeso 2:19–20).

Pagpadayag

Sa dihang gitukod ni Jesus ang Iyang Simbahan, Siya mismo ang mitudlo ug nangulo sa mga lider niini. Siya, usab, nakadawat sa Iyang mga panudlo gikan sa Iyang Amahan sa Langit. (Tan-awa sa Mga Hebreohanon 1:1–2.) Sa ingon ang Simbahan ni Jesukristo gipanguloan sa Dios ug dili sa tawo. Si Jesus nagtudlo sa Iyang mga sumusunod nga ang pagpadayag mao ang “bato” diin pinaagi niini Iyang pagatukuron ang Iyang Simbahan (tan-awa sa Mateo 16:16–18).

Alang sa mga magtutudlo: Ikonsiderar ang pagdapit sa matag sakop sa imong pamilya o sa klase sa pagtuon og usa sa unom ka mga butang nga magpaila sa Simbahan—sa naka-italicize nga ulohan sama sa *Pagpadayag* ug *Awtoridad gikan sa Dios*. (Sa dako nga pundok sa klase, ang ubang mga miyembro mahimong sangunan og pareho nga butang. Sa mga pamilya ug ginagmay nga pundok sa klase, ang ubang mga miyembro mahimong sangunan og sobra sa usa ka butang.) Kon sila nakagahin na og oras sa pagtuon, dapita sila sa paghisgut unsa ang ilang nakat-unan.

Sa wala pa si Jesus mokayab ngadto sa langit human sa Iyang pagkabanhaw, miingon Siya sa Iyang mga Apostoles, “Ako magauban kaninyo sa kanunay hangtud sa katapusan sa kapanahunan” (Mateo 28:20). Matinud-anon sa Iyang mga pulong, padayon Siya nga naggiya kanila gikan sa langit. Gipadala Niya ang Espiritu Santo nga mahimong maghuhupay ug tigpadayag ngadto kanila (tan-awa sa Lucas 12:12; Juan 14:26). Siya namulong ngadto kang Saulo sa usa ka panan-awon (tan-awa sa Mga Buhat 9:3–6). Iyang gipadayag ngadto kang Pedro nga ang ebanghelyo kinahanglang itudlo dili lamang ngadto sa mga Judeo apan ngadto sa tibuok kali-butan (tan-awa sa Mga Buhat 10). Gipadayag Niya ang daghang mahimayaon nga kamatuoran ngadto kang Juan, diin nakasulat sa basahon sa Pinadayag. Ang Bag-ong Tugon nagrekord og uban pang daghan nga mga paagi diin si Jesus mipadayag sa Iyang kabubut-on sa paggiya sa Iyang Simbahan ug sa paglamdag sa Iyang mga disipulo.

Awtoridad gikan sa Dios

Ang mga ordinansa ug mga baruganan sa ebanghelyo dili mapangalagad ug matudlo kon walay priesthood. Ang Amahan mihatag niini nga awtoridad ngadto ni Jesukristo (tan-awa sa Mga Hebreohanon 5:4–6), kinsa usab miorden sa Iyang mga Apostoles ug mihatag kanila og gahum ug awtoridad sa priesthood (tan-awa sa Lucas 9:1–2; Marcos 3:14). Siya mipahinumdom kanila, “Kamo wala magpili kanako, hinonoa ako mao ang nagpili kaninyo ug nagtudlo kaninyo” (Juan 15:16).

Aron adunay kahusay sa Iyang Simbahan, si Jesus mihatag sa pinakadakong responsibilidad ug awtoridad ngadto sa Napulog Duha ka mga Apostoles. Siya mipili ni Pedro isip labaw nga Apostol ug mihatag kaniya sa mga yawe sa pagbugkos sa mga panalangin dinhi sa yuta ug didto sa langit (tan-awa sa Mateo 16:19). Si Jesus miorden usab og lain pang mga opisyal uban sa piho nga mga katungdanan nga pagabuhaton. Human Siya mikayab ngadto sa langit, ang pamaagi sa pagpili ug ordinasyon nagpadayon. Ang uban giordinahan ngadto sa priesthood pinaagi niadtong kinsa nakadawat na niana nga awtoridad. Si Jesus mipahibalo niini

pinaagi sa Espiritu Santo nga Siya mitugot niadto nga mga ordinasyon (tan-awa sa Mga Buhat 1:24).

Ang Organisasyon sa Simbahan

Ang Simbahan ni Jesukristo usa ka yunit nga mainampingong giorganisar. Gikumpara kini sa usa ka bilding nga “gitukod diha sa katukuran sa mga apostoles ug mga propeta, si Jesukristo mismo ang tukuran nga bato” (Mga Taga-Efeso 2:20).

Si Jesus mipili og uban pang mga lider nga priesthood aron moabag sa mga Apostoles sa buhat sa pagpangalagad. Mipadala Siya og mga opisyal nga gitawag og mga Seventy nga magtinagurha aron mosangyaw sa ebanghelyo (tan-awa sa Lucas 10:1). Ang ubang mga opisyal sa Simbahan mao ang mga ebanghelistas (patriarch), mga pastor (mga tigdumala nga lider), mga high priest, mga elder, mga bishop, mga priest, mga teacher, ug mga deacon (tan-awa sa kapitulo 14 niini nga basahon). Kini nga mga opisyal gikinahanglan aron mohimo sa misyonaryo nga buhat, sa pagpahigayon og mga ordinansa, ug sa pagpanudlo ug sa pagdasig sa mga miyembro sa Simbahan. Kini nga mga opisyal mitabang sa mga miyembro nga makakab-ot sa “pagkahiusa sa pagtuo, ug sa kahibalo mahitungod sa Anak sa Dios” (Mga Taga-Efeso 4:13).

Ang Biblia wala magsulti kanato sa tanang butang mahitungod sa priesthood o sa organisasyon ug pangagamhanan sa Simbahan. Hinoon, daghan diha sa Biblia ang gipreserbar aron mapakita ang katahum ug kahingpit sa organisasyon sa Simbahan. Ang mga Apostoles gimandoan sa pag-adto sa tibuok kalibutan ug magsangyaw (tan-awa sa Mateo 28:19–20). Dili sila mahimong magpabilin sa bisan asa nga dapit aron modumala sa bag-ong mga kinabig. Mao nga, ang lokal nga mga lider sa priesthood gitawag ug gior-dinahan, ug ang mga Apostoles ang nangulo kanila. Ang mga Apostoles ug ubang mga lider sa Simbahan mibisita ug mihimo og mga sulat ngadto sa nagkalainlaing mga branch. Sa ingon, ang atong Bag-ong Tugon naglangkob sa mga sinulat ni Pablo, Pedro, Santiago, Juan, ug Judas, nga naghatag og mga pagpanudlo ngadto sa lokal nga mga lider sa priesthood.

Ang Bag-ong Tugon nagpakita nga kini nga organisasyon sa Simbahan gituyo aron magpadayon. Sama pananglit, ang pagkamatay ni Judas naghimo nga onse na lang ka Apostoles ang nahibilin. Wala madugay human si Jesus mikayab sa langit, ang onse ka mga Apostoles nagtigum aron mopili og usa nga mopuli sa dapit ni Judas. Pinaagi sa pagpadayag gikan sa Espiritu Santo, sila mipili ni Matias. (Tan-awa sa Mga Buhat 1:23–26.) Si Jesus mipahimutang og usa ka sumbanan alang sa napulog duha ka mga Apostoles aron sa pagdumala sa Simbahan. Ingon og klaro kaayo nga ang organisasyon magpadayon sama sa Iyang pagtukod niini.

Una nga mga Baruganan ug mga Ordinansa

Ang mga Apostoles mitudlo og duha ka sukaranan nga mga baruganan: hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo ug paghinulsol. Human nga ang bag-ong mga kinabig nakaangkon og hugot nga pagtuo kang Jesukristo isip Anak sa Dios ug ilang Manunubos ug naghinulsol sa ilang mga sala, sila midawat sa duha ka mga ordinansa: bunyag pinaagi sa pagpaunlod ug ang pagpatong sa mga kamot alang sa gasa sa Espiritu Santo (tan-awa sa Mga Buhat 19:1–6). Kini mao ang nag-unang mga baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo. Si Jesus mitudlo, “Gawas kon ang usa ka tawo matawo sa tubig ug sa Espiritu, siya dili makasulod ngadto sa gingharian sa Dios” (Juan 3:5).

Mga Ordinansa nga Ipahigayon alang sa mga Patay

Si Jesus naghatag og paagi nga ang tanan makapaminaw sa ebanghelyo, dinhi man sa yuta o human sa kamatayon. Tunga-tunga sa Iyang pagkamatay ug Pagkabanhaw, si Jesus miduaw sa mga espiritu naidtong kinsa nangamatay na. Giorganisar niya ang misyonaryo nga buhat alang niadtong kinsa patay na. Mipili Siya og matarung nga mga mensahero ug mihatag kanila og gahum sa pagtudlo sa ebanghelyo ngadto sa tanang mga espiritu sa mga tawo kinsa namatay na. Kini naghatag kanila og kahigayunan sa pagdawat sa ebanghelyo. (Tan-awa sa 1 Pedro 3:18–20; 4:6; D&P 138.) Ang mga buhi nga miyembro sa Iyang Simbahan mao ang mopahigayon sa mga ordinansa alang sa mga patay (tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 15:29). Ang mga ordinansa sama sa bunyag ug kumpirmasyon kinahanglan gayud nga mabuhat dinhi sa yuta.

Espirituhanong mga Gasa

Ang tanang matinud-anong mga miyembro sa Simbahan may katungod nga makadawat sa gasa sa Espiritu. Kini ihatag ngadto kanila sumala sa ilang indibidwal nga panginahanglan, kapasidad, ug mga buluhaton. Ang pipila niining mga gasa mao ang hugot nga pagtuo, lakip na ang gahum sa pagpang-ayo ug gahum nga mama-ayo; panagna; ug mga panan-awon. (Ang mga gasa sa Espiritu gihisgutan nga mas detalyado diha sa kapitulo 22.) Ang espirituhanon nga mga gasa anaa kanunay sa matuod nga Simbahan ni Jesukristo (tan-awa sa 1 Corinto 12:4–11; Moroni 10:8–18; D&P 46:8–29). Si Jesus miingon sa Iyang mga disipulo nga kining mga timailhan o espirituhanong mga gasa kanunay nga magsunod kanila nga nagatuo (tan-awa sa Marcos 16:17–18). Daghan sa Iyang mga disipulo mihimo og mga milagro, nanagna, o nakakita og mga panan-awon pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo.

- Ngano nga ang Simbahan ni Jesukristo nagkinahanglan man niining unom ka mga butang?

Ang Simbahan ni Jesukristo sa Amerika

Human sa pagkabanhaw ni Jesus, Siya miduaw sa mga tawo sa Amerika ug miorganisar sa Iyang Simbahan taliwala kanila, nagtudlo sa katawhan sulod sa tulo ka adlaw ug unya kanunay mibalik-balik sa pipila ka higayon human niana (tan-awa sa 3 Nephi 11–28). Dayon Siya mibiya kanila ug mikayab ngadto sa langit. Kapin sa 200 ka tuig nagpuyo sila nga matarung ug nahimong usa sa pinakamalipayong katawhan nga gilalang sa Dios (tan-awa sa 4 Nephi 1:16).

Apostasiya gikan sa Matuod nga Simbahan

- Unsa ang buot ipasabut sa pulong nga *apostasiya*?

Sa tibuok kasaysayan, ang dautang mga tawo misulay sa pagguba sa buhat sa Dios. Kini nahitabo samtang ang mga Apostoles buhi pa ug nagdumala sa bag-o, nagtubo nga Simbahan. Ang pipila sa mga miyembro nagtudlo og mga ideya gikan sa ilang karaan nga pagano o Jewish nga mga tinuohan imbis sa mga yano nga kamatuoran nga gitudlo ni Jesus. Ang uban misupak sa dayag nga

paagi. Agi og dugang, aduna pay pagpanggukod gikan sa gawas sa Simbahan. Ang mga miyembro sa Simbahan gipaantus ug gipamatay tungod sa ilang gituohan. Tagsa-tagsa, ang mga Apostoles gipamatay o kon dili gikuha gikan sa yuta. Tungod sa kadautan ug apostasiya, ang mga awtoridad sa pagkaapostol ug ang mga yawe sa priesthood gikuha usab gikan sa yuta. Ang organisasyon nga gitukod ni Jesukristo wala na, ug ang kalibog mao ang miresulta. Nagkadugang ang mga kasaypanan nga mitumaw sa doktrina sa Simbahan, ug sa ngadto-ngadto ang pagkabungkag sa Simbahan nahingpit. Ang panahon sa katuigan diin ang tinuod nga Simbahan wala na sa kalibutan mao ang gitawag og Dakong Apostasiya.

Wala madugay ang pagano nga tinuohan mihari sa panghunahuna niadtong gitawag og mga Kristyano. Ang Romano nga emperador misagop niining sayop nga Kristyanismo isip usa ka nasudnong relihiyon. Kini nga simbahan lahi ra kaayo kay sa simbahan nga giorganisar ni Jesus. Nagtudlo kini nga ang Dios usa ka binuhat nga walay porma o lawas.

Kini nga mga katawhan nawad-an sa panabut sa gugma sa Dios alang kanato. Wala sila masayud nga kita Iyang mga anak. Wala sila makasabut sa katuyoan sa kinabuhi. Daghan sa mga ordinansa gipang-usab tungod kay ang priesthood ug ang pagpadayag wala na sa yuta.

Ang emperador mipili sa iyang kaugalingong mga lider sa samang higayon mitawag kanila sa mao gihapon nga ngalan nga gigamit sa mga lider nga priesthood sa matuod nga Simbahan ni Kristo. Walay mga Apostoles o laing priesthood nga lider nga adunay gahum gikan sa Dios, ug walay espirituhanong mga gasa. Si propeta Isaias nakakita na niini nga kahimtang, nga nanagna, “Ang yuta usab nahugawan tungod sa mga lumulupyo niini; tungod kay sila milapas sa mga balaod, miilis sa ordinansa, wala mosunod sa walay katapusan nga pakigsaad” (Isaias 24:5). Dili na kini mao ang Simbahan ni Jesukristo; kini ang simbahan sa tawo. Bisan gani ang pangalan giilisan. Didto sa Amerika, ang apostasiya nahitabo usab (tan-awa sa 4 Nephi).

Ang Pagpahiuli Gipanagna

- Unsa nga mga propesiya sa Daan ug sa Bag-ong mga Tugon ang nanagna sa Pagpahiuli?

Ang Dios nakakita nang daan sa Apostasiya ug nag-andam nga ang ebanghelyo mapahiuli. Si Apostol Pedro namulong mahitungod niini ngadto sa mga Judeo: “Siya mopadala ni Jesukristo, diin kaniadto gisangyaw nganha kaninyo: kinsa ang langit kinahanglan gayud modawat hangtud sa mga panahon sa pagpahiuli sa tanan nga mga butang, diin ang Dios namulong pinaagi sa ba-ba sa tanan niya nga balaan nga mga propeta sukad pa sa sinugdan sa kalibutan” (Mga Buhat 3:20–21).

Si Juan nga Tigpadayag usab nakakita nang daan sa panahon nga ang ebanghelyo ipahiuli. Siya miingon, “Ako nakakita og lain nga anghel nga naglupad diha sa taliwala sa langit, nagdala sa walay katapusan nga ebanghelyo aron isangyaw ngadto kanila nga nag-puyo sa yuta, ug ngadto sa tanan nga kanasuran, ug kaliwatan, ug pinulongan, ug mga katawhan” (Pinadayag 14:6).

- Ngano nga gikinahanglan man ang Pagpahiuli?
- Hunahunaa ang mga panalangin nga miabut kanimo tungod kay ang Simbahan ni Jesukristo napahiuli sa yuta.

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Taga-Efeso 2:19 (mga miyembro gitawag og mga Santos)
- 1 Mga Taga-Corinto 12:12–31 (ang Simbahan gipahisama sa usa ka lawas)
- Lucas 10:1; Mga Buhat 14:23; Titus 1:7; 1 Timoteo 2:7 (mga opisyal sa Simbahan giila)
- Juan 8:26–29 (ang Amahan nagdumala kang Jesus)
- Lucas 9:1; Santiago 1:17; 5:14–15 (esprituhanong mga gasa)
- Mosiah 27:13 (apostasiya moabut isip sangputanan sa kalapasan)

- 2 Pedro 2:1; Mateo 24:9–12; Juan 16:1–3; Amos 8:11;
2 Mga Taga-Tesalonica 2:3–4 (Apostasiya gitagna)
- Daniel 2:44–45; Mateo 24:14; Mga Buhat 3:19–21; Miqueas 4:1;
Isaias 2:2–4 (Pagpahiuli gitagna)

Ang Simbahan ni Jesukristo Karon

Kapitulo 17

Ang Simbahan ni Jesukristo Gikuha gikan sa Yuta

- Ngano nga ang Simbahan ni Jesukristo gikuha man gikan sa yuta wala madugay human sa kamatayon ug sa Pagkabanhaw sa Manluluwas?

Sa dihang si Jesus nagpuyo pa dinhi sa yuta, Iyang gitukod ang Iyang Simbahan, ang bugtong matuod nga Simbahan. Giorganisar Niya ang Iyang Simbahan aron ang mga kamatuoran sa ebanghelyo matudlo ngadto sa tanang katawhan ug ang mga ordinansa sa ebanghelyo mapangalagad sa hustong pamaagi uban sa awtoridad. Pinaagi niini nga organisasyon, si Kristo makadala sa mga panalangin sa kaluwasan ngadto sa katawhan.

Human sa pagkayab sa Manluluwas ngadto sa langit, ang mga tawo miusab sa mga ordinansa ug mga doktrina nga gitukod Niya ug sa Iyang mga Apostoles. Tungod sa Apostasiya, wala nay direkta nga pagpadayag gikan sa Dios. Ang matuod nga Simbahan wala na sa yuta. Ang mga tawo miorganisar og nagkalain-laing mga simbahan nga miangkong nga tinuod apan mitudlo og nagkasukwahing mga doktrina. Dihay dako kaayo nga kalibug ug panagsumpaki mahitungod sa relihiyon. Ang Ginoo nakakita nang daan niini nga mga kahintang sa apostasiya, nga nag-ingon nga adunay mahitabo nga “kagutom sa yuta, dili kagutom sa pan, ni kauhaw sa tubig, apan sa pagpaminaw sa mga pulong sa Ginoo. . . . Sila mangita . . . sa pulong sa Ginoo, ug dili makakaplag niini” (Amos 8:11–12).

- Sa unsang paagi nga ang kagutom nga gipamulong sa Amos 8:11–12 nakaapekto sa katawhan?
-

Ang Ginoo Misaad nga Ipahiuli ang Iyang Matuod nga Simbahan

- Unsa man ang pipila ka mga kahimtang sa kalibutan nga mian-dam sa agianan alang sa Pagpahiuli sa ebanghelyo?

Ang Manluluwas misaad nga ipahiuli ang Iyang Simbahan sa ulahing mga adlaw. Siya miingon, “Ako mopadayon sa pagbuhat og usa ka buhat nga katingalahan taliwala niini nga mga katawhan, gani usa ka buhat nga katingalahan ug usa ka kahibulongan” (Isaias 29:14).

Sulod sa daghang katuigan ang katawhan nagpuyo sa espirituhang kangitngit. Mga 1,700 ka tuig human ni Kristo, nagkaanam kadako ang kaikag sa mga tawo nga masayud sa kamatuoran mahitungod sa Dios ug sa relihiyon. Ang pipila kanila nakakita nga ang ebanghelyo nga gitudlo ni Jesus wala na dinhi sa yuta. Ang pipila nakamatikod nga wala na ang pagpadayag ug wala na ang awtoridad ug nga ang Simbahan nga giorganisar ni Kristo wala na sa yuta. Ang panahon miabut alang sa Simbahan ni Jesukristo nga mapahiuli dinhi sa yuta.

- Sa unsang mga paagi nga ang Pagpahiuli sa kahingpitan sa ebanghelyo usa ka “buhat nga katingalahan”?

Bag-ong Pagpadayag gikan sa Dios

- Dihang nadawat ni Joseph Smith ang iyang Unang Panan-awon, unsa ang iyang nakat-unan mahitungod sa Dios?

Sa tingpamulak sa 1820, usa sa labing mahinungdanon sa mga panghitabo sa kasaysayan sa kalibutan nahitabo. Ang panahon miabut alang sa katingalahan ug kahibulongan nga buhat diin ang Ginoo namulong. Isip usa ka batan-ong lalaki, si Joseph Smith gustong masayud hain sa tanang simbahan ang matuod nga Simbahan ni Jesukristo. Miadto siya sa kakahoyan duol sa iyang balay ug mapaubsanong nag-ampo ug puno sa tinguha ngadto sa Langitnong Amahan, nangutana kon asa nga simbahan siya magpasakop. Niana nga buntag usa ka milagroso nga butang ang nahitabo. Ang Langitnong Amahan ug si Jesukristo mipakita ni Joseph Smith. Ang Manluluwas misulti kaniya sa dili pagpasakop sa bisan

---

asa nga simbahan tungod kay ang matuod nga Simbahan wala sa yuta. Siya miingon usab nga ang mga pagtulun-an sa mga kasamtangan nga simbahan mga “salawayon sa iyang panan-aw” (Joseph Smith—Kasaysayan 1:19; tan-awa usab sa mga bersikulo 7–18, 20). Sukad niini nga panghitabo, anaa na usab ang direkta nga pagpadayag gikan sa kalangitan. Ang Ginoo mipili og bag-o nga propeta. Sukad niana nga panahon ang kalangitan wala na gayud tak-upi. Ang pagpadayag nagpadayon hangtud karong adlawwa pinaagi sa matag pinili Niya nga mga propeta. Si Joseph mao ang usa ka tawo nga motabang sa pagpahiuli sa matuod nga ebanghelyo ni Jesukristo.

- Ngano nga ang Unang Panan-awon usa man sa pinakamahinungdanon nga mga panghitabo sa kasaysayan sa kalibutan?

Awtoridad gikan sa Dios Gipahiuli

- Ngano nga ang pagpahiuli sa Aaronic ug sa Melchizedek nga Priesthood gikinahanglan man?

Sa pagpahiuli sa ebanghelyo, ang Dios mihatag og balik sa priesthood ngadto sa tawo. Si Juan Bautista mianhi niadtong 1829 aron sa pagtugyan sa Aaronic Priesthood kang Joseph Smith ug kang Oliver Cowdery (tan-awa sa D&P 13; 27:8). Dayon si Pedro, Santiago, ug Juan, ang kapangulohan sa Simbahan sa karaang kapanahonan, miabut ug mihatag ngadto ni Joseph ug ni Oliver sa Melchizedek Priesthood ug sa mga yawe sa gingharian sa Dios (tan-awa sa D&P 27:12–13). Wala madugay, dugang nga mga yawe sa priesthood gipahiuli pinaagi sa langitnong mga mensahero sama nila ni Moises, Elias, ug Elijah (tan-awa sa D&P 110:11–16). Pinaagi sa Pagpahiuli, ang priesthood nahibalik dinhi sa yuta. Kadtong kinsa naghupot sa priesthood karon adunay awtoridad sa pagpahigayon og mga ordinansa sama sa bunyag. Anaa usab kanila ang awtoridad sa pagdumala sa gingharian sa Ginoo dinhi sa yuta.

Alang sa mga magtutudlo: Ang pagpamatuod modapit sa Espiritu. Isip bahin niini nga leksyon, ihatag ang imong pagpamatuod sa Pagpahiuli ug hatagi ang uban og kahigayunan sa paghimo sa ingon.

Ang Simbahan ni Kristo Natukod Pag-usab

- Unsang mga panghitabo ang nakahimo sa pagkatukod og usab sa Simbahan dinhi sa yuta?

Niadtong Abril 6, 1830, ang Manluluwas midumala og usab sa pagtukod sa Iyang Simbahan dinhi sa yuta (tan-awa sa D&P 20:1). Ang Iyang Simbahan gitawag og Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw (tan-awa sa D&P 115:4). Si Kristo ang pangulo sa Iyang Simbahan karon, sama sa Iyang gihimo sa karaang panahon. Ang Ginoo miingon nga kini “mao lamang ang tinuod ug buhi nga simbahan diha sa ibabaw sa tibuok yuta, nga Ako, ang Ginoo, nahimuot” (D&P 1:30).

Si Joseph Smith gipaluyohan isip propeta ug “unang elder” sa Simbahan (tan-awa sa D&P 20:2–4). Sa wala madugay ang Unang Kapangulohan giorganisar, ug siya gipaluyohan isip Presidente. Sa una nga pag-organisar sa Simbahan, ang porma pa lamang ang napahiluna. Ang organisasyon molambo ra samtang ang Simbahan magpadayon og tubo.

Ang Simbahan giorganisar nga adunay sama nga mga katungdanan sama sa karaan nga Simbahan. Kana nga organisasyon naglakip sa mga apostoles, mga propeta, mga seventy, mga ebanghelistas (mga patriarch), mga pastor (nagdumala nga mga opisyaes), mga high priest, mga elder, mga bishop, mga priest, mga teacher, ug mga deacon. Kining sama nga mga katungdanan ania sa Iyang Simbahan karon (tan-awa sa Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:6).

Ang propeta, nga naglihok ubos sa pagdumala sa Ginoo, ang nangulo sa Simbahan. Kini nga propeta mao usab ang Presidente sa Simbahan. Siya ang naghupot sa tanang awtoridad nga gikinahanglan sa pagdumala sa buluhaton sa Ginoo dinhi sa yuta (tan-awa sa D&P 107:65, 91). Duha ka mga counselor ang moabag sa Presidente. Ang Napulog Duha ka mga Apostoles, kinsa nga linain nga mga saksi sa pangalan ni Jesukristo, motudlo sa ebanghelyo ug mopadagan sa mga kalihokan sa Simbahan sa tanang bahin sa kalibutan. Ang ubang kinatibuk-an nga opisyaes sa Simbahan nga adunay espesyal nga mga tulumanon, lakip ang Presiding

Bishopric ug ang Korum sa Seventy, naglihok ubos sa pagdumala sa Unang Kapangulohan ug sa Napulog Duha.

Ang mga katungdanan sa priesthood naglakip sa mga apostoles, mga seventy, mga patriarch, mga high priest, mga bishop, mga elder, mga priest, mga teacher, ug mga deacon. Mao gihapon kini nga mga katungdanan ang anaa sa una nga Simbahan.

Ang Simbahan nagtubo og maayo mas labaw pa ka dako kaysa panahon ni Jesus. Samtang nagtubo kini, ang Ginoo mipadayag og dugang pa nga mga yunit sa organisasyon sulod sa Simbahan. Kon hingpit na nga maorganisar ang Simbahan sa usa ka dapit, aduna kini lokal nga mga dibisyon nga gitawag og mga stake. Ang stake president ug iyang duha ka mga counselor ang modumala sa matag stake. Ang stake adunay 12 ka mga high councilor kinsa motabang sa buluhaton sa Ginoo diha sa stake. Ang mga korum sa Melchizedek Priesthood organisahon sa stake ubos sa pagdumala sa stake president (tan-awa sa kapitulo 14 niini nga basahon). Ang matag stake gibahin ngadto sa gagmayng mga area nga gitawag og mga ward. Ang bishop ug ang iyang duha ka mga counselor ang modumala sa matag ward.

Sa mga dapit sa kalibutan diin ang Simbahan nagtubo pa, adunay mga district, nga sama ra sa mga stake. Ang mga district gibahin ngadto sa ginagmayng mga yunit nga gitawag og mga branch, nga sama ra sa mga ward.

Mahinungdanong mga Kamatuoran Gipahiuli

- Unsa ang mahinungdanong mga kamatuoran ang gibalik uban sa Pagpahiuli sa Simbahan?

Ang Simbahan karon nagtudlo sa mao gihapong mga baruganan ug mohimo sa mao gihapong mga ordinansa sama sa panahon ni Jesus. Ang unang mga baruganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo mao ang hugot nga pagtuo diha ni Ginoong Jesukristo, paghinul-sol, bunyag, pinaagi sa pagpaunlod, pagpandong sa mga kamot alang sa gasa sa Espiritu Santo (tan-awa sa Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:4). Kining bililhon nga mga kamatuoran nga gibalik sa ilang kahingpitan dihang ang Simbahan napahiuli.

Pinaagi sa gasa ug gahum sa Dios, si Joseph Smith mihubad sa Basahon ni Mormon, nga gilangkoban sa yano ug bililhong mga kamatuoran sa ebanghelyo. Daghan pang mga pagpadayag ang misunod ug nahisulat isip mga kasulatan diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad ug sa Perlas nga Labing Bililhon (tan-awa sa kapitulo 10 niini nga basahon).

Ang ubang mga mahinungdanon nga kamatuoran nga gipahiuli sa Ginoo naglakip sa mosunod:

1. Ang atong Langitnong Amahan usa ka matuod nga binuhat nga adunay mahikap, hingpit nga lawas nga may bukog ug mga unod, mao usab si Jesukristo. Ang Espiritu Santo usa ka personahe sa espiritu.
  2. Nagpuyo kita sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta isip espiritu nga mga anak sa Dios.
  3. Ang priesthood gikinahanglan aron sa pagpangalagad sa mga ordinansa sa ebanghelyo.
  4. Kita silotan sa kaugalingon natong mga sala ug dili tungod sa kalapasan ni Adan.
  5. Ang gagmay nga mga bata dili kinahanglan nga bunyagan hangtud sila may tulubagon (walo ang edad).
  6. Adunay tulo ka gingharian sa himaya sa kalangitan, ug pinaagi sa grasya sa Ginoo nga si Jesukristo, ang mga tawo pagagantihan sumala sa ilang mga binuhatan sa kalibutan ug sumala sa mga tinguha sa ilang mga kasingkasing.
  7. Ang relasyon sa pamilya mahimong mahangturon pinaagi sa pagbugkos nga gahum sa priesthood.
  8. Ang mga ordinansa ug mga pakigsaad gikinahanglan alang sa kaluwasan ug anaa kini alang sa mga buhi ug sa mga patay.
- Sa unsang paagi nga kini nga mga kamatuoran nakaimpluwensya kanimo ug sa uban?

Ang Simbahan ni Jesukristo Dili na Gayud Malumpag

- Unsa ang misyon sa Simbahan?
-

Sukad sa pagpahiuli niini niadtong 1830, Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw paspas nga midaghan ang mga miyembro. Adunay mga miyembro sa hapit tanang nasud sa kalibutan. Ang Simbahan padayon pa nga nagtubo. Sama sa giingon ni Kristo, “Kini nga Ebanghelyo sa Gingharian isangyaw sa tibuok kalibutan, alang sa usa ka saksi ngadto sa tanang mga nasud” (Joseph Smith—Mateo 1:31). Ang Simbahan dili na gayud kuhaon pa gikan sa yuta. Ang misyon niini mao ang pagdala sa kamatuoran ngadto sa matag tawo. Liboan ka katuigan ang milabay, ang Ginoo miingon nga Siya “magatukod og usa ka gingharian, nga dili na gayud malumpag: ug ang gingharian dili ibilin sa lain nga katawhan, . . . ug kini molungtad sa walay katapusan” (Daniel 2:44).

- Sa unsang paagi nga ikaw nakatabang sa mga buluhaton sa gingharian sa Dios? Unsa man ang imong mahimo sa pagpadayon niini nga buluhaton?

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Buhat 3:19–21; Pinadayag 14:6; Daniel 2:44–45; Isaias 2:2–4; 2 Nephi 3:6–15 (Pagpahiuli gitagna)
- D&P 110; 128:19–21; 133:36–39, 57–58 (Pagpahiuli sa ebanghelyo)
- Mga Taga-Efeso 2:20 (Si Jesukristo ang tukuran nga bato sa Simbahan)
- D&P 20:38–67 (mga katungdanan sa mga opisyales sa Simbahan)
- Mateo 24:14 (ang ebanghelyo isangyaw ngadto sa tanang kanasuran)

Hugot nga Pagtuo diha kang Jesukristo

Kapitulo 18

Unsa ang Hugot nga Pagtuo

Ang hugot nga pagtuo kang Ginoong Jesukristo mao ang unang baruganan sa ebanghelyo. Usa kini ka espirituhanon nga gasa, ug kinahanglanon kini sa atong kaluwasan. Si Haring Benjamin namahayag, “Ang kaluwasan dili modangat kaniya . . . gawas kon kini pinaagi sa paghinulsol ug hugot nga pagtuo diha sa Ginoong Jesukristo” (Mosiah 3:12).

Ang hugot nga pagtuo usa ka “paglaum sa mga butang diin dili makita, diin mga tinuod” (Alma 32:21; tan-awa usab sa Mga Hebreohanon 11:1). Ang hugot nga pagtuo usa ka baruganan sa paglihok ug gahum nga modasig sa atong mga inadlaw-adlaw nga mga kalihokan.

Motuon ba kaha kita ug mokat-on kon wala kita motuo nga kita makabaton og kaalam ug kahibalo? Motrabaho kaha kita kada adlaw kon wala pa kita maglaum nga sa pagbuhat sa ingon aduna kitay mahuman nga usa ka butang? Ang mga mag-uuma mananom kaha kon siya wala pa magpaabut nga moani? Matag adlaw kita nagbuhat sa mga butang nga atong gilauman nga wala pa nato

---

Alang sa mga magtutudlo: Kini nga kapitulo gihan-ay ubos sa upat ka ulohan nga mga seksyon. Ang matag ulohan usa ka pangutana mahitungod sa hugot nga pagtuo. Mahimo nimong gamiton kini nga mga pangutana isip giya sa imong leksyon. Kon ang pagka-pahimutang sa klasehanan motugot sa pagpahisgut sa gamay nga grupo, hunahunaa ang pagbahin-bahin sa mga sakop sa klase ngadto sa grupo sa tinagup-at. Hangyoo ang matag pundok sa pagbahin-bahin sa mga seksyon sa kapitulo tali kanila. Dayon dapita ang matag tawo sa paghimo sa mosunod uban sa iyang gisangun nga seksyon. (1) Basaha kini. (2) Pangita og mga kasulatan nga makatabang og tubag sa pangutana diha sa ulohan sa seksyon. (3) Paghunahuna og kaugalingong mga kasinatian nga may kalabutan sa seksyon. (4) Pagpaambit og mga hunahuna kabahin sa seksyon diha sa kaubanang sakop sa pundok.

makita kon unsa ang resulta niini. Mao kini ang hugot nga pagtuo. (Tan-awa sa Mga Hebreohanon 11:3.)

Daghang mga sugilanon nga anaa sa kasulatan nagsulti kon sa unsang paagi nga ang dagkong mga butang nahimo pinaagi sa hugot nga pagtuo.

Pinaagi sa hugot nga pagtuo si Noe nakahimo og arka ug miluwas sa iyang pamilya gikan sa baha (tan-awa sa Mga Hebreohanon 11:7). Si Moises mibahin sa mga tubig sa Dagat nga Mapula (tan-awa sa Mga Hebreohanon 11:29). Si Elias mihangyo og kalayo gikan sa langit (tan-awa sa 1 Mga Hari 18:17–40). Si Nephi nag-tawag og kagutom (tan-awa sa Helaman 11:3–5). Nangayo usab siya sa Ginoo sa pagtapos sa kagutom (tan-awa sa Helaman 11:9–17). Ang kadagatan napalinaw, mga panan-awon naablihan, ug mga pag-ampo natubag, ang tanan tungod sa gahum sa hugot nga pagtuo.

Samtang kita mainampingon nga magtuon sa mga kasulatan, atong masayran nga ang hugot nga pagtuo usa ka lig-on nga pagtuo sa kamatuoran sulod sa atong mga kalag nga modasig kanato sa paghimo og maayo. Kini ang nagtukmod kanato sa pagpangutana: Kang kinsa man kita kinahanglan adunay hugot nga pagtuo?

- Hunahunaa ang imong inadlaw nga mga kalihokan. Unsa ang mga butang nga imong gibuhad matag adlaw nga dili nimo makita unsa ang lintunganay niini? Sa unsang paagi nga ang hugot nga pagtuo makapalihok kanimo ngadto sa pagbuhad?

Nganong Kinahanglan man nga Kita Adunay Hugot nga Pagtuo kang Jesukristo?

Kinahanglan natong isentro ang atong hugot nga pagtuo sa Ginoo nga si Jesukristo.

Ang pagbaton og hugot nga pagtuo kang Jesukristo nagpasabut sa pagbaton og ingon nga pagsalig Kaniya nga kita motuman bisan unsa ang Iyang isugo. Kon atong ibutang ang atong hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo, mamahimong masulundong mga disipulo, ang Langitnong Amahan mopasaylo sa atong mga sala ug moandam kanato nga makabalik ngadto Kaniya.

Si Apostol Pedro nagsangyaw nga “walay lain nga ngalan sa silong sa langit nga gikahatag ngadto sa tawo, nga pinaagi niini maluwas kita” (Mga Buhat 4:12; tan-awa usab sa Mosiah 3:17). Si Jacob nagtudlo nga ang tawo kinahanglan nga adunay “hugot nga pagtuo diha sa Usa nga Balaan sa Israel [si Jesukristo], o sila dili maluwas sa gingharian sa Dios” (2 Nephi 9:23). Pinaagi sa hugot nga pagtuo ngadto sa Manluluwas ug pinaagi sa paghinulsol, gihimo nato ang Iyang pag-ula nga sa tanang paagi epektibo sa atong kinabuhi. Pinaagi sa hugot nga pagtuo kita makadawat usab og kalig-on sa pagbuntog sa mga tintasyon (tan-awa sa Alma 37:33).

Dili kita makabaton og hugot nga pagtuo kang Jesukristo kon walay pagbaton usab og hugot nga pagtuo sa atong Langitnong Amahan. Kon kita adunay hugot nga pagtuo Kanila, makabaton usab kita og hugot nga pagtuo nianang sa Espiritu Santo, kinsa Ilang gipadala, nga motudlo kanato sa tanang kamatuoran ug mohupay kanato.

- Sa unsang paagi nga ang hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo makaimpluwensya kanato diha sa atong mga calling sa Simbahan? sa atong mga relasyon sa pamilya? sa atong mga trabaho? Sa unsang paagi nga ang hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo makaimpluwensya sa atong paglaum alang sa kinabuhing dayon?

Sa Unsang Paagi Kita Makapalambo sa Atong Pagtuo diha kang Jesukristo?

Nasayud sa daghang mga panalangin nga moabut pinaagi sa paggamit sa hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo, kinahanglan kitang maningkamot sa pagpalambo sa atong hugot nga pagtuo Kaniya. Ang Manluluwas nag-ingon, “Kon may pagtuo kamo nga ingon og liso sa mustasa, . . . walay magmakuli alang kaninyo” (Mateo 17:20). Ang usa ka liso sa mustasa gamay kaayo, apan motubo kini ngadto sa usa ka dako nga kahoy.

Sa unsang paagi nga atong mapalambo ang atong hugot nga pagtuo? Sa samang paagi sa atong pagpatubo o pagpalambo sa bisan unsa nga kahanas. Sa unsang paagi mapalambo nato ang kahanas

sa pagkultit og kahoy, paglala, pagpintal, pagluto, paghimo og kolon, o pagtugtog og usa ka instrumento nga musikal? Kita magtuon ug magpraktis ug mobuhat niini. Sa pagbuhat sa ingon, kita molambo. Mao usab kana sa hugot nga pagtuo. Kon gusto kitang motubo ang atong pagtuo kang Jesukristo, kita kinahanglan nga mobuhat niini. Si propeta Alma mitandi sa pulong sa Dios ngadto sa usa ka binhi nga kinahanglang maatiman pinaagi sa hugot nga pagtuo:

“Apan tan-awa, kon kamo mopukaw ug modasig sa inyong mga galamhan, bisan ngadto sa pagsulay sa akong mga pulong, ug pagbansay sa usa ka tipik sa hugot nga pagtuo, oo, bisan kamo kutobra sa pagtinguha sa pagtuo, tugoti kini nga tinguha nga molihok diha kaninyo, gani hangtud kamo motuo sa paagi nga kamo makahatag og luna alang sa usa ka bahin sa akong mga pulong.

“Karon, kita motandi sa pulong ngadto sa usa ka binhi. Karon, kon kamo mohatag og luna, nga ang usa ka binhi mahimo nga matanom diha sa inyong kasingkasing, tan-awa, kon kini usa ka tinuod nga binhi, o usa ka maayo nga binhi, kon kamo dili molabay niini pinaagi sa inyong pagkawalay pagtuo, nga kamo mobatok sa Espiritu sa Ginoo, tan-awa, kini mosugod sa pagtubo diha sulod sa inyong mga dughan; ug kon kamo makamatikod niining nagtubo nga mga tinguha, kamo magsugod pag-ingon diha sa inyong kaugalingon—Kini kinahanglan nga usa ka maayo nga binhi, o nga ang pulong maayo, kay kini misugod pagpadako sa akong kalag: oo, kini misugod sa pagdan-ag sa akong salabutan. . . .

“Karon tan-awa, dili ba kini makadugang sa inyong hugot nga pagtuo?” (Alma 32:27–29).

Busa kita makapatubo sa atong hugot nga pagtuo sa Dios pinaagi sa pagpalihok sa atong *tinguha* nga makabaton og hugot nga pagtuo Kaniya.

Mapatubo usab nato ang atong hugot nga pagtuo pinaagi sa pagampo ngadto sa Langitnong Amahan mahitungod sa atong mga paglaum, mga tinguha, ug mga panginahanglan (tan-awa sa Alma 34:17–26). Apan kinahanglan nga dili kita maghunahuna nga ang tanan natong buhaton mao lamang ang pagpangayo. Gisultihan

---

kita diha sa mga kasulatan nga “ang pagtuo patay kon walay binuhatan” (Santiago 2:17). Ang mosunod nga sugilanon naghigut sa usa ka tawo kansang hugot nga pagtuo gipakita pinaagi sa iyang mga buhat.

Kini nga tawo gusto nga magtuon sa mga kasulatan, apan dili siya makabasa. Nag-ampo siya sa Langitnong Amahan aron matabangan siya nga makakat-on unsaon sa pagbasa. Usa ka higayon ang usa ka magtutudlo miabut sa iyang dapit, ug siya mihangyo sa magtutudlo sa pagtabang kaniya. Nakakat-on siya sa alpabeto. Gitun-an niya ang mga tingog ug nakakat-on sa pagsumpay sa mga letra aron sa paghimo og mga pulong. Wala madugay makabasa na siya og yanong mga pulong. Kon unsa siya ka daghan nga nagpraktis, mao sab ka daghan ang iyang nakat-unan. Nagpasalamat siya sa Ginoo sa pagpadala og magtutudlo ug sa pagtabang kaniya nga makakat-on og basa. Kini nga tawo mitubo diha sa iyang hugot nga pagtuo, pagpaubos, ug kahibalo ngadto sa usa ka angang nga siya nakaalagad isip usa ka branch president sa Simbahan.

Si Presidente Spencer W. Kimball mipasabut, “Kinahanglan nga adunay buhat uban sa hugot nga pagtuo. Unsa ka dakong binuang ang pagpangayo sa Ginoo nga *hatagan* kita og kahibalo, apan unsa ka maalamon ang pagpangayo sa Ginoo og tabang nga makaangkon og kahibalo, sa pagtuon nga mabungahon, sa paghunahuna og klaro, ug sa pagpabilin sa mga butang nga atong nakat-unan” (*Faith Precedes the Miracle* [1972], 205; naka-italics sa orihinal).

Ang hugot nga pagtuo naglakip sa paghimo sa tanan kutob sa atong mahimo aron mapahinabo ang mga butang nga atong gilauman ug giampo. Si Presidente Kimball miingon: “Diha sa hugot nga pagtuo atong gitisok ang liso, ug dayon atong makita ang milagro sa pagpamuswak. Ang mga tawo sa kasagaran masayop sa pagsabut ug balihon ang pamaagi.” Mipadayon siya pinaagi sa pagpasabut nga daghan kanato ang gusto nga makabaton og kahimsog ug kalig-on nga walay pagsunod sa mga balaod sa maayong panglawas. Gusto kita nga magmauswagon nga walay pagbayad sa atong ikapulo. Gusto kitang maduol sa atong Ginoo apan dili kita gustong magpuasa ug mag-ampo. Gusto kita og ulan sa tukma

---

nga panahon ug kalinaw sa yuta nga walay pagsunod sa Adlawng Igpapahulay isip usa ka balaang adlaw ug walay pagsunod sa ubang mga sugo sa Ginoo. (Tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 178.)

Ang usa ka importante nga paagi sa pagpalambo sa atong hugot nga pagtuo mao ang pagpaminaw ug pagtuon sa pulong sa Ginoo. Madungog nato ang pulong sa Ginoo diha sa atong mga miting sa Simbahan. Mahimo kitang magtuon sa Iyang mga pulong diha sa mga kasulatan. “Ug sa ingon sa tanan nga walay hugot nga pagtuo, pangitaa ninyo nga makugihon ug magtudlo sa usag usa sa mga pulong sa kaalam; oo, pangitaa ninyo gikan sa labing maayo nga mga basahon ang mga pulong sa kaalam; pangitaa ang pagtulun-an, gani pinaagi sa pagtuon ug usab pinaagi sa hugot nga pagtuo.” (D&P 88:118).

- Unsay relasyon ang imong nakita tali sa atong hugot nga pagtuo ug sa atong mga binuhatan?

Unsa Ang Pipila ka mga Panalangin nga Nagsunod sa Hugot nga Pagtuo?

Pinaagi sa gasa sa hugot nga pagtuo, mga milagro nahimo, mga anghel nagpakita, ubang mga gasa sa Espiritu gihatag, mga pag-ampo natubag, ug ang mga tawo nahimong mga anak sa Dios (tan-awa sa Moroni 7:25–26, 36–37).

“Kon ang hugot nga pagtuo moabut kini magdala og . . . mga apostoles, mga propeta, mga ebanghelista, mga pastor, mga magtutudlo, mga gasa, kaalam, kahibalo, mga milagro, pagpang-ayo, mga pinulongan, paghubad sa mga pinulongan, ug uban pa. Kining tanan makita kon ang hugot nga pagtuo makita dinhi sa yuta, ug mawala kon kini mawala dinhi sa yuta; kay kini mao ang mga epekto sa hugot nga pagtuo. . . . Ug si kinsa kadtong nakabaton niini, pinaagi niini, makaangkon sa tanang kinahanglanon nga kahibalo ug kaalam, hangtud siya makaila sa Dios, ug sa Ginoo nga si Jesukristo, kinsa iyang gipadala—kinsa nga kahibalo mao ang kinabuhing dayon” (*Lectures on Faith* [1985], 83).

- Unsa ang pipila ka mga sugilanon gikan sa mga kasulatan diin ang mga katawhan nahimong mas lig-on tungod kay sila adunay hugot nga pagtuo ni Jesukristo? Sa unsang paagi nga ikaw nakakita niini nga nahitabo sa imong kaugalingong kinabuhi?

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Hebreohanon 11; Alma 32 (kinaiyahan sa hugot nga pagtuo gipasabut)
- Exodo 14:19–22 (pagbahin sa tubig sa Pulang Dagat)
- Genesis 6–8 (Si Noe ug ang baha)
- Mateo 8:5–33 (masakiton giayo, unos gipalinaw, mga milagro sa hugot nga pagtuo)
- Marcos 5:25–34 (naayo pinaagi sa hugot nga pagtuo)
- Mga Taga-Roma 10:17 (hugot nga pagtuo moabut pinaagi sa pagpaminaw sa pulong sa Dios)

Paghinulsol

Kapitulo 19

Tanan Kita Kinahanglan nga Maghinulsol

- Unsa ang sala? Unsa ang epekto nga nahimo sa atong mga sala ngari kanato?

Ang hugot nga pagtuo kang Jesukristo dayag lang nga modala sa paghinulsol. Kaniadto pa anaa na ang panginahanglan sa paghinulsol dinhi sa kalibutan gikan sa panahon ni Adan hangtud sa kasamtangan nga adlaw. Ang Ginoo mitudlo kang Adan, “Busa itudlo kini ngadto sa imong mga anak, aron ang tanan nga mga tawo, bisan diin, kinahanglan maghinulsol, o sila dili makapanunod sa gingharian sa Dios, kay walay mahugaw nga butang nga makapuyo didto, o makapuyo sa iyang atubangan” (Moises 6:57).

Mianhi kita sa yuta alang sa katuyoan nga motubo ug mouswag. Usa kini ka tibuok kinabuhi nga proseso. Sulod niini nga panahon kitang tanan makasala (tan-awa sa Mga Taga-Roma 3:23). Kitang tanan kinahanglan nga maghinulsol. Usahay makasala kita tungod sa kawalay alamag, usahay tungod sa atong mga kahuyang, ug usahay tungod sa tinuyo nga pagsupak. Sa Biblia atong mabasa nga “walay tawo nga matarung sa ibabaw sa yuta, nga nagabuhat og maayo, ug wala magpakasala” (Ecclesiastes 7:20) ug nga “kon kita magaingon nga wala kitay sala, kita ra ang nagpahisalaag sa atong kaugalingon, ug wala kanato ang kamatuoran” (1 Juan 1:8).

Unsa ang sala? Si Santiago miingon, “Ang tawo nga nasayud unsay matarung nga pagabuhaton ug wala magabuhat niini, siya naka-sala” (Santiago 4:17). Gihulagway ni Juan ang sala isip “tanang kalapasan” (1 Juan 5:17) ug “ang naghimog paglapas sa sugo” (1 Juan 3:4).

Kana ang hinungdan nganong ang Ginoo miingon, “Ang tanang tawo, bisan diin, kinahanglan nga maghinulsol” (Moises 6:57).

Gawas kang Jesukristo, nga nagpuyo og perpekto nga kinabuhi, ang tanan nga nakapuyo dinhi sa yuta nakasala. Ang atong Langitnong Amahan sa dako Niya nga gugma mihatag kanato niining kahigayunan nga makahinulsol sa atong mga sala.

Pagkahimong Gawasnon gikan sa Atong mga Sala pinaagi sa Paghinulsol

- Unsa ang paghinulsol?

Ang paghinulsol mao ang paagi nga gihatag kanato aron mahimong gawasnon gikan sa atong mga sala ug makadawat sa kapa-sayloan alang niini. Ang sala makapahinay sa atong espirituhanong paglambo ug gani makapahunong niini. Ang paghinulsol makahimo kanato nga motubo ug molambo sa espirituhanong paagi pag-usab.

Ang kahigayunan sa paghinulsol nahimong posible pinaagi sa Pagula ni Jesukristo. Sa paagi nga kita dili kaayo makasabut, si Jesus mibayad sa atong mga sala. Si Presidente Joseph Fielding Smith miingon mahitungod niini:

“Giantus nako ang kasakit, kamo nag-antus og kasakit, ug usahay kini hilabihan kaayo; apan ako dili makasabut sa kasakit . . . nga nakahimo sa dugo, sama sa singot, nga mogawas gikan sa lawas. Kini usa ka butang nga makahahadlok, usa ka butang nga talagsaon.

“. . . Walay *tawo nga gipakatawo sukad dinhi sa kalibutan nga makaantus sa gibug-aton nga gipas-an sa Anak sa Dios, sa diha nga siya nagpas-an sa akong mga sala ug sa inyo* ug naghimo niining posible nga kita makalingkawas gikan sa atong mga sala” (*Doctrines of Salvation*, sel. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 1:130–31; naka-italics sa orihinal).

Ang paghinulsol usahay nagkinahanglan og talagsaong kaisug; tumang kalig-on; daghang mga luha, walay paghunong nga mga pag-ampo ug walay kaluya nga paningkamot sa pagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo.

Mga Baruganan sa Paghinulsol

- Unsa man ang mga baruganan sa paghinulsol?

Si Presidente Spencer W. Kimball namahayag: “Walay *harianon nga dalan sa paghinulsol*, walay pinalabi nga agianan sa kapa-sayloan. Matag tawo mosunod gayud sa sama nga paagi bisan siya adunahan o kabus, makinaadmanon o burong, taas o mubo, prinsiphe o makililimos, hari o yano nga tawo” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 46–47; naka-italics sa orihinal).

Kinahanglan Gayud nga Kita Moila sa Atong mga Sala

Sa paghinulsol, kinahanglan nga angkonon nato sa atong kaugalingon nga kita nakasala. Kon dili kita moangkon niini, dili kita makahinulsol.

Si Alma mitambag sa iyang anak si Corianton, kinsa wala magmatinud-anon sa iyang tawag sa pagkamisyonaryo ug nakahimo og bug-at nga mga sala: “Himoa nga ang imong mga sala mosamok kanimo, uban niana nga paghasol diin modala kanimo ngadto sa paghinulsol. . . . Ayaw paningkamot sa pagpamalibad sa imong kaugalingon sa kinagamyan nga bahin” (Alma 42:29–30). Ang mga kasulatan dugang nga nagtambag kanato sa dili pagpangatarungan sa atong puno sa sala nga mga binuhatan (tan-awa sa Lucas 16:15–16).

Dili kita makatago sa bisan unsa nga binuhatan sa atong kinabuhi sa atong kaugalingon o sa Ginoo.

Kinahanglan Gayud nga Mobati Kita og Kasubo sa Atong mga Sala

Agi og dugang sa pag-ila sa atong mga sala, kinahanglan kita nga mobati og kinasingkasing nga kasubo sa unsay atong nahimo.

Kinahanglang mobati kita nga atong mga sala makalilisang.

Kinahanglang magtinguha kita sa paghaw-as ug pagbiya niini. Ang mga kasulatan nagsulti kanato, “Tanan kadto kinsa magpaubos sa

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang pagsulat og lista makahatag og kaikag ug makatabang sa mga nagkat-on nga makapokus sa ilang atensyon. Samtang hisgutan nimo ang mga baruganan sa paghinulsol diha sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya, mahimo kang mohangyo og usa nga mosulat diha sa pisara sa mga baruganan o sa usa ka lapad nga papel.

ilang mga kaugalingon sa atubangan sa Dios, ug magtinguha nga mabunyagan ug moduol uban sa masulub-on nga mga kasingkasing ug mahinulsulon nga mga espiritu, ug . . . sa tinuod naghinulsol sa tanan nilang mga sala . . . pagadawaton pinaagi sa bunyag ngadto sa iyang simbahan” (D&P 20:37).

- Tun-i ang 2 Mga Taga-Corinto 7:9–10 ug ang Mormon 2:10–14. Sa unsang mga paagi sa imong hunahuna nga ang “diosnon nga kasubo” lahi kay sa pagpakita og pagmahay?

Kinahanglan Gayud Natong Biyaan ang Atong mga Sala

Ang atong kinasingkasing nga kasubo kinahanglang mogiya kanato sa pagbiya (paghunong) sa atong mga sala. Kon kita nakapangawat og usa ka butang, dili na gayud kita mangawat. Kon kita namakak, dili na gayud kita mamakak. Kon kita nakapanapaw, ihunong nato kini. Ang Ginoo mipadayag ngadto kang Propeta Joseph Smith, “Pinaagi niini kamo masayud kon ang usa ka tawo naghinulsol sa iyang mga sala—tan-awa, siya mokumpisal kanila ug mobiya kanila.” (D&P 58:43).

Kinahanglan nga Ikumpisal Gayud ang Atong mga Sala

Ang pagkumpisal sa atong mga sala mahinungdanon kaayo. Ang Ginoo misugo kanato sa pagkumpisal sa atong mga sala. Ang pagkumpisal makapagaan sa bug-at nga gipas-an sa makasasala. Ang Ginoo misaad, “Ako, ang Ginoo, mopasaylo sa mga sala, ug Ako maloloy-on ngadto kinsa nagkumpisal sa ilang mga sala uban sa mapainubsanon nga mga kasingkasing” (D&P 61:2).

Kinahanglan gayud nga ikumpisal nato ang atong mga sala ngadto sa Ginoo. Agi og dugang, kinahanglang ikumpisal nato ang bug-at nga sala—sama sa pagpanapaw, pakighilawas samtang dili pa minyo, mga homosekswal nga pakigrelasyon, pag-abuso sa bata o sa kapikas, ug ang pagpamaligya o paggamit og gidili nga drugas—nga tingali makaapekto sa atong dungog sa Simbahan, ngadto sa tukma nga awtoridad sa priesthood. Kon kita nakasala batok sa laing tawo, kinahanglan kitang mokumpisal ngadto sa tawo nga atong napasakitan. Ang ubang dili bug-at nga sala dili maglakip og laing

---

tawo kondili ang atong kaugalingon lamang ug ang Ginoo. Mahimo kining ikumpisal sa tago ngadto sa Ginoo.

Kinahanglan Gayud nga Himoon Nato ang Pagpahiuli

Kabahin sa paghinulsol mao ang pagpahiuli. Nagpasabut kini nga kutob sa mahimo kinahanglan gayud nga himoon nga husto ang bisan unsang sayop nga atong nahimo. Sama pananglit, ang usa ka kawatan kinahanglang mouli kon unsa ang iyang gikawat. Ang usa ka bakakon kinahanglang ipahibalo kon unsa ang matuod. Ang paglibak nga midaot sa dungog sa usa ka tawo kinahanglang mapaningkamutan nga mapahiuli sa maayong dungog ang tawo nga iyang gidaut. Kon buhaton nato kining mga butanga, ang Dios dili na mohisgut sa atong mga sala kon kita pagahukman (tan-awa sa Ezequiel 33:15-16).

Kita Kinahanglan nga Mopasaylo sa Uban

Usa ka mahinungdanong bahin sa paghinulsol mao ang pagpasaylo niadtong kinsa nakasala batok kanato. Ang Ginoo dili makapasaylo kanato gawas kon ang atong mga kasingkasing hingpit nga nalimpyohan sa tanang kasilag, kayugot, ug dautan nga mga pagbati batok sa ubang mga tawo (tan-awa sa 3 Nephi 13:14-15). “Busa, Ako moingon nganha kaninyo, nga kamo kinahanglan gayud nga mopasaylo sa usag usa; kay siya nga dili mopasaylo sa iyang igsoon ang iyang mga kalapasan magpabilin nga gipanghimaraut sa atubangan sa Ginoo; kay magpabilin diha kaniya ang dakong sala” (D&P 64:9).

Kita Kinahanglan nga Mosunod sa mga Sugo sa Dios

Aron mahingpit ang atong paghinulsol kita kinahanglan nga mosunod sa mga sugo sa Ginoo (tan-awa sa D&P 1:32). Dili bug-os ang atong paghinulsol kon dili kita mobayad sa atong ikapulo o mobalaan sa Adlawng Igpapahulay o motuman sa Pulong sa Kaalam. Dili kita mahinulsulon kon dili kita mopaluyo sa mga awtoridad sa Simbahan ug dili mohigugma sa Ginoo ug sa atong isig katawo. Kon dili kita mag-ampo ug walay pagbati sa uban, kita sa tinuod dili mahinulsulon. Kon kita maghinulsol, ang atong kinabuhi mausab.

Si Presidente Kimball miingon: “Una, ang usa maghinulsol. Sa paglatas niya niini siya dayon kinahanglan nga mosunod sa mga kasugoan sa Ginoo aron magpabilin ang iyang mas hataas nga katuyoan. Kini kinahanglanon aron sa pag-angkon og hingpit nga kapasayloan” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball*, 53).

- Sa unsang paagi nga ang mga pagtulun-an niini nga seksyon lahi sa sayop nga ideya nga ang paghinulsol mao ang pagpasundayag sa usa ka lista sa yanong mga lakang o sa naandan nga mga binuhatan?

Sa Unsang Paagi nga ang Paghinulsol Makatabang Kanato

- Sa unsang mga paagi nga ang paghinulsol makatabang kanato?

Kon kita maghinulsol, ang Pag-ula ni Jesukristo mahimong hingpit nga epektibo sa atong kinabuhi, ug ang Ginoo mopasaylo sa atong mga sala. Kita mamahimong gawasnon gikan sa higot sa atong mga sala, ug makaplagaan nato ang hingpit nga kalipay.

Si Alma miasoy sa iyang kasinatian sa paghinulsol gikan sa kamasalaypon niyang kagahapon:

“Ang akong kalag gihisol [gisamok] ngadto sa katapusan nga sukod ug gisakit uban sa tanan kong mga sala.

Oo, ako nahinumdom sa tanan kong mga sala ug mga kadautan, diin ako gihisol uban sa mga kasakit sa impyerno; oo, ako nakakita nga ako misukol batok sa akong Dios, ug nga ako wala maghupot sa iyang balaan nga mga sugo.

“ . . . Hilabihan ka dako sa akong mga kadautan, nga ang mao nga paghunahuna sa pagsulod ngadto sa atubangan sa akong Dios misakit sa akong kalag uban ang dili matukib nga kahadlok.

“ . . . Ug nahinabo nga samtang ako . . . gisamok sa panumduman sa akong daghang mga sala, tan-awa, ako nakahinumdom usab nga nakabati sa akong amahan nga nanagna . . . mahitungod sa pag-anhi sa usa ka Jesukristo, usa ka anak sa Dios, aron sa pag-ula sa iyang dugo alang sa mga sala sa kalibutan.

“Karon, samtang ang akong hunahuna naghinuktok niini nga panumduman, ako nangamuyo sulod sa akong kasingkasing: O Jesus, ikaw nga Anak sa Dios, malooy ka kanako. . . .

“Ug karon, tan-awa, sa diha nga ako naghunahuna niini, ako wala na mahinumdom sa akong mga kasakit. . . .

“Ug, unsa nga hingpit nga kalipay, ug unsa ka kahibulongan nga kahayag ang akong nakita; oo, ang akong kalag napuno sa hingpit nga kalipay labaw sa akong kasakit!

“. . . Wala nay labaw ka talagsaon ug makapahimuot ingon sa akong hingpit nga kalipay” (Alma 36:12–14, 17–21).

- Sa unsang paagi nga ang paghinulsol ug pagpasaylo midala og kalipay kang Alma?

Ang mga Peligro sa Paglangay-langay sa Atong Paghinulsol

- Unsa man ang pipila ka posibling mga sangputanan sa paglangay-langay sa atong paghinulsol?

Ang mga propeta namahayag nga “kini nga kinabuhi mao ang panahon alang sa mga tawo sa pagpangandam sa pagsugat sa Dios” (Alma 34:32). Kinahanglan kita nga maghinulsol karon, sa matag adlaw. Sa atong pagbangon inig ka buntag, kinahanglang sutaon nato ang atong kaugalingon sa pagsiguro kon ang Espiritu sa Dios anaa ba kanato. Sa gabii sa dili pa kita matulog, kinahanglang ribyuhon nato ang atong mga gipangbuhat ug mga pinulongan niana nga adlaw ug mohangyo sa Ginoo sa pagtabang kanatong makakita sa mga butang nga angay natong hinulsolan. Pinaagi sa paghinulsol matag adlaw ug pagbaton sa pasaylo sa Ginoo sa atong mga sala, atong masinati ang inadlaw nga pamaagi sa pagkahimong hingpit. Sama kang Alma, ang atong kalipay ug kamaya mahimong tam-is ug hilabihan ka talagsaon.

Dugang nga mga Kasulatan

- Mateo 9:10–13; Lucas 13:3; Ezequiel 18:30 (maghinulsol o mamatay)

- Alma 7:21 (walay mahugaw nga butang ang pagadawaton atubangan sa Dios)
- 2 Mga Taga-Corinto 7:9–10 (diosnon nga kasubo)
- Mosiah 4:10–12 (mga lakang sa paghinulsol)
- Isaias 1:18; Mosiah 26:28–32 (ang paghinulsol nagdala og kapasayloan)
- D&P 58:42 (mga sala dili na hinumduman)
- 2 Nephi 9:23 (paghinulsol kinahanglanon alang sa atong kaluwasan)
- 2 Nephi 2:21 (paghinulsol samtang buhi pa)
- D&P 19:15–20 (ang Ginoo misugo kanato sa paghinulsol aron kita dili mag-antus sama sa Iyang giantus)

Bunyag

Kapitulo 20

Ang Kasugoan nga Magpabunyag

- Nganong kinahanglan man nga kita magpabunyag?

Karon, sama sa kapanahonan ni Jesus, adunay piho nga mga baru-ganan ug mga ordinansa sa ebanghelyo nga kinahanglan natong makat-unan ug tumanon. Ang baruganan sa ebanghelyo usa ka matuod nga tinuohan o pagtulun-an. Ang ordinansa usa ka tulu-manon o usa ka seremonya. Ang nag-unang duha ka mga baru-ganan sa ebanghelyo mao ang hugot nga pagtuo diha sa Ginoong Jesukristo ug ang paghinulsol. Ang bunyag mao ang unang ordi-nansa sa ebanghelyo. Usa sa mga pahimangno nga gihatag sa Ginoo ngadto sa Iyang mga Apostoles mao ang, “Lakaw kamo, ug tudloi ang tanan nga mga kanasuran, magbunyag kanila diha sa ngalan sa Amahan, ug sa Anak, ug sa Espiritu Santo: magtudlo kanila sa pagbantay sa tanan nga mga butang bisan unsa nga Ako nagmando kaninyo” (Mateo 28:19–20).

Kita Kinahanglan nga Magpabunyag alang sa Kapasayloan sa Atong mga Sala

Kon atong ibutang ang atong hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo, maghinulsol, ug magpabunyag, ang atong mga sala mapasaylo pinaagi sa Pag-ula ni Jesukristo.

Gikan sa mga kasulatan atong nasayran nga si Juan Bautista “namunyag diha sa kamingawan, ug nagsangyaw sa bunyag sa paghinulsol alang sa kapasayloan sa mga sala” (Marcos 1:4).

Alang sa mga magtutudlo: Gamita ang mga pangutana nga anaa sa sinugdanan niini nga seksyon sa pagsugod sa panaghisgut ug dad-a ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa teksto aron makakita og dugang nga impormasyon. Gamita ang mga pangutana nga anaa sa katapusan sa seksyon aron matabangan ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya sa pagpamalandong ug sa paghisgut kon unsa ang buot ipasabut sa unsay ilang nabasa ug sa paggamit niini sa ilang mga kinabuhi.

Si Apostol Pedro nagtudlo, “Maghinulsol, ug magpabunyag matag usa kaninyo diha sa ngalan ni Jesukristo alang sa kapasayloan sa mga sala” (Mga Buhat 2:38). Human sa pagkakabig ni Pablo, si Ananias miingon kaniya, “Tindog, ug magpabunyag, ug hugasi ang imong mga sala” (Mga Buhat 22:16).

Kita Kinahanglan nga Magpabunyag aron Mamahimong Miyembro sa Simbahan ni Jesukristo

“Tanan kadto kinsa magpaubos sa ilang mga kaugalingon sa atubangan sa Dios, ug magtinguha nga mabunyagan . . . nga . . . sa tinuod naghinulsol sa tanan nilang mga sala . . . pagadawaton pinaagi sa bunyag ngadto sa iyang simbahan” (D&P 20:37).

Kita Kinahanglan nga Magpabunyag sa dili pa Kita Makadawat sa Gasa sa Espiritu Santo

Ang Ginoo nag-ingon, “Kon ikaw moduol ngari kanako, ug . . . mohinulsol sa imong tanan nga mga kalapasan [mga sala], ug mopabunyag, gani sa tubig, diha sa ngalan sa akong Bugtong Anak, . . . ikaw makadawat sa gasa sa Espiritu Santo” (Moises 6:52).

Kita Kinahanglan nga Magpabunyag aron sa Pagpakita sa Pagkamasulundon

Si Jesukristo walay sala, apan Siya nagpabunyag. Miingon siya nga ang iyang bunyag gikinahanglan “aron pagtuman sa tanan nga pagkamatarung” (Mateo 3:15). Si Propeta Nephi mipasabut nga ang Ginoo miingon kaniya, “Sunod kanako, ug buhata ang mga butang diin kamo nakakita kanako nga mibuhat . . . uban ang hingpit nga katuyoan sa kasingkasing, sa walay pagpakaaron ingnon ug walay pagpanglimbong sa atubangan sa Dios, apan uban sa tinuod nga katuyoan; maghinulsol sa inyong mga sala, magsaksi ngadto sa Amahan nga kamo andam sa pagdala diha kaninyo sa ngalan ni Kristo, pinaagi sa bunyag” (2 Nephi 31:12–13).

Kita Kinahanglan nga Magpabunyag aron Makasulod sa Celestial nga Ginghamarian

Si Jesus miingon, “Bisan kinsa ang motuo kanako, ug magpabunyag . . . makapanunod sa ginghamarian sa Dios. Ug bisan kinsa ang

dili motuo kanako, ug dili magpabunyag pagasilutan” (3 Nephi 11:33–34). Ang bunyag mao ang ganghaan diin kita mosulod sa dalan padulong sa celestial nga gingharian (tan-awa sa 2 Nephi 31:17–18).

Ang Husto nga Pamaagi sa Pagbunyag

- Sa unsang paagi kita magpabunyag?

Adunay usa lamang ka husto nga paagi sa pagbunyag. Si Jesus mipadayag ngadto kang Propeta Joseph Smith nga ang usa ka tawo nga adunay tukma nga awtoridad sa pagbunyag “mokanaog ngadto sa tubig uban sa tawo kinsa nagpaila sa iyang kaugalingon aron magpabunyag. . . . Unya siya mopaunlod kaniya diha sa tubig, ug mopatunga pag-usab gikan sa tubig” (D&P 20:73–74). Ang Pagpaunlod gikinahanglan. Si Apostol Pablo nagtudlo nga ang pagkaunlod diha sa tubig ug ang paghaw-as usa ka simbolo sa kamatayon, paglubong ug pagkabanhaw. Human sa pagbunyag kita magsugod og usa ka bag-ong kinabuhi. Si Pablo miingon:

“Wala ba kamo masayud nga daghan kanato nga nagpabunyag ngadto ni Jesukristo nagpabunyag ngadto sa iyang kamatayon?”

“Busa kita gilubong uban kaniya pinaagi sa bunyag ngadto sa kamatayon: nga aron sama kang Kristo gibanhaw gikan sa mga patay pinaagi sa himaya sa Amahan, gani mao usab kita nga angay maglakaw sa bag-o nga kinabuhi.

“Kay kon kita gihiusa pagtanom ingon sa iyang kamatayon, kita usab mahisama sa iyang pagkabanhaw” (Mga Taga-Roma 6:3–5).

Ang bunyag pinaagi sa pagpaunlod sa usa ka tawo nga may tukma nga awtoridad mao lamang ang madawat nga paagi sa pagbunyag.

- Ngano nga ang awtoridad sa pagpahigayon og usa ka bunyag mahinungdanon man?
- Sa unsang mga paagi nga ang bunyag pinaagi sa pagpaunlod susama sa paglubong ug Pagkabanhaw sa Manluluwas?

Ang Bunyag pag-abut sa Edad sa Pagkamay-Tulubagon

- Kinsa ang kinahanglan nga magpabunyag?
-

Ang matag tawo kinsa moabut na sa edad nga walo ka tuig ug may tulubagon (responsable) sa iyang mga binuhatan kinahanglan nga magpabunyang. Ang pipila ka mga simbahan nagtudlo nga ang gagmayng mga bata kinahanglang bunyagan. Kini wala masubay sa mga pagtulun-an sa Manluluwas. Dihang si Jesus misulti mahitungod sa gagmayng mga bata, Siya miingon, “Kay ila ang gingharian sa langit” (Mateo 19:14).

Si propeta Mormon miingon nga kini pagbiay-biay sa atubangan sa Dios ang pagbunyang sa gagmay nga mga bata, tungod kay sila dili pa makahimo sa pagpakasala. Sa samang paagi, ang bunyang wala kinahanglana sa mga tawo nga may kakulangan sa panghunahuna nga makahibalo sa husto og sa sayop (tan-awa sa Moroni 8:9–22).

Ang tanang ubang mga tawo kinahanglan nga magpabunyang. Kita kinahanglan nga makadawat sa ordinansa sa bunyang ug magpabiling matinud-anon sa mga pakigsaad nga atong gihimo nianang higayona.

- Unsa man kaha ang imong isulti ngadto sa usa ka higala nga nagtuo nga ang mga bata nagkinahanglan nga bunyagan?

Kita Naghimo og mga Pakigsaad Kon Kita Bunyagan

Daghang mga kasulatan nagtudlo mahitungod sa bunyang. Sa usa niini nga mga kasulatan, si propeta Alma nagtudlo nga ang hugot nga pagtuo ug ang paghinulsol mao ang mga lakang nga nag-andam kanato alang sa bunyang. Siya mitudlo nga kon kita magpabunyang kita mohimo og usa ka pakigsaad uban sa Ginoo. Kita mosaad sa paghimo og piho nga mga butang, ug ang Dios misaad sa pagpanalangin kanato agi og balos.

Si Alma mipasabut nga kita gayud magtinguha nga pagatawgon nga mga tawo sa Dios. Kinahanglan andam kita nga motabang ug mohupay sa uban. Kinahanglan nga mobarug kita nga mga saksi sa Dios sa tanang panahon ug sa tanan nga mga dapit. Kon buhaton nato kining mga butanga ug magpabunyang, ang Dios mopasaylo sa atong mga sala. Si Alma misulti sa mga katawhan kinsa mituo sa iyang mga pagtulun-an mahitungod sa ebanghelyo:

“Tan-awa, ania ang mga katubigan sa Mormon. . . . Ug karon, ingon nga kamo mga matinguhaon sa pag-ipon ngadto sa panon sa Dios, ug pagatawgon nga iyang mga katawhan, . . . unsay anaa kaninyo batok sa pagpabunyag diha sa ngalan sa Ginoo, ingon og usa ka saksi sa iyang atubangan nga kamo nakasulod ngadto sa usa ka pakigsaad uban kaniya, nga kamo mag-alagad kaniya ug maghupot sa iyang mga sugo, nga siya unta mobu-bu sa kabuhong sa iyang Espiritu diha kaninyo?” (Mosiah 18:8, 10). Ang mga tawo namakpak sa ilang mga kamot tungod sa hingpit nga kalipay ug miingon nga kini mao ang ilang tinguha nga magpabunyag. Si Alma mibunyag kanila diha sa Katubigan sa Mormon. (Tan-awa sa Mosiah 18:7–17.)

Si Alma mitudlo nga kon kita magpabunyag kita mohimo og mga pakigsaad uban sa Ginoo nga:

1. Mopasakop ngadto sa panon sa Dios.
2. Motabang sa palas-anon sa uban.
3. Mobarug nga mga saksi sa Dios sa tanang panahon ug sa tanan nga mga dapit.
4. Moalagad sa Dios ug motuman sa Iyang mga kasugoan.

Kon kita magpabunyag ug mohupot sa mga pakigsaad sa bunyag, ang Ginoo misaad nga:

1. Mopasaylo sa atong mga sala (tan-awa sa Mga Buhat 2:38; D&P 49:13).
  2. Mobu-bu sa kabuhong sa Iyang Espiritu ngari kanato (tan-awa sa Mosiah 18:10).
  3. Mohatag kanato sa adlaw-adlaw nga giya ug sa panabang sa Espiritu Santo (tan-awa sa Mga Buhat 2:38; D&P 20:77).
  4. Mopabanhaw kanato sa Unang Pagkabanhaw (tan-awa sa Mosiah 18:9).
  5. Mohatag kanato og kinabuhing dayon (tan-awa sa Mosiah 18:9).
- Sa imong hunahuna unsa ang buot ipasabut sa pagtabang sa palas-anon sa uban? pagbarug nga mga saksi sa Dios sa tanang panahon ug sa tanan nga mga dapit?

Ang Bunyag Mohatag Kanato og usa Ka Bag-ong Sinugdanan

Tungod sa bunyag magsugod kita og usa ka bag-ong paagi sa kinabuhi. Mao nga gitawag nato kini og pagpakatawo og usab. Si Jesus miingon nga gawas kon kita matawo sa tubig ug sa espi-ritu, kita dili makasulod sa gingharian sa Dios (tan-awa sa Juan 3:3-5). Kini nga baruganan gipasabut og maayo ngadto kang Adan: “Sa ingon nga ikaw natawo ngadto sa kalibutan pinaagi sa tubig, ug dugo, ug sa espiritu, diin Ako mibuhat, ug busa gikan sa abug nahimo nga buhi nga kalag, gani ikaw kinahanglan pa nga matawo pag-usab ngadto sa gingharian sa langit, sa tubig, ug sa Espiritu, ug malimpyohan pinaagi sa dugo, gani sa dugo sa akong Bugtong anak” (Moises 6:59).

Si Apostol Pablo miingon nga human sa atong bunyag kinahanglan nga magsugod kita og bag-ong kinabuhi: “Kita gilubong uban kaniya pinaagi sa bunyag; . . . bisan pa niana kita usab kinahanglan maglakaw diha sa kabag-o sa kinabuhi” (Mga Taga-Roma 6:4). Usa sa mga dakong panalangin sa pagbunyag mao nga kini naghatag kanato og usa ka bag-ong sinugdanan sa atong dalan padulong sa atong mahangturon nga tumong.

- Sa unsang paagi nga ang imong bunyag usa ka bag-ong sinugdanan?

Dugang nga mga Kasulatan

- 2 Nephi 31:4-7 (katuyoan ug kamahinungdanon sa bunyag)
- 3 Nephi 11:21-27; D&P 20:72-74 (unsaon sa pagpahigayon ang bunyag)
- Mga Buhat 2:38-39 (magpabunyag alang sa kapasayloan sa mga sala)
- Moroni 8:8-12; D&P 20:71-72 (ang bunyag wala kinahanglana sa gagmayng mga bata; ang bunyag gikinahanglan sa tanan nga naghinulsol)
- Alma 7:14-16 (ang bunyag mao ang paglimpyo, pagsulod ngadto sa usa ka pakigsaad sa kinabuhing dayon)

Ang Gasa sa Espiritu Santo

Kapitulo 21

Ang Espiritu Santo

Diha sa kapitulo 7 atong nakat-unan nga ang Espiritu Santo usa ka sakop sa Dios nga Kapangulohan. Siya “usa ka personahe sa Espiritu” (D&P 130:22). Siya walay lawas nga unod ug bukog. Ang Iyang impluwensya moabut bisan asa sa usa ka higayon. Ang Iyang misyon mao ang pagsaksi sa Amahan ug sa Anak ug sa tanang kamatuoran. Dugang pa, ang Espiritu Santo molimpyo, o mobalaan, kanato aron pag-andam kanato nga makapuyo didto sa presensya sa Dios. Ang Espiritu Santo molimpyo sa atong mga kasingkasing aron mawala ang atong tinguha sa paghimo og dautan.

Adunay kalainan tali sa Espiritu Santo ug sa *gasa* sa Espiritu Santo. Niini nga kapitulo makakat-on kita kon unsa ang gasa sa Espiritu Santo ug sa unsang paagi kita makadawat niining talagsaong gasa gikan sa Dios.

Ang Gasa sa Espiritu Santo

- Unsa ang kalainan tali sa Espiritu Santo ug sa gasa sa Espiritu Santo?

Alang sa mga magtutudlo: Mahimo ka nga modapit sa mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya nga moapil sa usa o dugang pa sa mosunod nga mga kalihokan: (1) Pagbasa og dugang nga mga kasulatan nga gilista diha sa katapusan sa kapitulo, ug paghisgut kon sa unsang paagi nga ang Espiritu Santo makatabang kanato subay sa atong mortal nga panaw. (2) Pagsulti og pipila sa mga panalangin nga miabut sa ilang kinabuhi tungod kay anaa kanila ang gasa sa Espiritu Santo. (3) Paghisgut kon unsa ang mahimo sa mga ginikanan sa pagtabang sa ilang mga anak nga makasabut sa gasa sa Espiritu Santo ug sa unsang paagi nga ang Espiritu Santo makigsulti kanato.

Ang gasa sa Espiritu Santo mao ang kahigayunan—nga gihatag ngadto sa tawo kinsa mibutang sa ilang hugot nga pagtuo kang Jesukristo, nabunyagan, ug nakumpirmahan isip mga miyembro sa Simbahan—aron makadawat sa padayon nga giya ug pagdasig gikan sa Espiritu Santo.

Si Joseph Smith miingon nga kita nagtuo sa gasa sa Espiritu Santo nga natagamtam karon sama sa natagamtaman sa panahon sa unang mga Apostoles. Kita nagtuo niini nga gasa sa tanan niining kahingpitan, gahum, kahalangdon, ug himaya. (Tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* [2007], 115–16.)

Ang usa ka tawo mahimong temporaryo nga magiyahan sa Espiritu Santo bisan dili makadawat sa gasa sa Espiritu Santo (tan-awa sa D&P 130:23). Hinoon, kini nga giya dili magpadayon gawas kon ang tawo mabunyagan ug makadawat sa pagpandong sa mga kamot alang sa gasa sa Espiritu Santo. Atong mabasa sa Mga Buhat 10 nga ang sundalo nga Romano ni Cornelius nakadawat og pagdasig gikan sa Espiritu Santo mao nga nasayud siya nga ang ebanghelyo ni Jesukristo matuod. Apan si Cornelius wala makadawat sa gasa sa Espiritu Santo hangtud human siya gibunyagan. Si Propeta Joseph Smith nagtudlo nga kon si Cornelius wala pa makadawat sa bunyag ug sa gasa sa Espiritu Santo, ang Espiritu Santo unta mobiya kaniya (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith*, 114).

Karon ang mga tawo nga dili mga miyembro sa Simbahan nasayud pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo nga ang Basahon ni Mormon matuod (tan-awa sa Moroni 10:4–5). Apan kana nga daklit nga pagpamatuod mobiya kanila kon dili sila makadawat sa gasa sa Espiritu Santo. Dili sila makadawat sa padayon nga kasiguroan nga mahimong moabut ngadto niadtong kinsa aduna sa gasa sa Espiritu Santo.

Pagdawat sa Gasa sa Espiritu Santo

- Unsa ang angay natong buhaton aron makadawat sa padayon nga pakig-uban sa Espiritu Santo?

Human ang mga tawo mabunyagan, kumpirmahan sila nga mga miyembro sa Simbahan ug hatagan sa gasa sa Espiritu Santo pinaagi sa pagpandong sa mga kamot. Ang Ginoo miingon, “Ug kinsa kadto nga adunay hugot nga pagtuo kamo mokumpirma diha sa akong simbahan, pinaagi sa pagpandong sa mga kamot, ug Ako motugyan sa gasa sa Espiritu Santo diha kanila.” (D&P 33:15).

Ang matag takus nga elder sa Simbahan, kon gitugutan, mahimong mohatag sa gasa sa Espiritu Santo ngadto sa ubang tawo. Hinoon, walay kasigurohan nga ang tawo makadawat og pagdasig ug giya gikan sa Espiritu Santo tungod lamang kay ang mga elder mipatong sa ilang mga kamot sa iyang ulo. Ang matag tawo kinahanglan nga “makadawat sa Espiritu Santo.” Nagpasabut kini nga ang Espiritu Santo moduol kanato kon kita matinud-anon ug nagtinguha sa tabang gikan niini nga langitnong sinugo.

Aron mahimong takus nga makadawat og tabang sa Espiritu Santo, kita kinahanglan nga maningkamot sa pagsunod sa mga kasugoan sa Dios. Kinahanglan nga atong ipabiling putli ang atong mga hunahuna ug mga binuhatan.

Pag-ila sa Impluwensya sa Espiritu Santo

Ang Espiritu Santo kasagaran makigsulti kanato sa hilum nga paagi. Ang Iyang impluwensya sa kasagaran gitawag og “hinay hinagawhaw nga tingog” (tan-awa sa 1 Mga Hari 19:9–12; Helaman 5:30; D&P 85:6). Si Presidente Boyd K. Packer mipasabut: “Ang Espiritu Santo mamulong sa usa ka tingog nga imong *mabatyagan* labaw kay sa imong *madungog*. . . . Samtang mamulong kita kabahin sa ‘pagpaminaw’ ngadto sa mga hunghong sa Espiritu, kasagaran kaayo nga ang usa mohulagway sa usa ka espirituhanong pag-aghat pinaagi sa pag-ingon nga, ‘Aduna akoy pagbati . . .’” Siya mipadayon: “Kini nga tingog sa Espiritu lumo nga mamulong, magaghat kanimo unsay buhaton o unsay isulti, o kini mopasidaan o mopahimangno kanimo” (sa Conference Report, Okt. 1994, 77; o *Ensign*, Nob. 1994, 60).

Usa sa Labing Mahinungdanon nga mga Gasa sa Dios

- Unsa nga mga panalangin ang atong madawat pinaagi sa gasa sa Espiritu Santo?

Ang gasa sa Espiritu Santo usa sa labing mahinungdanon nga mga gasa sa Dios kanato. Pinaagi sa Espiritu Santo kita mahimong masayud nga ang Dios buhi, nga si Jesus mao ang Kristo, ug nga ang Iyang Simbahan napahiuli sa yuta. Mahimong aduna kitay mga pag-aghat sa Espiritu Santo nga magpakita kanato sa tanang mga butang nga kinahanglan natong buhaton (tan-awa sa 2 Nephi 32:5). Ang Espiritu Santo mobalaan kanato aron pag-andam kanato sa presensya sa Dios. Kita mahimong makatagamtam sa mga gasa sa Espiritu (tan-awa sa kapitulo 22 niini nga basahon) Kining talag-saong gasa gikan sa atong Langitnong Amahan makadala usab og kalinaw sa atong mga kasingkasing ug panabut sa mga butang sa Dios (tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 2:9–12).

- Ngano nga ang gasa sa Espiritu Santo usa man sa labing mahinungdanon nga mga gasa sa Dios kanato?

Dugang nga mga Kasulatan

- 1 Mga Taga-Corinto 3:16–17; D&P 130:22–23 (ang Espiritu Santo mopuyo sa mga matinud-anon)
- Mga Buhat 19:1–7 (gasa sa Espiritu Santo gitugyan na sa karaan pang panahon)
- Moroni 8:25–26 (unsaon sa pagkadawat sa Espiritu Santo)
- Moroni 10:5 (ang Espiritu Santo usa ka saksi sa kamatuoran)
- Mosiah 5:2 (ang Espiritu Santo mousab sa kasingkasing)
- Alma 5:54 (ang Espiritu Santo mobalaan)

Ang mga Gasa sa Espiritu

Kapitulo 22

Ang mga Gasa sa Espiritu

- Unsa nga espirituhanong mga gasa ang gihatag sa Ginoo kanato?

Human sa bunyag, ang matag usa kanato gipandungan sa mga kamot ibabaw sa atong mga ulo aron sa pagdawat sa gasa sa Espiritu Santo. Kon kita magmatinud-anon, atong mabatonan ang Iyang padayon nga impluwensya uban kanato. Pinaagi Kaniya, ang matag usa kanato mapanalanginan og piho nga espirituhanong mga gahum nga gitawag og mga gasa sa Espiritu. Kini nga mga gasa ihatag ngadto niadtong kinsa matinud-anon kang Kristo. “Tanan kini nga gasa gikan sa Dios, alang sa kaayohan sa mga anak sa Dios” (D&P 46:26). Makatabang kini kanato nga masayud ug makatudlo sa mga kamatuoran sa ebanghelyo. Kini makatabang kanato sa pagpanalangin sa uban. Kini mogiya kanato balik ngadto sa atong Langitnong Amahan. Sa paggamit sa atong mga gasa sa maalamong paagi, gikinahanglan nga mahibaloan nato kon unsa kini, unsaon kini nato sa pagpalambo, ug sa unsang paagi nga kita makaila sa mga pagsundog ni Satanas niini.

Ang mga kasulatan naghigut og daghang mga gasa sa Espiritu. Kini nga mga gasa gihatag ngadto sa mga miyembro sa matuod nga Simbahan sa higayon nga kini ania sa yuta (tan-awa sa Marcos 16:16–18). Ang mga gasa sa Espiritu naglakip sa mosunod:

Alang sa mga magtutudlo: Hunahunaa ang paghangyo sa matag sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya sa pagribyu sa lista sa espirituhanong mga gasa nga anaa niini nga kapitulo ug pagpili og duha nga gusto nilang makat-unan. Isip kabahin sa leksyon, hatagi sila og panahon sa ilang kaugalingon aron sa pagtuon sa mga paragraf ug mga han-ay sa kasulatan mahitungod sa mga gasa nga ilang napili. Kon sila nakagahin na og oras sa pagtuon, dapita sila sa pagpakigbahin unsa ang ilang nakat-unan.

Ang Gasa sa mga Pinulongan (D&P 46:24)

Usahay gikinahanglan ang pagsangyaw sa ebanghelyo sa usa ka pinulongan nga dili nato pamilyar. Kon kini mahitabo, ang Ginoo makapanalangin kanato og kahanas nga makasulti niana nga pinulongan. Daghang mga misyonaryo ang nakadawat sa gasa sa pinulongan (tan-awa ang litrato niini nga kapitulo). Sama pananglit, si Elder Alonzo A. Hinckley usa ka misyonaryo didto sa Holland kinsa makasabut ug makasulti og diyutay lamang sa pinulongan nga Dutch bisan tuod og siya nag-ampo ug nagtuon og maayo. Sa diha nga siya mibalik sa usa ka panimalay nga iyang gibisitahan kaniadto, usa ka babaye miabli sa pultahan ug namulong kaniya nga labihan kasuko sa pinulongan nga Dutch. Sa iyang katingala nasabtan niya ang tanang pulong. Gibati niya ang dakong tinguha nga ipaambit ang iyang pagpamatuod ngadto kaniya sa pinulongan nga Dutch. Misugod siya sa pagsulti, ug ang mga pulong nanggawas nga klaro kaayo sa pinulongan nga Dutch. Apan sa dihang mibalik siya aron ipahibalo sa iyang mission president nga makasulti na siya og Dutch, ang kahanas nawala na kaniya. Daghang matitud-anong mga miyembro ang napanalanginan og gasa sa mga pinulongan. (Tan-awa sa Joseph Fielding Smith, *Answers to Gospel Questions*, comp. Joseph Fielding Smith Jr., 5 vols. [1957–66], 2:32–33.)

Ang Gasa sa Paghubad sa mga Pinulongan (D&P 46:25)

Kini nga gasa usahay ihatag kanato kon kita dili makasabut sa pinulongan ug kita kinahanglan nga makadawat og usa ka importante nga mensahe gikan sa Dios. Sama pananglit, si Presidente David O. McKay adunay dakong tinguha nga mamulong sa mga Santos sa New Zealand nga walay tighubad. Iya silang giingnan nga siya nanghinaut nga unta ang Ginoo manalangin kanila nga sila unta makasabut kaniya. Namulong siya sa Iningles. Ang Iyang mensahe milungtad og mga 40 minutos. Samtang siya namulong, siya makaingon pinaagi sa ilang mga panagway ug sa luha sa ilang mga mata nga sila nakadawat sa iyang mensahe. (Tan-awa sa *Answers to Gospel Questions*, 2:30–31.)

Ang Gasa sa Paghubad (D&P 5:4)

Kon kita gitawag sa mga lider sa Simbahan sa paghubad sa pulong sa Ginoo, makadawat kita og gasa sa paghubad lapas pa sa atong natural nga abilidad. Sama sa ubang mga gasa, kinahanglan kita nga magpuyong matarung, magtuon og maayo, ug mag-ampo aron makadawat niini. Kon buhaton nato kining mga butanga, ang Ginoo mohimo kanato nga mobati og kainit sa sulod kanato kabahin sa katukma sa paghubad (tan-awa sa D&P 9:8–9). Si Joseph Smith adunay gasa sa paghubad sa dihang gihubad niya ang Basahon ni Mormon. Kini nga gasa miabut lamang kaniya kon siya takus sa Espiritu.

Ang Gasa sa Kaalam (D&P 46:17)

Ang pipila kanato napanalanginan og kahanas sa pagsabut sa mga tawo ug sa mga baruganan sa ebanghelyo samtang kini gamiton diha sa atong mga kinabuhi. Kita gisultihan:

“Kon aduna kaninyo’y kulang sa kaalam, papangayoa siya sa Dios, nga naghatag ngadto sa tanan nga mga tawo sa walay pagdumili, ug sa walay pagkasuko; ug kini ihatag ngadto kaniya.

“Apan papangayoa siya uban sa hugot nga pagtuo, sa walay pagduhaduha. Kay siya nga magduhaduha sama sa balud sa dagat nga gitugpo-tugpo ug gipalidpalid sa hangin.

“Ayaw ipadahum sa maong tawo nga siya adunay madawat gikan sa Ginoo” (Santiago 1:5–7).

Ang Ginoo miingon, “Ayaw pangita sa mga katigayunan apan sa kaalam, ug tan-awa, ang mga misteryo sa Dios pagaablihan nganha kanimo” (D&P 6:7).

Ang Gasa sa Kahibalo (D&P 46:18)

Ang tanan nga mamahimong sama sa Langitnong Amahan sa kadugayan mahibalo sa tanang mga butang. Ang kahibalo sa Dios ug sa Iyang mga balaod ipadayag pinaagi sa Espiritu Santo (tan-awa sa D&P 121:26). Dili kita maluwas kon kita walay alamag niini nga mga balaod (tan-awa sa D&P 131:6).

Ang Ginoo nagpadayag, “Kon ang usa ka tawo makaangkon og daghan pa nga kahibalo ug salabutan dinhi niini nga kinabuhi pinaagi sa iyang kakugi ug pagkamasulundon kay sa uban nga tawo, siya adunay daghan nga kahigayunan didto sa kalibutan nga umaabut.” (D&P 130:19). Ang Ginoo nagsugo kanato sa pagkat-on kutob sa atong mahimo mahitungod sa Iyang buluhaton. Gusto Niya nga makakat-on kita mahitungod sa mga langit, sa yuta, sa mga butang nga nanghitabo o mahitabo, mga butang sa panimalay ug sa langyaw nga mga kayutaan (tan-awa sa D&P 88:78–79). Hinoon, adunay mga tawo kinsa naningkamot sa pagangkon og kahibalo pinaagi sa kaugalingon nilang pagtuon. Wala sila mangayo og tabang sa Espiritu Santo. Sila kadto kinsa kanunay nga nagkat-on apan dili gayud makakab-ot sa kamatuoran (tan-awa sa 2 Timoteo 3:7). Kon kita makadawat og kahibalo pinaagi sa pagpadayag gikan sa Espiritu Santo, ang Iyang Espiritu mamulong ngadto sa atong mga hunahuna ug sa atong mga kasingkasing (tan-awa sa D&P 6:15, 22–24; 8:2; 9:7–9).

Ang Gasa sa Pagtudlo og Kaalam ug Kahibalo (Moroni 10:9–10)

Ang ubang mga tawo gihatagan og espesyal nga abilidad nga mopasabut og mopamatuod sa mga kamatuoran sa ebanghelyo. Kini nga gasa magamit samtang kita magtudlo sa usa ka klase. Magamit kini sa mga ginikanan sa pagtudlo sa ilang mga anak. Kini nga gasa makatabang usab kanato sa pagpanudlo sa uban aron sila makasabut sa ebanghelyo.

Ang Gasa sa Pagkahibalo nga si Jesukristo Mao ang Anak sa Dios (D&P 46:13)

Kini mao na ang gasa sa mga propeta ug sa mga apostoles kinsa gitawag isip linain nga mga saksi ni Jesukristo. Hinoon, ang uban gihatagan usab niini nga gasa. Ang matag tawo makabaton og usa ka pagpamatuod pinaagi sa mga paghunghong sa Balaang Espiritu. Si Presidente David O. McKay mitudlo: “Gihatag ngadto sa uban, miingon ang Ginoo diha sa Doktrina ug mga Pakigsaad, nga masayud pinaagi sa Espiritu Santo nga si Jesus mao ang Anak sa Dios ug nga Siya gilansang alang sa mga sala sa kalibutan [tan-awa sa D&P 46:13]. Mao kini ang akong giingon kinsa nagbarug nga lig-on

diha sa bato sa pagpadayag sa pagpamatuod nga ilang gipamatuod ngadto sa kalibutan” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: David O. McKay* [2003], 201).

Ang Gasa sa Pagtuo sa Pagpamatuod sa Uban (D&P 46:14)

Pinaagi sa gahum sa Espiritu Santo kita mahimo nga masayud sa kamatuoran sa tanang mga butang. Kon gusto kitang masayud kon ang usa ka tawo nagsulti ba sa matuod, kinahanglang mangutana kita sa Dios diha sa hugot nga pagtuo. Kon ang butang nga atong giampo matuod, ang Ginoo mosulti og kalinaw diha sa atong mga hunahuna (tan-awa sa D&P 6:22–23). Niini nga paagi masayud kita kon ang ubang tawo, bisan gani ang propeta, nakadawat sa pagpadayag. Si Nephi nangayo sa Ginoo nga ipakita kaniya, ipabatyag, ug ipahibalo nga ang damgo sa iyang amahan matuod (tan-awa 1 Nephi 10:17–19).

Ang Gasa sa mga Pagpanagna (D&P 46:22)

Kadtong kinsa nakadawat sa matuod nga mga pagpadayag kabahin sa nangagi, karon, o sa umaabut adunay gasa sa pagpanagna. Ang mga propeta aduna niini nga gasa, apan kita usab mahimong makabaton niini aron sa pagtabang kanato nga idumala ang atong kaugalingong kinabuhi (tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 14:39). Mahimo kitang makadawat og pagpadayag gikan sa Dios alang sa atong kaugalingon ug sa atong kaugalingong mga calling, apan dili gayud alang sa Simbahan o sa mga lider niini. Supak sa sugo sa langit alang sa usa ka tawo nga modawat og pagpadayag alang sa uban nga labaw kaniya o kon dili siya ang nangulo. Kon kita sa tinuod adunay gasa sa pagpanagna, dili kita modawat og bisan unsa nga padayag nga dili uyon sa unsay gisulti sa Ginoo diha sa mga kasulatan.

Ang Gasa sa Pagpang-ayo (D&P 46:19–20)

Ang pipila adunay hugot nga pagtuo sa pagpang-ayo, ug ang uban adunay hugot nga pagtuo nga mamaayo. Tanan kita makagamit sa atong hugot nga pagtuo aron mamaayo kon kita nagmasakiton (tan-awa sa D&P 42:48). Daghan sa mga priesthood adunay gasa sa

pag-ayo sa masakiton. Ang uban mahimong gihatagan og kahibalo unsaon sa pag-ayo sa sakit.

Ang Gasa sa Pagbuhat og mga Milagro (D&P 46:21)

Ang Ginoo mipanalangin sa Iyang mga katawhan sa daghang higa-yon pinaagi sa mga milagroso nga mga paagi. Sa dihang ang mga pioneer sa Utah mipugas sa una nilang mga tanom, usa ka panon sa dolun mihugpa nga hapit gayud mihurot niini. Ang mga pioneer nag-ampo nga ang Ginoo unta moluwas sa ilang mga tanom, ug Siya mipadala og mga kanaway [seagulls] aron kaonon ang mga dulon. Kon kita nagkinahanglan og tabang ug mangayo diha sa hugot nga pagtuo, kon kini alang sa atong kaayohan ang Ginoo mobuhat og mga milagro alang kanato (tan-awa sa Mateo 17:20; D&P 24:13–14).

Ang Gasa sa Hugot nga Pagtuo (Moroni 10:11)

Ang igsoon ni Jared adunay hugot nga pagtuo. Tungod sa iyang hugot nga pagtuo, nakadawat siya og lain pang mga gasa. Ang iyang hugot nga pagtuo hilabihan gayud nga ang Manluluwas mipakita kaniya (tan-awa sa Ether 3:9–15). Kon wala ang hugot nga pagtuo, walay laing gasa nga ikahatag. Si Moroni nagsaad, “Bisan kinsa nga motuo diha ni Kristo, sa walay pagduhaduha, bisan unsa ang iyang pangayoon sa Amahan sa ngalan ni Kristo kini ihatag ngadto kaniya” (Mormon 9:21). Kinahanglan kita nga maninguha sa pagdugang sa atong hugot nga pagtuo, sa pagpa-ngita sa atong mga gasa, ug sa paggamit niini.

Ang ubang mga tawo kulang sa pagtuo ug molimod nga kini nga mga gasa sa Espiritu tinuod nga anaa. Si Moroni miingon kanila:

“Ug usab ako mamulong nganha kaninyo kinsa naglimud sa mga pagpadayag sa Dios, ug nag-ingon nga sila gihunong, nga wala na ang mga pagpadayag, ni mga panagna, ni mga gasa, ni pag-pang-ayo, ni pagpamulong sa mga pinulongan, ug paghubad sa mga pinulongan;

“Tan-awa ako moingon nganha kaninyo, siya nga maglimud niini nga mga butang wala masayud sa ebanghelyo ni Kristo; oo, wala

siya makabasa sa mga kasulatan; kon mao, siya wala makasabut kanila” (Mormon 9:7–8).

- Nganong ang Ginoo mihatag man kanato og espirituhanong mga gasa?

Kita Makapalambo sa Atong mga Gas

- Unsaon man nato sa “pagpangita . . . sa matinguhaong paagi ang pinakamaayong mga gasa”? (D&P 46:8).

Ang Ginoo miingon: “Kay dili tanan aduna sa matag gasa nga ihatag ngadto kanila; kay adunay daghan nga mga gasa, ug ngadto sa matag tawo gihatag ang usa ka gasa pinaagi sa Espiritu sa Dios. Ngadto sa uban gihatag ang usa, ug ngadto sa uban gihatag ang lain, nga ang tanan makaangkon og kaayohan pinaagi niana” (D&P 46:11–12).

Aron sa pagpalambo sa atong mga gasa, kinahanglan natong sutaon unsang mga gasa ang anaa kanato. Mahimo nato kini pinaagi sa pag-ampo ug sa pagpuasa. Kinahanglan kitang mangita sa pinakamaayo nga mga gasa (tan-awa sa D&P 46:8). Usahay ang patriyarkal nga mga panalangin makatabang kanato nga masayud kon hain niini nga mga gasa ang gihatag ngari kanato.

Kinahanglan kita nga magmasulundon ug magmatinud-anon aron mahatagan sa atong mga gasa. Kita dayon kinahanglang mogamit niini nga mga gasa sa paghimo sa mga buluhaton sa Ginoo. Dili kini ihatag aron sa pagtagbaw sa atong pagkakuryuso o sa pagprubar sa bisan unsang butang ngari kanato tungod kay kulang kita sa pagtuo. Mahitungod sa espirituhanong mga gasa, ang Ginoo miingon, “Gihatag kini alang sa kaayohan niadto kinsa nahigugma kanako ug naghupot sa akong mga sugo, ug siya nga nangita sa mao aron sa pagbuhat” (D&P 46:9).

- Hunahunaa ang pipila ka espirituhanong mga gasa nga personal nga makapalig-on kanimo o makatabang kanimo sa pag-alagad sa Ginoo ug sa uban. Unsa man ang imong buhaton sa pagpangita niini nga mga gasa?

Si Satanas Mosundog sa mga Gasas sa Espiritu

- Sa unsang paagi nga kita makaila tali sa matuod nga mga gasa sa Espiritu ug sa mga sinundog ni Satanas?

Si Satanas makahimo og minaomao nga mga gasa sa pinulongan, pagpanagna, panan-awon, pagpang-ayo, ug uban pang mga milagro. Si Moises nakigsangka sa mga sinundog ni Satanas didto sa korte sa Paraon (tan-awa sa Exodo 7:8–22). Si Satanas gusto nga kita motuo sa iyang mini nga mga propeta, mini nga mga manambal, ug mini nga mga tigbuhat og milagro. Kini tingali atong makita nga sama gayud sa matuod nga ang bugtong paagi lamang aron mahibaloan mao ang pagpangayo sa Dios og gasa sa pag-ila. Ang yawa mismo mahimong mopakita sama sa usa ka anghel sa kahayag (tan-awa sa 2 Nephi 9:9).

Si Satanas gusto nga kita mabutaan gikan sa kamatuoran ug mopugong kanato sa pagpangita sa matuod nga gasa sa Espiritu. Ang mga tawo nga nangangkon nga sila gipakig-istoryahan og patay, mga astrologo, mga mananagna, ug mga barangan sila mga dinasig ni Satanas bisan og sila nangangkon nga nagsunod sa Dios. Ang ilang mga buhat salawayon sa Ginoo (tan-awa sa Isaias 47:12–14; Deuteronomio 18:9–10). Kinahanglan nga molikay kita sa tanang pakigdait sa mga gahum ni Satanas.

Kinahanglan Kita nga Magmainampingon sa Atong mga Gasas sa Espiritu

- Unsaon man nato sa pagtahud ang kabalaan sa espirituhanong mga gasa?

Ang Ginoo miingon, “Usa ka sugo diin Ako mihatag ngadto kanila, nga sila dili manghambog sa ilang mga kaugalingon niini nga mga butang, ni mamulong kanila sa atubangan sa kalibutan; kay kini nga mga butang gihatag nganha kaninyo alang sa inyong kaayohan ug alang sa kaluwasan” (D&P 84:73). Kinahanglan natong hinumduman nga ang mga espirituhanong mga gasa mga sagrado (tan-awa sa D&P 6:10).

Agi og balos tungod sa paghatag niini nga mga gasa, ang Ginoo mihangyo nga kita “mohatag og mga pasalamat ngadto sa Dios

pinaagi sa Espiritu alang sa bisan unsa nga panalangin nga [kita] napanalanginan” (D&P 46:32).

Dugang nga mga Kasulatan

- 3 Nephi 29:6–7 (kapalaran niadtong molimud sa mga gasa)
- Moroni 10:7–19 (mga gasa mag-agad sa hugot nga pagtuo)
- 3 Nephi 26:17; 27:20; D&P 84:64 (usa ka gasa nga gihatag panahon sa pagbunyag)
- 1 Mga Taga-Corinto 12 (mga gasa sa Espiritu sa karaan nga Simbahan ni Jesukristo)
- D&P 46:9–26 (mga gasa sa Espiritu sa Simbahan karon)

Simon Dewey

Ang Sakrament

Kapitulo 23

Si Kristo Mipasiugda sa Sakrament

- Unsa ang gitudlo sa mga simbolo sa sakrament mahitungod sa Pag-ula ni Jesukristo?

Ang atong Manluluwas buot nga kita mahinumdom sa Iyang mahinungdanon nga sakripisyo sa pag-ula ug mosunod sa Iyang mga sugo. Aron pagtabang kanato sa paghimo niini, Siya misugo kanato sa pagtigum kanunay ug sa pag-ambit sa sakrament.

Ang sakrament usa ka balaan nga ordinansa sa priesthood nga nagtabang kanato sa paghinumdom kalabut sa Pag-ula sa Manluluwas. Sa panahon sa sakrament, kita moambit sa pan ug sa tubig. Kita naghimo niini agi og handumanan sa Iyang lawas ug sa Iyang dugo, nga Iyang gihatag isip usa ka sakripisyo alang kanato. Samtang kita moambit sa sakrament, kita nagbag-o og sagrado nga mga pakigsaad uban sa atong Langitnong Amahan.

Sa hapit na ang Iyang Paglansang sa krus, si Jesukristo mipundok sa Iyang mga Apostoles libut Kaniya sa usa ka lawak sa taas. Nasayud Siya nga sa dili madugay siya mamatay diha sa krus. Kini mao ang katapusan nga higayon nga Siya makigkita niining pina-angga nga mga lalaki sa dili pa ang Iyang kamatayon. Buot Siya nga sila sa kanunay mahinumdom Kaniya aron sila mahimong lig-on ug matinud-anon.

Aron sa pagtabang kanila sa paghinumdom, mipasiugda Siya sa sakrament. Gipikas-pikas Niya ang pan ug gipanalanginan kini. Dayon Siya miingon, “Kuha, kaon; kini agi og handumanan sa akong lawas diin akong gihatag nga usa ka lukat alang kaninyo” (Hubad ni Joseph Smith, Mateo 26:22). Sunod siya mikuha og usa ka kopa sa bino, mipanalangin niini, mihatag niini ngadto sa Iyang mga Apostoles aron imnon, ug miingon, “Kini mao ang

---

handumanan sa akong dugo . . . , diin gipaagas kutob sa motuo sa akong ngalan, alang sa kapasayloan sa ilang mga sala” (Hubad ni Joseph Smith, Mateo 26:24; tan-awa usab sa Mateo 26:26–28; Marcos 14:22–24; Lucas 22:15–20).

Human sa Iyang Pagkabanhaw, ang Manluluwas miadto sa Amerika ug mitudlo sa mga Nephite sa sama nga ordinansa (tan-awa sa 3 Nephi 18:1–11; 20:1–9). Human ang Simbahan napahuli sa ulahing mga adlaw, si Jesus sa makausa mimando usab sa Iyang mga katawhan sa pag-ambit sa sakrament agi og handumanan Kaniya, nag-ingon, “Kini angay nga ang simbahan magtigum kanunay aron sa pag-ambit sa pan ug bino agi og handumanan sa Ginoong Jesus” (D&P 20:75).

Sa unsa nga paagi ang Sakrament Ipahigayon

Ang mga kasulatan nagpasabut sa eksakto kon sa unsa nga paagi ang sakrament ipahigayon. Ang mga miyembro sa Simbahan magtigum matag adlaw nga Igpapahulay aron sa pagsimba ug sa pag-ambit sa sakrament (tan-awa sa D&P 20:75). Ang sakrament gipahigayon pinaagi niadtong kinsa naghupot sa gikinahanglan nga awtoridad sa priesthood. Ang usa ka priest o tighupot sa Melchizedek Priesthood mopikas-pikas sa pan, moluhod, ug mopanalangin niini (tan-awa sa D&P 20:76). Ang usa ka deacon o uban nga tighupot sa priesthood dayon ang mopaambit sa sakrament nga pan ngadto sa kongregasyon. Dayon ang priest o tighupot sa Melchizedek Priesthood mopanalangin sa tubig, ug kini usab ipaambit ngadto sa mga miyembro. Mihatag si Jesus og bino ngadto sa Iyang mga tinun-an sa dihang Siya mipasiugda sa sakrament. Hinoon, sa usa ka ulahing adlaw nga pagpadayag Siya miingon nga kini dili igsapayan unsa ang atong kan-on ug imnon sa panahon sa sakrament basta kita maghinumdom lang Kaniya (tan-awa sa D&P 27:2–3). Karon, ang mga Santos sa Ulahing mga adlaw nag-inom og tubig nga maoy puli sa bino.

Gipadayag ni Jesus ang tukma nga mga pulong alang sa duha ka mga pag-ampo sa sakrament. Kita kinahanglan nga mamati og maayo ngadto niining maanindot nga mga pag-ampo ug maningkamot sa pagsabut unsa ang atong gipanaad ug unsa ang gisaad

ngari kanato. Ania ang pag-ampo nga ihalad sa pagpanalangin sa pan:

“O Dios ang Amahan sa Kahangturan, kami mangayo kanimo pina-agi sa ngalan sa imong Anak, nga si Jesukristo, sa pagpanalangin ug pagbalaan niining pan ngadto sa mga kalag sa tanan niadto kinsa moambit niini, nga sila unta mokaon agi og handumanan sa lawas sa imong Anak, ug mosaksi nganha kanimo, O Dios, ang Amahan sa Kahangturan, nga sila andam sa pagdala nganha kanila sa ngalan sa imong Anak, ug sa kanunay mohinumdom kaniya ug maghupot sa iyang mga sugo diin siya mihatag kanila, nga sila unta makaangkon sa iyang Espiritu uban kanila. Amen” (D&P 20:77).

Ania ang pag-ampo nga ihalad aron sa pagpanalangin sa tubig:

“O Dios ang Amahan sa Kahangturan, kami mangayo kanimo pina-agi sa ngalan sa imong Anak, si Jesukristo, sa pagpanalangin ug pagbalaan niining bino [tubig] ngadto sa mga kalag sa tanan niadto kinsa moinom niini agi og handumanan sa dugo sa imong Anak, nga gipaagas alang kanila; nga sila unta mosaksi nganha kanimo, O Dios, ang Amahan sa Kahangturan, nga sila sa kanunay mahinumdom kaniya, nga sila unta makaangkon sa iyang Espiritu uban kanila. Amen” (D&P 20:79).

Ang ordinansa sa sakrament gipahigayon sa labing yano ug sa balaan nga pagtahud.

- Sa mabinantayon nga paagi ribyuha ang mga pag-ampo sa sakrament. Paghunahuna mahitungod sa kahulugan sa matag hugpong sa mga pulong.

Ang mga Pakigsaad nga Atong Gibag-o sa panahon sa Sakrament

- Unsa nga mga pakigsaad ang atong gibag-o sa panahon sa sakrament? Unsa nga mga panalangin ang gisaad sa Dios kanato samtang kita naghupot niadto nga mga pakigsaad?

Sa matag higayon nga kita nag-ambit sa sakrament, kita nagbag-o og mga pakigsaad uban sa Ginoo. Ang pakigsaad usa ka sagrado

nga saad tali sa Ginoo ug sa Iyang mga anak. Ang mga pakigsaad nga atong gihimo tataw nga gisulti diha sa mga pag-ampo sa sakrament. Kini importante nga makahibalo unsa kadto nga mga pakigsaad ug unsa ang kahulugan niini.

Nakigsaad kita nga kita andam sa pagdala diha sa atong mga kaugalingon sa pangalan ni Jesukristo. Pinaagi niini kita nagpakita nga kita andam nga mailhan uban Kaniya ug sa Iyang Simbahan. Mipasalig kita sa pagserbisyo Kaniya ug sa atong isigkatawo. Misaad kita nga dili kita mohatag og pagpakaulaw o pagpasaway diha niana nga pangalan.

Nakigsaad kita nga sa kanunay mohinumdom ni Jesukristo. Ang tanan nato nga mga hunahuna, pagbati ug mga lihoc maimpluwensya pinaagi Kaniya ug sa Iyang misyon.

Misaad kita nga mosunod sa Iyang mga kasuguan.

Gidala nato kini nga mga obligasyon diha sa atong mga kaugalingon sa diha nga kita gibunyagan (tan-awa sa D&P 20:37; Mosiah 18:6–10). Busa, kon kita moambit sa sakrament, kita nagbag-o sa mga pakigsaad nga atong gihimo sa dihang kita gibunyagan. Naghatag kanato si Jesus og sumbanan alang sa pag-ambit sa sakrament (tan-awa sa 3 Nephi 18:1–12) ug miingon nga kon kita mosunod niini nga sumbanan, maghinulsol sa atong mga sala ug magtuo sa Iyang pangalan, makabaton kita og kapasayloan sa atong mga sala (tan-awa sa Hubad ni Joseph Smith, Mateo 26:24).

Nagsaad ang Ginoo nga kon kita motuman sa atong mga pakigsaad, kita sa kanunay makabaton sa Iyang Espiritu uban kanato. Ang usa ka tawo nga giniyahan sa Espiritu makabaton sa kahibalo, hugot nga pagtuo, gahum, ug pagkamatarung nga maangkon”.

- Unsa ang atong buhaton aron mahinumdom niini nga mga saad sulod sa semana?

Atong Kinaiya Kon Moambit sa Sakrament

- Sa unsa nga paagi nga kita makaandam sa atong mga kaugalingon sa pag-ambit sa sakrament? Unsa ang atong mahimong

hunahunaon sa panahon sa sakrament aron pagtabang kanato sa paghinumdom sa Pag-ula sa Manluluwas?

Sa dili pa moambit sa sakrament, kita kinahanglan nga mag-andam sa atong mga kaugalingon sa espirituhanong paagi. Ang Ginoo mipasabut og maayo nga kinahanglan walay usa nga moambit sa sakrament nga dili takus. Kana nagpasabut nga kita kinahanglan gayud nga maghinulsol sa atong mga sala sa dili pa moambit sa sakrament. Ang mga kasulatan nag-ingon, “Kon bisan kinsa nga nakalapas, ayaw siya tuguti nga makaambit hangtud siya mohimo og pakig-uli” (D&P 46:4). Ang Ginoo mipahimangno sa Iyang napulog duha ka tinun-ang mga Nephite, “Kamo dili motugot kang bisan kinsa sa pag-ambit sa akong lawas ug dugo nga dili takus, kon kamo mangalagad niini; kay kinsa kadto nga mokaon ug moi-nom sa akong lawas ug dugo nga dili takus makakaon ug makai-nom og tunglo sa iyang kalag” (3 Nephi 18:28–29).

Sa panahon sa serbisyo sa sakrament kinahanglan nga atong papa-hawaon gikan sa atong mga hunahuna ang tanang kalibutanon nga mga hunahuna. Kinahanglan kita nga mobati og pagkamai-nampuon ug pagkamay balaang pagtahud. Kinahanglan kita nga maghunahuna kalabut sa Pag-ula sa atong Manluluwas ug magma-pasalamaton alang niini. Kinahanglan nga atong susihon ang atong mga kinabuhi ug mangita og mga paagi sa pagpauswag niini. Kinahanglan usab kita nga mobag-o sa atong determinasyon sa pagsunod sa mga kasugoan.

Kita dili kinahanglan nga mahingpit sa dili pa moambit sa sakrament, apan kinahanglan nga kita magbaton sa espiritu sa paghinulsol diha sa atong mga kasingkasing. Ang kinaiya diha diin kita moambit sa sakrament nag-impluwensya sa atong kasinatian uban niini. Kon kita moambit sa sakrament uban sa usa ka putli nga kasingkasing, madawat nato ang gisaad nga mga panalangin sa Ginoo.

Alang sa mga magtutudlo: Kon daghan niadtong inyong gitudloan mga ginikanan, mahimo nga inyo silang hangyoon sa pagpakigbahin og mga ideya mahitungod sa unsaon nila pagtabang ang ilang mga anak sa pag-andam sa pag-ambit sa sakrament nga may balaang pagtahud.

- Ngano sa inyong hunahuna nga ang takus nga pag-ambit sa sakrament nagdugang sa atong espirituhanong kalig-on?

Dugang nga mga Kasulatan

- 1 Mga Taga-Corinto 11:27–29 (ambit sa sakrament sa takus nga paagi)
- Juan 4:5–14 (si Jesus mao ang Buhi nga Tubig)
- Juan 6:30–35 (si Jesus mao ang Pan sa Kinabuhi)

Ang Adlaw nga Igpapahulay

Kapitulo 24

Ang Kahulugan sa Adlaw nga Igpapahulay

- Unsa ang adlaw nga Igpapahulay?

“Hinumduman mo ang adlaw nga igpapahulay, aron sa pagbalaan niini” (Exodo 20:8; tan-awa usab sa D&P 68:29)

Ang pulong *Sabbath* nagagikan sa usa ka Hebreohanong pulong nga nagkahulugan og *pahulay*. Sa wala pa ang Pagkabanhaw ni Jesukristo, ang adlaw nga Igpapahulay nagsaulog sa adlaw sa pagpahulay sa Ginoo human sa Iyang Paglalang. Kini usa ka timaan sa pakigsaad tali sa Dios ug sa Iyang mga katawhan. Atong mabasa diha sa basahon sa Genesis nga gilalang sa Dios ang mga langit ug ang yuta sulod sa unom ka mga yugto sa panahon diin Iyang gitawag og mga adlaw: “Ug sa adlaw nga ikapito natapos sa Dios ang buhat nga iyang gihimo; ug mipahulay siya sa adlaw nga ikapito gikan sa tanan niyang mga buhat nga iyang nahimo. Ug gipanalanginan sa Dios ang adlaw nga ikapito, ug nagbalaan niini” (Genesis 2:2–3). Karon ang Igpapahulay nagsaulog usab sa Pagkabanhaw ni Jesukristo.

Ang adlaw nga Igpapahulay mao ang matag ikapitong adlaw. Kini usa ka balaan nga adlaw nga gi-orden sa Dios alang kanato sa pagpahulay gikan sa atong mga inadlaw nga trabaho ug sa pagsimba Kaniya.

Ang Katuyoan sa Adlaw nga Igpapahulay

- Unsaon nimo sa pagpasabut sa katuyoan sa adlaw nga Igpapahulay ngadto sa usa ka tawo kinsa wala makahibalo mahitungod sa Igpapahulay?
-

Mitudlo si Jesus nga ang adlaw nga Igpapahulay gihimo alang sa atong kaayohan (tan-awa sa Marcos 2:27). Ang katuyoan sa Igpapahulay mao ang paghatag kanato og usa ka piho nga adlaw sa semana diin magiyahan ang atong mga hunahuna ug mga lihoc ngadto sa Dios. Kini dili lamang usa ka adlaw sa pagpahulay gikan sa trabaho. Kini usa ka sagrado nga adlaw nga igahin sa pagsimba ug sa balaan nga pagtahud. Samtang kita nagpahulay gikan sa atong naandang inadlaw nga mga kalihokan, ang atong mga hunahuna gipapahulay aron sa pagpamalandong og espirituhanong mga butang. Niini nga adlaw kita kinahanglan mobag-o sa atong mga pakigsaad uban sa Ginoo ug mopakaon sa atong mga kalag sa mga butang kabahin sa Espiritu.

- Paghunahuna mahitungod sa unsay imong mabuhay aron sa pag-sunod sa katuyoan sa Igpapahulay diha sa hunahuna samtang ikaw nag-andam alang sa adlaw matag semana.

Kasaysayan sa Igpapahulay

Ang ikapito nga adlaw gipahinungod sa Dios isip usa ka Igpapahulay sa sinugdanan sa yuta (tan-awa sa Genesis 2:2–3). Sukad sa labing unang mga panahon, ang tradisyon sa usa ka sagradong ikapito nga adlaw gipatunhay taliwala sa nagkalain-laing mga katawhan sa yuta. Gibag-o sa Dios ang usa ka sugo kalabut niini nga adlaw ngadto sa mga Israelite, nag-ingon, “Hinunduman mo ang adlaw nga igpapahulay, aron sa pagbalaan niini” (Exodo 20:8.) Ang pagtuman sa adlaw nga Igpapahulay usa usab ka timailhan nga ang mga Israelite mao ang Iyang mga tawo sa pakigsaad (tan-awa sa Exodo 31:12–13, 16; Isaias 56:1–8; Jeremias 17:19–27).

Bisan pa niana, ang pipila sa mga lider nga Judeo mihimo og daghang wala kinahanglana nga mga balaod mahitungod sa Igpapahulay. Sila mihukom kon unsa ang ka lay-on nga ang mga tawo mahimong molakaw, unsa nga matang sa bugkos ang ilang mahimong ibugkos, ug uban pa. Sa dihang ang mga lider nga Judeo misaway ni Jesukristo sa pagpang-ayo og masakiton nga mga tawo sa Igpapahulay, si Jesus mipahinumdom kanila nga ang Igpapahulay gihimo alang sa kaayohan sa tawo.

Ang mga Nephite usab nagtuman sa adlaw nga Igpapahulay sumala sa mga kasugoan sa Dios (tan-awa sa Jarom 1:5).

Sa karon nga mga panahon ang Ginoo mibalik sa Iyang sugo nga kita kinahanglan nga mohinumdom sa adlaw nga Igpapahulay ug sa pagbalaan niini (tan-awa sa D&P 68:29).

Ang Adlaw sa Ginoo

- Ngano nga ang Igpapahulay gibalhin man gikan sa ikapitong adlaw ngadto sa unang adlaw?

Hangtud sa Iyang Pagkabanhaw, si Jesukristo, ug ang Iyang mga disipulo mipasidungog sa ikapitong adlaw isip ang Igpapahulay. Human sa Iyang Pagkabanhaw, ang Dominggo gihimo nga sagrado isip ang adlaw sa Ginoo agi og paghinumdom sa Iyang Pagkabanhaw nianang adlaw (tan-awa sa Mga Buhat 20:7; 1 Mga Taga-Corinto 16:2). Sukad niana nga panahon, ang Iyang mga sumusunod mihimo sa unang adlaw isip ilang Igpapahulay. Sa duha ka mga sitwasyon adunay unom ka mga adlaw sa trabaho ug usa alang sa pagpahulay ug pagsimba.

Ang Ginoo naghatag kanato og usa ka direkta nga sugo niining mga adlaw nga kita usab kinahanglan nga mopasidungog sa Dominggo, ang adlaw sa Ginoo, isip atong Igpapahulay (tan-awa sa D&P 59:12).

- Sa unsa nga paagi nga ang paghinumdom sa Pagkabanhaw mo-impluwensya sa atong pagsimba sa Igpapahulay?

Ang Pagbalaan sa Adlaw nga Igpapahulay

- Unsa ang gipasabut sa pagbalaan sa adlaw nga Igpapahulay?

Ang Ginoo nagsugo kanato, una, sa pagbalaan sa adlaw nga Igpapahulay. Sa usa ka pagpadayag nga gihatag ngadto kang Joseph Smith pagka 1831, ang Ginoo misugo sa mga Santos sa pag-adto sa balay ampoanan ug paghalad sa ilang mga sakrament, sa pagpahulay gikan sa ilang mga trabaho, ug sa paghatag

---

Alang sa mga magtutudlo: Ikaw makatabang sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya sa paghunahuna og mas lawom mahitungod sa usa ka pangutana pinaagi sa paghatag kanila og panahon sa pagpamalandong. Human sila makabaton og igo nga panahon, pangayoa ang ilang mga tubag.

sa ilang mga pagsimba ngadto sa Labing Halangdon (tan-awa sa D&P 59:9–12).

Ikaduha, Siya nagsugo kanato sa pagpahulay gikan sa atong inadlaw nga trabaho. Kini nagpasabut nga kita kinahanglan nga dili mobuhat sa atong trabaho nga mopugong kanato gikan sa paghatag sa atong tibuok nga pagtagad ngadto sa espirituhanon nga mga butang. Ang Ginoo misulti sa mga Israelite, “Dili ka magbuhat, ikaw, bisan ang imong anak nga lalaki bisan ang imong anak nga babaye, bisan ang imong sulugoon nga lalaki, bisan ang imong sulugoon nga babaye, bisan ang imong kahayopan” (Exodo 20:10). Ang atong mga propeta nagsulti kanato nga kita kinahanglan nga dili mamalit, mangayam, mangisda, motan-aw og mga kalihokan sa isport o moapil sa susama nga mga kalihokan niana nga adlaw.

Si Presidente Spencer W. Kimball mipasidaan, hinoon, nga kon kita nagpahayahay lamang nga walay gibuhad diha sa adlaw nga Igpapahulay, kita wala magbalaan sa adlaw. Ang adlaw nga Igpapahulay nagdasig og makaayo nga mga hunahuna ug mga buhat. (Tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 212.)

Unsa nga mga matang sa mga butang ang *mahimong* atong buhaton sa Igpapahulay? Si propeta Isaias nagsugyot nga kita kinahanglang molikay gikan sa pagbuhat sa atong kaugalingon nga kalingawan ug kinahanglan ang “pagtawag sa igpapahulay nga usa ka kahimut-an, ang balaan sa Ginoo, nga halangdon” (Isaias 58:13).

Kinahanglang atong hunahunaon ang matarung nga mga butang nga atong mabuhat sa Igpapahulay. Sama pananglit, atong mabalaan ang adlaw nga Igpapahulay pinaagi sa pagtambong og mga miting sa Simbahan, pagbasa og mga kasulatan ug sa mga pulong sa atong mga lider sa Simbahan; pagduaw sa masakiton, sa mga tigulang, ug sa atong mga minahal; pagpaminaw og makapabayaw nga mga himno; pag-ampo ngadto sa atong Langitnong Amahan uban sa pagdayeg ug pagpasalamat; paghimo og mga serbisyo sa Simbahan; pag-andam og mga rekord sa family history ug personal nga mga kasaysayan; pagsaysay og makapaawhag og hugot nga pagtuo nga mga istorya ug pagpamatuod ngadto sa mga sakop

---

sa pamilya ug pagpakigbahin og espirituhanong mga kasinatian ngadto kanila; paghimo og sulat ngadto sa mga misyonaryo ug sa mga minahal; pagpuasa uban ang usa ka katuyoan, ug pagpakigbahin og oras ngadto sa mga bata ug sa uban diha sa panimalay.

Sa paghukom kon unsa ang ubang mga kalihokan nga atong mahimo sa Igpapahulay sa tukma nga paagi, atong mapangutana ang atong mga kaugalingon: Kini ba makapabayaw ug makadasig kanako? Nagpakita ba kini og pagtahud alang sa Ginoo? Naggiya ba kini sa akong mga hunahuna ngadto Kaniya?

Tingali adunay mga panahon nga kita gikinahanglan nga motrabaho sa Igpapahulay. Kinahanglan kita molikay niini kon mahimo, apan kon kini gikinahanglan gayud kaayo, kinahanglan ato giha-pong ipabilin ang espiritu sa pagsimba sa Igpapahulay diha sa atong mga kasingkasing kutob sa atong mahimo.

- Paghunahuna og usa ka butang nga imong mahimo aron sa pagpauswag sa imong mga paningkamot aron sa pagbalaan sa adlaw nga Igpapahulay. Kon ikaw usa ka ginikanan o apohan, paghunahuna mahitungod sa usa ka butang nga ikaw makahimo sa pagtabang sa imong mga anak o mga apo nga masabtan ang kahulugan sa Igpapahulay.

Mga Panalangin sa Pagtuman sa Igpapahulay

- Unsa ang pipila ka mga panalangin nga atong madawat kon kita mobalaan sa adlaw nga Igpapahulay?

Kon kita mopasidungog sa adlaw nga Igpapahulay, kita mahimong makadawat og mahinungdanon nga espirituhanon ug temporal nga mga panalangin. Ang Ginoo nag-ingon nga kon kita motuman sa adlaw nga Igpapahulay uban sa pagpasalamat ug malipayong mga kasingkasing, kita mapuno sa kalipay. Siya nagsaad:

“Ang kahingpitan sa yuta mainyo, . . . gani alang sa pagkaon o panaput, o alang sa mga balay, o alang sa mga kamalig, o alang sa mga prutasan, o alang sa mga tanaman, o alang sa mga ubasan;

“Oo, ang tanan nga mga butang nga gikan sa yuta, sa panahon niana, gihimo alang sa kaayohan ug sa paggamit sa tawo, aron sa pagpahimuot sa mata ug sa pagmaya sa kasingkasing;

“Oo, alang sa pagkaon ug alang sa panaput, alang sa pagtilaw ug sa pagsimhot, sa paglig-on sa lawas ug sa pagbuhi sa kalag” D&P 59:16–19.

Dugang nga mga Kasulatan

- Exodo 31:16–17 (ang Igpapahulay usa ka mahangturong pakigsaad tali sa Ginoo ug sa Iyang mga katawhan).
- Mosiah 13:16–19; 18:23; Exodo 35:1–3; Levitico 26:2–4, 6, 12 (pagtuman sa Igpapahulay isip usa ka adlaw nga balaan)
- Lucas 6:1–11 (makiangayon ang paghimo og maayo sa Igpapahulay)
- Lucas 13:11–17; Juan 5:1–18 (ehemplo ni Jesus sa pagbuhat og maayo sa Igpapahulay)

Pagpuasa

Kapitulo 25

Unsaon Pagpuasa sa Husto nga Paagi

- Unsa ang atong buhaton sa paghimo sa puasa nga usa ka malipayong kasinatian?

Sukad sa panahon ni Adan, ang mga katawhan sa Dios nagpuasa aron sa pagtabang kanila nga mas maduol ngadto Kaniya ug sa pagsimba Kaniya. Si Jesus mipakita sa kamahinungdanon sa pagpuasa pinaagi sa Iyang kaugalingong ehemplo (tan-awa sa Lucas 4:1–4). Pinaagi sa ulahing mga adlaw nga pagpadayag kita nakahibalo nga ang Ginoo nagpaabut gihapon sa Iyang mga katawhan sa pagpuasa ug pag-ampo sa kanunay (tan-awa sa D&P 88:76).

Ang pagpuasa nagpasabut nga dili mokaon ug moinom. Ang panagsa nga pagpuasa makaayo sa atong mga lawas ug magtabang sa atong mga hunahuna nga mas maabtik.

Ang Manluluwas nagtudlo kanato nga ang pagpuasa may katuyoan labaw pa kay sa dili mokaon ug moinom. Kinahanglan nga kita usab maghunahuna kabahin sa espirituhanon nga mga butang.

Kita Kinahanglan nga Mag-ampo Kon Kita Magpuasa

Ang pag-ampo usa ka gikinahanglan nga bahin sa pagpuasa. Sa tibuok nga mga kasulatan, ang pag-ampo ug pagpuasa gihisgutan og dungan. Ang atong pagpuasa kinahanglan nga pagaubanan sa kinasingkasing nga pag-ampo, ug kita kinahanglan nga mosugod ug motapos sa atong pagpuasa uban sa pag-ampo.

Alang sa mga magtutudlo: Mahimo ninyong bahinon ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa mga grupo sa duha ngadto sa upat ka mga tawo ug hatagan ang matag grupo og oportunidad sa paghisgut og mga paagi sa paghimo sa pagpuasa nga usa ka malipayong kasinatian. Dayon pagtinabangay sa paghimo og lista sa mga ideya sa tanan—tingali diha sa pisara o sa usa ka dako nga piraso sa papel.

Kita Kinahanglan nga Magpuasa uban sa usa ka Katuyoan

Ang pagpuasa mahimong adunay daghan nga mga katuyoan. Makabuntog kita sa atong mga kahuyang o mga problema pinaagi sa pagpuasa ug pag-ampo. Usahay kita buot nga magpuasa ug mag-ampo alang sa panabang o giya alang sa uban, sama sa usa ka sakop sa pamilya kinsa masakiton ug nanginahanglan og usa ka panalangin (tan-awa sa Mosiah 27:22–23). Pinaagi sa pagpuasa atong masayran ang kamatuoran sa mga butang sama gayud sa gibuhat ni propeta Alma diha sa Basahon ni Mormon. Siya mii-
ngon: “Ako nagpuasa ug nag-ampo sa daghang mga adlaw nga ako unta masayud niini nga mga butang sa akong kaugalingon. Ug karon ako nasayud sa akong kaugalingon nga kini mga tinuod; kay ang Ginoong Dios mihimo niini nga makita ngari kanako pinaagi sa iyang Balaang Espiritu” (Alma 5:46).

Makapuasa kita aron sa pagtabang sa uban nga modawat sa kamatuoran. Ang pagpuasa makatabang sa paghupay kanato sa mga panahon sa kagul-anan ug kasub-anan (tan-awa sa Alma 28:4–6). Ang pagpuasa makatabang kanato nga mahimong mapainubsanon ug mobati nga mas duol sa atong Langitnong Amahan (tan-awa sa Helaman 3:35).

Ang atong katuyoan sa pagpuasa kinahanglan dili aron daygon sa uban. Ang Ginoong mitambag:

“Ug sa magpuasa kamo, ayaw kamo pagpadayag nga masulub-on, ingon sa mga maut: kay sila magapadautdaut sa ilang mga nawong, aron lamang makita sa mga tawo nga sila nagpuasa.

“Sa pagkatinuod magaingon Ako kaninyo, nga sila makadawat na sa ilang balus.

“Apan ikaw, sa magapuasa ka, kinahanglan nga manghiso ka hinoon sa imong ulo, ug manghilarang sa imong nawong; aron ang imong pagpuasa dili makita sa mga tawo” (Mateo 6:16–18).

Kinahanglan kita nga magmalipayon kon kita magpuasa ug dili ipahibalo ang atong pagpuasa ngadto sa uban.

- Sa unsa nga paagi nga ang atong kinaiya nag-impluwensya sa atong kasinatian kon kita nagpuasa?

Ang Adlaw sa Puasa

Usa ka Dominggo matag bulan ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nagtuman og usa ka adlaw sa puasa. Niining adlaw kita dili mokaon ni moinom sulod sa duha ka nagsunod-sunod nga mga tingkaon. Kon kita mokaon sa atong panihapon sa Sabado, niana kita dili mokaon o moinom hangtud sa panihapon sa Dominggo.

Ang tanan nga mga miyembro kinsa sa pisikal makasarang kinahanglan nga magpuasa. Kinahanglan nga atong awhagon ang atong mga anak sa pagpuasa human sila mabunyagi, apan kinahanglan nga dili gayud kita mopugos kanila. Ang adlaw sa puasa usa ka linain nga adlaw alang kanato sa pagpaubos sa atong mga kaugalingon sa atubangan sa Ginoo diha sa pagpuasa ug pag-ampo. Kini usa ka adlaw sa pag-ampo alang sa kapasayloan gikan sa atong mga sala ug alang sa gahum sa pagbuntog sa atong mga kasaypanan ug sa pagpasaylo sa uban.

Sa Dominggo nga puasa, ang mga miyembro sa Simbahan maghiusa sa pagpundok ug mag-ambit sa sakrament. Naglig-on sila sa ilang mga kaugalingon ug sa usag usa pinaagi sa paghatag og pagpamatuod diha sa miting sa puasa ug pagpamatuod.

- Sa unsa nga paagi nga ikaw nahatagan og kaayohan gikan sa pagpakigbahin sa imong pagpamatuod diha sa miting sa puasa ug pagpamatuod? Sa unsa nga paagi nga ikaw nahatagan og kaayohan gikan sa pagpamati sa uban nga nakigbahin sa ilang mga pagpamatuod?

Mga Halad sa Puasa

- Nganong mohatag man kita og mga halad sa puasa?

Kon kita mopuasa matag bulan, ang Ginoo naghangyo kanato sa pagtabang niadtong nanginahanglan. Usa ka paagi nga kita naghimo niini mao ang paghatag pinaagi sa tukma nga awtoridad sa priesthood sa kwarta nga ato untang gastohon sa pagkaon alang sa duha ka kan-anan. Kinahanglan kita nga mohatag og dako-dako kutob sa atong maabut. Pinaagi sa atong mga halad sa puasa kita nahimong mga kaabag sa Ginoo sa pagpangalagad ngadto sa mga

panginahanglan sa atong kabus nga mga kaigsoonan nga mga lalaki ug mga babaye.

Kita Mapanalanginan Kon Kita Magpuasa

- Unsa nga mga panalangin ang atong madawat kon kita magpuasa sa husto nga paagi?

Si Isaias, usa ka propeta sa Daang Tugon, misulat sa buhong nga mga saad sa Ginoo ngadto niadtong kinsa nagpuasa ug nagtabang sa mga kabus. Gisaaran kita og kalinaw, maayo nga panglawas, ug espirituhanong paggiya. Si Isaias nagsulti kanato kabahin sa mga panalangin nga moabut kon kita magpuasa: “Unya ang imong kahayag mosidlak nga maingon sa kabuntagon, ug ang imong pagkaayo motungha sa madali: ug ang imong pagkamatarung mouna kanimo; ang himaya sa Ginoo magapalikod kanimo. Ug unya ikaw motawag, ug ang Ginoo motubag; ikaw motuaw, ug siya magalingon, Ania man ako” (Isaias 58:8–9).

Ang pagpuasa nagpaayo sa atong mga kinabuhi ug naghatag kanato og dugang nga kalig-on. Kini nagtabang kanato sa pagsunod sa uban nga mga baruganan sa ebanghelyo tungod kay kini nagdala kanato nga mas maduol ngadto sa Ginoo.

Pagpuasa Nagtudlo og Pagpugong sa Kaugalingon

Ang pagpuasa nagtabang kanato sa pag-angkon og kalig-on sa kinaiya. Kon kita magpuasa sa husto nga paagi, kita makakat-on sa pagpugong sa atong mga gana, ug sa atong init nga mga pagbati. Kita mas malig-on og gamay pinaagi sa pagmatuod ngari sa atong mga kaugalingon nga kita adunay pagpugong sa kaugalingon. Kon kita magtudlo sa atong mga anak sa pagpuasa, sila makapalambo og espirituhanong kalig-on sa pagbuntog og mas dako nga mga tintasyon sa umaabut diha sa ilang mga kinabuhi.

Pagpuasa Naghatag Kanato og Espirituhanong Gahum

Kon kita magpuasa sa maalamon ug mainampoon nga paagi, atong mapalambo ang atong hugot nga pagtuo. Uban niana nga hugot nga pagtuo makabaton kita og mas dako nga espirituhanong gahum. Sama pananglit, si Alma (usa ka propeta sa Basahon ni

Mormon) nag-asoy sa istorya kabahin sa pakigkita og usab sa mga anak nga lalaki ni Mosiah human sa daghang mga tuig sa ilang milagrosong pagkakabig. Gibati niya ang dakong kalipay sa dihang iyang nahibaloan nga sila nakapalig-on sa ilang hugot nga pagtuo ug nakapalambo og dako nga espirituhanong gahum. Naangkon nila kining gahum tungod kay “sila naghatag ngadto sa ilang mga kaugalingon ngadto sa tuman nga pag-ampo, ug pagpuasa; busa sila adunay espiritu sa pagpanagna, ug espiritu sa pagpadayag” (Alma 17:3).

Ang mga anak nga lalaki ni Mosiah nanagsangyaw sulod sa 14 ka tuig ngadto sa mga Lamanite. Tungod kay ang mga anak nga lalaki ni Mosiah nagpuasa ug nag-ampo, ang Espiritu sa Ginoo nagdugang sa gahum sa ilang mga pulong. Kini naghatag kanila og dako nga kalampusan sa ilang misyonaryo nga buhat. (Tan-awa sa Alma 17:4.)

Ang Manluluwas nag-ingon ngadto niadto kinsa nagpuasa sa husto nga paagi, “Ang imong Amahan, kinsa nagtan-aw sa tago, magabalus kanimo sa dayag” (Mateo 6:18).

- Sa unsa nga paagi nga ang pagpuasa makadugang sa atong espirituhanong gahum sa pagpakigbatok sa mga tintasyon? sa pagdawat og pagpadayag? sa paghimo og matarung nga mga lihok?

Dugang nga mga Kasulatan

- Lucas 2:37; Alma 45:1 (pagsimba sa Dios pinaagi sa pagpuasa)
- Isaias 58:3–11 (husto nga pagpuasa)
- Mosiah 27:19, 23 (pagpuasa alang sa masakiton)
- 3 Nephi 27:1–3; Exodo 34:27–28 (pagpuasa alang sa pagpadayag ug pagpamatuod)
- Alma 6:6; 17:9 (pagpuasa alang niadtong kinsa wala makaila sa Dios)
- Mga Buhat 13:2–3 (pagpuasa alang sa pagpili og mga opisyaes sa Simbahan)
- Mosiah 4:26 (pagbaton og kapasayloan sa atong mga sala samtang kita nagtabang niadtong nanginahanglan)

Sakripisyo

Kapitulo 26

Ang Kahulugan sa Sakripisyo

Ang sakripisyo nagpasabut og paghatag ngadto sa Ginoo og bisan unsay Iyang gikinahanglan sa atong panahon, sa atong kalibutanong mga kabtangan, ug sa atong mga kusog aron sa pagpalambo sa Iyang buhat. Ang Ginoo misugo, “Unaha ninyo pagpangita ang gingharian ug ang pagkamatarung gikan sa Dios” (Mateo 6:33). Ang atong pagkaandam nga mosakripisyo maoy usa ka timailhan sa atong debosyon ngadto sa Dios. Ang mga katawhan kanunay nga gisulayan aron sa pagsuta kon sila mohimo ba sa mga butang sa Ginoo og una diha sa ilang mga kinabuhi.

- Ngano nga importante man ang pagsakripisyo ingon sa gisugo sa Ginoo nga dili magpaabut og bisan unsa nga balos?

Ang Balaod sa Sakripisyo Gihimo sa Karaan nga Panahon

- Unsa ang kahulugan sa mga sakripisyo nga gihimo pinaagi sa mga katawhan sa pakigsaad sa Ginoo sa karaang panahon?

Gikan sa panahon ni Adan ug ni Eva hangtud sa panahon ni Jesukristo, ang katawhan sa Ginoo nagsunod sa balaod sa sakripisyo. Gimandoan sila isip mga sakripisyo sa paghalad sa unang natawo sa ilang mga kahayopan. Kini nga mga hayop kinahanglan nga hingpit, walay lama. Ang ordinansa gihatag aron sa pagpahinumdom sa katawhan nga si Jesukristo, ang Unang Natawo sa Amahan, moanhi sa kalibutan. Siya hingpit sa tanang paagi, ug Siya mohalad sa Iyang Kaugalingon isip usa ka sakripisyo alang sa atong mga sala. (Tan-awa sa Moises 5:5–8.)

Alang sa mga magtutudlo: Kamo dili kinahanglan nga motudlo sa tanan diha sa matag kapitulo. Samtang kamo mainampoon nga nangandam sa pagtudlo, pangayoa ang giya sa Espiritu aron makahibalo hain nga mga bahin sa kapitulo ang inyong kinahanglan nga itudlo ug hain nga mga pangutana ang inyong kinahanglan nga ipangutana.

Si Jesus mianhi ug mihalad sa Iyang Kaugalingon isip usa ka sakripisyo, ingon sa gitudlo ngadto sa katawhan nga Iyang paga-himoon. Tungod sa Iyang sakripisyo, ang tanan maluwas gikan sa pisikal nga kamatayon pinaagi sa Pagkabanhaw ug ang tanan mahimong maluwas gikan sa ilang mga sala pinaagi sa hugot nga pagtuo diha ni Jesukristo (tan-awa sa kapitulo 12, dinhi niini nga basahon).

Ang maulaong sakripisyo ni Kristo nagtimaan sa katapusan sa mga sakripisyo pinaagi sa pagpaagas og dugo. Ang ingon nga makita nga sakripisyo gipulihan pinaagi sa ordinansa sa sakrament. Ang ordinansa sa sakrament gihatag aron sa pagpahinumdom kanato kabahin sa dakong sakripisyo sa Manluluwas. Kinahanglan kita nga moambit sa sakrament kanunay. Ang mga simbolo sa pan ug tubig nagpahinumdom kanato sa lawas sa Manluluwas ug sa Iyang dugo, nga Iyang gipaagas alang kanato (tan-awa sa kapitulo 23, dinhi niini nga basahon”).

- Ngano nga ang Pag-ula gikonsiderar man nga mahinungdanon ug katapusang sakripisyo?

Kita Kinahanglan Gihapon nga Magsakripisyo

- Unsaon nato pagtuman ang balaod sa sakripisyo karon?

Bisan tuod og ang sakripisyo pinaagi sa pagpaagas og dugo natapos, ang Ginoo sa gihapon nagsugo kanato sa pagsakripisyo. Apan sa karon Siya nagkinahanglan og usa ka lahi nga matang sa halad. Siya miingon: “Kamo dili na mohalad ngari kanako nga magpaagas og dugo, . . . ug ang inyong sinunog nga mga halad pagahununon. . . . Ug kamo mohalad og usa ka sakripisyo ngari kanako nga usa ka masulub-on nga kasingkasing ug usa ka mahinulsulon nga espiritu” (3 Nephi 9:19–). Ang usa ka “masulub-on nga kasingkasing ug usa ka mahinulsulon nga espiritu” nagpasabut nga kita mohalad og tumang kasubo alang sa atong mga sala samtang kita nagpaubos sa atong mga kaugalingon ug naghinulsol niini.

Kita Kinahanglan nga Andam Mosakripisyo sa Tanang Butang nga Anaa Kanato ngadto sa Ginoo

- Ngano nga ang katawhan andam man sa paghimo og mga sakripisyo

Si Apostol Pablo misulat nga kita kinahanglan nga mahimong buhi nga mga sakripisyo, balaan ug madawat ngadto sa Dios (tan-awa sa Mga Taga-Roma 12:1).

Kon kita pagahimoon nga usa ka buhi nga sakripisyo, kinahanglan gayud nga kita andam sa paghatag sa tanang butang nga anaa kanato alang sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw— aron sa pagtukod sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta ug sa pagpaninguha sa pagpatunhay sa Zion (tan-awa sa 1 Nephi 13:37).

Usa ka adunahan nga batan-ong magmamando nangutana sa Manluluwas, “Unsa bay buhaton ko aron makapanunod sa kina-buhi nga dayon?” Si Jesus mitubag kaniya, “Ikaw nahibalo sa mga sugo, Ayaw pagpanapaw, Ayaw pagbuno, Ayaw pagpangawat, Ayaw pagbakak sa imong pagsaksi, Tumahod ka sa imong amahan ug sa imong inahan.” Ug ang adunahan nga lalaki miingon, “Kanang tanan ako nang ginabantayan sukad pa sa akong pagkabatan-on.” Ug sa pagkadungog niini ni Jesus, Siya miingon, “Usa pa ka butang ang imong kulang: ibaligya ang tanan mong kabtangan, ug ang halin ipanghatag mo sa mga kabus, ug makabaton kag bahandi didto sa langit: ug unya umanhi ka ug sumunod kanako.” Sa dihang ang batan-ong lalaki nakadungog niini, siya nasubo sa hilabihan. Siya adunahan kaayo ug ang iyang kasingkasing napahiluna diha sa iyang mga katigayunan. (Tan-awa sa Lucas 18:18–23; tan-awa usab ang hulagway dinhi niini nga kapitulo.)

Ang batan-on nga magmamando usa ka maayo nga tawo. Apan sa diha nga siya gisulayan, dili siya andam nga mosakripisyo sa iyang kalibutanong mga kabtangan. Sa laing bahin, ang mga disipulo sa Ginoo nga sila si Pedro ug Andres andam nga mosakripisyo sa tanan alang sa gingharian sa Dios. Sa diha nga si Jesus miingon ngadto kanila, “Sumunod kamo kanako, . . . diha-diha gibiyaan nila ang ilang mga laya, ug mikuyog kaniya” (Mateo 4:19–20).

Sama sa mga disipulo, kita makahalad sa atong inadlaw nga mga kalihokan isip usa ka sakripisyo ngadto sa Ginoo. Kita makasulti, “Ang imong pagbuot maoy matuman.” Si Abraham mihimo niini. Nagpuyo siya sa yuta sa wala pa si Kristo, sa mga adlaw nga ang mga sakripisyo ug mga sinunog nga mga halad mao ang gikinahanglan. Isip usa ka pagsulay sa hugot nga pagtuo ni Abraham, ang Ginoo mimando kaniya sa paghalad sa iyang anak nga lalaki nga si Isaac isip usa ka sakripisyo. Si Isaac mao ang bugtong anak nga lalaki ni Abraham ug ni Sara. Ang mando sa paghalad kaniya isip usa ka sakripisyo hilabihan gayud ka sakit alang ni Abraham.

Bisan pa niana, siya ug si Isaac mihimo sa layo nga panaw ngadto sa Bukid sa Moria, diin ang sakripisyo pagahimoon. Mibiyahé sila sulod sa tulo ka adlaw. Hunahunaa ang mga hunahuna ni Abraham ug ang iyang kaguol. Ang iyang anak nga lalaki ipasakripisyo ngadto sa Ginoo. Sa dihang miabut sila sa Bukid sa Moria, si Isaac mipas-an sa mga kahoy ug si Abraham midala sa kalayo ug sa kutsilyo ngadto sa dapit diin ilang pagahimoon ang altar. Si Isaac miingon, “Amahan ko . . . ania karon ang kalayo ug ang sugnod: apan hain man ang nating karnero nga igahalad nga sinunog?” Mitubag si Abraham, “Akong anak, ang Dios sa iyang kaugalingon magatagana sa nating karnero.” Dayon si Abraham mibuhát og usa ka altar ug gipahimutang ang kahoy diha niini. Gigapos niya si Isaac ug gipahigda diha ibabaw sa kahoy. Gikuha dayon niya ang kutsilyo aron pagpatay ni Isaac. Niana nga higayon usa ka anghel sa Ginoo misanta kaniya, nag-ingon, “Abraham . . . dili mo pagabakyawon ang imong kamot batok sa bata, dili ka magbuhát kaniya bisan unsa: ug karon naila ko nga ikaw nahadlok sa Dios, kay wala ka magdumili sa imong bugtong anak kanako.” (Tan-awa sa Genesis 22:1–14.)

Si Abraham tingali nasanapan gayud uban sa tumang kalipay sa dihang siya wala na kinahanglana nga isakripisyo ang iyang anak nga lalaki. Apan siya nahigugma gayud sa Ginoo nga siya andam sa pagbuhát og bisan unsa nga isugo sa Ginoo.

- Unsa nga mga ehemplo sa sakripisyo ang imong nakita sa mga kinabuhi sa mga tawo nga inyong kaila? Unsa nga mga ehemplo sa sakripisyo ang imong nakita diha sa mga kinabuhi sa imong mga katigulangan? sa mga kinabuhi sa unang mga miyembro sa

Simbahan? sa mga kinabuhi sa mga tawo diha sa mga kasulatan?
Unsa ang imong nakat-unan gikan niini nga mga ehemplo?

Ang Sakripisyo Nagtabang Kanato Pag-andam sa Pagpuyo sa Presensya sa Dios

Pinaagi lamang sa sakripisyo nga kita mamahimo nga takus sa pagpuyo sa presensya sa Dios. Pinaagi lamang sa sakripisyo nga kita makatagamtam sa kinabuhi nga dayon. Daghan kinsa nagpuyo sa wala pa kita ang nakasakripisyo sa tanan nga anaa kanila. Kita kinahanglan gayud nga andam sa pagbuhat sa sama kon kita modawat sa matahum nga ganti nga ilang natagamtaman.

Mahimo nga kita dili sugoon sa pagsakripisyo sa tanang mga butang. Apan sama ni Abraham, kita kinahanglan nga andam sa pagsakripisyo sa tanang butang aron mahimo nga takus sa pagpuyo sa presensya sa Ginoo.

Ang katawhan sa Ginoo kanunay nga nagsakripisyo sa hilabihan ug sa daghan nga nagkalain-laing mga paagi. Ang pipila nag-antus og kalisud ug pagbiay-biay tungod sa ebanghelyo. Ang pipila sa bag-ong mga kinabig sa Simbahan gipapahawa gikan sa ilang mga pamilya. Dugay na nga mga higala mibiya. Ang pipila sa mga miyembro nawad-an sa ilang mga trabaho; ang pipila nawad-an sa ilang mga kinabuhi. Apan ang Ginoo nakakita sa atong mga sakripisyo; Siya nagsaad, “Ang matag usa nga nagbiyag mga balay, o mga igsoong lalaki, o mga igsoong babaye, o amahan, o inahan, o asawa, o mga anak, o kayutaan, tungod sa akong ngalan, makadawat og usa ka gatus ka pilo, ug magapanunod sa kinabuhing dayon.” (Mateo 19:29).

Samtang ang atong mga pagpamatuod sa ebanghelyo nagtubo, kita makahimo sa pagbuhat og mas dagko nga mga sakripisyo ngadto sa Ginoo. Timan-i ang mga sakripisyo nga gihimo niining tinuod nga mga ehemplo:

Usa ka miyembro sa Simbahan sa Germany mitigum sa iyang ikapulo sulod sa mga katuigan hangtud usa ka tawo nga adunay awtoridad sa priesthood makaanha ug modawat niini.

Usa ka Relief Society visiting teacher miserbisyo sulod sa 30 ka tuig nga walay gisal-angan nga buluhaton.

Usa ka grupo sa mga Santos sa Habagatang Afrika nagsakay sulod sa tulo ka adlaw, nagtindog, aron makapamati ug makakita sa propeta sa Ginoo.

Diha sa usa ka komperensya sa area sa Mexico, ang mga miyembro sa Simbahan natulog sa yuta ug nagpuasa atol sa mga adlaw sa komperensya. Nagamit nila ang tanan nilang kwarta, aron lamang makaadto sa komperensya ug walay nahibilin alang sa pagkaon ug kapuy-an.

Ang usa ka pamilya mibaligya sa ilang sakyanan aron makakuha og kwarta nga ilang gustong ihatag ngadto sa usa ka pundo sa pagtukod og templo.

Lain nga pamilya mibaligya sa ilang panimalay aron makakuha og kwarta nga i-adto sa templo.

Daghang matitud-anon nga mga Santos sa Ulahing mga Adlaw nga adunay gamay kaayo nga kabuhian, apan sila nagbayad sa ilang mga ikapulo ug mga halad.

Usa ka brother misakripisyo sa iyang trabaho tungod kay siya midumili sa pagtrabaho og Dominggo.

Sa usa ka branch, ang kabatan-onan mihatag sa walay pagdumili ug sa andam nga paagi sa ilang panahon aron sa pag-amuma sa gagmay nga mga bata samtang ang ilang mga ginikanan nagtabang sa pagtukod sa meetinghouse.

Mga batan-ong lalaki ug mga babaye mibiya o mibalibad sa maa-yong mga oportunidad sa panarbaho, edukasyon, o mga isport aron sa pagserbisyo isip mga misyonaryo.

Daghan pa nga mga ehemplo ang mahimong ihatag kabahin niadtong kinsa nagsakripisyo alang sa Ginoo. Apan ang usa ka dapit sa gingharian sa atong Langitnong Amahan takus sa bisan unsa nga sakripisyo nga atong pagabuhaton sa atong panahon, mga talento, kusog, kwarta, ug mga kinabuhi. Pinaagi sa sakripisyo kita makaangkon og kahibalo gikan sa Ginoo nga kita madawat ngadto Kaniya, (tan-awa sa D&P 97:8).

- Ngano sa imong hunahuna nga ang atong pagkaandam nga mosakripisyo may kalabutan man ngadto sa atong pagkaandam nga mopuyo didto sa presensya sa Dios?

Dugang nga mga Kasulatan

- Lucas 12:16–34 (kon asa ang bahandi, atua ang kasingkasing)
- Lucas 9:57–62 (pagsakripisyo aron mahimong angayan alang sa gingharian)
- D&P 64:23; 97:12 (karong adlaw mao ang adlaw sa sakripisyo)
- D&P 98:13–15 (kadtong kinsa motugyan sa kinabuhi alang sa Ginoo makakaplag niini)
- Alma 24 (ang mga katawhan ni Ammon misakripisyo sa ilang mga kinabuhi kay sa molapas sa ilang panumpa ngadto sa Ginoo)

Trabaho ug Personal nga Responsibilidad

Kapitulo 27

Ang Trabaho Usa ka Mahangturong Baruganan

- Unsa nga mga kasinatian nga imong nasinati kaniadto nga nakapakita kanimo sa kamahinungdanon sa trabaho?

Ang atong Langitnong Amahan ug si Jesukristo nakapakita kanato pinaagi sa ilang mga ehemplo ug mga pagtulun-an nga ang trabaho importante sa langit ug dinhi sa yuta. Ang Dios mitrabaho sa paglalang sa mga langit ug sa yuta. Gihimo niya nga ang mga dagat magpundok ngadto sa usa ka dapit ug ang uga nga yuta makita. Gihimo niya nga ang mga sagbut, mga hilba, ug mga kahoy motubo sa yuta. Gilalang Niya ang adlaw, ang buwan, ug ang mga kabitoonan. Gilalang niya ang matag buhi nga butang diha sa dagat o diha sa yuta. Dayon gibutang Niya si Adan ug si Eva diha sa yuta aron sa pag-amuma niini ug sa pagbaton og pagmando ibabaw sa tanang buhi nga mga butang. (Tan-awa sa Genesis 1:1–28.)

Si Jesus miingon, “Ang akong Amahan nagpadayon sa pagtrabaho bisan pa hangtud karon, ug Ako nagabuhat sa ingon” (Juan 5:17). Misulti usab siya, “Ako kinahanglan nga magabuhat sa mga buluhaton niya nga mao ang nagpadala kanako.” (Juan 9:4).

Kita Gimandoan sa Pagtrabaho

Ang trabaho mao na ang paagi sa kinabuhi dinhi sa yuta sukad si Adan ug si Eva mibiya sa Tanaman sa Eden. Ang Ginoo misulti

---

Alang sa mga magtutudlo: Sulayi ang pagtabang sa matag sakop sa klase o sakop sa pamilya sa pag-apil sa panahon sa leksyon. Ang matag tawo mahimong motabang pinaagi sa pagpahimutang sa mga lingkuranan, paghatag sa pambukas nga pag-ampo, pagsulat diha sa pisara, pagbasa og kusog sa mga kasulatan, pagtubag sa mga pangutana, pakigbahin og pagpamatuod, o pagtingub sa leksyon.

ngadto kang Adan, “Sa singot sa imong nawong makakaon ikaw sa tinapay” (Genesis 3:19). Si Adan ug si Eva mitrabaho sa mga umahan aron sila makasangkap sa ilang kaugalingon nga mga panginahanglan ug sa mga panginahanglan sa ilang mga anak (tan-awa sa Moises 5:1).

Ang Ginoo misulti ngadto sa mga katawhan sa Israel, “Sa unom ka adlaw magbuhat kamo ug buhaton ninyo ang tanan ninyong buluhaton” (Exodo 20:9).

Sa unang mga panahon sa gipahiuli nga Simbahan, ang Ginoo misulti sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, “Karon, Ako, ang Ginoo, wala mahimuot sa mga lumulupyo sa Zion, kay adunay mga tapulan diha kanila” (D&P 68:31).

Usa ka propeta sa Dios nag-ingon, “Ang pagtrabaho kinahanglan nga ipahimutang pag-usab isip ang madumalaong baruganan sa mga kinabuhi sa atong mga sakop sa Simbahan” (Heber J. Grant, *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Heber J. Grant* [2002], 137).

Responsibilidad sa Pamilya

- Unsa man ang pipila ka mga responsibilidad nga ang mga umahan, mga inahan, ug mga anak aduna sa pag-amuma og usa ka panimalay? Unsa ang mabuhat sa mga sakop sa pamilya sa pagpakigbahin sa trabaho?

Ang mga ginikanan magtinabangay aron sa pagsangkap alang sa pisikal, espirituhanon, ug emosyonal nga kaayohan sa ilang pamilya. Kinahanglan dili gayud sila magpaabut og usa ka tawo nga mohimo niini nga responsibilidad alang kanila. Si Apostol Pablo misulat, “Ug kon adunay tawo nga wala magtagana alang sa mga iya, ilabina alang sa mga sakop sa iyang kaugalingong banay, kini siya nagalimud sa iyang pagtuo” (1 Timoteo 5:8).

Ang mga magtiayon kinahanglan mangayo og inspirasyon gikan sa Ginoo ug magsunod sa tambag sa mga propeta kon maghan-ay og tagsa-tagsa ka mga responsibilidad. Ang pagtukod og usa ka panimalay diin ang mga baruganan sa ebanghelyo gitudlo adlaw-adlaw ug diin ang gugma ug kahapsay buhong ingon ka importante

---

sama sa pagsangkap sa unang mga panginahanglan sa pagkaon ug panaput.

Ang mga anak kinahanglan mobuhat sa ilang bahin diha sa trabaho sa pamilya. Kini kinahanglan alang sa mga anak nga adunay mga buluhaton nga haum sa ilang mga abilidad. Kinahanglan sila nga daygon alang sa ilang mga kalamposan. Ang maayo nga mga kinaiya sa pagtrabaho, mga naandan, ug mga kahanas makat-unan pinaagi sa malampuson nga mga kasinatian diha sa panimalay.

Usahay ang mga tawo makasugat og mga kalisud sa panahon nga naningkamot sa pagsangkap alang sa ilang mga pamilya. Dugay na nga sakit, ang pagkamatay sa kapikas, o ang pagtipon sa usa ka tigulang nga ginikanan makadugang sa mga responsibilidad sa usa ka panimalay. Ang atong Langitnong Amahan naghinumdom sa mga pamilya niini nga mga sitwasyon ug naghatag kanila sa kalig-on sa pagpas-an sa ilang mga katungdanan. Kanunay Siya nga mopanalangin kanila kon sila mangayo Kaniya diha sa hugot nga pagtuo.

Kita Mahimo nga Malingaw sa Atong Trabaho

- Sa unsa nga paagi nga ang atong kinaiya maka-apekto sa atong trabaho?

Ngadto sa pipila ka mga tawo ang trabaho laay. Ngadto sa uban kini usa ka kulba-hinam nga bahin sa kinabuhi. Usa ka paagi nga matagamtaman ang labing hingpit nga mga kaayohan sa kinabuhi mao ang pagkat-on sa paghigugma sa trabaho.

Dili tanan kanato makapili sa matang sa trabaho nga atong buhaton. Pipila kanato nagtrabaho sulod sa taas nga mga oras alang sa nag-unang mga panginahanglan. Kini lisud nga malingaw sa ingon nga trabaho. Apan ang labing malipayon nga mga tawo nakakat-on nga malingaw diha sa ilang trabaho, bisan unsa pa man kini.

Makatabang kita sa usag usa diha sa atong trabaho. Ang labing bug-at nga palas-anon mogaan kon ang usa ka tawo makigbahin niini.

Ang atong kinaiya ngadto sa trabaho importante kaayo. Ang mosunod nga istorya nagpakita kon giunsa sa usa ka tawo pagtan-aw lapas sa iyang inadlaw nga trabaho. Usa ka tigbiyahe milabay sa usa ka kubkubanan og bato ug nakakita og tulo ka tawo nga nagtrabaho. Gipangutana niya ang matag usa unsay iyang gibuhat. Ang tubag sa matag tawo nagpaila og lain-lain nga kinaiya ngadto sa sama nga trabaho. “Nagsapsap ako og bato,” ang unang tawo mitubag. Ang ikaduha mitubag, “Gisweldohan ako og tulo ka pira-song bulawan matag adlaw.” Ang ikatulo nga tawo mipahiyom ug miingon, “Nagtabang ako pagtukod og usa ka balay sa Dios.”

Sa bisan unsang matinuoron nga trabaho kita makaserbisyo sa Dios. Si Hari Benjamin, usa ka Nephite nga propeta, miingon, “Kon kamo anaa sa pag-alagad sa inyong isigkatawo kamo anaa lamang sa pag-alagad sa inyong Dios” (Mosiah 2:17). Kon ang atong trabaho naghatag lamang og igo alang sa mga panginahanglan alang sa atong mga kaugalingon o sa atong mga pamilya, kita sa gihapon nagtabang og pipila sa mga anak sa Dios.

- Sa unsa nga paagi kita makapauswag sa atong kinaiya kabahin sa trabaho?

Gipanghimaraut sa Dios ang Pagkatapulan

Ang Ginoo wala mahimuot niadtong kinsa mga tapulan o dili motrabaho. Siya miingon, “Ang tapulan walay dapit sa simbahan, gawas nga siya maghinulsol ug mag-usab sa iyang mga paagi” (D&P 75:29). Siya usab nagmando, “Dili kamo magtinapulan; kay siya nga tapulan dili makakaon sa pan ni makasul-ob sa mga sapat sa mga mamumuo” (D&P 42:42).

Sukad sa unang mga adlaw sa Simbahan, ang mga propeta nagtudlo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa pagkinaugalingon ug pagbuhi sa kaugalingon ug sa paglikay sa pagtinapulan. Ang tinuod nga Santos sa Ulahing mga Adlaw dili gayud buot nga kuhaon gikan sa ilang mga kaugalingon ang palas-anon sa pag-suporta sa ilang kaugalingon. Kutob nga sila makahimo pa, sila mosangkap sa ilang mga kaugalingon ug sa ilang mga pamilya sa mga kinahanglanon sa kinabuhi.

Kutob sa ilang mahimo, ang tanan nga mga miyembro sa Simbahan kinahanglang modawat sa responsibilidad sa pag-amuma sa ilang mga kabanay kinsa dili makahimo sa pagsangkap sa ilang mga kaugalingon.

- Sa unsa nga paagi nga ang pagkatapulan maka-apekto sa usa ka tawo? sa usa ka pamilya? sa usa ka komunidad?

Trabaho, Kalingawan, ug Pahulay

- Ngano nga importante man ang paghupot og balanse sa kina-buhi tali sa trabaho, kalingawan, ug pahulay

Kinahanglan nga ang matag usa kanato mangita sa husto nga balanse tali sa trabaho, kalingawan ug pahulay. Adunay usa ka karaan nga panultihon: “Ang walay buhaton mao ang labing lisud sa tanan nga trabaho, tungod kay ang usa ka tawo dili gayud mahi-mong mohunong aron mopahulay.” Kon walay trabaho, ang pahulay ug kalingawan walay kahulugan.

Dili lamang kini maayo ug kinahanglan nga mopahulay, apan kita gimandoan sa pagpahulay sa adlaw nga Igpapahulay (tan-awa sa Exodo 20:10; D&P 59:9–12). Kini nga adlaw sa pagpahulay human sa matag unom ka adlaw sa pagtrabaho nagdala og kahayahay alang sa mga adlaw nga mosunod. Ang Ginoo usab nagsaad sa “kabuhong sa yuta” alang niadto kinsa nagtuman sa adlaw nga Igpapahulay (tan-awa sa D&P 59:16–20; tan-awa usab sa kapitulo 24 dinhi niini nga basahon)

Sa uban nga mga adlaw sa semana, agi og dugang ngadto sa pagtrabaho, kita mahimo nga mogahin og panahon sa pagpa-lambo sa atong mga talento ug maglingawlingaw sa atong mga nagustuhang buhat, kalingawan, o uban nga mga kalihokan nga makapalagsik kanato.

- Unsa ang atong mabuhat sa paghupot og maayo nga balanse tali sa trabaho, kalingawan, ug pahulay? Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan makatabang sa ilang mga anak sa pagpadayon niini nga balanse?

Ang mga Panalangin sa Trabaho

- Unsa ang pipila ka mga panalangin nga moabut gikan sa matinuron nga trabaho?

Ang Dios mipadayag ngadto ni Adan, “Sa singot sa imong nawong magakaon ikaw sa tinapay” (Genesis 3:19). Agi og dugang ngadto sa temporal nga balaod, kini usa ka balaod alang sa kaluwasan sa kalag ni Adan. Walay tinuod nga pagkabahin tali sa espirituhanon, mental, ug pisikal nga trabaho. Ang trabaho kinahanglanon sa matag usa kanato alang sa pagtubo, pagpalambo sa kinaiya, ug sa daghang mga katagbawan nga dili gayud mahibaloan sa tapulan.

Si Presidente David O. McKay miingon, “Atong ilhon nga ang pribilehiyo sa pagtrabaho usa ka gasa, nga ang gahum sa pagtrabaho usa ka panalangin, nga ang gugma sa pagtrabaho usa ka kalampusan” (*Pathways to Happiness* [1957], 381).

“Ang mga tawo naingon, nga unta sila makabaton og hingpit nga kalipay” (2 Nephi 2:25). Ang trabaho mao ang yawe ngadto sa hingpit nga kalipay diha sa plano sa Dios. Kon kita matarung, kita makabalik og puyo uban sa atong Langitnong Amahan, ug kita adunay trabaho nga pagabuhaton. Samtang kita mahimo nga sama Kaniya, ang atong trabaho mahimo nga sama sa Iyang trabaho. Ang iyang trabaho mao “ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug sa kinabuhing dayon sa tawo” (Moises 1:39).

Dugang nga mga Kasulatan

- Moises 4:23–25 (si Adan misulti nga siya magtrabaho sa tibuok niyang kinabuhi alang sa iyang pagkaon)
- D&P 56:16–17 (ang Dios nagpasidaan sa adunahan ug sa kabus batok sa kahakog, kasina, ug katapulan)
- D&P 58:26–29 (ang mga tawo kinahanglan nga matinguhaon sa paghimo sa usa ka maayong buhat)
- Mateo 25:14–30 (sambingay kabahin sa mga talento)
- Mga Taga-Efeso 4:28 (ayaw na og pangawat apan hinoon pagtrabaho)

- 1 Mga Taga-Tesalonica 4:11–12 (trabaho uban sa imong kaugalingong mga kamot)
- 2 Nephi 5:17 (si Nephi mitudlo sa iyang mga katawhan sa pagtrabaho ug sa pagmakugihon)

Serbisyo

Kapitulo 28

Sa Unsa nga Paagi Kita Makaserbisyo

- Paghunahuna og mga paagi nga ang mga tawo nakaserbisyo kanimo ug sa mga miyembro sa imong pamilya.

Si Jesus miingon, “Ako ania kaninyo ingon nga mag-aalagad” (Lucas 22:27). Isip tinuod nga mga sumusunod ni Jesus, kita kinahanglan gayud usab nga moserbisyo sa uban.

Ang serbisyo mao ang pagtabang sa uban kinsa nanginahanglan og tabang. Ang Kristohanon nga serbisyo nagtubo gikan sa tinuod nga gugma alang sa Manluluwas ug sa gugma ug sa pagpakabana alang niadto kinsa Siya naghatag kanato og mga oportunidad ug giya nga tabangan. Ang gugma mas labaw pa kay sa usa ka pagbati; kon kita nahigugma sa uban, kita buot nga motabang kanila.

Ang tanan kanato kinahanglan gayud nga andam sa pagserbisyo, bisan unsa pa man ang atong kinitaan, edad, o sosyal nga kahimtang. Pipila sa mga tawo naghunahuna nga ang kabus ug timawa lamang ang kinahanglan nga moserbisyo. Ang uban nga mga tawo naghunahuna nga ang serbisyo kinahanglan lamang ihatag sa mga adunahan. Apan si Jesus nagtudlo sa laing paagi. Sa dihang ang inahan sa duha sa Iyang mga disipulo mihangyo Kaniya sa pagpasidungog sa iyang mga anak nga lalaki diha sa Iyang gingharian, si Jesus mitubag, “Bisan kinsay gustong magdako kaninyo kinahanglan mainyo siyang sulugoon; ug bisan kinsay gustong maghawod kaninyo kinahanglan mainyo siyang ulipon” (Mateo 20:26–27).

Adunay daghan nga mga paagi sa pagserbisyo. Makatabang kita sa uban sa ekonomikanhon, sosyal, pisikal ug espirituhanon nga paagi. Sama pananglit, kita mahimong makigbahin og pagkaon o ubang mga butang ngadto niadtong kinsa nagkinahanglan niini. Makatabang kita niadto nga nanginahanglan pinaagi sa dako-dako

---

nga halad sa puasa. Mahimo kita nga makighigala ngadto sa usa ka bag-ong miyembro. Kita makahimo og tanaman alang sa tigulang nga tawo o makaamuma og usa ka tawo kinsa masakiton. Kita makatudlo sa ebanghelyo ngadto sa usa ka tawo kinsa nanginahanglan sa kamatuoran o makahupay og usa ka tawo kinsa nagsubo.

Makahimo kita og gagmay ug dagko nga mga buhat sa serbisyo. Kinahanglan gayud nga kita dili mapakyas sa pagtabang og usa ka tawo tungod kay kita dili makahimo sa pagbuhat og dagko nga mga butang. Usa ka biyuda nag-asoy kabahin sa duha ka mga bata kinsa miduol sa iyang pultahan sa bag-o pa human siya mibalhin ngadto sa bag-ong lungsod. Gidad-an siya sa mga bata og basket sa paniudto ug usa ka mubo nga sulat nga mabasa, “Kon gusto ka og bisan kinsa nga masugo, tawga mi.” Ang biyuda nalipay pinaagi sa gamay nga pagkamabination ug wala gayud makalimot niini.

Usahay, hinoon, kita kinahanglan gayud magsakripisyo og dako sa pagserbisyo og usa ka tawo. Ang Manluluwas mihatag sa Iyang kinabuhi sa pagserbisyo kanato.

- Paghunahuna mahitungod sa mga tawo diha sa inyong pamilya o komunidad kinsa nanginahanglan sa ekonomikanhon, sosyal, pisikal, o espirituhanong paagi. Pamalandong og mga butang nga imong mabuhat aron sa pagserbisyo kanila.

Ngano nga ang Manluluwas Buot nga Kita Moserbisyo sa Uban

- Ngano nga ang Manluluwas buot nga kita moserbisyo sa uban?

Pinaagi sa serbisyo sa mga lalaki ug mga babaye ug sa mga batang lalaki ug mga batang babaye, ang trabaho sa Ginoo mabuhat. Si Presidente Spencer W. Kimball mipasabut: “Ang Dios makakita kanato, ug Iya kita nga pagabantayan. Apan sa kasagaran ipaagi niya kini sa uban aron iyang mahatag ang atong mga panginahanglan” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 103).

Sa atong tibuok nga mga kinabuhi kitang tanan nag-agad diha sa uban alang sa panabang. Sa dihang kita mga masuso, ang atong

---

mga ginikanan nagpakaon, nagsinina, ug nag-amuma kanato. Kon wala kini nga pag-amuma kita unta namatay. Sa diha nga kita midako na, ang uban nga mga tawo mitudlo kanato og mga kahanas ug mga kinaiya. Daghan kanato nagkinahanglan og maayong pag-amuma sa panahon nga nasakit o kwarta diha sa pinansyal nga kalisud. Pipila kanato nangayo sa Dios sa pagpanalangin sa nag-antus nga mga tawo ug unya walay gibuhat alang kanila. Kinahanglan gayud nga atong hinumduman nga ang Dios nagtrabaho pinaagi kanato.

Kon kita nagtinabangay, kita nagserbisyo sa Dios. Si Hari Benjamin, usa ka gamhanang hari diha sa mga panahon sa Basahon ni Mormon, mitudlo sa iyang mga katawhan niini nga baruganan pinaagi sa iyang pagsunod. Miserbisyo siya kanila sa tibuok niya nga kinabuhi, nangita sa iyang kaugalingon nga panginabuhi imbis magpabuhi sa katawhan. Sa usa ka dinasig nga wali gipasabut niya ngano nga siya nahigugma sa pagserbisyo, nag-ingon:

“Kon kamo anaa sa pag-alagad sa inyong mga isigkatawo kamo anaa lamang sa pag-alagad sa inyong Dios. . .

“Ug kon ako, kinsa inyong gitawag nga inyong hari, naghago sa pag-alagad kaninyo, busa dili ba kamo maghago sa pag-alagad sa usag usa?” (Mosiah 2:17–18).

- Unsa ang atong mabuhat aron maandam sa pagtubag sa mga panginahanglan sa uban?

Kita Makadawat og mga Panalangin pinaagi sa Serbisyo

- Unsa nga mga panalangin ang atong madawat pinaagi sa pagserbisyo ngadto sa uban?

Kon kita moserbisyo sa uban kita makaangkon og importante nga mga panalangin. Pinaagi sa pagserbisyo kita nagdugang sa atong abilidad sa paghigugma. Mahimo kita nga dili kaayo hakog. Samtang kita naghunahuna sa mga problema sa uban, ang atong kaugalingon nga mga problema ingon og dili kaayo bug-at. Kinahanglan gayud kita nga moserbisyo sa uban aron makaangkon og kinabuhi nga dayon. Ang Dios miingon nga kadto kinsa

nagpuyo uban Kaniya kinahanglan gayud nga mahigugma ug moserbisyo sa Iyang mga anak (tan-awa sa Mateo 25:34–40).

Kon atong hunahunaon ang mga kinabuhi sa mga tawo kinsa miserbisyo sa walay paghinakog, atong makita nga sila nakaangkon og mas labaw kay sa ilang gihatag. Usa sa ingon nga tawo mao ang usa ka Ulahing Adlaw nga Santos nga ginganlan og Paul kinsa dili na magamit ang mga tiil tungod sa usa ka aksidente. Ang pipila ka mga tawo tingali mahimong masuk-anon ug mawalay kapuslanan, apan si Paul mipili sa paghunahuna hinoon sa uban. Mikat-on siya og usa ka buhat ug mikita og igo nga kwarta nga ipalit og balay. Didto siya ug ang iyang asawa mihimo og lawak alang sa daghan nga walay panimalay, nga mga batang sinalikway. Ang pipila grabe ka walay kaarang. Hangtud sa iyang pagkamatay 20 ka tuig ang milabay, miserbisyo siya niini nga mga bata ug sa uban pa. Agi og balos siya gihigugma og maayo, ug ang iyang mga hunahuna nalayo gikan sa iyang nabakol nga mga bitiis. Siya misa-mot pagkasuod ngadto sa Ginoo.

Si Presidente Spencer W. Kimball miingon, “Mahimo kitang labaw pa ka bahandianon kon moserbisyo kita sa uban—sa tinuod, mas sayon nga ‘pangitaon’ ang atong mga kaugalingon tungod kay adunay daghan pa kaayo natong pangitaon!” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball*, 108).

Mga Kahigayunan sa Pagserbisyo

Ang pipila kanato moserbisyo lamang niadto nga atong gahan nga ikauban ug likayan ang uban. Bisan pa niana, si Jesus mimando kanato sa paghigugma ug pagserbisyo sa tanan. Adunay daghan nga mga oportunidad sa pagserbisyo (tan-awa sa Mosiah 4:15–19).

Kita makaserbisyo sa mga miyembro sa atong mga pamilya. Ang mga bana ug mga asawa kinahanglan nga magpakabana sa mga panginahanglan sa usag usa. Ang mga ginikanan kinahanglan nga moserbisyo sa ilang mga anak dili lamang pinaagi sa pagpakaon ug pagsinina kanila apan pinaagi usab sa pagtudlo ug pinaagi sa pakigdula ug pagtrabaho uban kanila. Ang mga anak makaserbisyo

pinaagi sa pagtabang sa mga buluhaton sa balay ug pinaagi sa pagtabang sa igsoong mga lalaki ug mga babaye.

Ang mga bana ug mga asawa moserbisyo ug motabang sa usag usa. Sila makatabang sa usag usa sa pag-amuma sa mga anak, ug sila makasuporta sa usag usa diha sa ilang tagsa-tagsa ka mga tinguha ug mga pangita. Ang usa ka inahan ug amahan mahimong mosakripisyo sa pagpadala og usa ka anak ngadto sa misyon. Ang usa ka mas magulang nga batang lalaki mahimong mohupay sa usa ka gamay nga igsoong babaye kinsa nahadlok sa ngitngit o motabang kaniya sa pagkat-on og basa. Ang atong mga propeta nagsulti kanato nga ang usa ka pamilya mao ang labing importante nga yunit sa katilingban. Kita kinahanglan gayud nga moserbisyo og maayo sa atong mga pamilya (tan-awa sa Mosiah 4:14–15).

Kita adunay daghan nga mga kahigayunan sa pagserbisyo sa atong mga silingan, atong mga higala, ug bisan gani sa mga langyaw. Kon ang usa ka silingan naglisud sa pag-ani sa ilang mga bunga sa wala pay bagyo, kita mahimong motabang. Kon ang usa ka inahan nasakit, kita makabantay sa iyang mga anak o makatabang sa buluhaton sa balay. Kon ang usa ka batan-on nga lalaki nawala sa Simbahan, kita makagiya kaniya pabalik. Kon ang usa ka bata gibiy-biy, kita makahimo sa pakighigala kaniya ug makahangyo sa uban nga magmabination. Dili kinahanglan nga kita makaila sa mga tawo nga atong serbisyon. Kinahanglan kita nga mangita og mga paagi sa pagserbisyo og ingon ka daghan sa mga anak sa atong Langitnong Amahan kutob sa atong mahimo.

Kon kita adunay espesyal nga mga talento, kinahanglan ato kining gamiton sa pagserbisyo sa uban. Ang Dios mipanalangin kanato og mga talento ug mga abilidad aron motabang sa pagpalambo sa mga kinabuhi sa uban.

Kita adunay mga kahigayunan sa pagserbisyo diha sa Simbahan. Usa ka katuyoan sa organisasyon sa Simbahan mao ang paghatag kanato og mga kahigayunan sa pagtabang sa usag usa. Ang mga miyembro sa Simbahan nagserbisyo pinaagi sa paghimo og misyonaryong buhat, pagdawat og pagkapangulo nga mga buluhaton, pagbisita sa ubang mga miyembro sa Simbahan, pagtudlo og mga

klase, ug paghimo og ubang mga trabaho sa Simbahan. Sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw walay binayrang propesyonal nga kaparian, busa ang ordinaryo nga mga miyembro kinahanglan gayud nga mohimo sa tanan nga mga kalihokan sa Simbahan.

- Sa unsa nga paagi kita makahatag og igo nga panahon ngadto sa atong pamilya, bisan sa atong daghan nga mga kahigayunan sa paghatag og serbisyo diha sa Simbahan ug sa komunidad?

Si Jesukristo Mao ang Hingpit nga Ehempro sa Serbisyo

- Unsa ang pipila sa imong kinaham nga mga istorya sa kasulatan diin ang Manluluwas naghatag og ehempro sa serbisyo?

Ang Manluluwas naghatag sa hingpit nga ehempro sa serbisyo. Gipasabut Niya nga Siya wala moanhi sa yuta aron serbisyoan apan sa pagserbisyo ug sa paghatag sa Iyang kinabuhi alang kanato (tan-awa sa Mateo 20:28).

Si Jesukristo nahigugma kanatong tanan labaw kay sa atong masabtan. Sa dihang Siya dinhi sa yuta Siya mialagad sa kabus, sa walay alamag, sa makasasala, sa gidaug-daug. Iyang gitudlo ang ebanghelyo ngadto sa tanan kinsa mamati, gipakaon ang mga pundok sa gutom nga mga tawo kinsa miduol sa pagpamati Kaniya, gipang-ayo ang masakiton, gibanhaw ang namatay.

Siya mao ang Tiglalang sa yuta ug ang atong Manluluwas, bisan pa niana mihimo Siya og daghan nga mapainubsanong mga buhat sa serbisyo. Sa wala pa gayud ang Iyang Paglansang sa krus Siya nakigkita sa Iyang mga disipulo. Human magtudlo kanila, Siya mikuha og palanggana sa tubig ug tualya ug mihugas sa ilang mga tiil (tan-awa sa Juan 13:4–10; tan-awa usab ang hulagway dinhi niini nga kapitulo). Niadtong mga panahona ang paghugas sa mga tiil sa bisita usa ka timailhan sa pagtahud ug sa kasagaran gibuhad sa usa ka sulugoon. Si Jesus mibuhad niini isip usa ka ehempro sa

---

Alang sa mga magtutudlo: Kon kita makigbahin sa atong mga pagpamatuod kabahin ni Jesukristo, kita nagdapit sa impluwensya sa Espiritu Santo. Samtang kamo nag-andam ug nagtudlo, sa kanunay pangita og mga paagi sa pagpamatuod kabahin sa Manluluwas ug sa pagdapit niadtong inyong gitudloan nga mohimo sa ingon.

gugma ug serbisyo. Kon kita sa andam nga paagi moserbisyo diha sa espiritu sa gugma, kita mamahimo nga mas mahisama ni Kristo.

- Unsa ang atong makat-unan gikan sa ehemplo sa serbisyo sa Manluluwas?

Dugang nga mga Kasulatan

- Mosiah 2 (ang pakigpulong ni Hari Benjamin kabahin sa serbisyo)
- D&P 81:5 (pagtabang, pagbayaw, paglig-on)
- Mga Taga-Colosas 3:23–24 (pagserbisyo sa uban ingon sa imong pagserbisyo sa Ginoo)
- Alma 17–18 (si Ammon miserbisyo sa hari)
- Mga Taga-Galacia 5:13 (pagserbisyo sa usag usa pinaagi sa gugma)

Ang Balaod sa Ginoo kabahin sa Panglawas

Kapitulo 29

Ang Atong mga Lawas Mao ang mga Templo sa Dios

Usa sa dako nga mga panalangin nga atong nadawat sa dihang mianhi kita sa yuta mao ang pisikal nga lawas. Nagkinahanglan kita og usa ka pisikal nga lawas aron mahimo kitang sama sa atong Langitnong Amahan. Ang atong mga lawas hilabihan kaayo ka importante nga ang Ginoo mitawag niini og mga templo sa Dios (tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 3:16–17; 6:19–20). Ang atong mga lawas balaan.

Tungod kay ang atong mga lawas importante, ang atong Amahan sa Langit buot nga kita moatiman og maayo. Nasayud Siya nga kita mahimong mas malipayon, mas maayo nga mga tawo kon kita mga himsog. Ang Espiritu Santo makauban kanato kon ang atong mga lawas ug mga hunahuna limpyo. Ang atong Amahan nasa-yud nga kita nag-atubang og mga tintasyon sa pagtagad sa atong mga lawas sa dili maalamong paagi o sa pagsulod og makadaot nga mga butang ngadto niini. Tungod niini nga katarungan Siya misulti kanato kon unsa nga mga butang ang makaayo alang sa atong panglawas ug unsa nga mga butang ang makadaut. Daghan sa impormasyon nga gihatag sa Dios kanato kalabut sa maayong panglawas makita sa Doktrina ug mga Pakigsaad 89. Kini nga pagpadayag gitawag og ang Pulong sa Kaalam.

Kinahanglan gayud kita nga mosunod sa Pulong sa Kaalam aron mahimong takus sa pagsulod sa templo. Kon kita dili mosunod sa Pulong sa Kaalam, ang Espiritu sa Ginoo mobiya kanato. Kon atong hugaw-hugawan ang “templo sa Dios,” nga mao ang atong

---

lawas, atong gipasakitan ang atong mga kaugalingon sa pisikal ug sa espirituhanon nga paagi.

Kita Gimandoan Sa Dili Pagsulod og Pihon nga mga Butang ngadto sa Atong mga Lawas

- Unsa ang gimando kanato sa Ginoo nga dili isulod sa atong mga lawas?

Ang Ginoo nagmando kanato sa dili paggamit og bino ug maisug nga mga ilimnon, nagpasabut og mga ilimnon nga adunay alkohol. Ang Unang Kapangulohan nagtudlo nga ang maisug nga ilimnon sa kasagaran nagdala og kawalay kalooy, kakabus, sakit, kasamok ngadto sa panimalay. Kini sa kasagaran mao ang hinungdan sa pagkadili matinuoron, pagkawala sa kaputli, ug pagkawala sa maa-yong paghukom. Kini usa ka tunglo ngadto sa tanan kinsa moinom niini. (Tan-awa sa “Message of the First Presidency,” *Improvement Era*, Nob. 1942, 686.) Ang mabdos nga mga inahan kinsa moinom makahimo og pisikal ug mental nga kadaot sa ilang mga anak. Daghang mga disgrasya sa sakyanan nahimo matag tuig sa mga tawo kinsa moinom og bino.

Ang Ginoo usab nagsulti kanato nga ang “tabako dili alang sa atong lawas” (D&P 89:8). Kini makadaot sa atong mga lawas ug sa atong mga espiritu. Kinahanglan dili kita manigarilyo o manabako o mousap og tabako. Ang mga batid sa siyensya nakapakita nga ang tabako makahimo og daghang mga sakit ug makadaot sa wala pa matawo nga mga bata.

Ang Ginoo usab nagtambag kanato batok sa paggamit og “mainit nga mga ilimnon” (D&P 89:9). Ang mga lider sa Simbahan nag-ingon nga kini nagpasabut sa kape ug tsa, nga adunay makadaot nga mga sagol. Kinahanglan nga kita maglikay sa tanang ilimnon nga adunay makadaot nga mga sagol.

Alang sa mga magtutudlo: Ang pagsulat og listahan makamugna og tinguha ug makatabang sa mga nagkat-on sa pagpunting sa ilang atensyon. Isip mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya paghisgut og mga butang nga gimando sa Ginoo kanato nga dili isulod sa atong mga lawas, kamo mahimong manghangyo og usa ka tawo sa pagsulat sa ilang mga tubag diha sa pisara o diha sa usa ka dakong piraso sa papel. Kamo makahimo sa pagbuhat sa ingon kon sila maghisgut og mga butang nga makaayo sa atong mga lawas.

Kinahanglan nga dili kita mogamit og mga drugas gawas kon kini mga gikinahanglan isip medisina. Pipila sa mga drugas gani mas makadaot pa kay sa alkohol ug tabako (nga mga drugas usab). Kadtong kinsa migamit og mga drugas sa sayop nga paagi nagkinahanglan nga mangita og tabang, mag-ampo alang sa kalig-on, ug magpakitambag uban sa ilang mga bishop aron sila makahinulsol sa hingpit ug mamahimo nga limpyo.

Kinahanglan kita nga molikay sa bisan unsa nga atong nahibaloan nga makadaot sa atong mga lawas. Kinahanglan nga dili kita mogamit og bisan unsa nga butang nga makapaanad. Kinahanglan usab kita nga molikay sa pagpalabi og kaon. Ang Pulong sa Kaalam wala magsulti kanato sa tanan nga likayan o gamiton, apan kini naghatag kanato og mga giya. Kini usa ka mapuslanong temporal nga balaod. Usa usab kini ka mahinungdanon nga espirituhanong balaod. Pinaagi sa pagsunod sa Pulong sa Kaalam, kita mamahimo nga mas malig-on sa espirituhanon nga paagi. Gilimpyohan nato ang atong mga lawas aron ang Espiritu sa Ginoo makapuyo uban kanato.

- Unsa ang pipila ka mga butang nga wala hisguti sa piho nga paagi diha sa Pulong sa Kaalam nga kinahanglan natong likayan?

Kita Gitudloan Nga ang Piho Nga Mga Butang Maayo Alang Sa Atong Mga Lawas

- Sumala sa Pulong sa Kaalam, unsa ang pipila ka mga butang nga gisulti sa Ginoo nga maayo alang kanato?

Mga prutas, mga utanon, ug lunsay nga mga hilba maayo alang kanato. Kinahanglan atong gamiton kini uban sa kaalam ug pagpasalamat.

Ang unod sa mga langgam ug mga hayop gihatag usab alang sa atong pagkaon. Bisan pa niana, kinahanglan kita nga mokaon og karne sa dinaginot (tan-awa sa D&P 49:18; 89:12). Ang isda maayo usab nga atong kan-on.

Ang mga lugas maayo alang kanato. Ang trigo labing maayo alang kanato.

- Sa unsa nga paagi nga ang paggamit niini nga mga butang nakapanalangin kanimo?

Trabaho, Pahulay, ug Ehersisyo Mga Importante

- Unsa ang kalabutan sa trabaho, pahulay ug ehersisyo ngadto sa balaod sa Ginoo kabahin sa panglawas?

Agi og dugang ngadto sa Doktrina ug mga Pakigsaad 89, ang uban nga mga kasulatan nagsulti kanato kon sa unsa nga paagi nga mahimong himsog. Sila nagsulti kanato nga kinahanglan kita “mohunong sa pagkatapulan, mohunong sa pagkahugawan; . . . mohunong sa pagkatulog og labaw pa kay sa gikinahanglan; mopahulay sa higdaanan og sayo, nga kamo dili kapuyon; moba-
ngon og sayo, nga ang inyong mga lawas ug ang inyong mga hunahuna mahimo nga malagsik” (D&P 88:124). Gisultihan usab kita, “Unom ka adlaw magbuhat ka ug buhaton mo ang tanan nga imong buluhaton” (Exodo 20:9). Ang Ginoo nagtambag kanato sa dili pagtrabaho og labaw kay sa kita adunay kusog (tan-awa sa D&P 10:4).

Usa ka propeta sa ulahing mga adlaw nagsulti kanato nga kinahanglan nga ang atong mga lawas magpabiling himsog. Mitambag siya: “Masustansya nga mga pagkaon, kanunay nga pag-ehersisyo ug husto nga pagkatulog mao ang gikinahanglan alang sa usa ka lig-on nga lawas, ingon nga ang kanunay nga pagtuon sa kasulatan ug pag-ampo naglig-on sa hunahuna ug sa espiritu” (Thomas S. Monson, sa Conference Report, Okt. 1990, 60; o *Ensign*, Nob. 1990, 46).

Gisaad nga mga Panalangin sa Pagsunod sa Balaod sa Ginoo kabahin sa Panglawas

- Unsa nga mga panalangin ang moabut kanato samtang kita nagsunod sa Pulong sa Kaalam?

Ang atong Langitnong Amahan naghatag kanato og mga balaod sa panglawas aron sa pagtudlo kanato kon unsaon sa pag-atiman ang atong mga lawas. Ang mga kasulatan nagsulti kanato mahitungod sa mga balaod sa Dios: “Walay temporal nga sugo nga Ako mihatag . . . , kay ang akong mga sugo mga espirituhanon” (D&P 29:35).

Kini nagpasabot nga ang Iyang mga sugo kalabut sa atong pisikal nga kahimtang alang sa atong espirituhanong kaayohan.

Kon kita magtuman sa balaod sa Ginoo sa panglawas ug magsunod sa Iyang uban nga mga sugo, ang Ginoo nagsaad sa pagpanalangin kanato sa pisikal ug espirituhanon nga paagi.

Sa pisikal nga paagi kita gisaaran og maayong panglawas. Agi og resulta niining maayong panglawas kita “modagan ug dili maluya, ug molakaw ug dili makuyapan” (D&P 89:20). Kini usa ka dako nga panalangin, apan ang espirituhanong mga panalangin nga Iyang gisaad kanato mas dako pa kay sa pisikal nga mga panalangin.

Ang Ginoo nagsaad kanato nga kita “makakita og kaalam ug dako nga mga bahandi sa kahibalo, gani ang mga tinago nga mga bahandi” (D&P 89:19). Kita pagatudloan og importante nga mga kamatuoran sa Espiritu Santo pinaagi sa pagpadayag. Si Presidente Boyd K. Packer mitudlo: “Ang atong pisikal nga lawas mao ang instrumento sa atong espiritu. Diha nianang kahibulongang pagpadayag sa Pulong sa Kaalam, kita gisultihan kon unsaon sa paghupot sa atong mga lawas nga luwas gikan sa mga kahugaw nga mahimong makapahinay, gani makadaot, niadtong malumong pisikal nga mga pagbati nga adunay kalabutan sa espirituhanon nga komunikasyon. Ang Pulong sa Kaalam mao ang yawe ngadto sa indibidwal nga pagpadayag” (sa Conference Report, Okt. 1989, 16; o *Ensign*, Nob. 1989, 14).

Ang Ginoo nagsaad usab nga ang tiglaglag nga anghel molabay kanato. Si Presidente Heber J. Grant miingon, “Kon ikaw ug ako nagtinguha sa mga panalangin sa kinabuhi sa kahimsug, kalagsik sa lawas ug hunahuna; kon kita nagtinguha nga ang tiglaglag nga anghel mosaylo kanato sama sa panahon sa mga anak sa Israel, kita kinahanglang motuman motuman sa Pulong sa Kaalam; dayon ang Dios mapugos ug ang mga panalangin moabut kanato” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Heber J. Grant* [2002], 230).

- Sa unsa nga paagi kita makatabang sa mga kabataan ug kabatan-onan nga masabtan ang mahangturong kahulugan sa Pulong sa Kaalam?
- Unsa ang atong mahimo sa pagtabang sa mga sakop sa pamilya o mga higala kinsa naglisud sa pagsunod sa Pulong sa Kaalam?

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Maghuhukom 13:13–14; Mga Proverbio 20:1; Isaias 5:11–12; Daniel 1 (paglikay sa maisug nga ilimnon)
- D&P 59:16–20 (mga butang sa yuta alang sa kaayohan sa tawo)
- Mga Proverbio 23:20–21 (pasidaan batok sa pagkahubog, pagkahakog, pagkatapulan)
- D&P 136:24 (hunong sa pagkahubog)

Gugma nga Putli

Kapitulo 30

Unsa ang Gugma nga Putli?

- Unsaon nimo pagpasabut ang gugma nga putli?

Ang kinabuhi sa Manluluwas nagpakita sa Iyang gugma nga putli alang sa tanang mga tawo. Gani Iyang gihatag ang Iyang kinabuhi alang kanato. Ang gugma nga putli mao kanang tiunay nga gugma nga anaa sa atong Manluluwas nga si Jesukristo aduna. Siya nagmando kanato sa paghigugma sa usag usa ingon nga Siya naghigugma kanato. Ang mga kasulatan nagsulti kanato nga ang gugma nga putli nagagikan sa usa ka tiunay nga kasingkasing (tan-awa sa 1 Timoteo 1:5). Kita adunay tiunay nga gugma kon, gikan sa kasingkasing, kita nagpakita og tinuod nga pagpakabana ug kalooy alang sa atong tanan nga mga kaigsoonang mga lalaki ug mga babaye.

Ang Gugma nga Putli Mao ang Labing Mahinungdanon sa Tanang Hiyas

Si propeta Mormon nagsulti kanato, “Busa, hupot ngadto sa gugma nga putli, nga mao ang labing mahinungdanon sa tanan, kay ang tanan nga mga butang gayud mapakyas—apan ang gugma nga putli mao ang tiunay nga gugma ni Kristo, ug kini molahutay sa kahangturan” (Moroni 7:46–47; tan-awa usab sa 1 Mga Taga-Corinto 13; 2 Nephi 26:30; Moroni 7:44–45, 48).

Ang Manluluwas mihatag kanato og ehemplo sa Iyang kinabuhi aron sundon. Siya mao ang Anak sa Dios. Siya adunay hingpit nga gugma, ug Siya mipakita kanato kon unsaon sa paghigugma. Pinaagi sa Iyang ehemplo, mipakita Siya kanato nga ang espirituhanon ug pisikal nga mga panginahanglan sa atong mga isigka-

---

tawo ingon ka importante sama sa atong kaugalingon. Sa wala pa Niya ihatag ang Iyang kinabuhi alang kanato, Siya miingon:

“Kini mao ang akong sugo, nga kinahanglan maghigugmaay kamo ang usa sa usa, sama sa akong paghigugma kaninyo.

“Walay bisan kinsa nga may gugma nga labaw pa niini, nga ang usa ka tawo naghalad sa iyang kinabuhi sa pagpakamatay alang sa iyang mga higala” (Juan 15:12–13).

Nagsulti ngadto sa Ginoo, si Moroni miingon:

“Ako nahinumdom nga ikaw nag-ingon nga ikaw nahigugma sa kalibutan gani ngadto sa pagtugyan sa imong kinabuhi alang sa kalibutan.

“Ug karon ako nasayud nga kini nga gugma diin ikaw aduna alang sa mga katawhan mao ang gugma nga putli; busa, gawas kon ang mga tawo makabaton og gugma nga putli sila dili makapanunod niana nga dapit diin ikaw nag-andam diha sa mga mansyon sa imong Amahan” (Ether 12:33–34).

Mahimong wala kinahanglana nga kita mohatag sa atong mga kinabuhi sama sa gihimo sa Manluluwas. Apan kita makabaton og gugma nga putli kon himoon nato Siya nga sentro sa atong mga kinabuhi ug sundon ang Iyang ehemplo ug mga pagtulun-an. Sama sa Manluluwas, kita usab makapanalangin sa mga kinabuhi sa atong mga igsoong nga mga lalaki ug mga babaye dinhi sa yuta.

- Ngano nga ang gugma nga putli mao man ang labing mahinungdanon sa tanang mga hiyas?

Ang Gugma nga Putli Naglakip sa Paghatag ngadto sa Masakiton, Gisakit, ug Kabus

Ang Manluluwas mihatag kanato og daghang mga pagtulun-an pinaagi sa mga istorya o mga samingay. Ang samingay sa maayo nga Samarianhon nagtudlo kanato nga kinahanglan kitang mohatag ngadto niadto nga nanginahanglan, walay pagsapayan kon sila atong mga higala o dili (tan-awa sa Lucas 10:30–37; tan-awa usab sa James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 430–32). Diha sa samingay, ang Manluluwas miingon nga ang usa ka tawo

---

naglugsong ngadto sa laing siyudad. Sa dalan nahulog siya ngadto sa mga kamot sa mga tulisan. Siya ilang gihuboan ug gikawatan ug gibunalan, ug gibiyaan siya nga himatyon. Usa ka sacerdote miabut, nakakita kaniya, ug gilabyan siya. Dayon usa ka nag-alagad sa templo miduol, mitan-aw kaniya, ug mipadayon sa paglakaw. Hinoon, usa ka Samarianhon, kinsa gibiyay-biyay sa mga Judeo, miabut, ug sa pagkakita niya sa tawo giabut og kalooy (tan-awa ang hulagway dinhi niini nga kapitulo). Nagluhod sa iyang kiliran, ang maayo nga Samarianhon mibugkos sa iyang mga samad ug mipasakay kaniya sa usa ka asno ngadto sa balay abutanan. Gibayaran niya ang tigbantay sa balay abutanan aron sa pag-atiman sa tawo hangtud siya mamaayo.

Si Jesus mitudlo kanato nga kinahanglan kita mohatag og pagkaon sa gigutom, kapasilongan ngadto niadtong kinsa wala, ug mga saput ngadto sa kabus. Kon kita moduaw og masakiton ug kadto kinsa anaa sa bilangguan, kini ingon og kita naghimo niining mga butanga ngadto kaniya hinoon. Nagsaad Siya nga samtang kita nagbuhat niining mga butanga, kita makapanunod sa Iyang gingharian. (Tan-awa sa Mateo 25:34–46.)

Kinahanglan nga dili kita mosulay sa paghukom kon ang usa ka tawo angayan ba gayud sa atong panabang o dili (tan-awa sa Mosiah 4:16–24). Kon kita nakaatiman na og una sa mga panginahanglan sa atong kaugalingong pamilya, nan kinahanglan kita nga motabang sa tanan kinsa nagkinahanglan og tabang. Niini nga paagi kita mahisama sa atong Amahan sa Langit, kinsa nagpadala og ulan ngadto sa matarung ug sa dili matarung (tan-awa sa Mateo 5:44–45).

Si Presidente Thomas S. Monson mipahinumdom kanato nga aduna niadto kinsa nanginahanglan og labaw pa kay sa materyal nga mga butang:

“Pangutan-on nato ang atong mga kaugalingon sa mga pangutana: ‘Nakabuhay ba ako bisan unsa nga maayo sa kalibutan karon? Nakatabang ba ako ni bisan kinsa nga nanginahanglan?’ [*Mga Himno*, nu. 223]. Pagkanindot sa pamaagi alang sa kalipay! Pagkanindot sa panudlo alang sa katagbawan, alang sa kali-

naw sa sulod—nga nakapadasig og pagkamapasalamaton sa lain nga tawo.

“Ang atong mga oportunidad sa paghatag sa atong mga kaugalingon sa pagkatinuod walay kinutuban, apan kini usab mahanaw. Adunay mga kasingkasing nga angayang lipayon. Adunay mabination nga mga pulong nga angayang isulti. Adunay mga gasa nga angayang ihatag. Adunay mga buhat nga angayang buhaton. Adunay mga kalag nga kinahanglang pagaluwason” (sa Conference Report, Okt. 2001, 72; o *Ensign*, Nob. 2001, 60).

- Diha sa sambingay sa maayong Samarianhon, unsaon nimo paghulagway niadtong kinsa mibiya sa nasamdang nga tawo? Unsaon nimo paghulagway ang Samarianhon? Sa unsa nga mga paagi nga atong magamit ang mensahe niini nga sambingay diha sa atong mga kinabuhi?

Ang Gugma nga Putli nagagikan sa Kasingkasing

- Sa unsa nga paagi kita makahimo sa paghigugma sa mga tawo bisan pa sa ilang mga kasal-anan ug mga kasaypanan?

Bisan kon kita mohatag ngadto niadtong anaa sa panginahanglan, gawas kon kita mobati og kalooy alang kanila kita walay gugma nga putli (tan-awa sa 1 Juan 3:16–17). Si Apostol Pablo mitudlo nga kon kita adunay gugma nga putli kita puno sa maayo nga mga pagbati alang sa tanang mga tawo. Kita mapailubon ug mabination. Kita dili hambug o mapahitas-on, hakog o walay batasan. Kon kita adunay gugma nga putli dili kita mahinumdom o malipay sa dautan nga gihimo sa uban. Ni kita mohimo og maayo nga mga butang tungod lamang kay kita nakabintaha. Hinonoa, makigbahin kita og kalipay ngadto niadtong kinsa nagpuyo pinaagi sa kama-tuoran. Kon kita adunay gugma nga putli kita maunungon, nagtuo kita sa labing maayo diha sa uban, ug kita mabination ngadto kanila. Ang mga kasulatan nagtudlo nga ang “gugma nga putli dili gayud mapakyas.” (Tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 13:4–8.)

Ang Manluluwas mao ang atong ehemplo kon unsaon sa pagbati ug pagtagad sa uban. Gisaway Niya ang pagkadautan, apan gihigugma Niya ang mga makasasala bisan pa sa ilang mga sala.

Siya adunay kalooy alang sa kabataan, sa tigulang, sa kabus ug sa timawa. Siya adunay ingon ka dako nga gugma nga Siya maka-pangamuyo sa atong Langitnong Amahan sa pagpasaylo sa mga sundalo kinsa milansang sa Iyang mga kamot ug mga tiil (tan-awa sa Lucas 23:34). Siya mitudlo kanato nga kon kita dili mopasaylo sa uban, ang atong Amahan sa Langit dili mopasaylo kanato (tan-awa sa Mateo 18:33–35). Siya miingon: “Ako moingon nganha kaninyo, higugmaa ninyo ang inyong mga kaaway, pag-ampo kamo alang sa nagalutos kaninyo, paghimo og maayo ngadto kanila nga nag-dumot kaninyo, ug pag-ampo alang kanila kinsa sa dakong pag-tamay naggamit kaninyo, ug nagdaug-daug kaninyo. . . . Kay kon kamo nahigugma kanila nga nahigugma kaninyo, unsa may balus nga madawat ninyo?” (Mateo 5:44, 46). Kinahanglan kita nga magkat-on nga mobati ngadto sa uban sama sa gibuhath ni Jesus.

Pagpalambo sa Hiyas nga Gugma nga putli

- Sa unsa nga paagi nga kita mamahimong mas manggiloy-on?

Usa ka paagi nga kita mamahimong manggiloy-on mao ang pagtuon sa kinabuhi ni Jesukristo ug sa pagtuman sa Iyang mga kasugoan. Makatuon kita unsay Iyang gibuhath sa piho nga mga sitwasyon ug buhathon ang sama nga mga butang kon kita anaa sa sama nga mga matang sa mga sitwasyon.

Ikaduha, kon kita adunay dili manggiloy-on nga mga pagbati, kita mahimong mag-ampo nga makabaton og mas dako nga gugma nga putli. Si Mormon nag-awhag kanato, “Pag-ampo ngadto sa Amahan uban sa tibuok kusog sa kasingkasing, nga kamo unta mapuno niini nga gugma [guma nga putli], diin siya mitugyan diha sa tanan kinsa tinuod nga mga sumusunod sa iyang Anak, nga si Jesukristo” (Moroni 7:48).

Alang sa mga magtutudlo: Ubos sa ulohan “Pagpalambo sa Hiyas nga Gugma nga Putli,” ang matag unang upat ka mga paragraf nagtudlo og usa ka paagi nga kita mamahimong mas manggiloy-on. Kon ang sitwasyon motugot alang sa gagmay nga grupo sa paghisgut, ikonsiderar ang pagbahin sa mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa grupo nga tinagup-at. Ipabuhath ang usa sa upat ka mga paragraf ngadto sa matag miyembro sa matag grupo. Dapita ang mga miapil sa pagtuon sa ilang gipabuhath nga paragraf sa tinagsa. Hangyoha sila sa paghunahuna og mga ehemplo, gikan sa mga kinabuhi sa mga tawo nga ilang kaila o sa mga tawo diha sa mga kasulatan, nga nagrepresentar niini nga paagi nga mahimong manggiloy-on. Dayon hangyoha sila sa pagpakigbahin sa ilang mga ehemplo ngadto sa usag usa diha sa ilang mga grupo.

Ikatulo, makakat-on kita sa paghigugma sa atong mga kaugalingon, nga nagpasabut nga kita nakasabut sa atong tinuod nga bili isip mga anak sa atong Langitnong Amahan. Ang Manluluwas nagtudlo nga kita kinahanglan gayud nga mahigugma sa uban *sama sa paghigugma nato sa atong mga kaugalingon* (tan-awa sa Mateo 22:39). Sa paghigugma sa atong mga kaugalingon, kinahanglan gayud kita nga motahud ug mosalig sa atong mga kaugalingon. Kini nagpasabut nga kinahanglan gayud nga kita magmasulundon ngadto sa mga baruganan sa ebanghelyo. Kinahanglan gayud kita maghinulsol sa bisan unsa nga mga sayop nga binuhatan. Kinahanglan gayud kita nga mopasaylo sa atong mga kaugalingon kon kita nakahinulsol. Kita mas mahigugma sa atong mga kaugalingon kon atong mabati ang lawom, makahupay nga kasigurohan nga ang Manluluwas nahigugma gayud kanato.

Ikaupat, kita makalikay sa paghunahuna nga kita mas maayo kay sa uban nga mga tawo. Makabaton kita og pailub sa ilang mga sayop. Si Joseph Smith miingon, “Kon mas maduol kita sa atong Langitnong Amahan, mas labaw kitang motan-aw uban ang kalooy sa nagkalaglag nga mga kalag; atong bation nga kita buot mopas-an kanila, ug mosalibay sa ilang mga sala sa atong luyo”. (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* [2007], 519).

Diha sa Basahon ni Mormon atong mabasa kabahin ni Enos, usa ka batan-ong lalaki kinsa buot nga makahibalo nga ang iyang mga sala napasaylo. Siya nag-asoy kanato:

“Ang akong kalag gigutom; ug ako miluhod sa atubangan sa akong Magbubuhay, ug ako nangamuyo ngadto kaniya sa hilabihan nga pag-ampo ug nangaliya alang sa akong kaugalingon nga kalag; ug sa tibuok adlaw ako nangamuyo ngadto kaniya; oo, ug sa diha nga midangat ang kagabhion ako sa gihapon mipataas sa akong tingog pag-ayo nga kini miabut sa mga kalangitan.

“Ug dihay miabut nga usa ka tingog ngari kanako, nag-ingon: Enos, ang imong mga sala gipasaylo na, ug ikaw panalanginan” (Enos 1:4–5).

Ang Ginoo mipasabut ngadto ni Enos nga tungod sa iyang hugot nga pagtuo diha ni Kristo ang iyang mga sala napasaylo. Sa diha nga si Enos nakadungog niini nga mga pulong wala na siya mabalaka mahitungod sa iyang kaugalingon. Nasayud siya nga ang Ginoo nahigugma kaniya ug mopanalangin kaniya. Misugod gani siya sa pagbati og tinguha alang sa kaayohan sa iyang mga higala ug mga kabanay, ang mga Nephite. Gibu-bu niya ang iyang tibuok kalag ngadto sa Dios alang kanila. Ang Ginoo mitubag ug miingon nga sila mapanalanginan sumala sa ilang pagkamatinud-anon sa pagtuman sa mga kasugoan nga sila nahatagan na. Ang gugma ni Enos mitubo gani nga mas labaw pa human niini nga mga pulong, ug siya miampo uban ang daghang tag-as nga mga pakigbisog alang sa mga Lamanite, kinsa mao ang mga kaaway sa mga Nephite. Ang Ginoo mihatag sa iyang mga tinguha, ug iyang gigahin ang nahibilin sa iyang kinabuhi sa pagpaningkamot sa pagluwas sa mga kalag sa mga Nephite ug sa mga Lamanite. (Tan-awa sa Enos 1:6–26.)

Si Enos mapasalamaton kaayo alang sa gugma ug kapasayloan sa Ginoo nga siya andam sa paggahin sa nahibilin sa iyang kinabuhi sa pagtabang sa uban nga makadawat niining sama nga gasa. Si Enos nahimo nga tinud-anay nga manggiloy-on. Kita usab maka-himo sa ingon. Gani, kita kinahanglan gayud nga mohimo og sama aron makapanunod sa dapit nga giandam alang kanato didto sa gingharian sa atong Amahan.

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Taga-Colosas 3:12–14 (ang gugma nga putli mao ang bugkos sa kahingpitan)
- Alma 34:28–29 (ang atong mga pag-ampo kawang kon kita dili molihok sa manggiloy-on nga paagi)
- 1 Mga Taga-Corinto 12:29–13:3 (pasabut kabahin sa gugma nga putli)
- D&P 121:45–46 (himoa nga kita mapuno sa gugma nga putli ngadto sa tanang mga tawo)

Pagkamatinuoron

Kapitulo 31

Ang Pagkamatinuoron Usa ka Baruganan sa Kaluwasan

- Sa unsa mahisama ang katilingban kon ang tanan hingpit nga matinuoron?

Ang ika-13 nga artikulo sa hugot nga pagtuo nag-ingon, “Kami nagtuo sa pagkamatinuoron.” Ang Basahon ni Mormon nagsulti kanato mahitungod sa usa ka grupo sa mga katawhan kinsa mga “nailhan sa ilang kasibut ngadto sa Dios, ug usab ngadto sa mga tawo; kay sila hingpit nga matinuoron ug matarung sa tanan nga mga butang; ug sila malig-on sa hugot nga pagtuo diha kang Kristo, gani hangtud sa katapusan” (Alma 27:27). Tungod sa ilang pagkamatinuoron, kini nga mga tawo nailhan sa ilang isigkatawo ug sa Dios. Importante kini nga makakat-on kon unsa ang pagkamatinuoron, kon sa unsa nga paagi nga kita tintalon nga dili magmatinuoron, ug kon sa unsa nga paagi nga kita makabuntog niini nga pagtintal.

Ang hingpit nga pagkamatinuoron gikinahanglan alang sa atong kaluwasan. Miingon si Presidente Brigham Young, “Ug kon kita modawat sa kaluwasan ubos sa mga kasabutan nga gitanyag ngari kanato, kita kinahanglang magmatinuoron sa matag hunahuna, sa atong mga paghinuktok, sa atong mga pagpamalandong, sa atong pundok sa mga kahigalaan, sa atong mga pakigsabut, sa atong mga pamahayag, ug sa matag lihok sa atong mga kinabuhi” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Brigham Young* [1997], 338–39).

Ang Dios matinuoron ug makiangayon sa tanang mga butang (tan-awa sa Alma 7:20). Kinahanglan gayud usab kita nga magmatinuoron sa tanang mga butang aron mamahimong sama Kaniya. Ang igsoong lalaki ni Jared mipamatuod, “Oo, Ginoo, ako nasayud

---

nga ikaw . . . mao ang Dios sa kamatuoran, ug dili magbakak” (Ether 3:12). Sa sukwahi, ang yawa usa ka bakakon. Gani, siya ang amahan sa mga bakak (tan-awa sa 2 Nephi 9:9). “Kadto kinsa mopili sa pagpanikas ug sa pagpamakak ug sa pagpanglingla ug sa pagpangilad nahimo nga iyang mga ulipon” (Mark E. Petersen, sa Conference Report, Okt. 1971, 65; o *Ensign*, Dis. 1971, 73)

Ang matinuoron nga mga tawo nahigugma sa kamatuoran ug kaangayan. Sila matinuoron sa ilang mga pulong ug mga lihok. Dili sila mamakak, mangawat, o manikas.

Ang Pagpamakak Dili Matinuoron

Ang pagpamakak tinuyo nga pagpanglingla sa uban. Ang pagsaksi og bakak usa ka matang sa pagpamakak. Ang Ginoo mihatag niini nga sugo ngadto sa mga anak sa Israel: “Dili ka magsaksi og bakak batok sa imong isigkatawo” (Exodo 20:16). Mitudlo usab si Jesus niini sa dihang Siya dinhi pa sa yuta (tan-awa sa Mateo 19:18). Adunay daghan pa nga mga matang sa pagpamakak. Kon kita mosulti og mga dili tinuod, kita nakasala sa pagpamakak. Makahimo usab kita og tinuyo nga paglingla sa uban pinaagi sa usa ka lihok o usa ka pagtan-aw, pinaagi sa pagpakahilum, o pinaagi sa pagsulti lamang og tipik sa kamatuoran. Bisan kanus-a nga kita mogiya og mga tawo sa bisan unsa nga paagi sa pagtuo og usa ka butang nga dili tinuod, kita wala magmatinuoron.

Ang Ginoo dili mahimuot sa ingon nga pagkadili matinuoron, ug kita manubag alang sa atong mga pagpamakak. Si Satanas buot mopatuo kanato nga mahimo ra ang pagpamakak. Nag-ingon siya, “Oo, pamakak og gamay; . . . walay dautan niini (2 Nephi 28:8). Nag-awhag si Satanas kanato sa pagpangatarungan sa atong mga bakak sa atong mga kaugalingon. Ang matinuoron nga mga

---

Alang sa mga magtutudlo: Kini nga kapitulo naglangkub og tulo ka mga seksyon nga nag-hulagway sa mga matang sa pagkadili matinuoron: pagpamakak, pagpangawat, ug pagpanikas. Mahimo ninyong ikonsiderar ang pagbahin sa mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa tulo ka mga grupo. Sanguni ang matag grupo og usa sa tulo niini nga mga seksyon. Hangyog ang matag tawo sa matag grupo sa pagbasa sa hilum sa ilang gisangun nga seksyon ug sa paghunahuna sa mga matang sa pagkadili matinuoron nga gihulagway niana nga seksyon. Dayon hisguti ang mga seksyon isip usa ka klase o isip usa ka pamilya. Pangutana kon sa unsa nga paagi kita mahimo nga matinuoron diha sa matag sitwasyon nga gihulagway.

tawo makaila sa mga pagtintal ni Satanas ug mosulti sa tibuok nga kamatuoran, bisan kini maingon og makadaut kanila.

Ang Pagpangawat Dili Matinuoron

Si Jesus mitudlo, “Dili ka mangawat” (Mateo 19:18). Ang pagpangawat mao ang pagkuha og usa ka butang nga dili ato. Kon kita manguha unsay gipanag-iya sa usa ka tawo o sa usa ka tindahan o sa komunidad nga walay pananghid, kita nangawat. Ang pagpanguha og mga baligya o mga butang gikan sa usa ka agalon usa ka pagpangawat. Ang pagkopya og musika, mga salida, mga hulagway, o sinulat nga walay pananghid sa mga tag-iya sa katungod sa sinulat dili matinuoron ug usa ka matang sa pagpangawat. Ang pagdawat og sobra nga sukli o mga baligya kay sa kinahanglang madawat sa usa ka tawo dili matinuoron. Ang pagkuha og labaw kay sa atong bahin sa bisan unsa usa ka pagpangawat.

Ang Pagpanikas Dili Matinuoron

Kita nanikas kon kita mohatag og minus kay sa atong giutang, o kon kita mokuha og usa ka butang nga dili angay kanato. Pipila sa mga empleyado nanikas sa ilang mga agalon pinaagi sa dili pagtrabaho og tibuok oras; apan nagdawat sila og tibuok sweldo. Pipila sa mga agalon dili makiangayon ngadto sa ilang mga empleyado; gibayran nila sila og minus kay sa angay unta nilang madawat. Si Satanas nag-ingon, “Pagpahimulos sa usa tungod sa iyang mga pulong, pagkalot og gahong alang sa imong silingan” (2 Nephi 28:8). Ang pagbuhat og dili makiangayon nga pamintaha usa ka matang sa pagkadili matinuoron. Ang paghatag og dili maayo nga serbisyo o baligya usa ka pagpanikas.

Kinahanglan Gayud nga Dili Kita Mangatarungan sa Atong Pagkadili Matinuoron

- Unsa ang mahitabo kanato sa espirituhanong paagi kon kita mangatarungan sa atong pagkadili matinuoron?

Ang mga tawo naggamit og daghang mga pangatarungan sa pagkadili matinuoron. Ang mga tawo mamakak aron sa pagpanalipod sa ilang mga kaugalingon ug aron ang uban mohunahuna og

maayo kanila. Ang pipila nangatarungan sa ilang mga kaugalingon sa pagpangawat, nagtuo nga sila angay sa unsay ilang gikuha, naghunahuna sa pag-uli niini, o nagkinahanglan niini labaw kay sa tag-iya. Ang uban nanikas aron sa pagkuha og mas maayo nga grado sa eskwelahan o tungod kay “ang tanan nagbuhat niini” o aron sa pagpanimalos.

Kini nga mga pangatarungan ug daghan pa gihatag isip mga katarungan alang sa pagkadili matinuoron. Ngadto sa Ginoo, walay madawat nga mga katarungan. Kon kita mangatarungan sa atong mga kaugalingon, kita nanikas sa atong mga kaugalingon ug ang Espiritu sa Dios mohunong sa pag-uban kanato. Kita mag-anam anam og ka dautan.

Kita Mahimo nga Magmatinuoron sa Hingpit

- Unsa ang gipasabut sa magmatinuoron sa hingpit?

Aron mamahimong matinuoron sa hingpit, kinahanglan gayud kita nga motan-aw sa mabinantayon nga paagi sa atong mga kinabuhi. Kon adunay mga paagi diin kita nahimo bisan sa labing gamay nga dili matinuoron, kinahanglan kita nga maghinulsol niini diha-diha dayon.

Kon kita mga matinuoron sa hingpit, dili kita mahugawan. Kita tinuod ngadto sa matag pagsalig, katungdanan, pakigsabut, o pakigsaad, bisan kon kini nagbili kanato og kwarta, mga higala, o atong mga kinabuhi. Niana kita makaatubang sa Ginoo, sa atong mga kaugalingon, ug sa uban nga walay kaulaw. Si Presidente Joseph F. Smith mitambag, “Ipahimo ang kinabuhi sa matag tawo nga maingon nga aron ang iyang kinaiya makasugakod sa labing higpit nga pag-usisa, ug nga kini matan-aw isip usa ka abli nga basahon, aron nga siya walay ikatago o ikaulaw” (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 252).

- Sa unsa nga mga paagi nga ang atong pagkamatinuoron o pagkadili matinuoron makaapekto sa unsay atong gibati mahitungod sa atong mga kaugalingon?

Dugang nga mga Kasulatan

- D&P 50:17 (sulti lamang pinaagi sa espiritu sa kamatuoran)
- D&P 76:103–6 (padulngan sa mga bakakon)
- D&P 42:27 (sugo sa dili pagsulti og dautan kabahin sa mga silingan)
- Exodo 20:15–16 (sugo sa dili pagpangawat ug sa dili pagsaksi og bakak)
- D&P 42:20, 84–85; 59:6 (gidili ang pagpangawat)
- D&P 3:2 (ang Dios matinuoron)
- D&P 10:25–28 (si Satanas manglingla)

Mga Ikapulo ug Mga Halad

Kapitulo 32

Pagbayad og mga Ikapulo ug mga Halad

- Sa unsa nga paagi nga ang atong pagkaandam mobayad og mga ikapulo ug mga halad nagpakita og pasalamat ngadto sa atong Langitnong Amahan alang sa tanan Niyang mga panalangin ngari kanato?

Gihatagan kita og mga kasugoan aron sa pagtabang kanato nga maandam sa tanang paagi aron makapuyo didto sa presensya sa atong Langitnong Amahan. Gihatagan kita niya og usa ka paagi sa pagpasalamat Kaniya alang sa atong mga panalangin. Ang andam nga pagbayad sa mga ikapulo ug mga halad mao ang usa ka paagi sa atong pagpasalamat Kaniya. Samtang kita nagbayad niini nga mga halad, kita nagpakita nga kita nahigugma Kaniya ug mosunod sa Iyang tambag.

- Sa unsa nga mga paagi nga ang pagbayad og mga ikapulo ug mga halad nagtabang kanato sa pagpasalamat sa atong Langitnong Amahan?

Pagsunod sa Balaod sa Ikapulo

- Unsa ang usa ka matinuoron nga ikapulo?

Sa karaang panahon, si Abraham ug si Jacob misunod sa sugo sa pagbayad og ikapulo sa ikanapulog bahin sa ilang abut (tan-awa sa Mga Hebreohanon 7:1–10; Genesis 14:19–20; 28:20–22).

Alang sa mga magtutudlo: Gamita ang mga pangutana nga anaa sa sinugdanan sa seksyon aron sa pagsugod og usa ka diskusyon ug dad-a ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya ngadto sa mga teksto sa pagpangita og dugang nga impormasyon. Gamita ang mga pangutana nga anaa sa katapusan sa usa ka seksyon aron sa pagtabang sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya nga makapamalandong ug maghigot kon unsay gipasabut sa ilang gibasa ug unsaon sa paggamit niini sa ilang mga kinabuhi.

Sa karon nga mga panahon si Propeta Joseph Smith nag-ampo, “O Ginoo, ipakita ngadto sa imong mga sulugoon kon pila ang imong gikinahanglan sa mga kabtangan sa imong mga katawhan alang sa ikapulo” (D&P 119, pasiuna sa seksyon). Ang Ginoo mitubag: “Kini mao ang sinugdanan sa ikapulo sa akong mga katawhan. Ug human niana, kinsa kadto nga adunay ikapulo mobayad sa ikanapulo sa ilang tanan nga mga tubo sa matag tuig ug kini mao ang balaod ngadto kanila hangtud sa kahangturan” (D&P 119:3–4). Ang Unang Kapangulohan nagpasabut nga ang “ikanapulo sa tanan nilang tubo sa tinuig” nagpasabut ngadto sa atong abut (tan-awa sa sulat sa Unang Kapangulohan, Mar. 19, 1970).

Kon kita mobayad sa ikapulo kita nagpakita sa atong pagkama-tinud-anon ngadto sa Ginoo. Nagtudlo usab kita sa atong mga anak sa bili niini nga balaod. Buot sila nga mosunod sa atong ehemplo ug mobayad og ikapulo sa bisan unsa nga kwarta nga ilang madawat.

- Sa unsa nga mga paagi nga ang ikapulo usa ka baruganan sa hugot nga pagtuo labaw pa kay sa usa ka baruganan sa mga panalapi?
- Unsa man ang mabuhat sa mga ginikanan sa pagtudlo sa ilang mga anak sa pagbayad og ikapulo ug sa pagsabut sa importansya niini?

Kita Kinahanglan nga Mohatag sa Andam nga Paagi

- Ngano nga ang atong kinaiya importante samtang nagbayad kita og ikapulo?

Importante kini nga mohatag sa andam nga paagi. Kon ang usa mobayad sa iyang ikapulo nga walay kalipay siya nakawatan og usa ka bahin sa panalangin. Kinahanglan gayud siya nga magkat-on sa paghatag sa malipayon nga paagi, kaandam ug kamaya, ug ang iyang gasa mapanalanginan” (Stephen L. Richards, *The Law of Tithing* [pamphlet, 1983], 8).

Si Apostol Pablo nagtudlo nga kon sa unsang paagi ang atong paghatag sama ka importante sa unsay atong gihatag. Siya miingon, “Pahataga siya, dili nga magapanuko, ni ingon nga pinugos, kay

ang Dios nagahigugma sa malipayong maghahatag” (2 Mga Taga-Corinto 9:7).

- Unsa ang kahulugan niini nganha kanimo nga mahimong usa ka “malipayong maghahatag”?

Ikapulo ug Ubang mga Halad

- Sa unsa nga mga paagi nga ang Simbahan migamit sa mga pundo sa ikapulo ug ubang mga halad?

Isip mga miyembro sa Simbahan, naghatag kita og ikapulo ug ubang mga halad ngadto sa Ginoo.

Ikapulo

Ang ikapulo gigamit sa Simbahan sa daghang mga katuyoan. Ang pipila niini mao ang:

1. Pagtukod, pagmintinar, ug pagpadagan og mga templo, mga meetinghouse, ug ubang mga bilding.
2. Paghatag og ipadagan nga mga pundo alang sa mga stake, mga ward, ug ubang mga yunit sa Simbahan. (Kini nga mga yunit naggamit sa mga pundo aron sa pagpadagan sa mga programa nga eklesiastikanhon sa Simbahan, diin naglakip sa pagtudlo sa ebanghelyo ug paghimo og sosyal nga mga kalihokan.)
3. Pagtabang sa programa sa misyonaryo.
4. Pagtudlo sa mga batan-on diha sa mga eskwelahan, mga seminary, ug mga institute sa Simbahan.
5. Pag-imprinta ug pag-apud-apod og mga materyal sa leksyon.
6. Pagtabang sa family history ug buhat sa templo.

Ubang mga Halad

Mga Halad sa Puasa. Ang mga miyembro sa Simbahan magpu-asa matag bulan pinaagi sa dili pagkaon ug pag-inom sulod sa nagsunod-sunod nga mga tingkaon. Ihatag nila bisan man lang ang kantidad sa kwarta nga ila untang gastohon alang sa mga pagkaon. Mahimo silang mohatag og ubay-ubay ingon nga sila makahimo. Kini nga halad gitawag og halad sa puasa. Ang mga

---

bishop naggamit niini nga mga halad sa pagsangkap og pagkaon, kapasilongan, panaput, ug medikal nga pag-amuma alang sa mga timawa. (Tan-awa sa kapitulo 25 dinhi niini nga basahon.)

Isip kabahin sa adlaw sa puasa, ang mga miyembro motambong og usa ka miting nga gitawag og miting sa puasa ug pagpamatuod, diin sila makigbahin sa usag usa sa ilang mga pagpamatuod ni Kristo ug sa Iyang ebanghelyo.

Ubang mga Donasyon Ang mga miyembro sa Simbahan mahimong mohatag og donasyon ngadto sa ubang mga kalihokan sa Simbahan, sama sa misyonaryo nga buhat, sa Makanunayong Pundo sa Edukasyon [Perpetual Education Fund], pagtukod og templo, ug tawhanong panabang [humanitarian aid].

Serbisyo Ang mga miyembro mohatag usab sa ilang panahon, mga kahanas ug mga butang aron sa pagtabang sa uban. Kini nga serbisyo nagtugot sa Simbahan sa pagtabang sa timawa nga mga miyembro ug dili mga miyembro sa tibuok kalibutan sa komunidad, nasyonal, ug internasyonal nga mga kahimtang, ilabi na kon ang mga katalagman mahitabo.

Kita Panalangin Kon Kita Mohatag og mga Ikapulo ug mga Halad

Ang Ginoo nagsaad sa pagpanalangin kanato samtang kita sa matinud-anong paagi nagbayad sa atong mga ikapulo ug mga halad. Siya miingon, “Dad-a ninyo ang tibuok ikapulo ngadto sa balay tipiganan, aron adunay kalan-on diha sa akong balay ug pinaagi niini sulayi ako karon . . . kon dili ba buksan ko kaninyo ang mga tamboanan sa langit, ug buboan ko kamo sa panalangin, sa pagkaagi nga wala na unyay dapit nga igong kabutangan sa pagdawat niini” (Malaquias 3:10).

Ang pagpadayag sa ulahing mga adlaw nagsulti kanato og laing panalangin alang niadtong kinsa nagbayad og ikapulo: “Sa pagkatinuod kini mao ang adlaw sa sakripisyo, ug ang adlaw alang sa ikapulo sa akong mga katawhan; kay siya nga nagbayad sa ikapulo dili pagasunugon sa iyang pag-anhi” (D&P 64:23).

Ang mga panalangin nga gisaad ngari kanato mga materyal ug espirituhanon. Kon kita mohatag sa andam nga paagi, ang Langitnong Amahan motabang kanato sa pagsangkap sa atong inadlaw nga mga panginahanglan sa pagkaon, panaput, ug kapasilongan. Namulong ngadto sa Mga Santos sa Ulahing mga Adlaw sa Pilipinas, si Presidente Gordon B. Hinckley miingon nga kon ang mga katawhan “modawat sa ebanghelyo ug mosunod niini, mobayad sa ilang mga ikapulo ug mga halad, bisan kadtong kabus, ang Ginoo motuman sa Iyang karaan nga saad alang kanila, ug sila adunay kan-on sa ilang mga panaksan ug panaput sa ilang bukobuko ug kapasilongan sa ilang mga ulo. Wala akoy makita nga laing solusyon. Nagkinahanglan sila og usa ka gahum nga labaw ka dako kay sa bisan unsa nga yutan-ong gahum aron sa pagtuboy kanila ug pagtabang kanila” (“Inspirational Thoughts,” *Ensign*, Ago. 1997, 7). Ang Ginoo motabang usab kanato sa pagtubo “diha sa usa ka kahibalo sa Dios, ug diha sa pagpamatuod, ug diha sa gahum sa pagtuman sa ebanghelyo ug sa pagdasig sa atong mga pamilya sa pagbuhat sa sama” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Heber J. Grant* [2002], 148).

Kadtong kinsa mobayad sa ilang mga ikapulo ug mga halad mapanalanginan og maayo. Sila adunay maayong pagbati nga sila nagtabang sa pagtukod sa gingharian sa Dios dinhi sa yuta.

- Unsa ang pipila ka mga panalangin nga nadawat nimo, sa mga sakop sa imong pamilya o sa imong mga higala pinaagi sa pagbayad og ikapulo ug ubang mga halad?

Dugang nga mga Kasulatan

- D&P 119:1–4 (ang balaod sa ikapulo)
- Genesis 14:18–20; Alma 13:13–16 (si Abraham nagbayad og ikapulo)

Misyonaryo nga Buhat

Kapitulo 33

Ang Simbahan sa Ginoo Usa ka Misyonaryo nga Simbahan

- Sa unsa nga paagi nga ang misyonaryo nga buhat kabahin sa plano sa Dios alang sa Iyang mga anak?

Ang Ginoo mipadayag sa plano sa ebanghelyo ngadto ni Adan: “Ug sa ingon ang Ebanghelyo gisugdan sa pagsangyaw, gikan sa sinugdanan” (Moises 5:58). Sa kaulahian, ang matarung nga mga kaliwat ni Adan gipadala aron sa pagsangyaw sa ebanghelyo: “Sila . . . mitawag ngadto sa tanan nga mga tawo, bisan diin, sa paghinulsol; ug ang hugot nga pagtuo gitudlo ngadto sa katawhan” (Moises 6:23).

Ang tanan nga mga propeta nahimong mga misyonaryo. Ang matag usa sa iyang panahon gisugo sa pagsangyaw sa mensahe sa ebanghelyo. Bisan kanus-a nga ang priesthood ania ibabaw sa yuta, ang Ginoo nanginahanglan og mga misyonaryo sa pagsangyaw sa mahangturong mga baruganan sa ebanghelyo ngadto sa Iyang mga anak.

Ang Simbahan sa Ginoo sa kanunay usa ka misyonaryo nga simbahan. Sa dihang ang Manluluwas mipuyo dinhi sa yuta, Siya mi-orden og mga Apostoles ug mga Seventy ug mihatag kanila sa awtoridad ug responsibilidad sa pagsangyaw sa ebanghelyo. Kasagaran sa ilang pagsangyaw mao ngadto sa ilang kaugalingon nga mga katawhan, ang mga Judeo (tan-awa sa Mateo 10:5–6). Human si Jesus mabanhaw, Siya mipadala og mga Apostoles sa pagsangyaw sa ebanghelyo ngadto sa mga Hentil. Gimandoan Niya ang mga Apostoles, “Panglakaw kamo sa tibuok kalibutan,

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang pagpakigbahin og mga kasinatian sa baruganan sa ebanghelyo makadapit sa Espiritu. Mahimo nga kamo makigkita og diyutay nga mga sakop sa klase o sakop sa pamilya og una, maghangyo kanila sa pag-andam og mga kasinatian nga mga makahuluganon ngadto kanila ug nga makatabang sa uban.

ug iwali ninyo ang maayong balita ngadto sa tibuok nga kabuhatan” (Marcos 16:15).

Si Apostol Pablo usa ka gamhanang misyonaryo nga gipadala ngadto sa mga Hentil. Human siya makabig ngadto sa Simbahan, iyang gigahin ang nahibilin sa iyang kinabuhi sa pagsangyaw sa ebanghelyo ngadto kanila. Sa nagkalain-laing mga panahon atol sa iyang misyon siya gibunalan, gibato, ug gibilanggo. Apan siya nagpadayon sa pagsangyaw sa ebanghelyo (tan-awa sa Mga Buhat 23:10–12; 26).

Ang misyonaryo nga buhat nagsugod na usab sa dihang ang Simbahan sa Ginoo gipahiuli pinaagi ni Propeta Joseph Smith. Karon ang mga Apostoles ug ang mga Seventy gihatagan sa labing dako nga responsibilidad sa pagsangyaw sa ebanghelyo ug sa pagtan-aw nga kini gisangyaw sa tibuok kalibutan. Ang Ginoo misulti ni Joseph Smith: “Ipahibalo ang akong ebanghelyo gikan sa yuta ngadto sa yuta, ug gikan sa siyudad ngadto sa siyudad. . . . Pagpamatuod diha sa matag dapit, ngadto sa matag tawo” (D&P 66:5, 7). Pagka Hunyo 1830, si Samuel Harrison Smith, ang igsoong lalaki sa Propeta, misugod sa unang misyonaryong biyahe alang sa Simbahan.

Sukad niana nga panahon kapin sa usa ka libo ka mga misyonaryo ang gitawag ug gipadala aron sa pagsangyaw sa ebanghelyo. Ang mensahe nga ilang gidala ngadto sa kalibutan mao nga si Jesukristo mao ang Anak sa Dios ug atong Manluluwas. Sila nagpamatuod nga ang ebanghelyo gipahiuli sa yuta pinaagi sa usa ka propeta sa Dios. Ang mga misyonaryo gihatagan sa responsibilidad sa pagsangyaw sa ebanghelyo ngadto sa tanang katawhan, sa pagbunyang kanila ug sa pagtudlo kanila sa pagbuhat sa tanang mga butang nga gisugo sa Ginoo (tan-awa sa Mateo 28:19–20). Ang mga misyonaryo sa Ulahing mga Adlaw molakaw sa ilang kaugalingong gasto ngadto sa tanang bahin sa kalibutan aron sa pagsangyaw sa mensahe sa ebanghelyo.

Ang Ebanghelyo Isangyaw ngadto sa Tibuok Kalibutan

- Unsa ang pipila ka lain-laing mga paagi nga giandam sa Ginoo alang kanato sa pagpakigbahin sa ebanghelyo?

Gisultihan kita sa ulahing mga adlaw nga pagpadayag nga kinahanglan gayud nga atong dad-on ang gipahiuli nga ebanghelyo ngadto sa matag nasud ug mga katawhan (tan-awa sa D&P 133:37). Ang Ginoo dili gayud mohatag kanato og usa ka sugo nga dili mag-andam og paagi alang kanato nga mabuhat kini (tan-awa sa 1 Nephi 3:7). Ang Ginoo nag-andam og mga paagi alang kanato sa pagtudlo sa ebanghelyo sa mga nasud nga sa makausa sirado diri kanato. Samtang kita magpadayon sa pag-ampo ug sa paggamit sa hugot nga pagtuo, ang Ginoo moabli sa ubang mga nasud ngadto sa misyonaryong buhat.

Ang Ginoo usab “nagdasig sa mga hunahuna sa batid nga mga tawo sa pagmugna og mga imbento nga magpadayon sa buhat sa Ginoo sa mga paagi nga kining kalibutan sukad wala makahibalo” (Russell M. Nelson, “Computerized Scriptures Now Available,” *Ensign*, Abr. 1988, 73). Ang mga pamantalaan, mga magasin, telebisyon, radyo, mga satellite, mga computer, ang Internet, ug susama nga teknolohiya nagtabang sa paghatag sa mensahe sa ebanghelyo ngadto sa mga milyon ka mga katawhan. Kita kinsa adunay kahingpitan sa ebanghelyo kinahanglan nga mogamit niini nga mga imbento aron sa pagtuman sa sugo sa Ginoo: “Kay, sa pagkatinuod, ang tingog kinahanglan mogawas gikan niini nga dapit ngadto sa tibuok kalibutan, ug ngadto sa labing hilit nga mga bahin sa kalibutan—ang ebanghelyo kinahanglan gayud nga isangyaw ngadto sa matag [tawo]” (D&P 58:64).

- Sa unsa nga mga paagi nga ikaw nakakita sa teknolohiya nga gigamit sa epektibong paagi sa pagpakigbahin sa ebanghelyo?

Ang Misyonaryo nga Buhat Importante

- Ngano nga importante man alang sa matag tawo nga makadungog ug makasabut sa ebanghelyo?

“Kini mao ang atong unang tinguha isip usa ka Simbahan—ang pagluwas ug paghimaya sa mga kalag sa katawhan” (Ezra Taft

---

Benson, sa Conference Report, Abr. 1974, 151; o *Ensign*, Mayo 1974, 104). Ang misyonaryo nga buhat gikinahanglan aron sa paghatag sa mga tawo sa kalibutan og oportunidad sa pagpaminaw ug sa pagdawat sa ebanghelyo. Nagkinahanglan sila nga makakat-on sa kamatuoran, moduol sa Dios, ug modawat og kapasayloan gikan sa ilang mga sala.

Daghan sa atong mga kaigsoonang lalaki ug mga babaye dinhi sa yuta nga nabutaan sa bakak nga mga pagtulun-an ug “natago sa kamatuoran tungod kay sila wala masayud asa kini pangitaa” (D&P 123:12). Pinaagi sa misyonaryo nga buhat kita makadala kanila sa kamatuoran.

Ang Ginoo misugo, “Paghago kamo sa akong ubasan sa katapusan nga higayon—kay sa katapusan nga higayon nagtawag diha sa mga lumulupyong sa yuta” (D&P 43:28). Samtang kita magtudlo sa ebanghelyo ngadto sa atong kaigsoonang mga lalaki ug mga babaye, kita nag-andam sa dalan alang sa Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas (tan-awa sa D&P 34:6).

Kitang Tanan Kinahanglan Mahimong mga Misyonaryo

- Sa unsa nga mga paagi nga kita mahimong aktibo sa pagpangita og mga oportunidad sa pagpakigbahin sa ebanghelyo ngadto sa uban? Sa unsa nga mga paagi nga kita makaandam sa atong mga kaugalingon alang sa ingon nga mga oportunidad?

Matag miyembro sa Simbahan usa ka misyonaryo. Kita kinahanglan nga mahimong misyonaryo bisan kon kita wala gitawag ug gi-set apart sa pormal nga paagi. Kita responsable sa pagtudlo sa ebanghelyo pinaagi sa pulong ug sa buhat ngadto sa tanang mga anak sa atong Langitnong Amahan. Ang Ginoo nagsulti kanato, “Kini angay sa matag tawo kinsa napasidan-an magpasidaan sa iyang silingan” (D&P 88:81). Kita gisultihan pinaagi sa usa ka propeta nga kita kinahanglan nga mopakita sa atong mga silingan nga nahigugma kita kanila sa dili pa kita mopasidaan kanila (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 326). Nagkinahanglan sila nga makasinati sa atong pakighigala ug pakigdait.

Ang mga anak nga lalaki ni Mosiah sa andam nga paagi midawat sa responsibilidad sa pagtudlo sa ebanghelyo. Sa dihang sila naka-big ngadto sa Simbahan, ang ilang mga kasingkasing napuno sa kalooy alang sa uban. Buot sila nga mosangyaw sa ebanghelyo ngadto sa ilang mga kaaway nga mga Lamanite, “kay sila dili maka-tugot nga bisan usa ka kalag sa tawo nga malaglag, oo, gani sa hunahuna nga bisan usa ka kalag mag-antus sa walay katapusan nga kahasol makahimo kanila sa pag-uyog ug pagkurog” (Mosiah 28:3). Samtang ang ebanghelyo nagpuno sa atong mga kinabuhi uban sa kalipay, kita mobati niini nga matang sa gugma ug kalooy alang sa atong mga igsoon nga mga lalaki ug mga babaye. Kita buot nga makigbahin sa mensahe sa ebanghelyo ngadto sa tanan kinsa nagtinguha sa pagpaminaw.

Adunay daghang mga paagi nga kita makahimo sa pagpakigbahin sa ebanghelyo. Ang mosunod mao ang pipila sa mga sugyot:

1. Kita makapakita sa mga higala ug sa uban sa kalipay nga atong nasinati gikan sa pagpuyo sa mga kamatuoran sa ebanghelyo. Niini nga paagi kita mahimong usa ka kahayag ngadto sa kalibutan (tan-awa sa Mateo 5:16).
2. Kita makabuntog sa atong natural nga pagkamaulawon pinaagi sa pagkamahigalaon ngadto sa uban ug sa pagbuhat og mabination nga mga butang alang kanila. Kita makatabang kanila nga makita nga kita kinasingkasing nga nagtinguha kanila ug wala mangita og personal nga kaayohan.
3. Kita makapasabut sa ebanghelyo ngadto sa dili miyembro nga mga higala ug sa uban.
4. Kita makadapit og mga higala kinsa nagtinguha sa pagkat-on og dugang pa mahitungod sa ebanghelyo ngadto sa atong mga panimalay aron pagatudloan sa mga misyonaryo. Kon ang atong dili miyembro nga mga higala nagpuyo og layo kaayo, kita makahangyo nga ang mga misyonaryo diha sa ilang dapit mobisita kanila.
5. Kita makatudlo sa atong mga anak sa importansya sa pagpakigbahin sa ebanghelyo, ug kita makaandam kanila sa espirituhanon ug pinansyal nga paagi sa pag-adto og mga misyon.

- Makaandam usab kita sa atong mga kaugalingon sa pagserbisyo og full time nga mga misyon sa atong katigulangon.
6. Makabayad kita sa atong ikapulo ug mohatag ngadto sa pundo sa misyonaryo. Kini nga mga donasyon gigamit alang sa pagpa-uswag sa misyonaryo nga buhat
  7. Kita makahatag ngadto sa ward, branch, o sa kinatibukang pundo sa misyonaryo aron sa paghatag og pinansyal nga suporta sa mga misyonaryo kansang mga pamilya dili makasuporta kanila.
  8. Kita makahimo og pagsiksik sa family history ug buhat sa templo aron sa pagtabang sa atong mga katigulangan sa pagdawat sa hingpit nga mga panalangin sa ebanghelyo.
  9. Kita makadapit og mga dili miyembro sa mga kalihokan sama sa mga family home evening ug mga sosyal, mga komperensya, ug mga miting sa Simbahan.
  10. Makahatag kita og mga kopya sa mga magasin sa Simbahan. Kita makahimo usab sa pagpakigbahin sa mga mensahe sa ebanghelyo pinaagi sa paggamit og mga hulagway nga anaa sa opisyal nga mga Internet site sa Simbahan, LDS.org ug Mormon.org.

Ang atong Langitnong Amahan motabang kanato nga mahimong epektibo nga mga misyonaryo kon kita adunay tinguha sa pagpakigbahin sa ebanghelyo ug sa pag-ampo alang sa giya. Motabang siya kanato sa pagpangita og mga paagi sa pagpakigbahin sa ebanghelyo niadtong naglibut kanato.

- Paghunahuna mahitungod sa mga tawo nga ikaw makahimo sa pagpakigbahin sa ebanghelyo. Paghukom unsaon nimo sa pagbuhat sa ingon. Hunahunaa ang paghimo og usa ka tumong sa pagpakigbahin sa ebanghelyo uban niini nga mga tawo sa usa ka piho nga petsa.

Ang Ginoo Nagsaad Kanato Og mga Panalangin tungod sa Pagbuhat og Misyonaryo nga Buhat

Ang Ginoo misulti ni Propeta Joseph Smith nga ang mga misyonaryo makadawat og dagko nga mga panalangin. Nagsulti ngadto sa mga elder kinsa mipauli gikan sa ilang mga misyon, ang Ginoo miingon, “Kamo mga bulahan, kay ang pagpamatuod nga inyong napamulong gitala diha sa langit alang sa pagtan-aw sa mga angel; ug sila magmaya diha kaninyo” (D&P 62:3). Nagsulti usab Siya nga kadtong kinsa nagbuhat alang sa kaluwasan sa uban mapasaylo sa ilang mga sala ug magdala og kaluwasan ngadto sa ilang mga kalag (tan-awa sa D&P 4:4; 31:5; 84:61).

Ang Ginoo nagsulti kanato:

“Kon kini mahimo nga ikaw manlimbasog sa tanan nimo nga mga adlaw sa pagsangyaw og paghinulsol ngadto niini nga mga katawhan, ug nagdala, bisan usa ka kalag ngari kanako, unsa ka dako ang imong hingpit nga kalipay uban kaniya diha sa gingharian sa akong Amahan!

“Ug karon, kon ang imong hingpit nga kalipay dako tungod sa usa ka kalag nga imong nadala ngari kanako diha sa gingharian sa akong Amahan, unsa kaha kadako ang imong hingpit nga kalipay kon ikaw makadala og daghan nga mga kalag ngari kanako!” (D&P 18:15–16).

- Kanus-a ka nakasinati og kalipay sa misyonaryo nga buhat?

Dugang nga mga Kasulatan

- D&P 1:17–23 (si Joseph Smith gimandoan sa pagsangyaw)
- D&P 24:12 (ang Ginoo naglig-on niadtong kinsa kanunay nani-nguha sa pagpahayag sa Iyang ebanghelyo)
- D&P 38:41 (ipakigbahin ang ebanghelyo sa kaayo ug sa kalumo)
- D&P 34:4–6; Mga Buhat 5:42 (ang ebanghelyo ipasangyaw)
- D&P 60:1–2 (ang Ginoo nagpahimangno niadtong kinsa nahadlok nga mosangyaw sa ebanghelyo)
- D&P 75:2–5 (kadtong kinsa nagpahayag sa ebanghelyo ug nagmatinud-anon pagapanalanginan og kinabuhi nga dayon)

- D&P 88:81–82 (ang tanan niadtong kinsa napasidan-an kinahanglan nga mopasidaan sa iyang mga silingan)
- Mateo 24:14 (ang ebanghelyo ipasangyaw sa dili pa moabut ang katapusan)
- Abraham 2:9–11 (ang ebanghelyo ug priesthood ihatag ngadto sa tanan nga mga kanasuran)

Pagpalambo sa Atong mga Talento

Kapitulo 34

Kita Adunay Nagkalain-lain nga mga Talento ug mga Abilidad

Kita adunay espesyal nga mga gasa, mga talento, ug mga abilidad nga gihatag ngari kanato sa atong Langitnong Amahan. Sa dihang kita natawo, gidala nato kini nga mga gasa, mga talento, ug mga abilidad uban kanato (tan-awa sa kapitulo 2 dinhi niini nga basahon).

Si propeta Moises usa ka gamhanan nga lider, apan nagkinahanglan siya ni Aaron, iyang igsoon nga lalaki, sa pagtabang isip usa ka tigpama-ba (tan-awa sa Exodo 4:14–16). Ang pipila kanato mga lider sama ni Moises o maayo nga mga mamumulong sama ni Aaron. Ang pipila kanato makakanta og maayo o matugtug og instrumento. Ang uban kanato mahimong maayo sa mga isport o makatrabaho og maayo uban sa atong mga kamot. Ang ubang mga talento nga mahimong anaa kanato mao ang pagsabut sa uban, pagpailub, pagkamalipayon, o ang abilidad sa pagtudlo sa uban.

- Sa unsa nga paagi nga ikaw nakadawat og kaayohan gikan sa mga talento sa uban?

Kinahanglan Atong Gamiton ug Palambo ang Atong mga Talento

- Sa unsa nga paagi nga kita makapalambo sa atong mga talento?

Kita adunay usa ka responsibilidad sa pagpalambo sa mga talento nga gihatag ngari kanato. Usahay kita maghunahuna nga kita

---

Alang sa mga magtutudlo: Usa ka paagi sa pagpakita sa mga sakop sa klase nga ikaw nahigugma kanila sa tinagsa mao ang pagtawag kanila pinaagi sa ilang pangalan. Ilha ang ilang mga pangalan. Kon ang bag-o nga mga sakop sa klase motambong, ipaila sila ngadto sa uban.

walay daghan nga mga talento o nga ang uban nga mga tawo napanalanginan og labaw nga mga abilidad kay sa anaa kanato. Usahay kita dili mogamit sa atong mga talento tungod kay nahadlok kita nga tingali mapakyas kita o sawayon sa uban. Kinahanglan nga dili nato tagoan ang atong mga talento. Kinahanglan nga ato kining gamiton. Niana makita sa uban ang atong maayong mga buhat ug dayegon ang atong Langitnong Amahan (tan-awa sa Mateo 5:16).

Adunay piho nga mga butang nga kinahanglan gayud nga atong buhaton aron sa pagpalambo sa atong mga talento. Una, kinahanglan gayud nga atong sutaon ang atong mga talento. Kinahanglan nga atong timbang-timbangon ang atong mga kaugalingon aron mahibaloan ang atong mga kalig-on ug mga abilidad. Ang atong pamilya ug mga higala makatabang kanato sa pagbuhat niini. Kinahanglan usab nga mangayo kita sa atong Langitnong Amahan sa pagtabang kanato nga makahibalo mahitungod sa atong mga talento.

Ikaduha, kinahanglan gayud nga kita andam sa paggahin og panahon ug paningkamot sa pagpalambo sa talento nga atong gitinguha.

Ikatulo, kinahanglan nga kita adunay hugot nga pagtuo nga ang atong Langitnong Amahan motabang kanato, ug kinahanglan kita adunay pagsalig sa atong mga kaugalingon.

Ikaupat, kinahanglan gayud kitang makat-on sa mga kahanas nga gikinahanglan alang kanato sa pagpalambo sa atong mga talento. Mahimo nato kining buhaton pinaagi sa pagtambong og klase, paghangyo og usa ka higala sa pagtudlo kanato, o sa pagbasa og usa ka basahon.

Ikalima, kinahanglan nga atong praktison ang atong talento. Ang matag talento nagkinahanglan og paningkamot ug trabaho aron mapalambo. Ang pagpahanas og usa ka talento kinahanglan gayud nga paningkamotan.

Ikaunom, kinahanglan gayud kita nga makigbahin sa atong talento sa uban. Kini pinaagi sa atong paggamit sa atong mga talento nga kini motubo (tan-awa sa Mateo 25:29).

Kining tanan nga mga paagi mas masayon kon kita mag-ampo ug mangayo sa panabang sa Ginoo. Buot siya nga kita mopalambo sa atong mga talento, ug Siya motabang kanato.

Kita Makapalambo sa Atong mga Talento Bisan Pa sa Atong mga Kahuyang

- Sa unsa nga paagi kita makapalambo sa atong mga talento bisan pa sa atong mga kahuyang?

Tungod kay kita mga mortal ug napukan, kita adunay mga kahuyang. Uban sa panabang sa Ginoo, ang atong kahuyang ug napukan nga kinaiyahan mahimo nga mabuntog (tan-awa sa Ether 12:27, 37). Si Beethoven mihan-ay sa iyang labing nindot nga musika human sa iyang pagkabungol. Si Enoch mibuntog sa iyang ka dili maayong mosulti ngadto sa pagkahimo nga usa ka gamhanang magtutudlo (tan-awa sa Moises 6:26–47).

Pipila sa inila nga mga magdudula sa isport mibuntog sa mga kakulian sa wala pa sila milampos sa pagpalambo sa ilang mga talento. Si Shelly Mann mao ang ingon nga ehemplo. “Sa edad nga singko siya dihay polio. . . . Gidala siya sa iyang mga ginikanan kada adlaw ngadto sa usa ka swimming pool diin ilang gilauman nga ang tubig motabang og pataas sa iyang mga bukton samtang siya naningkamot sa paggamit niini pag-usab. Sa diha nga siya makaalsa sa iyang bukton paggawas sa tubig pinaagi sa iyang kaugalingong paningkamot, mihilak siya sa tumang kalipay. Dayon ang iyang tumong mao ang paglangoy sa gilapdon sa pool, dayon ang gitas-on, dayon ang daghang mga gitas-on. Nagpadayon siya sa pagsulay, paglangoy, paglahutay, kada adlaw, hangtud siya midaug sa [Olympic] bulawang medalya alang sa butterfly stroke—usa sa labing lisud sa tanang mga linangoyan” (Marvin J. Ashton, sa Conference Report, Abr. 1975, 127; o *Ensign*, Mayo 1975, 86).

Si Heber J. Grant mibuntog sa daghan niyang mga kahuyang ug mihimo niini og mga talento. Siya aduna niini nga mga pulong isip usa ka motto: “Kanang atong pursigihan sa pagbuhat sa kadugayan mamahimong mas sayon natong buhaton—dili tungod kay ang kinaiya sa butang nausab, apan ang atong gahum sa pagbuhat

---

miusbaw” (sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Heber J. Grant* [2002], 41).

Ang Ginoo Mopanalangin Kanato Kon Kita Mogamit sa Atong mga Talento sa Maalamon nga Paagi

Si Presidente Joseph F. Smith miingon, “Ang matag anak nga lalaki ug matag anak nga babaye sa Ginoo nakadawat og pipila ka talento, ug ang matag usa higpit nga manubag alang sa paggamit o sa sayop nga paggamit ngadto diin kini gibutang” (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 370). Ang talento maoy usa ka matang sa pagkatinugyanan (responsibilidad diha sa gingharian sa Dios). Ang sambingay sa mga talento nag-asoy kanato nga kon kita moserbisyo og maayo sa atong pagkatinugyanan, kita pagahatagan og mas dako nga mga responsibilidad. Kon kita dili moserbisyo og maayo, ang atong pagkatinugyanan sa kadugayan pagakuhaon gikan kanato. (Tan-awa sa Mateo 25:14–30.)

Gisultihan usab kita diha sa mga kasulatan nga kita pagahukman sumala sa atong mga binuhatan (tan-awa sa Mateo 16:27). Pinaagi sa pagpalambo ug sa paggamit sa atong mga talento alang sa ubang mga tawo, kita naghimo og maayo nga mga binuhatan.

Ang Ginoo mahimuot kon kita mogamit sa atong mga talento sa maalamon nga paagi. Mopanalangin siya kanato kon kita mogamit sa atong mga talento sa kaayohan sa ubang mga tawo ug sa pagtukod sa Iyang gingharian dinhi sa yuta. Ang pipila sa mga panalangin nga atong maangkon mao ang kalipay ug gugma gikan sa pagserbisyo sa atong mga kaigsoonan dinhi sa yuta. Makakat-on usab kita og pagpugong sa kaugalingon. Ang tanan niini nga mga butang mga kinahanglanon kon kita buot nga mahimong takus sa pagpuyo uban sa atong Langitnong Amahan pag-usab.

- Unsa ang pipila ka mga ehemplo sa mga tawo kansang mga talento gipalambo tungod kay gigamit nila kini sa maalamon nga paagi? (Hunahunaa ang mga tawo nga imong nailhan o mga tawo diha sa mga kasulatan o sa kasaysayan sa Simbahan.)

Dugang nga mga Kasulatan

- Santiago 1:17 (mga gasa gikan sa Dios)
- D&P 46:8–11; 1 Timoteo 4:14 (pagtinguha ug pagpalambo sa mga gasa)
- 2 Mga Taga-Corinto 12:9 (huyang nga mga butang nahimong lig-on)
- Pinadayag 20:13; 1 Nephi 15:33; D&P 19:3 (hukman pinaagi sa atong mga binuhatan)
- Hebreohanon 13:21 (nagpakita og maayong mga binuhatan)

Pagkamasulundon

Kapitulo 35

Kita Kinahanglan nga Mosunod sa Dios sa Andam nga Paagi

- Unsa ang kalainan nga mahimo sa pagsunod sa andam nga paagi kay sa dili andam nga paagi?

Sa dihang si Jesus dinhi pa sa yuta, usa ka abogado nangutana Kaniya og usa ka pangutana :

“Magtutudlo unsa man ang dako nga sugo sa kasugoan?

“Si Jesus miingon ngadto kaniya, Higugmaa ang Ginoo nga imong Dios sa tibuok mong kasingkasing, ug sa tibuok mong kalag, ug sa tibuok mong salabutan.

“Mao kana ang dako ug unang sugo.

“Ang ikaduha sulosama ra, nga mao kini, Higugmaa ang imong silingan sama sa imong kaugalingon.

“Niining duha ka mga sugo nagasukad ang tibuok kasugoan ug ang mga propeta (Mateo 22:36–40).

Gikan niini nga mga kasulatan kita nakakat-on kon unsa ka importante kini alang kanato sa paghigugma sa Ginoo ug sa atong mga silingan. Apan sa unsa nga paagi nga atong mapakita ang atong gugma alang sa Ginoo?

Si Jesus mitubag niini nga pangutana sa dihang Siya miingon, “Ang nagabaton sa akong mga sugo, ug nagatuman niini kini siya mao ang nahigugma kanako: ug ang nahigugma kanako pagahigugmaon sa akong Amahan” (Juan 14:21).

Alang sa mga magtutudlo: Makatabang kamo sa mga sakop sa klase o sa mga sakop sa pamilya sa paghunahuna og mas lawom mahitungod sa usa ka pangutana pinaagi sa paghatag kanila og oras sa pagpamalandong. Human nga sila aduna nay igo nga panahon, pangayoa ang ilang mga tubag.

Ang matag usa kanato kinahanglan mangutana sa atong mga kaugalingon ngano nga kita mosunod sa mga kasugoan sa Dios. Kini tungod ba kay nahadlok kita og silot? Kini tungod ba kay nagtinguha kita og mga ganti alang sa pagpuyo og usa ka maayo nga kinabuhi? Kini tungod ba kay gihigugma nato ang Dios ug si Jesukristo ug buot moserbisyo Kanila?

Mas maayo nga mosunod sa mga kasugoan tungod kay nahadlok kita og silot kay sa dili gayud mosunod niini. Apan kita mas labaw nga malipayon kon kita mosunod sa Dios tungod kay kita nahigugma Kaniya ug buot mosunod Kaniya. Kon kita mosunod Kaniya sa kinabubut-on, Siya makapanalangin kanato sa walay pagpugong. Siya miingon, “Ako, ang Ginoo, . . . nahimuot sa pagpasidungog ngadto kinsa nag-alagad kanako sa pagkamatarung ug diha sa kamatuoran ngadto sa katapusan” (D&P 76:5). Ang pagkamasulundon nagtabang usab kanato sa pag-uswag ug paghimo nga mas mahisama sa atong Langitnong Amahan. Apan kadto nga walay gibuhang hangtud nga sila gimandoan ug dayon mituman sa mga kasugoan sa dili andam nga paagi mawagtangan sa ilang ganti (tan-awa sa D&P 58:26–29).

- Sa unsa nga paagi kita makadugang sa atong tinguha sa pagsunod?

Kita Makasunod sa walay Pagsabut og Ngano

- Ngano nga kita dili man kanunay kinahanglan nga makasabut sa mga katuyoan sa Ginoo aron mahimong masulundon?

Pinaagi sa pagtuman sa mga kasugoan sa Dios, nag-andam kita alang sa kinabuhi nga dayon og sa kahimayaan. Usahay kita wala makahibalo sa rason alang sa usa ka piho nga sugo. Bisan pa niana, gipakita nato ang atong hugot nga pagtuo ug pagsalig sa Dios kon kita mosunod Kaniya nga wala masayud kon ngano.

Si Adan ug si Eva gimandoan sa paghalad og mga sakripisyo ngadto sa Dios. Usa ka adlaw niana usa ka anghel mipakita ngadto kang Adan ug nangutana ngano nga siya mihalad og mga sakripisyo. Mitubag si Adan nga siya wala makahibalo sa rason. Mihimo

siya niini tungod kay ang Ginoo misugo kaniya. (Tan-awa sa Moises 5:5–6 ug ang hulagway dinhi niini nga kapitulo.)

Dayon ang anghel mitudlo ni Adan sa ebanghelyo ug misulti kaniya kabahin sa Manunubos kinsa moabut. Ang Espiritu Santo mikunsad kang Adan, ug si Adan nanagna kalabut sa mga lumulupyo sa yuta ngadto sa katapusan nga henerasyon. (Tan-awa sa Moises 5:7–10; D&P 107:56.) Kini nga kahibalo ug dako nga mga panalangin miabut ngadto ni Adan tungod kay siya masulundon.

Ang Dios Moandam og Paagi

Ang Basahon ni Mormon nagsulti kanato nga si Nephi ug ang iyang magulang nga mga lalaki nakadawat og malisud nga buluhaton gikan sa Ginoo (tan-awa sa 1 Nephi 3:1–6). Mibagulbol ang mga igsoong lalaki ni Nephi, nag-ingon nga ang Ginoo nagsugo og usa ka malisud nga butang kanila. Apan si Nephi miingon, “Ako moadto ug mobuhat sa mga butang nga ang Ginoo nagsugo kanako, kay ako nasayud nga ang Ginoo dili mohatag og mga sugo ngadto sa mga katawhan, gawas kon siya moandam og paagi alang kanila nga sila unta makatuman sa butang diin siya misugo kanila” (1 Nephi 3:7). Kon kita naglisud sa pagsunod sa usa ka sugo sa Ginoo, kinahanglan atong hinumduman ang mga pulong ni Nephi.

- Kanus-a nga ang Ginoo miandam og paagi alang kanimo sa pagsunod Kaniya?

Walay Sugo nga Gamay Kaayo o Dako Kaayo sa Pagsunod

Usahay maghunahuna kita nga usa ka sugo dili kaayo importante. Ang mga kasulatan nagsulti kabahin sa usa ka tawo nga ginganlan og Naaman kinsa naghunahuna niana nga paagi. Si Naaman dihay makalilisang nga sakit ug mibiyaye gikan sa Syria ngadto sa Israel aron sa paghangyo ni propeta Eliseo sa pag-ayo kaniya. Usa ka talahurong tawo si Naaman sa iyang kaugalingong nasud, busa siya naligutgot sa dihang si Eliseo wala moabi-abi kaniya sa iyang kaugalingon apan nagpadala hinoon og iyang sulugoon. Misamot ang pagkaligutgot ni Naaman sa dihang nadawat niya ang mensahe ni

Eliseo: lakaw ug maghugas ka didto sa Jordan sa makapito. “Dili ba [ang] mga suba sa Damascus labing maayo pa kay sa tanang tubig sa Israel? dili ba ako makapanghugas niini ug mamahinlo?” siya misukna. Mipahawa siya nga naglagut. Apan ang iyang mga alagad nangutana kaniya: “Kon ang manalagna nagsugo kanimo sa pagbuhat sa dakong butang dili mo ba kini pagabuhaton? nan hain ang labing maayo, kon siya moingon kanimo, Panghimasa ug magmahinlo ka?” Maalamon si Naaman igo sa pagsabut nga mahinungdanon ang pagsunod sa propeta sa Dios, bisan kini ingon og usa ka gamay nga butang. Busa siya mihugas sa iyang kaugalingon didto sa Jordan ug naayo. (Tan-awa sa 2 Mga Hari 5:1–14.)

Usahay maghunahuna kita og sugo nga lisud kaayo alang kanato sa pagsunod. Sama sa igsoong mga lalaki ni Nephi, mahimong moingon kita, “Kini usa ka malisud nga butang nga gipabuhat sa Dios kanamo.” Apan, sama ni Nephi, kita makasiguro nga ang Dios dili mohatag kanato og sugo gawas kon Siya moandam og paagi alang kanato sa pagsunod Kaniya.

Kini usa ka “malisud nga butang” sa diha nga ang Dios mimando ni Abraham sa paghalad sa iyang pinalanggang anak nga lalaki nga si Isaac isip usa ka sakripisyo (tan-awa sa Genesis 22:1–13; tan-awa usab ang kapitulo 26 dinhi niini nga basahon). Naghulat si Abraham og daghan nga mga katuigan alang sa pagkahimugso ni Isaac, ang anak nga lalaki nga gisaad sa Dios ngadto kaniya. Unsaon man niya nga mawad-an sa iyang anak nga lalaki sa ingon niana nga paagi? Kini nga sugo hilabihan gayud tingali kalisud alang ni Abraham. Apan siya mipili sa pagsunod sa Dios.

Kita usab kinahanglan nga andam nga mobuhat sa bisan unsa nga gisugo sa Dios kanato. Si Propeta Joseph Smith miingon, “Ako kining gihimo nga lagda: *Kon ang Ginoo mosugo, buhata kini*” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* [2007], 190). Kini mahimo usab nga atong balaod.

- Kanus-a man nga ikaw nakadawat og mga panalangin agi og resulta sa imong pagkamasulundon ngadto sa mga kasugoan nga ingon og gamay ra?

Si Jesukristo Misunod sa Iyang Amahan

- Unsa nga mga ehemplo ang moabut sa hunahuna kon ikaw maghunahuna ni Jesukristo nga nagsunod sa Iyang Amahan?

Si Jesukristo mao ang labing halangdon nga ehemplo sa pagkamasulundon ngadto sa atong Langitnong Amahan. Siya miingon, “Kay ako nanaug gikan sa langit, dili sa pagbuhat sa akong kaugalingong kabubut-on, kon dili sa kabubut-on sa nagpadala kanako” (Juan 6:38). Ang Iyang tibuok kinabuhi gihalad ngadto sa pagsunod sa Iyang Amahan; gani kini kanunay nga dili sayon alang kaniya. Gitintal siya sa tanan nga mga paagi sama sa uban nga mga mortal (tan-awa sa Mga Hebreohanon 4:15). Sa Tanaman sa Getsemani Siya nag-ampo, nag-ingon, “O Amahan ko, kon mahimo man, isaylo lang kanako kining kopa: gani, dili sumala sa akong pagbuot kon dili sa imo” (Mateo 26:39).

Tungod kay si Jesus misunod sa kabubut-on sa Amahan sa tanan nga mga butang, gihimo Niya ang kaluwasan nga posible alang katanang tanan.

- Sa unsa nga paagi nga ang paghinumdom sa ehemplo sa Manluluwas makatabang kanato nga magmasulundon?

Mga Resulta sa Pagkamasulundon ug Pagkamasinupakon

- Unsa ang mga sangputanan sa pagsunod o sa pagsupak sa mga kasugoan sa Ginoo?

Ang gingharian sa langit gidumala pinaagi sa balaod, ug kon kita makadawat og bisan unsa nga panalangin, kini tungod sa pagsunod niana nga balaod diha diin kana nga panalangin gipasikad (tan-awa sa D&P 130:20–21; 132:5). Ang Dios nagsulti kanato nga pinaagi sa atong pagkamasulundon ug kakugi kita mahimo nga makaangkon og kahibalo ug salabutan (tan-awa sa D&P 130:18–19). Mahimo usab kita nga motubo sa espirituhanon nga paagi (tan-awa sa Jeremias 7:23–24). Sa lain nga bahin, ang pagkamasinupakon nagdala og mga kahigawad ug moresulta sa pagkawala sa mga panalangin. “Kinsa Ako, miingon ang Ginoo, nga nagsaad ug wala magtuman? Ako nagsugo ug ang mga tawo wala mosunod; Ako mobakwi ug sila dili makadawat sa panalangin. Unya

moingon sila sa ilang mga kasingkasing: Kini dili buhat sa Ginoo, kay ang iyang mga saad wala matuman” (D&P 58:31–33).

Kon kita motuman sa mga kasugoan sa Dios, Siya motuman sa Iyang mga saad, ingon nga si Hari Benjamin misulti sa iyang mga katawhan: “Siya nagkinahanglan nga kamo kinahanglan mobuhat ingon nga siya nagsugo kaninyo; kay kon kamo mobuhat, siya diha-diha mopanalangin kaninyo” (Mosiah 2:24).

Ang Masulundon Makaangkon og Kinabuhi nga Dayon

Ang Ginoo nagtambag kanato, “Kon ikaw maghupot sa akong mga sugo ug molahutay ngadto sa katapusan ikaw makaangkon og kinabuhi nga dayon, diin nga gasa mao ang labing mahinungdanon sa tanan nga mga gasa sa Dios” (D&P 14:7).

Ang Ginoo naghulagway sa uban nga mga panalangin nga moabut ngadto niadtong kinsa nagsunod Kaniya sa pagkamatarung ug sa kamatuoran hangtud sa katapusan.

“Kay sa ingon miingon ang Ginoo—Ako, ang Ginoo, maloloy-on ug mabination ngadto niadto kinsa mahadlok kanako, ug mahimuot sa pagpasidungog niadto kinsa nag-alagad kanako sa pagkamatarung ug diha sa kamatuoran ngadto sa katapusan.

“Dako ang ilang ganti ug walay katapusan ang ilang himaya.

“Ug ngadto kanila ako magpadayag sa tanan nga mga misteryo, oo, tanan nga tinagoan nga mga misteryo sa akong gingharian gikan sa dugay nang panahon, ug alang sa panahon nga moabut, Ako mohimo nga masayran ngadto kanila ang maayo nga kahimuot sa akong kabubut-on mahitungod sa tanan nga mga butang kabahin sa akong gingharian.

“Oo, gani ang mga kahibulongan sa walay katapusan nga kalibutan sila masayud, ug sa mga butang nga moabut Ako mopakita kanila, bisan sa mga butang sa daghan nga mga kaliwatan.

“Ug ang ilang kaalam mahimo nga walay kinutuban, ug ang ilang panabut moabut sa langit.

“Kay pinaagi sa akong Espiritu ako mopasabut kanila, ug pinaagi sa akong gahum Ako mohimo nga sila masayud sa tinagoan

sa akong kabubut-on—oo, bisan kadto nga mga butang diin ang mata wala makakita, ni dunggan nga makadungog, ni makasulod ngadto sa kasingkasing sa tawo” (D&P 76:5–10).

- Unsa ang kahulugan sa hugpong sa mga pulong “lahutay hangtud sa katapusan” nganha kaninyo?
- Unsa ang atong mabuhat sa pagpabilin nga tinuod ngadto sa mga baruganan sa ebanghelyo bisan kon kini dili uso sa pagbuhat sa ingon? Sa unsa nga paagi nga kita makatabang sa mga kabataan ug mga kabatan-onan sa pagpabilin nga tinuod ngadto sa mga baruganan sa ebanghelyo?

Dugang nga mga Kasulatan

- Abraham 3:25 (kita mianhi sa yuta sa pagmatuod sa atong pagkamasulundon)
- 1 Samuel 15:22 (ang pagkamasulundon mas maayo kay sa sakripisyo)
- Ecclesiastes 12:13; Juan 14:15; Mga Taga-Roma 6:16; D&P 78:7; 132:36; Deuteronomio 4:1–40 (kinahanglan kita nga mosunod sa Dios)
- 2 Nephi 31:7 (si Jesukristo masulundon)
- Mga Proverbio 3:1–4; 6:20–22; 7:1–3; Mga Taga-Efeso 6:1–3; Mga Taga-Colosas 3:20 (mga kabataan kinahanglan nga mosunod sa ilang mga ginikanan)
- D&P 21:4–6 (sunod sa propeta)
- Juan 8:29–32; Mosiah 2:22, 41; D&P 82:10; 1 Nephi 2:20 (mga panalangin tungod sa pagkamasulundon)
- D&P 58:21–22; 98:4–6; 134:5–7 (sunod sa mga balaod sa yuta)
- Isaias 60:12; D&P 1:14; 93:39; 132:6, 39 (mga sangputanan sa pagkamasinupakon)
- 2 Nephi 31:16; D&P 53:7; Mateo 24:13; Lucas 9:62 (lahutay hangtud sa katapusan)

Ang Pamilya Mahimong Mahangturon

Kapitulo 36

Ang Kamahinungdanon sa mga Pamilya

- Ngano nga ang Langitnong Amahan mipadala kanato nganhi sa yuta isip mga sakop sa mga pamilya?

“Ang kaminyoon tali sa usa ka lalaki ug sa usa ka babaye gi-orden sa Dios. . . . Ang pamilya mahinungdanon ngadto sa laraw sa Tiglalang alang sa walay katapusan nga destinasyon sa Iyang mga anak” (“Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan,” *Ensign*, Nob. 1995, 102).

Human nga ang Langitnong Amahan midala ni Adan ug ni Eva sa paghiusa diha sa kaminyoon, mimando Siya kanila sa pagbaton og mga anak (tan-awa sa Genesis 1:28). Mipadayag Siya nga usa sa mga katuyoan sa kaminyoon mao ang paghatag og mortal nga mga lawas alang sa Iyang espiritu nga mga anak. Ang mga ginikanan nga kaabag sa atong Langitnong Amahan. Buot Siya nga ang matag espiritu Niya nga mga anak makadawat og pisikal nga lawas ug makasinati og kinabuhi sa yuta. Kon ang usa ka lalaki ug usa ka babaye modala og mga anak nganhi sa kalibutan, sila nagtabang sa atong Langitnong Amahan sa pagpahinabo sa Iyang plano.

Matag bag-o nga bata kinahanglan nga dawaton ngadto sa pamilya uban sa kalipay. Ang matag usa anak sa Dios. Kinahanglan kita nga mogahin og panahon sa paglingaw-lingaw sa atong mga anak, sa pagdula uban kanila, ug sa pagtudlo kanila.

Alang sa mga magtutudlo: Samtang kamo magtudlo niini nga kapitulo ug sa sunod nga duha ka mga kapitulo mahitungod sa mga pamilya, magmahimong sensitibo ngadto sa mga pagbati niadtong kinsa walay sulundon nga mga sitwasyon sa panimalay.

Si Presidente David O. McKay miingon, “Sa tibuok nakong kasing-kasing ako nagtuo nga ang labing maayo nga dapit sa pag-andam alang. . . sa kinabuhing dayon mao ang panimalay” (“Blueprint for Family Living,” *Improvement Era*, Abr. 1963, 252). Sa panimalay, uban sa atong mga pamilya, kita makakat-on og pagpugong sa kaugalingon, sakripisyo, pagkamaunungon, ug bili sa trabaho. Makakat-on kita sa paghigugma, sa pagpakigbahin, ug sa pagserbisyo sa usag usa.

Ang amahan ug inahan mao ang responsable sa pagtudlo sa ilang mga anak mahitungod sa Langitnong Amahan. Kinahanglan sila nga mopakita pinaagi sa ehemplo nga sila nahigugma Kaniya tungod kay sila nagtuman sa Iyang mga kasugoan. Kinahanglan usab nga ang mga ginikanan motudlo sa ilang mga anak sa pag-ampo ug sa pagsunod sa mga kasugoan (tan-awa sa Mga Proverbio 22:6).

- Ngano nga ang panimalay mao man ang labing maayo nga dapit sa pag-andam alang sa kinabuhing dayon?
- Sa unsa nga paagi kita makatabang sa mga kabatan-onan sa Simbahan sa pagsabut sa ka sagrado sa pamilya ug sa pakigsaad sa kaminyoon?

Ang Mahangturong Pamilya

Ang mga pamilya mahimong mag-uban sa kahangturan. Aron makatagamtam niini nga panalangin kinahanglan gayud kita nga magminyo diha sa templo. Kon ang mga tawo magminyo gawas sa templo, ang kaminyoon matapos kon ang usa sa pares mamatay. Kon kita naminyo sa templo pinaagi sa awtoridad sa Melchizedek Priesthood, kita naminyo alang sa karon ug sa kahangturan. Kon magtuman kita sa atong mga pakigsaad uban sa Ginoo, ang atong mga pamilya pagahiusahon sa kahangturan isip bana, asawa, ug mga anak. Ang kamatayon dili makabulag kanato.

Mahigugmaon nga mga Pakigdait sa Pamilya

- Sa unsa nga paagi kita makapalambo og mas dako nga kahusay sa atong mga panimalay

Ang mga bana ug mga asawa kinahanglan nga mahunahunaon ug mabination ngadto sa usag usa. Kinahanglan dili gayud sila mobuhat o mosulti og bisan unsa nga makapasakit sa mga pagbati sa usag usa. Kinahanglan usab sila nga maningkamot sa pagbuhat sa tanan kutob sa mahimo aron sa paghimo sa usag usa nga malipayon.

Samtang ang mga ginikanan makaila sa Dios ug maninguha nga mahisama Kaniya, sila motudlo sa mga anak sa paghigugma sa usag usa. Diha sa Basahon ni Mormon, si Hari Benjamin mipasabut:

“Kamo dili motugot sa inyong mga anak . . . [nga] manag-away o managbingkil sa usag usa.

“Apan kamo motudlo kanila sa paglakaw diha sa mga pamaagi sa kamatuoran ug sa kaligdong; kamo motudlo kanila sa paghigugma sa usag usa, ug sa pag-alagad sa usag usa” (Mosiah 4:14–15).

Isip mga sakop sa pamilya kita makatabang sa usag usa sa pagbati nga masaligon pinaagi sa paghatag og pagdasig ug kinasingsing nga pagdayeg. Kinahanglan nga ang matag bata mobati nga importante. Ang mga ginikanan kinahanglan nga mopakita nga sila interesado sa unsay gibuhat sa ilang mga anak ug mopahayag og gugma ug pagpakabana alang sa ilang mga anak. Ang mga anak kinahanglan sa ingon usab mopakita sa ilang gugma alang sa ilang mga ginikanan. Sila kinahanglan nga magmasulundon ug maningkamot sa pagpuyo sa matang sa kinabuhi nga maghatag og pasidungog ngadto sa ilang mga ginikanan ug sa ilang apelyido.

- Unsa ang mahimo sa mga ginikanan sa pagdasig sa ilang anak nga mga lalaki ug mga babaye nga mahimong maayong mga higala ngadto sa usag usa? Unsa ang mahimo sa managsoong mga lalaki ug mga babaye sa pag-amuma sa ilang panaghigalaay ngadto sa usag usa?
- Unsay mahimo sa mga bana ug mga asawa sa pagtabang sa usag usa nga magmalipayon?

Unsaon sa Pagbaton og Malampuson nga Pamilya

- Unsa ang imong gibuhad sa pagtabang og lig-on sa imong pamilya ug paghimo niini nga malampuson?

Si Presidente Harold B. Lee mitudlo, “Ang labing importante nga buhad sa Ginoo nga imo gayud nga pagabuhaton mao ang anaa sa sulod sa mga bongbong sa imong kaugalingon nga panimalay” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Harold B. Lee* [2000], 134).

Nakahibalo si Satanas unsa ka importante ang mga pamilya ngadto sa plano sa atong Langitnong Amahan. Nanguha siya sa pagbungkag kanila pinaagi sa pagpugong kanato gikan sa pagpaduol ngadto sa Ginoo. Motintal siya kanato sa pagbuhad og mga butang nga mobungkag sa atong mga pamilya.

Ang Unang Kapangulohan ug ang Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles mipahayag, “Ang malampuson nga mga kaminyoon ug mga pamilya gitukod ug gipadayon diha sa mga baruganan sa hugot nga pagtuo, pag-ampo, paghinulsol, pagpasaylo, pagtahud, gugma, kalooy, trabaho, ug maayo nga mga kalihokan sa paglingaw-lingaw”. (*Ensign*, Nob. 1995, 102).

Ang tanan kanato buot nga makabaton og malipayon, malampuson nga mga pamilya. Ang mosunod nga mga butang motabang kanato sa pagkab-ot niini:

1. Paghimo og pag-ampo sa pamilya matag gabii ug buntag (tan-awa sa 3 Nephi 18:21). Hiusa nga mag-ampo isip bana ug asawa.
2. Itudlo sa mga bata ang ebanghelyo matag semana diha sa family home evening.
3. Tun-an ang mga kasulatan kanunay isip usa ka pamilya.
4. Mag-uban sa pagbuhad og mga butang isip usa ka pamilya, sama sa buhaton nga mga proyekto, pagsuroy-suroy, ug paghimo og mga desisyon.
5. Pagkat-on nga magmabination, mapailubon, mainantuson, ug manggiloy-on (tan-awa sa Moroni 7:45–48).

6. Tambong og mga miting sa Simbahan kanunay (tan-awa sa D&P 59:9–10).
7. Sunod sa tambag sa Ginoo diha sa D&P 88:119: “Han-aya ninyo ang inyong mga kaugalingon; andama ang matag butang nga kinahanglanon; ug pagtukod og usa ka balay, gani usa ka balay sa pag-ampo, usa ka balay sa pagpuasa, usa ka balay sa hugot nga pagtuo, usa ka balay sa pagkat-on, usa ka balay sa himaya, usa ka balay sa kahusay, usa ka balay sa Dios.”
8. Paghupot og usa ka family history, pagpahigayon og buhat sa templo nga magdungan, ug pagdawat sa mga ordinansa sa sealing sa templo.

Ang pamilya mao ang labing importante nga yunit sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw. Ang Simbahan gitukod aron sa pagtabang sa mga pamilya nga maka-angkon og mahangturon nga mga panalangin ug kahimayaan. Ang mga organisasyon ug mga programa sulod sa Simbahan gidisenyo aron sa pagpalig-on kanato sa tinagsa-tagsa ug pagtabang kanato sa pagpuyo isip usa ka pamilya sa kahangturan.

- Unsa ang mabuhat sa mga pamilya sa pagsagubang sa mga panahon sa kalisud?
- Unsa nga mga ebidensya imong nakita nga ang mga paningkamot sama sa pag-ampo sa pamilya, pamilya nga pagtuon sa kasulatan, pakigtambag sa pamilya, panahon sa tingkaon sa pamilya, ug family home evening nakahimo og kalainan?

Dugang nga mga Kasulatan ug Uban nga mga Tinubdan

- Moises 2:27–28 (babaye ug lalaki gilalang ug gipanalanginan)
  - Genesis 2:24 (lalaki mounong ngadto sa iyang asawa)
  - D&P 49:15–16 (gi-orden sa Dios ang kaminyoon)
  - Mga Taga-Efeso 6:4 (bansaya ang mga anak sa pagkamatarung)
  - D&P 132:15–21 (mahangturon nga kaminyoon)
  - D&P 88:119–26 (mga panudlo alang sa malampuson nga pamilya)
-

- D&P 93:40–50 (ang Ginoo nagmando sa mga ginikanan sa pag-amuma sa ilang mga anak diha sa kahayag ug kamatuoran)
- “Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan” (anaa sa LDS.org ug diha sa daghan nga mga pamantala sa Simbahan, naglakip sa *Ensign*, Nob. 1995, pahina 102; *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan: Pagtuman sa Atong Katungdanan ngadto sa Dios* [numero sa aytem 36550], pahina 44; ug *Matinud-anon sa Pagtuo: Usa ka Pakisayran sa Ebanghelyo* [numero sa aytem 36550], mga pahina 59–61)

Mga Responsibilidad sa Pamilya

Kapitulo 37

Mga Responsibilidad sa mga Ginikanan

- Unsa nga mga responsibilidad ang gitambayayongan sa mga bana ug mga asawa sa pagpadako sa ilang mga anak?

Ang matag tawo adunay importante nga dapit diha sa iyang pamilya. Pinaagi sa mga propeta ang Ginoo nagpasabut kon unsaon gayud sa mga amahan, mga inahan, ug mga anak sa pagtagad ug pagbati ngadto sa usag usa. Isip mga bana, mga asawa, ug mga anak, kinahanglan nga atong masayran kon unsa ang gipasabut sa Ginoo nga atong buhaton aron sa pagtuman sa atong katuyoan isip usa ka pamilya. Kon kita mobuhat sa atong bahin, kita magkahiusa sa kahangturan.

Diha sa sagrado nga mga responsibilidad sa pagkaginikanan, “ang mga amahan ug mga inahan adunay katungdanan sa pagtabang sa usag usa nga magkauban” (“Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan,” *Ensign*, Nob. 1995, 102). Kinahanglan nga sila magtinabangay aron sa pagsangkap alang sa espirituhanon, emosyonal, intelektwal, ug pisikal nga mga panginahanglan sa pamilya.

Ang pipila sa mga responsibilidad kinahanglan gayud nga tambayayongan sa bana ug sa asawa. Ang mga ginikanan kinahanglan nga motudlo sa ebanghelyo ngadto sa ilang mga anak. Ang Ginoo mipahimangno nga kon ang mga ginikanan dili motudlo sa ilang mga anak mahitungod sa hugot nga pagtuo, paghinulsol,

---

Alang sa mga magtutudlo: Sama sa kapitulo 36, magmahimong sensitibo ngadto sa mga pagbati niadtong kinsa walay sulundon nga mga sitwasyon sa panimalay. Ipasabut og maayo nga uban sa giya gikan sa Ginoo ug sa tabang gikan sa sakop sa pamilya ug sa Simbahan, ang nag-inusarang mga ginikanan malampusong makapadako sa ilang mga anak.

pagbunyang, ug sa gasa sa Espiritu Santo, ang sala maanaa sa mga ulo sa mga ginikanan. Ang mga ginikanan kinahanglan usab nga motudlo sa ilang mga anak sa pag-ampo ug sa pagsunod sa mga kasugoan sa Ginoo. (Tan-awa sa D&P 68:25, 28.)

Usa sa labing maayo nga mga paagi sa pagtudlo sa ilang mga anak mao ang ehemplo. Kinahanglan nga ang mga bana ug mga asawa magpakita og gugma ug pagtahud alang sa usag usa ug sa ilang mga anak pinaagi sa mga buhat ug sa mga pulong. Kini mahinungdanon nga hinumduman nga ang matag sakop sa pamilya anak sa Dios. Kinahanglan ang mga ginikanan motratar sa ilang mga anak uban sa gugma ug pagtahud, ingon nga mapantunon apan mabination ngadto kanila.

Kinahanglan nga ang mga ginikanan mosabut nga usahay ang mga anak mohimo og sayop nga mga pagpili bisan human na sila matudloi sa kamatuoran. Kon kini mahitabo, kinahanglan nga ang mga ginikanan dili mohunong. Kinahanglan sila nga mopadayon sa pagtudlo sa ilang mga anak, sa pagpahayag sa gugma alang kanila, sa paghimo nga maayong mga ehemplo ngadto kanila, ug sa pagpuasa ug sa pag-ampo alang kanila.

Ang Basahon ni Mormon nagsaysay kanato kon sa unsang paagi nga ang mga pag-ampo sa usa ka amahan nakatabang sa usa ka masinupakong anak nga lalaki nga mahibalik ngadto sa mga paagi sa Ginoo. Si Alma nga Batan-on mibiya gikan sa mga pagtulunan sa iyang matarung nga amahan, si Alma, ug milibut nga nagtinguha sa paglaglag sa Simbahan. Nag-ampo ang amahan uban sa hugot nga pagtuo alang sa iyang anak nga lalaki. Si Alma nga Batan-on gibisitahan sa usa ka anghel ug mihinulsol sa iyang dautan nga paagi sa pagpuyo. Nahimo siyang usa ka gamhanang lider sa Simbahan. (Tan-awa sa Mosiah 27:8–32.)

Ang mga ginikanan makahatag og usa ka kahimtang nga may balaan nga pagtahud ug pagrespeto diha sa panimalay kon sila motudlo ug mogiya sa ilang mga anak uban sa gugma. Ang mga ginikanan kinahanglan usab nga mohatag og malipayon nga mga kasinatian alang sa ilang mga anak.

- Sa unsa nga paagi nga ang mga bana ug mga asawa magsupor-tahay sa usag usa diha sa ilang mga tahas? Asa man moduol ang nag-inusara nga ginikanan alang sa tabang?

Mga Responsibilidad sa Amahan

- Unsa nga positibong mga ehemplo ang imong nakita sa mga amahan sa pagpadako sa ilang mga anak?

“Pinaagi sa balaan nga plano, ang mga amahan mao ang modu-mala sa ilang mga pamilya diha sa gugma ug pagkamatarung ug mao ang responsable sa pagsangkap sa mga panginahanglan sa kinabuhi ug sa pagpanalipod sa ilang mga pamilya” (*Ensign*, Nob. 1995, 102). Ang usa ka takus nga amahan kinsa miyembro sa Simbahan adunay oportunidad nga maghupot sa priesthood, maghimo kaniya nga priesthood lider sa iyang pamilya. Siya kinahanglan nga mogiya sa iyang pamilya uban sa pagkamapa-inubsanon ug pagkamabination kay sa pagkamapugsanon o sa kawalay kalooy. Ang mga kasulatan nagtudlo nga kadtong kinsa naghupot sa priesthood kinahanglan nga mogiya sa uban pinaagi sa pagdani, kalumo, gugma, ug pagkamabination (tan-awa sa D&P 121:41–44; Mga Taga-Efeso 6:4).

Ang amahan makigbahin sa mga panalangin sa priesthood uban sa mga sakop sa pamilya. Kon ang usa ka lalaki naghupot sa Melchizedek Priesthood, makahimo siya sa pagpakigbahin niini nga mga panalangin pinaagi sa pagpangalagad ngadto sa masakiton ug sa paghatag og linain nga mga panalangin sa priesthood. Ubos sa direksyon sa usa ka lider sa tigdumala sa priesthood, makapanalangin siya sa gagmay nga mga bata, makabunyag, makakumpirma, ug makapahigayon og mga ordinasyon sa priesthood. Kinahanglan siya nga mohimo og maayo nga ehemplo alang sa iyang pamilya pinaagi sa pagtuman sa mga kasugoan. Kinahanglan usab nga iyang sigurohon nga ang pamilya nag-ampo og dungan makaduha kada adlaw ug naghimo og family home evening.

Kinahanglan ang amahan mogahin og panahon sa matag bata sa tinagsa. Kinahanglan siya nga motudlo sa iyang mga anak og husto

---

nga mga baruganan, makigsulti kanila mahitungod sa ilang mga problema ug mga kabalaka ug motambag kanila sa mahigugmaon nga paagi. Pipila sa maayo nga mga ehemplo makaplagn diha sa Basahon ni Mormon (tan-awa sa 2 Nephi 1:14–3:25; Alma 36–42).

Kini usab katungdanan sa amahan sa pagsangkap alang sa piskal nga mga panginahanglan sa iyang pamilya, nagsiguro nga sila aduna sa gikinahanglan nga pagkaon, kapuy-an, sinina, ug edukasyon. Bisan kon siya dili makahimo sa pagsangkap sa tanan nga suporta sa iyang kaugalingon, dili siya mobiya sa responsibilidad sa pag-amuma sa iyang pamilya.

Mga Responsibilidad sa Inahan

- Unsa nga positibo nga mga ehemplo ang imong nakita sa mga inahan sa pagpadako sa ilang mga anak?

Si Presidente David O. McKay miingon nga ang pagka-inahan mao ang labing halangdon nga calling (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: David O. McKay* [2003], 189). Kini usa ka sagrado nga calling, usa ka panag-abag sa Dios sa pagdala sa Iyang espiritu nga mga anak nganhi sa kalibutan. Ang pagpanganak mao ang usa sa labing mahinungdanon sa tanan nga mga panalangin. Kon walay amahan sa panimalay, ang inahan modumala sa pamilya.

Si Presidente Boyd K. Packer midayeg sa mga babaye kinsa wala makahimo sa pagbaton og mga anak sa ilang mga kaugalingon apan naninguha sa pag-amuma sa uban. Miingon siya: “Kon ako mamulong kabahin sa mga inahan, ako namulong dili lamang niadto nga mga babaye kinsa nakapanganak apan niadto usab kinsa miamuma og mga bata nga natawo sa uban, ug kabahin sa daghan nga mga babaye kinsa, walay mga anak sa ilang kaugalingon, nimatuto sa mga anak sa uban” (*Mothers* [1977], 8).

Ang mga propeta sa ulahing mga adlaw mitudlo, “Ang unang kapa-ngakohan sa mga inahan mao ang pag-atiman sa ilang mga anak” (*Ensign*, Nob. 1995, 102). Ang usa ka inahan kinahanglan nga mogahin og panahon uban sa iyang mga anak ug motudlo kanila sa ebanghelyo. Kinahanglan siya nga makigdula ug makigtrabaho

---

uban kanila aron sila makadiskubre sa kalibutan libut kanila. Kinahanglan usab siyang motabang sa iyang pamilya nga makahibalo kon unsaon paghimo sa panimalay nga usa ka dapit nga nin-dot puy-an. Kon siya madasigon ug mahigugmaon, motabang siya sa iyang mga anak nga mobati og maayo mahitungod sa ilang mga kaugalingon.

Ang Basahon ni Mormon naghulagway sa usa ka grupo sa 2,000 ka batan-on nga mga lalaki kinsa misaka ngadto sa pagkahalangdon tungod sa mga pagtulun-an sa ilang mga inahan (tan-awa sa Alma 53:16–23). Pinangulohan ni propeta Helaman, miadto sila sa gubat batok sa ilang mga kaaway. Nakakat-on sila nga magmatinud-anon, magmaisugon, ug masaligan gikan sa ilang mga inahan. Ang ilang mga inahan mitudlo usab kanila nga kon sila dili magduha-duha, ang Dios moluwas kanila (tan-awa sa Alma 56:47). Tanan sila naluwas sa gubat. Gipahayag nila ang hugot nga pagtuo sa mga pagtulun-an sa ilang mga inahan, nag-ingon, “Kami wala magduha-duha nga ang among mga inahan nasayud niini” (Alma 56:48). Ang matag inahan kinsa adunay pagpamatuod makabaton og usa ka lawom nga epekto diha sa iyang mga anak.

Mga Responsibilidad sa mga Anak

- Sa unsa nga paagi nga ang mga anak makatabang sa pagtukod og usa ka malipayon nga panimalay?

Ang mga anak makigbahin sa ilang mga ginikanan sa mga responsibilidad sa pagtukod og usa ka malipayon nga panimalay. Kinahanglan sila nga mosunod sa mga sugo ug motabang sa uban nga mga sakop sa pamilya. Ang Ginoo dili mahimuot kon ang mga anak manag-away (tan-awa sa Mosiah 4:14).

Gimandoan sa Ginoo ang mga anak sa pagtahud sa ilang mga ginikanan. Miingon Siya, “Tahuron mo ang imong amahan ug ang imong inahan: aron magahataas ang imong mga adlaw sa yuta” (Exodo 20:12). Ang pagtahud sa mga ginikanan nagpasabut sa paghigugma ug pagrespeto kanila. Kini nagpasabut usab sa pagsunod kanila. Ang mga kasulatan nagsugo sa mga anak sa “pagsugot sa

inyong mga ginikanan diha sa Ginoo: kay buhat kini nga matarung” (Mga Taga-Efeso 6:1).

Si Presidente Spencer W. Kimball miingon nga ang mga anak kinahanglan nga magkat-on sa pagtrabaho ug sa pakigbahin sa mga responsibilidad diha sa panimalay ug sa nataran. Kinahanglan nga hatagan sila og mga buluhaton aron sa paghimo sa balay nga hap-say ug limpyo. (Tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 149–150.)

- Unsa ang kinahanglang buhaton sa mga anak sa pagtahud ug pagrespeto sa ilang mga ginikanan?
- Unsa ang gibuhat sa inyong mga ginikanan nga maoy midala kaninyo sa pagtahud ug pagrespeto kanila?

Pagdawat og mga Responsibilidad Nagdala og mga Panalangin

- Unsa ang mabuhat sa matag sakop sa pamilya sa paghimo sa panimalay nga usa ka malipayon nga dapit?

Ang usa ka mahigugmaon ug malipayon nga pamilya dili aksidenteng mahitabo. Ang matag tawo diha sa pamilya kinahanglan gayud mohimo sa iyang bahin. Naghatag ang Ginoo og mga responsibilidad ngadto sa mga ginikanan ug sa mga anak. Nagtudlo ang mga kasulatan nga kita kinahanglan gayud nga magmahunahunaon, magmalipayon, ug magmasinabtanon sa uban. Kon kita magsulti, mag-ampo, mag-awit, o magtrabaho og dungan, kita makatagamtam sa mga panalangin sa kahusay sa atong mga pamilya. (Tan-awa sa Mga Taga-Colosas 3.)

- Unsa ang pipila ka mga tradisyon ug mga nabatasan nga makahimo sa panimalay nga usa ka malipayon nga dapit?

Dugang nga mga Kasulatan ug Uban nga mga Tinubdan

- Mga Proverbio 22:6 (bansaya ang bata)
- Mga Taga-Efeso 6:1–3 (ang mga anak kinahanglan mosunod sa mga ginikanan)

- D&P 68:25–28; Mga Taga-Efeso 6:4 (mga responsibilidad sa mga ginikanan)
- “Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan, (anaa sa LDS.org ug diha sa daghan nga mga pamantala sa Simbahan, lakip sa *Ensign*, Nob. 1995, pahina 102; *Alang sa Kalig-on sa mga Kabatan-onan* [numero sa aytem 36550], pahina 44; ug *Matinudanon sa Pagtuo* [numero sa aytem 36863], mga pahina 59–61)
- *Giya nga Basahon sa Pamilya* (numero sa aytem 31180)

Mahangturon nga Kaminyoon

Kapitulo 38

Ang Kaminyoon Gi-orden sa Dios

Ang kaminyoon tali sa usa ka lalaki ug sa usa ka babaye usa ka importante kaayo nga bahin sa plano sa Dios. Ang Ginoo miingon, “Kinsa kadto nga nagdili sa pagminyo wala itugot sa Dios, kay ang kaminyoon gi-orden sa Dios ngadto sa tawo” (D&P 49:15). Sukad sa sinugdanan, ang kaminyoon nahimong usa ka balaod sa ebanghelyo. Ang mga kaminyoon gituyo nga molungtad sa kahangturan, dili lamang alang sa atong mortal nga mga kinabuhi.

Si Adan ug si Eva giminyo sa Dios sa wala pa ang bisan unsa nga kamatayon dinhi sa kalibutan. Sila dihay mahangturon nga kaminyoon. Mitudlo sila sa balaod sa mahangturon nga kaminyoon ngadto sa ilang mga anak ug sa mga anak sa ilang mga anak. Samtang ang mga katuigan nanglabay, ang pagkadautan misulod sa mga kasingkasing sa mga katawhan ug ang awtoridad sa pagpahigayon niini nga sagradong ordinansa gikuha gikan sa yuta. Pinaagi sa Pagpahiuli sa ebanghelyo, ang mahangturon nga kaminyoon gipahiuli dinhi sa yuta.

- Ngano nga importante man kini nga masayran nga ang kaminyoon tali sa usa ka lalaki ug sa usa ka babaye gi-orden sa Dios?

Ang Mahangturon nga Kaminyoon Kinahanglanon alang sa Kahimayaan

- Unsa ang doktrina sa Ginoo kabahin sa kaminyoon, ug sa unsa nga paagi nga kini lahi gikan sa mga pagtan-aw sa kalibutan?

Daghan sa mga tawo sa kalibutan naghunahuna sa kaminyoon nga usa lamang ka sosyal nga nabatasan, usa ka pinasubay sa balaod

---

nga pakigsabut tali sa usa ka lalaki ug sa usa ka babaye nga magipon og puyo. Apan ngadto sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, ang kaminyoon mas labaw pa. Ang atong kahimayaan nag-agad diha sa kaminyoon, kuyog sa ubang mga baruganan ug mga ordinansa, sama sa hugot nga pagtuo, paghinulsol, pagbunyag, ug sa pagdawat sa gasa sa Espiritu Santo. Kita nagtuo nga ang kaminyoon mao ang labing sagrado nga pakigrelasyon nga mahimong anaa tali sa usa ka lalaki ug sa usa ka babaye. Kini nga sagradong pakigrelasyon makaapekto sa atong kalipay karon ug sa mga kahangturan.

Ang Langitnong Amahan naghatag kanato sa balaod sa mahangturon nga kaminyoon aron kita mamahimong sama Kaniya. Ang Ginoo nag-ingon:

“Sa celestial nga himaya adunay tulo ka mga langit o mga ang-ang; Ug aron makabaton sa labing taas, ang tawo kinahanglan mosulod ngadto niini nga kapunongan sa pagkapari [ang gipasabut mao ang bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad sa kaminyoon]; “Ug kon dili siya mosulod, siya dili makabaton niini” (D&P 131:1–3).

Ang Mahangturon nga Kaminyoon Kinahanglan Gayud nga Ipahigayon sa Tukma nga Awtoridad didto sa Templo

- Ngano nga ang kaminyoon kinahanglan man gayud nga ipahigayon sa tukma nga awtoridad didto sa templo aron mahimo nga mahangturon?

Ang mahangturon nga kaminyoon kinahanglan gayud nga ipahigayon pinaagi sa usa ka tawo kinsa naghupot sa gahum sa pagbugkos. Ang Ginoo misaad, “Kon ang tawo mangasawa pinaagi sa . . . bag-o ug walay katapusan nga pakigsaad . . . pinaagi kaniya kinsa nadihogan, . . . ug kon [sila] mosunod sa pakigsaad

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang tanan nga mga miyembro, minyo o dili, kinahanglan nga makasabut sa doktrina sa mahangturon nga kaminyoon. Bisan niana, kamo kinahanglan nga sensitibo sa mga pagbati sa mga hamtong kinsa dili minyo. Kon gikinahanglan, tabangi ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya nga makahibalo nga ang tanan nga mga anak sa Langitnong Amahan kinsa matinud-anon ngadto sa ilang mga pakigsaad dinhi niini nga kinabuhi makabaton og oportunidad sa pagdawat sa tanan nga mga panalangin sa ebanghelyo didto sa mga kahangturan, lakip ang oportunidad sa pagbaton og mahangturon nga pamilya

sa [Ginoo], . . . kini . . . may kapuslanan pa kon wala na sila sa kalibutan” (D&P 132:19).

Dili lamang kinahanglan gayud nga ang mahangturon nga kaminyoon ipahigayon pinaagi sa tukma nga awtoridad sa priesthood, apan kini kinahanglan gayud usab nga pagahimoon sa usa sa mga balaan nga templo sa atong Ginoo. Ang templo mao lamang ang dapit nga kining balaan nga ordinansa mahimo nga ipahigayon.

Sa templo, ang mga magtiayon nga Santos sa Ulahing mga Adlaw magluhod sa usa sa sagrado nga mga altar diha sa atubangan sa ilang pamilya ug mga higala kinsa nakadawat sa ilang endowment sa templo. Mohimo sila sa ilang mga pakigsaad sa kaminyoon sa atubangan sa Dios. Sila ipahayag nga bana ug asawa alang sa karon ug sa tanan nga kahangturan. Gihimo kini pinaagi sa usa ka tawo kinsa naghupot sa balaan nga priesthood sa Dios ug nahatagan sa awtoridad sa pagpahigayon niini nga sagrado nga ordinansa. Siya mohimo ubos sa giya sa Ginoo ug mosaad sa magtiayon sa mga panalangin sa kahimayaan. Siya motudlo kanila sa mga butang nga kinahanglan gayud nilang buhaton aron madawat kini nga mga panalangin. Mopahinumdom siya kanila nga ang tanan nga mga panalangin nag-agad sa pagkamasulundon ngadto sa mga balaod sa Dios.

Kon kita naminyo pinaagi sa bisan unsa nga awtoridad gawas pinaagi sa priesthood diha sa usa ka templo, ang kaminyoon alang lamang niini nga kinabuhi. Human sa kamatayon, ang magkapares sa kaminyoon dili makaangkon sa usag usa o sa ilang mga anak. Ang mahangturon nga kaminyoon naghatag kanato og oportunidad sa pagpadayon isip mga pamilya human niini nga kinabuhi.

Mga Kaayohan sa usa ka Mahangturon nga Kaminyoon

- Unsa ang mga panalangin sa usa ka mahangturon nga kaminyoon dinhi niini nga kinabuhi ug sa kahangturan?

Isip mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, kita nagpuyo uban sa usa ka mahangturon nga panglantaw, dili lamang alang sa tipik sa panahon. Bisan pa niana, makadawat kita og mga panalangin

dinhi niini nga kinabuhi agi og resulta sa pagminyo alang sa kahangturan. Pipila sa mga panalangin mao ang mosunod:

1. Makahibalo kita nga ang atong kaminyoon mohangtud sa kahangturan. Makabulag kanato ang kamatayon gikan sa usag usa sa makadiyut lamang. Walay makabulag kanato sa kahangturan gawas sa atong kaugalingon nga pagkamasinupakon. Kini nga kahibalo nagtabang kanato sa pagpaningkamot og maayo aron makabaton og malipayon, malampuson nga kaminyoon.
2. Nasayud kita nga ang atong mga pakigrelasyon sa pamilya makapadayon ngadto sa tanang kahangturan. Kini nga kahibalo nagtabang kanato nga magmatngon sa pagtudlo ug pagbansay sa atong mga bata. Kini usab nagtabang kanato sa pagpakita kanila og labaw ka dako nga pailub ug gugma. Isip resulta, kita makabaton gayud og mas malipayon nga panimalay.
3. Tungod kay kita naminyo sa gi-orden nga paagi sa Ginoo, kita adunay katungod sa pagbu-bu sa Espiritu sa atong kaminyoon samtang magpabilin kita nga takus.

Ang pipila sa mga panalangin nga atong matagamtaman sa kahangturan mao ang mosunod:

1. Makapuyo kita sa labing taas nga ang-ang sa celestial nga gingharian sa Dios.
  2. Kita mahimaya ingon nga ang Dios nahimaya ug makadawat og kahingpitan sa hingpit nga kalipay.
- Sa unsa nga paagi nga ang mahangturon panglantaw mo-impluwensya sa paagi sa atong pagbati mahitungod sa kaminyoon ug sa mga pamilya?

Kita Kinahanglan Gayud nga Mangandam alang sa Mahangturon nga Kaminyoon

- Unsa ang atong mabuhat sa pagtabang sa mga kabatan-onan sa pagpangandam alang sa mahangturon nga kaminyoon?

Si Presidente Spencer W. Kimball mitudlo: “Ang kaminyoon malagmit mao ang pinakamahinungdanon sa tanan natong mga desisyon ug dunay dako kaayo nga mga epekto, kay dili lamang kini

---

maghatag og daklit nga kalipay, kon dili ingon man usab sa walay katapusang kalipay. Makaapekto kini dili lamang sa duha ka tawo nga natungdan, kon dili ingon man usab sa ilang mga pamilya ug labi na sa ilang mga anak ug sa mga anak sa ilang mga anak hangtud na sa daghang mga henerasyon. Sa pagpili og kauban sa kinabuhi ug sa kahangturan, dayag na lang nga ang pinakamaayo nga pagplano ug paghunahuna ug pag-ampo ug pagpuasa kinahanglan buhaton aron pagsiguro nga sa tanang mga desisyon, kini ang dili gayud mahimong masayop” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Spencer W. Kimball* [2006], 242).

Ang mahangturon nga kaminyoon kinahanglan nga mao ang tumong sa matag Santos sa Ulahing mga Adlaw. Kini alang usab bisan niadto nga naminyo pinaagi sa sibil nga balaod. Sa pag-andam alang sa mahangturon nga kaminyoon nagkinahanglan og daghan nga paghunahuna ug pag-ampo. Ang mga sakop lamang sa Simbahan kinsa nagpuyo sa matarung nga paagi ang gitugutan sa pagsulod sa templo (tan-awa sa D&P 97:15–17). Kita dili kalit nga modesisyon usa ka adlaw nga kita buot nga maminyo sa templo, dayon mosulod sa templo nianang adlaw ug magminyo. Kinahanglan una gayud natong buhaton ang piho nga mga gikinahanglan.

Sa dili pa kita makaadto sa templo, kinahanglan gayud kita nga mahimong aktibo, takus nga mga miyembro sa Simbahan sulod sa labing minus usa ka tuig. Ang mga lalaki kinahanglan gayud nga maghupot sa Melchizedek Priesthood. Kinahanglan gayud nga kita na-interbyu pinaagi sa branch president o sa bishop. Kon kita nakita niya nga takus, mohatag siya kanato og usa ka rekomen sa templo. Kon kita dili takus, siya motambag kanato ug motabang kanato sa paghimo og mga tumong aron mamahimong takus sa pag-adto sa templo.

Human kita makadawat og rekomen gikan sa atong bishop o branch president, kinahanglan kita nga ma-interbyu pinaagi sa stake president o sa mission president. Pangutan-on kita og mga pangutana sama sa mosunod nga mga interbyu alang sa usa ka rekomen sa templo.

1. Aduna ka bay hugot nga pagtuo ug usa ka pagpamatuod sa Dios, ang Amahan sa Kahangturan, sa Iyang Anak, nga si Jesukristo, ug sa Espiritu Santo? Aduna ka bay lig-on nga pagpamatuod sa gipahiuli nga ebanghelyo?
2. Mopaluyo ka ba sa Presidente sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw isip propeta, manalagna, ug tigpadayag? Moila ka ba kaniya isip bugtong nga tawo sa yuta nga gihatagan og awtoridad sa paggamit sa tanan nga mga yawe sa priesthood?
3. Ikaw ba nagtuman sa balaod sa kaputli?
4. Ikaw ba hingpit nga tigbayad sa ikapulo?
5. Ikaw ba nagtuman sa Pulong sa Kaalam?
6. Ikaw ba matinuoron sa imong pakigsabut sa uban?
7. Ikaw ba naninguha sa pagtuman sa mga pakigsaad nga imong gihimo, sa pagtambong sa imong mga miting sa sakrament ug sa priesthood, ug sa paghupot sa imong kinabuhi nga nahiuyon sa mga balaod ug mga kasugoan sa ebanghelyo?

Kon ikaw mangayo og rekomen sa templo, kinahanglan nga imong hinumduman nga ang pagsulod sa templo usa ka sagrado nga pribilehiyo. Kini usa ka ligdong nga buhat, dili usa ka butang nga dili hatagan og pagtagad.

Kinahanglan gayud nga kita maningkamot sa dakong kakugi sa pagsunod sa matag pakigsaad nga atong gihimo didto sa templo. Miingon ang Ginoo nga kon kita tinuod og matinud-anon, kita mosulod ngadto sa atong kahimayaan. Mahimo kitang sama sa atong Langitnong Amahan. (Tan-awa sa D&P 132:19–20 .) Ang kaminyoon sa templo takus sa bisan unsa nga sakripisyo. Kini usa ka paagi sa pagbaton og mahangturon nga mga panalangin nga dili masukod.

- Unsa ang atong mabuhay sa pag-awhag sa mga batan-on sa paghimo og usa ka tumong sa pagminyo sa templo? Sa unsa nga paagi nga kita makatabang kanila sa pagpangandam alang niini?

Dugang nga mga Kasulatan

- Genesis 1:26–28 (kinahanglan kita mosanay ug mopuno sa yuta)
- Genesis 2:21–24 (ang unang kaminyoon gipahigayon sa Dios)
- Mateo 19:3–8 (unsa ang gibugkos sa Dios)
- D&P 132 (ang mahangturon nga kinaiyahan sa balaod sa kaminyoon)
- D&P 42:22–26 (mga panumpa sa kaminyoon kinahanglan nga sundon)
- Jacob 3:5–7 (mga bana ug mga asawa kinahanglan nga tinuod ngadto sa usag usa)

Ang Balaod sa Kaputli

Kapitulo 39

Pahinumdom ngadto sa mga Ginikanan

Kini nga kapitulo naglakip og pipila ka mga bahin nga lapas pa sa kahingkod sa gagmay nga mga bata. Kini labing maayo nga hulaton hangtud nga ang mga bata igo na ang panuigon nga masabtan ang sekswal nga mga pakigrelasyon ug pagpasanay sa dili pa itudlo kanila kini nga mga bahin sa kapitulo. Ang atong mga lider sa Simbahan nagsulti kanato nga ang mga ginikanan maoy responsable sa pagtudlo sa ilang mga anak mahitungod sa pagpasanay (ang proseso sa pagmabdos ug pagpanganak). Kinahanglan gayud nga ang mga ginikanan motudlo usab kanila sa balaod sa kaputli, nga gipasabut dinhi niini nga kapitulo.

Ang mga ginikanan makasugod sa pagtudlo sa mga anak sa pagbaton og tukma nga mga kinaiya ngadto sa ilang mga lawas kon ang mga bata gagmay pa kaayo. Ang pagsulti ngadto sa mga anak sa walay paglipud-lipod apan sa balaan nga pagkamatinahuron ug paggamit sa husto nga mga pangalan alang sa mga bahin ug mga gamit sa ilang mga lawas motabang kanila pagtubo nga walay gikinahanglan nga pagkaulaw mahitungod sa ilang mga lawas.

Ang mga bata sa kinaiyahan mga masusihon. Buot sila nga mahibalo kon sa unsa nga paagi ang ilang mga lawas nagtrabaho. Buot sila nga mahibalo diin gikan ang mga masuso. Kon ang mga ginikanan motubag sa tanang mao nga mga pangutana diha-diha ug sa tataw nga paagi aron ang mga anak makasabut, ang mga anak mopadayon sa pagdala sa ilang mga pangutana ngadto sa ilang mga ginikanan. Hinoon, kon ang mga ginikanan motubag sa mga pangutana aron ang mga bata mobati og kaulaw, wala tagda, o wala makontento, tingali sila moadto og lain nga tawo uban sa ilang mga pangutana ug tingali makakuha og sayop nga mga ideya ug dili ngay nga mga kinaiya.

Dili kini maalamon o kinahanglan, hinoon, sa pagsulti sa mga anak sa tanan sa usa lang ka higayon. Ang mga ginikanan nag-kinahanglan lamang nga mohatag kanila sa impormasyon nga ilang gipangutana ug masabtan. Samtang nagtubag niini nga mga pangutana, ang mga ginikanan makatudlo sa mga anak sa kama-hinungdanon sa pagtahud sa ilang mga lawas ug sa mga lawas sa uban. Kinahanglan nga ang mga ginikanan motudlo sa mga anak sa pagsinina sa ligdong nga paagi. Kinahanglan sila nga motarung sa sayop nga mga ideya ug law-ay nga pinulongan nga nakat-unan sa mga anak gikan sa uban.

Sa panahon nga ang mga anak moabut sa pagkahingkod, ang mga ginikanan kinahanglan nga walay lipud-lipod nga mohisgot sa pagpasanay ngadto kanila. Kinahanglan nga ang mga anak mosabut nga kini nga mga gahum maayo ug gihatag ngari kanato sa Ginoo. Nagpaabut Siya kanato nga mogamit niini sulod sa mga utlanan nga Iyang gihatag kanato.

Ang gagmay nga mga bata mianhi sa yuta nga putli ug walay sala gikan sa Langitnong Amahan. Samtang ang mga ginikanan nag-ampo alang sa giya, ang Ginoo modasig kanila sa pagtudlo sa ilang mga anak sa husto nga panahon ug sa husto nga paagi.

Ang Gahum sa Pagpasanay

- Nganong kinahanglan man nga ang mga ginikanan motudlo sa ilang mga anak mahitungod sa pagpasanay og sa kaputli? Unsaon nila sa paghimo niini sa saktong paagi?

Ang Dios nagmando sa matag buhi nga butang sa pagpasanay subay sa ilang kaugalingon nga matang (tan-awa sa Genesis 1:22). Ang pagpasanay kabahin sa Iyang plano aron ang tanan nga matang sa kinabuhi makapadayon sa pagkabuhi diha sa yuta.

Dayon Iyang gibutang si Adan ug si Eva dinhi sa yuta. Lahi sila sa uban Niya nga mga nilalang tungod kay sila Iyang espiritu nga mga anak. Sa Tanaman sa Eden, Siya midala ni Adan ug ni Eva nga mahiusa sa kaminyoon ug mimando kanila sa pagsanay ug pagpuno sa yuta (tan-awa sa Genesis 1:28). Bisan pa niana, ang ilang

mga kinabuhi pagadumalaon pinaagi sa moral nga mga balaod kay sa kinaiyanhon nga pagbati.

Buot sa Dios nga ang Iyang espiritung mga anak matawo ngadto sa mga pamilya aron sila maamumahan ug matudloan sa tukma nga paagi. Kita, sama ni Adan ug ni Eva, gikinahanglan nga mohatag og pisikal nga mga lawas alang niining espiritu nga mga anak. Ang Unang Kapangulohan ug ang Korum sa Napulog Duha ka mga Apostoles namahayag, “Kami mopahayag sa paagi pinaagi diin ang mortal nga kinabuhi gilalang nga gipahimutang sa Dios” (“Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan,” *Ensign*, Nob. 1995, 102). Ang Dios mimando kanato nga diha lamang sa kaminyoon tali sa usa ka lalaki ug usa ka babaye nga kita makahimo og sekswal nga mga relasyon. Kini nga sugo gitawag og balaod sa kaputli.

Ang Balaod sa Kaputli

- Unsa man ang balaod sa kaputli?

Kita makahimo lamang og sekswal nga mga relasyon uban sa atong kapikas ngadto kinsa kita legal nga naminyo. Walay usa, lalaki o babaye, nga maghimo og sekswal nga mga relasyon sa dili pa ang kaminyoon. Human sa kaminyoon, ang sekswal nga mga relasyon gitugot lamang uban sa atong kapikas.

Ngadto sa mga Israelite ang Ginoo miingon, “Dili ka magpanapaw” (Exodo 20:14). Kadto nga mga Israelite kinsa milapas niini nga sugo gipahamtangan og bug-at nga mga silot. Ang Ginoo miusab niini nga sugo sa ulahing mga adlaw (tan-awa sa D&P 42:24).

Kita natudloan nga ang balaod sa kaputli naglangkob labaw kay sa pakighilawas. Ang Unang Kapangulohan mipahimatngon sa mga kabatan-onan sa uban nga mga sala sa pakighilawas:

“Sa wala pa ang kaminyoon, ayaw pagbuhat og bisan unsa nga makapainit sa gamhanang mga pagbati nga kinahanglan lamang gayud nga ipahayag diha sa kaminyoon. Ayaw pag-apil nianang lawom nga pagbati sa paghinagkanay, pagpatong ibabaw sa lain nga tawo, o paghikap sa pribado, sagrado nga mga bahin sa lawas sa lain nga tawo, aduna o walay saput. Away pagtugot ni bisan kinsa

sa pagbuhat niana kanimo. Ayaw painita kadto nga mga pagbati sa imong kaugalingon nga lawas” (*Alang sa Kalig-on sa Kabatan-onan* [pamplet, 2001], 27).

Sama sa uban nga mga kalapasan sa balaod sa kaputli, ang homosexual nga batasan usa ka dakong sala. Ang mga propeta sa ulahing mga adlaw namulong mahitungod sa mga kakuyaw sa homosexual nga batasan ug mahitungod sa kabalaka sa Simbahan alang sa mga tawo kinsa aduna sa ingon nga mga kahilig. Si Presidente Gordon B. Hinckley miingon:

“Sa unang bahin, kita nagtuo nga ang kaminyoon tali sa usa ka lalaki ug sa usa ka babaye gi-orden sa Dios. Kita nagtuo nga ang kaminyoon mahimo nga mahangturon pinaagi sa paggamit sa walay katapusan nga priesthood diha sa balay sa Ginoo.

“Ang mga tawo mangutana mahitungod sa atong baruganan niadtong kinsa naghunahuna sa ilang mga kaugalingon sa gitawag og mga lalaki nga nagpakababaye ug mga babaye nga nagpakalalaki. Ang akong tubag mao nga ato silang higugmaon isip anak nga mga lalaki ug mga babaye sa Dios. Tingali sila adunay piho nga mga kahilig nga mga gamhanan ug tingali malisud nga pugngan. Kadaghanan sa mga tawo adunay mga kahilig sa usa ka matang o sa uban sa nagkalain-lain nga mga panahon. Kon sila dili mobuhat niini nga mga kahilig, niana sila makapadayon sa unahan sama sa uban nga mga miyembro sa Simbahan. Kon sila molapas sa balaod sa kaputli ug sa moral nga mga sumbanan sa Simbahan, niana sila ubos sa pagdisiplina sa Simbahan, sama usab sa uban.

“Kita buot nga motabang niini nga mga tawo, sa paglig-on kanila, sa pag-abag kanila sa ilang mga problema ug sa pagtabang kanila sa ilang mga kalisud. Apan kita dili mahimo nga dili manumbaling kon sila motugyan ngadto sa imoral nga kalihokan, kon sila maningkamot sa pagtuboy ug pagpanalipod ug pagpuyo diha sa sitwasyon sa usa ka gitawag og managsama og sekso nga kaminyoon. Ang pagtugot sa ingon mao ang paghimo og bugal-bugal sa labing seryoso ug sagrado nga sukaranan sa gitugutan sa Dios nga kaminyoon ug sa tinuod gayud nga katuyoan niini, ang pagpasanay og mga pamilya” (sa conference Report, Okt. 1998; o *Ensign*, Nob. 1998, 71).

Si Satanas Buot nga Kita Molapas sa Balaod sa Kaputli

- Unsa ang pipila ka mga paagi nga si Satanas motintal kanato sa paglapas sa balaod sa kaputli?

Ang plano ni Satanas mao ang paglingla kutob sa atong gidaghanon nga iyang mahimo aron sa pagpugong kanato sa pagbalik og puyo uban sa atong Langitnong Amahan. Usa sa labing makadaot nga mga butang nga iyang mahimo mao ang pagdani kanato sa paglapas sa balaod sa kaputli. Siya maliputon ug gamhanan. Buot siya nga kita motuo nga dili sala ang paglapas niini nga balaod. Daghan nga mga tawo ang nalingla. Kinahanglan gayud nga atong bantayan ang atong mga kaugalingon batok sa dautan nga mga impluwensya.

Supakon ni Satanas ang sumbanan sa kaligdong. Buot siya nga kita motuo nga tungod kay ang lawas sa tawo matahum, kini usa ka butang nga angayng ipasigarbo ug ipakita. Ang atong Langitnong Amahan buot nga ang atong mga lawas magpabiling tinabunan aron dili kita makaawhag og hugaw nga mga hunahuna diha sa uban.

Si Satanas wala lamang mag-awhag kanato sa pagsinina sa dili ligdong nga paagi, apan siya usab nag-awhag kanato sa paghunahuna og imoral o mahugaw nga mga hunahuna. Gihimo kini niya uban sa mga hulagway, mga istorya, mga komedya, mga awit, ug mga sayaw nga nagsugyot og imoral nga mga lihok. Ang balaod sa kaputli nagmando nga ang atong mga hunahuna ingon man ang atong mga lihok kinahanglan nga putli. Si propeta Alma mitudlo nga kon kita pagahukman sa Dios, “ang atong mga hunahuna usab mohukom kanato; ug niini nga makahahadlok nga kahimtang kita dili makaako paghangad ngadto sa atong Dios” (Alma 12:14).

Si Jesus mitudlo, “Nakadungog kamo sa giingon, Ayaw pagpanapaw:

“Apan sultihan ko kamo, nga bisan kadtong magatan-awg babaye uban sa pagkaibug kaniya nakapanapaw na kaniya diha sa sulod sa iyang kaugalingong kasingkasing” (Mateo 5:27–28).

Si Presidente Gordon B. Hinckley mipahimangno: “Nagpuyo kamo sa usa ka kalibutan nga makalilisang ang mga tintasyon. Ang pornograpiya, uban sa malaw-ay nga kahugaw niini, milukop sa tibuok yuta sama sa makalilisang, makalunod nga balod. Kini hilo. Ayaw pagtan-aw niini o pagbasa niini. Molaglag kini kanimo kon imong buhaton. Mokuha kini gikan kanimo sa imong pagtahud sa kaugalingon. Mokawat kini sa imong abilidad sa pagdayeg sa mga katahum sa kinabuhi. Kini mopukan kanimo ug mobitad kanimo ngadto sa lunangan sa dautan nga mga hunahuna ug tingali sa dautan nga mga buhat. Palayo gikan niini. Likayi kini sama sa imong paglikay sa usa ka mahugaw nga sakit, kay kini ingon usab ka makamatay. Pagmahiyason sa hunahuna ug sa buhat. Nagtanom ang Dios diha kanimo, og usa ka balaan nga gana, alang sa usa ka katuyoan, nga mahimong sayon nga mabuntog sa dautan ug makadaot nga mga binuhatan. Kon ikaw batan-on, ayaw pag-apil sa makanunayon nga pakigdate. Kon ikaw moabut sa panuigon diin ikaw naghunahuna og kaminyoon, niana mao ang panahon sa pag-apil. Apan kamong mga lalaki kinsa anaa sa high school wala magkinahanglan niini, ni ang mga babaye” (sa Conference Report, Okt. 1997, 71–72; o *Ensign*, Nob. 1997, 51).

Usahay si Satanas motintal kanato pinaagi sa atong mga pagbati. Nasayud siya kanus-a kita naguol, naglibug, o naluya. Pilion niya kini nga mga panahon sa kahuyang sa pagtintal kanato aron sa paglapas sa balaod sa kaputli. Ang atong Langitnong Amahan makahatag kanato sa kalig-on aron makalahutay niini nga mga pagsulay nga walay kadaut nga mahitabo.

Ang mga kasulatan nagsaysay mahitungod sa usa ka matarung nga batan-ong lalaki nga ginganlan og Jose kinsa gisaligan og maayo sa iyang agalon, nga si Potiphar. Gitugyan ni Potiphar kang Jose ang pagmando ibabaw sa tanang butang nga anaa kaniya. Ang asawa ni Potiphar naibug ni Jose ug mitintal kaniya sa pagpanapaw uban kaniya. Apan si Jose midumili kaniya ug midagan palayo kaniya. (Tan-awa sa Genesis 39:1–18.)

Si Pablo mitudlo, “Kaninyo walay nakaabut nga bisan unsang pagpanulay nga dili maantus sa tawo: apan ang Dios kasaligan, ug dili niya itugot kamo nga pagapanulayon nga labaw sa inyong

---

kaarang, apan uban sa pagpanulay siya magatagana usab og lutsanan sa paglikay aron kamo makahimo sa pag-antus niini” (1 Mga Taga Corinto 10:13). Gipasabut og maayo ni Alma nga kita “dili matintal labaw niana diin [kita] makalahutay” samtang kita “magmapainubsanon sa [atong mga kaugalingon] sa atubangan sa Ginoo, ug motawag sa iyang balaan nga ngalan, ug magbantay ug mag-ampo sa kanunay” (Alma 13:28).

- Sa unsa nga paagi nga ang kaligdong ug kaputli adunay kala-butan? Sa unsa nga paagi nga ang mga ginikanan makatudlo sa ilang mga anak nga magmaligdong sa ilang sininaan, pinulongan, ug pamatasan?
- Sa unsa nga paagi nga atong mabatukan ang pagkaylap ug pag-impluwensya sa pornograpiya?
- Unsa nga mga saad ang gihatag sa Ginoo kanato sa pagtabang kanato nga mabuntog ang mga tintasyon ni Satanas?

Ang Paglapas sa Balaod sa Kaputli Hilabihan Gayud ka Bug-at

Si propeta Alma naguol kay usa sa iyang anak nga mga lalaki nakalapas sa balaod sa kaputli. Si Alma miingon ngadto sa iyang anak nga lalaki nga si Corianton, “Wala ba ikaw masayud, akong anak, nga kini nga mga butang salawayon diha sa panan-aw sa Ginoo; oo, labing salawayon labaw sa tanan nga mga sala gawas sa pagpaagas sa dugo sa mga walay sala o sa paglimud sa Espiritu Santo?” (Alma 39:5). Ang kabug-aton sa pagka dili putli mao ang sunod sa pagpatay.

Kon ang usa ka lalaki o usa ka babaye molapas sa balaod sa kaputli ug momabdos, sila mahimo nga matintal sa paghimo og lain nga salawayon nga sala: aborsyon. Adunay panagsa nga maki-angayon nga katarungan alang sa aborsyon. Ang mga lider sa Simbahan nag-ingon nga ang pipila ka walay labut nga mga sitwas-yon mahimong mohatag og kaangayan sa aborsyon, sama kon ang

---

Alang sa mga magtutudlo: Alang sa tabang nga adunay mga pangutana mahitungod sa kaligdong ug kaputli, kamo mahimong mopakisayud ngadto sa pamplet nga giulohan og *Alang sa Kalig-on sa Kabatan-onan* (numero sa aytem 36550), nga anaa sa mga sentro sa pagpang-apud-apod ug sa LDS.org ug diin mahimong anaa sa librarya sa inyong meetinghouse.

pagmabdos mao ang resulta sa pakighilawas sa duol nga kabanay o paglugos, kon ang kinabuhi o panglawas sa inahan gihukman sa batid nga awtoridad sa mediko nga namiligro, o kon ang bata sa tiyan nahibaloan sa batid nga awtoridad sa mediko nga adunay malisud nga mga depekto nga dili motugot sa masuso nga mabuhi lapas sa pagkahimugso. Apan bisan kini nga mga sitwasyon dili diha-diha mohatag og katarungan sa aborsyon. Kadto kinsa nag-atubang sa ingon nga mga sitwasyon kinahanglan mohunahuna lamang sa aborsyon human sa pagkonsulta sa ilang lokal nga mga lider sa Simbahan ug sa pagdawat og panghimatuod pinaagi sa kinasingkasing nga pag-ampo.

“Kon ang usa ka lalaki ug babaye nanamkon og bata nga gawas sa kaminyoon, ang matag paningkamot pagahimoon sa pag-awhag kanila nga magminyo. Kon ang kahimoan sa usa ka malampuson nga kaminyoon dili mahitabo tungod sa edad o sa uban nga mga kahintang, ang dili kinasal nga mga ginikanan kinahanglan nga pagatambagan sa pagbutang sa bata alang sa pagsagop pinaagi sa LDS Family Services aron sa pagsiguro nga ang bata mabugkos ngadto sa takus sa templo nga mga ginikanan” (Sulata sa Unang Kapangulohan, Hunyo 26, 2002, ug Hulyo 19, 2002).

Kini hilabihan ka importante kaayo ngadto sa atong Langitnong Amahan nga ang Iyang mga anak mosunod sa balaod sa kaputli. Ang mga miyembro sa Simbahan kinsa nakalapas niini nga balaod o nakaimpluwensya sa uban sa pagbuhat sa ingon anaa ubos sa pagdisiplina sa Simbahan.

Kadto Kinsa Nakalapas sa Balaod sa Kaputli Mahimong Mapasaylo

Ang kalinaw modangat ngadto niadto kinsa nakalapas sa balaod sa kaputli. Ang Ginoo misulti kanato, “Kon ang dautan motalikod gikan sa tanan niyang mga sala nga iyang nahimo, ug magabantay sa akong tanan nga kabalaoran, . . . walay usa sa iyang paglapas nga iyang nahimo, nga pagahandumon” (Ezequiel 18:21–22). Ang kalinaw moabut lamang pinaagi sa pagpasaylo.

Si Presidente Kimball miingon: “Ngadto sa matag pagpasaylo adunay kondisyon. . . Ang pagpuasa, ang mga pag-ampo, ang pagpaubos kinahanglan nga mahimong katumbas o mas labaw pa kay sa sala. Kinahanglan gayud nga adunay masulub-on nga kasingkasing ug mahinulsulon nga espiritu. . . Kinahanglan gayud nga adunay mga luha ug tinuod nga kausaban sa kasingkasing. Kinahanglan gayud nga adunay pagpahamtang sa sala, pagbiya sa dautan, pagkumpisal sa sayop ngadto sa tukma nga gitudlo nga mga awtoridad sa Ginoo” (*The Miracle of Forgiveness* [1969], 353).

Alang sa daghan nga mga tawo, ang pagkumpisal mao ang labing lisud nga bahin sa paghinulsol. Kinahanglan gayud kita nga mokumpisal dili lamang ngadto sa Ginoo apan ngadto usab sa tawo nga atong nasad-an, sama sa usa ka bana o asawa, ug ngadto sa tukma nga awtoridad sa priesthood. Ang priesthood lider (bishop o stake president) mohukom sa atong kahintang sa Simbahan. Ang Ginoo misulti kang Alma, “Si kinsa ang makalapas batok kanako . . . kon siya mokumpisal sa iyang mga sala sa atubangan kanimo ug kanako, ug maghinulsol diha sa katim-os sa iyang kasingkasing, kaniya ikaw mopasaylo, ug Ako mopasaylo usab kaniya” (Mosiah 26:29).

Apan si Presidente Kimball mipahimangno: “Bisan tuod og ang pagpasaylo sa makadaghan kaayo nga gisaad walay saad ni timailhan sa pagpasaylo ngadto ni bisan kinsa nga kalag kinsa wala maghinulsol sa hingpit. . . Kita dili makapahinumdom og maayo sa mga tawo nga sila dili makasala ug mapasaylo ug dayon magbalik-balik og pagpakasala ug magdahum og balik-balik nga pagpasaylo” (*The Miracle of Forgiveness*, 353, 360). Kadtong kinsa nakadawat og kapasayloan ug dayon mibalik og himo sa sala adunay tulubagon alang sa ilang kanhi nga mga sala (tan-awa sa D&P 82:7; Ether 2:15).

Kadtong Kinsa Nagtuman sa Balaod sa Kaputli Napanalanginan sa Hilabihan

- Unsa nga mga panalangin ang atong madawat samtang kita nagtuman sa balaod sa kaputli?

Kon kita mosunod sa balaod sa kaputli, makapuyo kita nga walay sala o kaulaw. Ang atong mga kinabuhi ug ang mga kinabuhi sa atong mga anak mapanalanginan kon ang atong mga kaugalingon magpabilin nga putli og walay lama sa atubangan sa Ginoo. Makatan-aw ang atong mga anak sa atong ehemplo ug makasunod sa atong mga lakang.

Dugang nga mga Kasulatan

- Mateo 19:5–9; Genesis 2:24 (ang relasyon sa kaminyoon sagrado)
- Tito 2:4–12 (mga panudlo alang sa kaputli)
- 1 Mga Taga-Corinto 7:2–5; Mga Taga-Efeso 5:28 (pagkamaunungon ngadto sa kapikas)
- Pinadayag 14:4–5 (mga panalangin tungod sa pagsunod sa balaod sa kaputli)
- Mga Proverbio 31:10 (hiyas gidayeg)
- Alma 39:9 (ayaw tinguhaa ang mga kaibug sa imong mga mata)
- D&P 121:45 (himoa ang hiyas nga modayandayan sa inyong mga hunahuna sa walay paghunong)
- Alma 42:16 (ang paghinulsol dili moabut nga walay silot)
- Alma 42:30 (ayaw hatagi og katarungan ang imong kaugalingon sa pagpakasala)
- D&P 58:42–43 (ang mahinulsulon mokumpisal ug mosalikway sa ilang mga sala)

Buhat sa Templo ug Family History

Kapitulo 40

Ang Langitnong Amahan Buot nga ang Iyang mga Anak Mobalik ngadto Kaniya

Ang Pag-ula ni Jesukristo nagsiguro sa matag usa kanato nga kita mabanhaw ug mabuhi sa kahangturan. Apan kon kita magpakabuhi sa kahangturan uban sa atong mga pamilya sa presensya sa Langitnong Amahan, kinahanglan gayud nga atong buhaton ang tanan nga gimando sa Manluluwas nga atong buhaton. Kini naglakip sa pagpabunyang ug pagpakumpirma ug sa pagdawat sa mga ordinansa sa templo.

Isip mga miyembro sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw, matag usa kanato nabunyagan ug nakumpirmahan pinaagi sa usa ka tawo nga naghupot sa tukma nga awtoridad sa priesthood. Ang matag usa kanato mahimo usab nga moadto sa templo aron sa pagdawat sa makaluwas nga mga ordinansa sa priesthood nga gipahigayon didto. Apan daghan sa mga anak sa Dios wala makabaton ug sama niini nga mga oportunidad. Nagpuyo sila sa usa ka panahon o dapit nga ang ebanghelyo wala diha kanila.

Ang Langitnong Amahan buot nga ang tanan Niyang mga anak mobalik ug mopuyo uban Kaniya. Alang niadtong kinsa namatay nga walay bunyang o mga ordinansa sa templo, Siya naghatag og usa ka paagi alang niini nga mahitabo. Nagsugo Siya kanato sa pagpahigayon og mga ordinansa alang sa atong mga katigulangan didto sa mga templo.

Mga Templo sa Ginoo

- Ngano nga ang mga templo importante man sa atong mga kinabuhi?

Ang mga templo sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw espesyal nga mga bilding nga gihalad ngadto sa Ginoo. Ang takus nga mga miyembro sa Simbahan mahimo nga moadto didto aron sa pagdawat og sagrado nga mga ordinansa ug sa paghimo og mga pakigsaad uban sa Dios. Sama sa bunyag, kini nga mga ordinansa ug mga pakigsaad gikinahanglan alang sa atong kaluwasan. Kini kinahanglan nga ipahigayon didto sa mga templo sa Ginoo.

Moadto usab kita sa templo aron sa pagkat-on pa og dugang mahitungod sa Langitnong Amahan ug sa Iyang Anak, nga si Jesukristo. Makabaton kita og mas maayo nga pagsabut sa atong katuyoan sa kinabuhi ug sa atong relasyon ngadto sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo. Gitudloan kita mahitungod sa atong kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, sa kahulugan sa kinabuhi sa yuta, ug sa kinabuhi human sa kamatayon.

Mga Ordinansa sa Templo Mobugkos sa mga Pamilya aron Magkauban sa Kahangturan

- Unsa ang gipasabut nga mabugkos?

Ang tanan nga mga ordinansa sa templo gipahigayon pinaagi sa gahum sa priesthood. Pinaagi niini nga gahum, ang mga ordinansa nga gipahigayon dinhi sa yuta gisilyo, o gibugkos sa langit. Ang Manluluwas mitudlo sa Iyang mga Apostoles, “Bisan unsay imong pagabugkason dinhi sa yuta didto sa langit pagailhon kini nga binugkos” (Mateo 16:19; tan-awa usab sa D&P 132:7).

Diha lamang sa templo nga kita mahimo nga mabugkos aron magkauban sa kahangturan. Ang kaminyoon diha sa templo nagbugkos sa usa ka lalaki ug babaye isip bana ug asawa sa kahangturan kon sila motahud sa ilang mga pakigsaad. Ang bunyag ug ang

---

Alang sa mga magtutudlo: Ang mga hulagway makadani og tinguha ug makatabang sa mga nagtuon nga madugangan ang ilang pagsabut. Ikonsiderar ang pagpangutana sa mga sakop sa klase o sakop sa pamilya sa pagpamalandong sa ilang mga pagbati mahitungod sa buhat sa templo samtang nagtan-aw sila sa hulagway sa templo dinhi niini nga kapitulo.

tanang uban pa nga mga ordinansa nag-andam kanato alang niini nga sagrado nga kalihokan.

Kon ang usa ka lalaki ug babaye naminyo sa templo, ang ilang mga anak kinsa matawo human niana mahimo usab nga kabahin sa ilang mahangturon nga pamilya. Ang mga magtiayon kinsa naminyo sa sibil nga paagi makadawat niini nga mga panalangin pinaagi sa pagpangandam sa ilang mga kaugalingon ug sa ilang mga anak sa pag-adto sa templo ug magpabugkos sa usag usa. Ang mga ginikanan kinsa sa legal nga paagi nagsagop og mga bata mahimo nga ipabugkos kadto nga mga bata nganha kanila.

- Unsa man ang kinahanglan gayud nga buhaton sa usa ka magtiayon aron paghimo sa gahum sa pagbugkos nga epektibo diha sa ilang kaminyoon?

Atong mga Katigulangan Nagkinahanglan sa Atong Tabang

- Unsay atong mga responsibilidad ngadto sa atong mga katigulangan kinsa nangamatay nga wala makadawat sa mga ordinansa sa priesthood?

Si Mario Cannamela naminyo ni Maria Vitta pagka 1882. Nagpuyo sila sa Tripani Italy, diin nagpatubo sila og usa ka pamilya ug naginambitay og daghang nindot nga mga tuig sa panag-uban. Wala makadungog si Mario ug si Maria sa ebanghelyo mahitungod sa gipahiuli nga ebanghelyo ni Jesukristo sulod sa panahon sa ilang mga kinabuhi. Wala sila mabunyagi. Sila walay sa oportunidad nga makaadto sa templo ug mahiusa sa pagpabugkos isip usa ka mahangturon nga pamilya. Diha sa kamatayon, ang ilang kaminyoon natapos.

Sobra sa usa ka siglo ang milabay usa ka dako nga panagkita pag-usab nahitabo. Ang mga kaliwat ni Mario ug Maria miadto sa Templo sa Los Angeles, diin ang usa ka apo sa tuhod ug ang iyang asawa miluhod sa altar ug mihimo isip mga puli alang sa pagbugkos ni Mario ug Maria. Mga luha mipuno sa ilang mga mata samtang sila nakigbahin sa kalipay ni Mario ug Maria.

Daghan sa atong mga katigulangan apil niadtong kinsa nangamatay nga wala makadungog mahitungod sa ebanghelyo samtang

dinhi pa sa yuta. Nagpuyo sila karon sa kalibutan sa espiritu (tan-awa sa kapitulo 41 dinhi niini nga basahon). Didto gitudloan sila sa ebanghelyo ni Jesukristo. Kadto kinsa midawat sa ebanghelyo nagpaabut alang sa mga ordinansa sa templo nga ipahigayon alang kanila. Samtang kita nagpahigayon niini nga mga ordinansa diha sa templo alang sa atong mga katigulangan, makaambit kita sa ilang kalipay.

- Sa unsa nga paagi nga ang doktrina sa kaluwasan alang sa patay nagpakita sa kaangayan, kapuangod, ug kalooy sa Dios?
- Unsa nga mga kasinatian nga imong nasinati sa paghimo og buhat alang sa imong mga katigulangan?

Family History—Unsaon Nato Pagsugod Pagtabang ang atong mga Katigulangan

- Unsa ang nag-unang mga lakang sa paghimo og family history nga buhat?

Ang mga Santos sa Ulahing mga Adlaw giawhag sa pag-apil sa mga kalihokan sa family history. Pinaagi niini nga mga kalihokan kita makakat-on mahitungod sa atong mga katigulangan aron kita makapahigayon og mga ordinansa alang kanila. Ang family history naglakip og tulo ka nag-unang mga lakang:

1. Pag-ila sa atong mga katigulangan.
2. Pagsusi kinsa sa mga katigulangan ang nanginahanglan og mga ordinansa sa templo nga ipahigayon
3. Pagsiguro nga ang mga ordinansa napahigayon alang kanila.

Kadaghanan sa mga ward ug mga branch adunay mga consultant sa family history kinsa makatubag sa mga pangutana ug makatudlo kanato ngadto sa mga kapanguhaan nga atong gikinahanglan. Kon ang usa ka ward o branch walay consultant sa family history, ang bishop o branch president makahatag sa pagtudlo.

Pag-ila sa Atong mga Katigulangan

Sa pagpahigayon og mga ordinansa sa templo alang sa atong mga katigulangan, kinahanglan kita nga makaila sa ilang mga pangalan.

Daghang nindot nga mga kapanguhaan ang anaa karon aron sa pagtabang kanato sa pag-ila sa mga pangalan sa atong mga katigulangan.

Ang usa ka maayo nga paagi sa pagsugod og pundok sa impormasyon mahitungod sa atong mga katigulangan mao ang pagtan-aw kon unsa ang anaa sa atong kaugalingong mga pamilya. Mahimo nga kita adunay mga sertipiko sa pagkatawo, pagkaminyo, o sa pagkamatay. Mahimo nga kita makakaplag usab og mga Biblia sa pamilya, talaan sa mga patay, mga kasaysayan sa pamilya, o mga diary ug mga journal. Agi og dugang, kita makapangayo sa mga kabanay og impormasyon nga sila aduna. Human sa pagtigum og impormasyon diha sa atong mga pamilya ug gikan sa atong mga katigulangan, kita makasiksik sa uban nga mga kapanguhaan sama sa FamilySearch.org. Mahimo usab kita nga mobisita sa usa sa mga lokal nga sentro sa family history sa Simbahan.

Unsa ka daghan ang atong mahibaloan mag-agad sa unsa nga impormasyon ang anaa ngari kanato. Mahimo nga kita adunay gamay lamang nga impormasyon sa pamilya ug mahimong dili na makabuhat og dugang pa kay sa pag-ila sa atong mga ginikanan ug mga apohan. Kon kita aduna nay daghan nga koleksyon sa mga rekord sa pamilya, kita makahimo sa pag-ila sa mga katigulangan gikan sa mga henerasyon sa dugay nang nanglabay nga panahon.

Kita makasubay sa impormasyon nga atong gipundok diha sa mga family group record ug mga pedigree chart.

Pagsusi Kinsa sa mga Katigulangan Nagkinahanglan nga ang mga Ordinansa sa Templo Ipahigayon

Ang mga ordinansa sa templo gipahigayon na alang sa patay sukad pa sa unang mga adlaw sa Simbahan. Agi og resulta, pipila sa mga ordinansa alang sa atong mga katigulangan nahuman na sa paghimo. Aron mahibaloan kinsa nga mga katigulangan ang nanginahanglan og mga ordinansa sa templo, makatan-aw kita sa duha ka mga dapit. Ang atong kaugalingon nga rekord sa pamilya tingali adunay impormasyon mahitungod sa unsa na ang nahimo. Kon dili, ang Simbahan adunay rekord sa tanan nga mga ordinansa nga napahigayon na sa templo. Ang imong consultant

---

sa ward o branch sa family history makatabang kanimo niini nga paningkamot.

Pagsiguro nga ang mga Ordinansa Napahigayon

Daghan sa atong mga katigulangan sa kalibutan sa espiritu tingali matinguhaong modawat sa ilang mga ordinansa sa templo. Sa diha-diha nga atong mailhan kini nga mga katigulangan, kinahanglan atong andamon nga kining trabaho pagahimoon alang kanila.

Usa sa mga panalangin sa buhat sa family history moabut gikan sa pag-adto sa templo ug sa pagpahigayon sa mga ordinansa alang sa atong mga katigulangan. Kinahanglan atong andamon ang atong mga kaugalingon sa pagdawat og rekomen sa templo aron nga, kon posible, atong mahimo kini nga trabaho. Kon ang atong mga anak mga 12 anyos o mas magulang pa, sila makaambit niini nga mga panalangin pinaagi sa pagpabunyag ug pagpakumpirma alang sa ilang mga katigulangan.

Kon kini dili posible alang kanato sa pag-adto sa templo aron sa pag-apil sa mga ordinansa, ang templo moandam sa paghimo sa mga ordinansa nga mapahigayon pinaagi sa uban nga mga miyembro sa Simbahan.

- Sa unsa nga mga paagi ang Ginoo nagtabang kaninyo o sa mga sakop sa inyong pamilya sa pagpangita og impormasyon mahitunod sa inyong mga katigulangan?

Dugang nga mga Oportunidad sa Family History

- Unsa man ang pipila ka yano nga mga paagi alang sa usa ka tawo nga adunay daghan nga laing mga responsibilidad nga makaapil sa buhat sa family history?

Agi og dugang sa paghatag og mga ordinansa sa templo alang sa mga katigulangan nga atong nailhan, kita makatabang niadto nga anaa sa kalibutan sa espiritu sa daghan nga laing mga paagi. Kinahanglan kita nga mangayo sa giya sa Espiritu samtang kita mainampoon nga maghunahuna kon unsa ang angay nga buhaton. Nag-agad sa atong mga kahimtang, kita makahimo sa mosunod nga mga butang:

---

1. Tambong sa templo kanunay kutob sa mahimo. Human kita makaadto sa templo alang sa atong mga kaugalingon, makapahigayon kita sa makaluwas nga mga ordinansa alang sa uban nga naghulat didto sa kalibutan sa espiritu.
  2. Paghimo og pagsiksik aron sa pag-ila sa mga katigulangan kinsa mas lisud nga pangitaon. Ang mga consultant sa family history makagiya kanato ngadto sa makatabang nga mga kapanguhaan.
  3. Pagtabang sa programa sa Simbahan sa pag-index. Pinaagi niini nga programa, ang mga miyembro nag-andam og mga impormasyon sa kaliwatan alang sa paggamit diha sa mga programa sa computer sa family history sa Simbahan. Kini nga mga programa naghimo nga mas sayon alang kanato sa pag-ila sa atong mga katigulangan.
  4. Paghatag og impormasyon sa family history ngadto sa bag-ong programa sa computer sa family history sa Simbahan. Kini nga mga programa naglangkob og mga kaliwatan nga gihatag sa mga katawhan sa tibuok kalibutan. Mitugot sila sa mga katawhan sa pagpakigbahin sa ilang impormasyon sa pamilya. Ang mga consultant sa family history makahatag og daghan pa nga impormasyon mahitungod sa mga programa sa computer sa Simbahan.
  5. Pag-apil diha sa mga organisasyon sa pamilya. Makahuman kita og mas daghan alang sa atong mga katigulangan samtang kita nagdungan sa pagtrabaho kauban sa ubang mga sakop sa pamilya.
- Paghunahuna mahitungod sa unsay imong mabuhat nga madugangan ang imong pag-apil sa buhat sa templo ug sa family history.

Dugang nga mga Kasulatan

- 1 Pedro 4:6 (ang ebanghelyo gisangyaw ngadto sa mga patay)
  - Malaquias 4:5–6; D&P 2:2; 3 Nephi 25:5–6 (misyon ni Elijah)
  - 1 Mga Taga-Corinto 15:29; D&P 128:15–18 (buhat alang sa patay)
  - D&P 138 (kaluwasan sa patay)
-

Ang Kalibutan sa Espiritu Human sa Kinabuhi Dinhi sa Yuta

Kapitulo 41

Kinabuhi human sa Kamatayon

- Unsa ang mahitabo kanato human kita mamatay?

Ang Langitnong Amahan nag-andam og usa ka plano alang sa atong kaluwasan. Isip kabahin niini nga plano, mipadala Siya kanato gikan sa Iyang presensya sa pagpuyo dinhi sa yuta ug sa pagdawat og mortal nga mga lawas nga unod ug bukog. Sa kata-pusan ang atong mortal nga mga lawas mamatay, ug ang atong mga espiritu moadto sa kalibutan sa espiritu. Ang kalibutan sa espiritu usa ka dapit sa paghulat, pagbuhat, pagkat-on, ug, alang sa matarung, pagpahulay gikan sa kabalaka ug kasubo. Mopuyo ang atong mga espiritu didto hangtud kita andam alang sa atong pagkabanhaw. Dayon ang atong mortal nga mga lawas sa makausa pa mahiusa uban sa atong mga espiritu, ug makadawat kita sa ang-ang sa himaya nga atong gipangandaman nga madawat (tan-awa sa kapitulo 46 dinhi niini nga basahon).

Daghan nga mga tawo ang naghunahuna kon sama sa unsa ang kalibutan sa espiritu. Ang mga kasulatan ug mga propeta sa ulahing mga adlaw naghatag kanato og impormasyon mahitungod sa kalibutan sa espiritu.

- Unsa nga kahupay ang imong madawat gikan sa kahibalo nga adunay kinabuhi human sa kamatayon? Sa unsa nga paagi kita makagamit sa atong pagsabut kalabut sa kalibutan sa espiritu human sa kinabuhi dinhi sa yuta aron sa paghupay sa uban?
-

Asa Man ang Kalibutan sa Espiritu Human sa Kinabuhi Dinhi sa Yuta?

Ang mga propeta sa ulahing mga adlaw nag-ingon nga ang mga espiritu niadtong kinsa namatay dili layo gikan kanato. Si Presidente Ezra Taft Benson miingon: Usahay ang tabil tali niini nga kinabuhi ug sa kinabuhi human niini nahimo nga nipis kaayo. Ang atong mga hinigugma kinsa nangamatay na dili layo kanato” (sa Conference Report, Abr. 1971, 18; o *Ensign*, Hunyo 1971, 33). Si Presidente Brigham Young mitudlo nga ang kalibutan sa espiritu human sa kinabuhi dinhi sa yuta ania sa yuta, sa atong palibut (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Brigham Young* [1997], 324).

Unsa ang Kinaiyahan sa Atong mga Espiritu?

Ang espiritu nga mga binuhat adunay sama nga lawasnon nga porma ingon sa mga mortal gawas nga ang lawas nga espiritu anaa sa hingpit nga porma (tan-awa sa Ether 3:16). Ang mga espiritu nagdala uban kanila gikan sa yuta sa ilang mga kinaiya sa pagsunod o pagsupak ngadto sa mga butang sa katarung (tan-awa sa Alma 34:34). Sila adunay sama nga mga gana ug mga tinguha nga diha kanila samtang sila nagpuyo pa sa yuta. Ang tanan nga mga espiritu anaa sa hingkod nga porma. Sila nga hingkod sa wala pa ang ilang mortal nga kinabuhi, ug sila anaa sa hingkod nga porma human sa kamatayon, bisan kon sila namatay isip mga masuso o mga bata (tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph F. Smith* [1998], 131–32).

- Nganong importante man nga makahibalo nga ang atong mga espiritu makabaton og sama nga mga kinaiya didto sa kalibutan sa espiritu nga anaa kanila karon?

Unsa Man ang mga Kahintang didto sa Kalibutan sa Espiritu Human sa Kinabuhi Dinhi sa Yuta?

Si propeta Alma diha sa Basahon ni Mormon mitudlo mahitunod sa duha ka mga bahin o mga kahintang didto sa kalibutan sa espiritu?

“Ang espiritu niadto kinsa mga matarung gidawat ngadto sa usa ka kahimtang sa kalipay, nga gitawag og paraiso, usa ka kahimtang sa kapahulayan, usa ka kahimtang sa kalinaw, diin sila mopahulay gikan sa tanan nilang mga kasamok ug gikan sa tanan nga kabalaka ug kasubo.

“Ug unya mahinabo, nga ang mga espiritu sa mga dautan, oo kinsa mga dautan—kay tan-awa sila walay bahin ni tipik sa Espiritu sa Ginoo; kay tan-awa sila mipili sa dautan nga mga buhat kay sa maayo; busa ang espiritu sa yawa misulod nganha kanila, mipanag-iya sa ilang balay—ug kini ilabay sa kawanangan sa kangitngit; adunay paghilak, ug pagdangoyngoy, ug pangagot sa mga ngipon, ug kini tungod sa ilang kaugalingon nga kadautan, ingon nga nagpabihag sa kabubut-on sa yawa.

“Karon kini mao ang kahimtang sa mga kalag sa dautan, oo, sa kangitngit, ug usa ka kahimtang sa makalilisang, makahahadlok mga talan-awon kay ang nagdilaab nga kaligutgut sa Dios anaa kanila; sa ingon sila nagpabilin niini nga kahimtang, ingon man sa mga matarung didto sa paraiso, hangtud sa panahon sa ilang pagkabanhaw” (Alma 40:12–14).

Ang mga espiritu gibahin-bahin sumala sa kaputli sa ilang mga kinabuhi ug sa ilang pakamasulundon ngadto sa kabubut-on sa Ginoo samtang dinhi pa sa yuta. Ang matarung ug ang dautan gibulag (tan-awa sa 1 Nephi 15:28–30), apan ang mga espiritu mahimong mouswag samtang sila magtuon sa mga baruganan sa ebanghelyo ug magpuyo subay ngadto niini. Ang mga espiritu sa paraiso makatudlo sa mga espiritu sa bilangguan (tan-awa sa D&P 138).

Alang sa mga magtutudlo: Aron pagtabang sa mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya sa pagsabot sa kalainan tali sa paraiso ug sa bilangguan sa espiritu, hunahunaa ang pagdrowing og usa ka pinatindog nga linya diha sa tunga sa pisara o sa usa ka dako nga palid sa papel, naghimo og duha ka mga kolum. Sa ibabaw sa usa ka kolum, isulat ang *Kahimtang sa Matarung*. Sa ibabaw sa lain nga kolum, isulat ang *Kahimtang sa Dautan*. Pangutan-a ang mga miyembro sa paghulagway sa matag kahimtang diha sa kalibutan sa espiritu, pinasikad sa ilang nabasa dinhi niini nga seksyon. Itingub ang ilang mga komentaryo diha sa angay nga mga kolum.

Paraiso

Sumala ni propeta Alma, ang matarung nga mga espiritu mipahulay gikan sa yutan-on nga kabalaka ug kasubo. Bisan pa niana, sila nagkapuliki sa pagtrabaho sa buhat sa Ginoo. Si Presidente Joseph F. Smith nakakita diha sa usa ka panan-awon nga diha-diha human si Jesukristo ilansang sa krus, mibisita Siya sa matarung didto sa kalibutan sa espiritu. Mitudlo siya og mga sinugo, mihatag kanila og gahum ug awtoridad. ug gitugyan kanila ang “pagdala sa kahayag sa ebanghelyo ngadto kanila nga anaa sa kangitngit, bisan ngadto sa tanan nga mga espiritu sa mga tawo” (D&P 138:30).

Ang Simbahan gitukod didto sa kalibutan sa espiritu, ug ang mga tighupot sa priesthood nagpadayon sa ilang mga responsibilidad didto (tan-awa sa D&P 138:30). Si Presidente Wilford Woodruff mitudlo: “Ang sama nga Priesthood anaa didto sa pikas nga bahin sa tabil. . . .Matag Apostol, matag Seventy, matag Elder, ubp., kinsa namatay diha sa pagtuo sa diha-diha nga siya motabok sa pikas bahin sa tabil, mosulod ngadto sa buhat sa pangalagad” (*Deseret News*, Ene. 25, 1882, 818).

Ang mga relasyon sa pamilya importante usab. Si Presidente Jedediah M. Grant, usa ka magtatambag ni Brigham Young, nakakita sa kalibutan sa espiritu ug mihulagway ngadto ni Heber C. Kimball sa organisasyon nga atua didto: “Siya miingon nga ang mga tawo nga iyang nakita didto gihan-ay sa kahimtang sa pamilya. . . . Siya miingon, ‘Sa diha nga mitan-aw ako sa mga pamilya, dihay kulang sa uban, . . . kay ako nakakita og mga pamilya nga wala tuguti sa pagduol ug pagpuyo nga mag-uban, tungod kay sila wala motahud sa ilang calling dinhi’” (*Deseret News*, Dis. 10, 1856, 316–17).

Bilanggoan sa Espiritu

Si Apostol Pedro mipasabut sa kalibutan sa espiritu human sa kinabuhi dinhi sa yuta isip usa ka bilangguan, diin kini mao ang alang sa uban (tan-awa sa 1 Pedro 3:18–20). Didto sa bilangguan sa espiritu anaa ang mga espiritu niadtong kinsa wala pa makadawat sa ebanghelyo ni Jesukristo. Kini nga mga espiritu adunay kabubut-on ug mahimo nga danihon sa maayo ug sa dautan. Kon

---

sila modawat sa ebanghelyo ug sa mga ordinansa nga gipahigayon alang kanila didto sa templo, sila mahimong mobiya sa bilangguan sa espiritu ug mopuyo sa paraiso.

Usab didto sa bilangguan sa espiritu anaa kadtong kinsa midumili sa ebanghelyo human kini isangyaw ngadto kanila dinhi sa yuta o sa bilangguan sa espiritu. Kini nga mga espiritu nag-antus sa usa ka kahimtang nga gitawag og impiyerno. Gipalayo nila ang ilang mga kaugalingon gikan sa kalooy ni Jesukristo, kinsa miingon, “Kay tan-awa, Ako, ang Dios, nag-antus niini nga mga butang alang sa tanan, nga sila unta dili mag-antus kon sila maghinulsol; apan kon dili sila maghinulsol sila kinahanglan gayud nga mag-antus sama kanako; kansang pag-antus nakahimo sa akong kaugalingon, gani ang Dios, ang labing halangdon sa tanan, sa pagkurog tungod sa kasakit, ug sa pag-agas sa dugo sa matag lungag sa panit, ug sa pag-antus sa lawas ug sa espiritu” (D&P 19:16–18). Human mag-antus alang sa ilang mga sala, pagatugutan sila, pinaagi sa Pag-ula ni Jesukristo, sa pagpanunod sa labing ubos nga ang-ang sa himaya, diin mao ang telestial nga gingharian.

- Sa unsa nga paagi nga ang mga kahimtang sa kalibutan sa espiritu susama sa mga kahimtang dinhi niini nga kinabuhi?

Dugang nga mga Kasulatan

- 1 Pedro 4:6 (ang ebanghelyo gisangyaw ngadto sa mga patay)
- Moises 7:37–39 (bilangguan sa espiritu giandam alang sa dautan)
- D&P 76 (pagpadayag mahitungod sa tulo ka mga gingharian sa himaya)
- Lucas 16:19–31 (ang kapalaran sa makililimos ug sa adunahan nga tawo didto sa kalibutan sa espiritu)

Ang Pagpundok sa Balay ni Israel

Kapitulo 42

Ang Balay ni Israel Mga Tawo sa Pakigsaad sa Dios

- Unsa ang mga responsibilidad sa mga tawo sa pakigsaad sa Dios ngadto sa mga nasud sa kalibutan?

Si Jacob usa ka gamhanan nga propeta kinsa nagpuyo og gatasan ka mga tuig sa wala pa ang panahon ni Kristo. Tungod kay si Jacob matinud-anon, ang Ginoo mihatag kaniya og espesyal nga pangalan nga Israel, nga nagpasabut “usa kinsa nagpatigbabaw uban sa Dios” o “himoa nga magpatigbabaw ang Dios (Ang Giya ngadto sa mga Kasulatan, “Israel,” 92–94). Si Jacob adunay napulog duha ka anak nga mga lalaki. Kini nga anak nga mga lalaki ug ang ilang mga pamilya nahimong nailhan isip napulog duha ka mga tribo sa Israel, o mga Israelite (tan-awa sa Genesis 49:28).

Si Jacob apo nga lalaki ni Abraham. Ang Ginoo mihimo og usa ka mahangturon nga pakigsaad uban kang Abraham nga gibag-o uban ni Isaac ug uban ni Jacob ug sa iyang mga anak (tan-awa sa kapitulo 15 dinhi niini nga basahon; tan-awa usab ang biswal dinhi niini nga kapitulo, nagpakita ni Jacob nga nagpanalangin sa iyang anak nga mga lalaki). Ang Dios misaad nga ang mga Israelite mamahimong Iyang mga tawo sa pakigsaad kutob nga sila mosunod sa Iyang mga kasugoan (tan-awa sa Deuteronomio 28:9–10). Sila mahimo nga usa ka panalangin ngadto sa tanan nga mga kansuran sa kalibutan pinaagi sa pagdala sa ebanghelyo ug sa priesthood ngadto kanila (tan-awa sa Abraham 2:9–11). Sa ingon, sila magtuman sa ilang pakigsaad ngadto sa Ginoo ug Siya magtuman sa Iyang pakigsaad ngadto kanila.

Ang Balay ni Israel Nagkatibulaag

Ang mga propeta sa Ginoo nagbalik-balik sa pagpahimangno sa balay ni Israel kon unsa ang mahitabo kon sila mga dautan. Nanagna si Moises, “Ug ang Ginoo magapatibulaag kanimo sa taliwala sa tanang katawhan, gikan sa usa ka tumoy sa yuta ngadto sa usa usab ka tumoy sa yuta” (Deuteronomio 28:64).

Bisan pa niini nga pahimangno, ang mga Israelite kanunay nga milapas sa mga kasugoan sa Dios. Nag-away sila sa ilang mga kaugalingon ug nabahin ngadto sa duha ka mga gingharian: ang Amihanan nga Gingharian, nga gitawag og gingharian ni Israel, ug ang Habagatan nga Gingharian, nga gitawag og ang gingharian ni Juda. Napulo sa napulog duha ka mga tribo sa Israel mipuyo sa Amihanan nga Gingharian. Panahon sa usa ka gubat sila nabuntog sa ilang mga kaaway ug gidala ngadto sa pagkabihag. Pipila kanila sa kadugayan milayas ngadto sa mga kayutaan sa amihanan ug nahimong nangawala ngadto sa tibuok kalibutan.

Mga 100 ka tuig human sa pagkabihag sa Amihanan nga Gingharian, ang Habagatan nga Gingharian nabuntog. Ang ulohang siyudad sa Jerusalem gilumpag niadtong 586 B.C., ug daghan nga mga miyembro sa nahibilin nga duha ka mga tribo sa Israel nabihag. Sa kadugayan, pipila sa mga sakop niini nga mga tribo mibalik ug mitukod pag-usab sa Jerusalem. Sa dayon nang kalumpag sa Israel, si Lehi ug ang iyang pamilya, kinsa mga miyembro sa balay ni Israel, mibiya sa siyudad ug mipuyo sa Amerika.

Human sa panahon ni Kristo, ang Jerusalem gilumpag na usab, niining higayona pinaagi sa mga sundalo nga taga Roma. Ang mga Judeo nagkatibulaag sa daghang dapit sa kalibutan. Karon ang mga Israelite makaplagaan sa tanan nga mga nasud sa kalibutan. Daghan niini nga mga katawhan wala makahibalo nga sila mga kaliwat gikan sa karaan nga balay ni Israel.

- Unsa nga mga kaayohan ang miabut ngadto sa mga anak sa Dios tungod kay ang Iyang mga tawo sa pakigsaad nagkatibulaag sa tibuok kalibutan?

Ang Balay ni Israel Kinahanglan nga Pagapundukon

- Ngano nga ang Ginoo buot man nga ang iyang mga katawhan pagapundukon?
- Sa unsa nga paagi nga ang balay ni Israel pagapundukon?

Ang Ginoo misaad nga ang Iyang mga katawhan sa pakigsaad usa ka adlaw niana magkapundok: “Tigumon ko ang salin sa akong panon gikan sa tanan nga mga yuta diin didto giabug ko sila” (Jeremias 23:3).

Gipundok sa Dios ang Iyang mga anak pinaagi sa misyonaryo nga buhat. Kon ang mga tawo mahibalo kabahin ni Jesukristo, modawat sa makaluwas nga mga ordinansa ug motuman sa giuban nga mga pakigsaad, mahimo sila nga “ang mga anak sa pakigsaad” (3 Nephi 20:26). Siya adunay importante nga mga katarungan sa pagpundok sa Iyang mga anak. Siya mopundok kanila aron makakat-on sila sa mga pagtulun-an sa ebanghelyo ug makaandam sa ilang mga kaugalingon sa pagsugat sa Manluluwas kon Siya moanhi pag-usab. Siya mopundok kanila aron sila motukod og mga templo ug mopahigayon og sagrado nga mga ordinansa alang sa mga katigulangan kinsa nangamatay nga wala makabaton niini nga oportunidad. Siya mopundok kanila aron sila makalig-on sa usag usa ug magkahiusa diha sa ebanghelyo, makakaplag og panalipod gikan sa dili matarung nga mga impluwensya sa kalibutan. Siya usab mopundok kanila aron sila makaandam sa ilang mga kaugalingon sa pagpakigbahin sa ebanghelyo ngadto sa uban.

Ang gahum og awtoridad sa paggiya sa buhat sa pagpundok sa balay ni Israel gihatag ngadto kang Joseph Smith pinaagi ni propeta Moises, kinsa mipakita pagka 1836 didto sa Templo sa Kirtland (tan-awa sa D&P 110:11). Sukad niana nga panahon, ang matag propeta naghupot sa yawe alang sa pagpundok sa balay ni Israel, ug kini nga pagpundok nahimo nga importante nga bahin sa buhat sa Simbahan. Ang mga tawo sa pakigsaad karon gipundok samtang ilang gidawat ang gipahiuli nga ebanghelyo ug gialagaran ang Dios ni Abraham, Isaac, ug Jacob (tan-awa sa Deuteronomio 30:1–5).

Pagapundokon ang mga Israelite una sa espirituhanon nga paagi ug dayon sa pisikal nga paagi. Gipundok sila sa espirituhanon nga paagi samtang mipasakop sila sa Ang Simbahan ni Jesukristo sa mga Santos sa Ulahing mga Adlaw ug mihimo ug mituman og sagrado nga mga pakigsaad. Kining espirituhanon nga pagpundok nagsugod sa panahon ni Propeta Joseph Smith ug nagpadayon karon sa tibuok kalibutan. Ang mga kinabig sa Simbahan mga Israelite pinaagi sa dugo o sa pagsagop. Sakop sila ngadto sa pamilya ni Abraham ug Jacob (tan-awa sa Abraham 2:9–11; Mga Taga-Galacia 3:26–29).

Si Presidente Joseph Fielding Smith miingon: “Adunay daghan nga mga nasud nga gibarugan diha . . . sa Simbahan. . . . Sila miduol tungod kay ang Espiritu sa Ginoo mipabilin diha kanila; . . . nagdawat sa *espiritu sa pagpundok*, gibiyaan nila ang tanan alang sa ebanghelyo” *Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 3:256; naka-italics sa orihinal).

Ang pisikal nga pagpundok sa Israel nagpasabut nga ang mga katawhan sa pakigsaad “matigum pagbalik ngadto sa kayutaan nga ilang panulundon ug mapahiluna sa tanan nila nga mga yuta sa saad” (2 Nephi 9:2). Ang mga tribo ni Ephraim ug Manasseh pagapundokon ngadto sa Amerika. Ang tribo ni Juda mobalik ngadto sa siyudad sa Jerusalem ug sa dapit nga naglibut niini. Ang napulo nga nawala nga mga tribo modawat gikan sa tribo ni Ephraim sa gisaad kanila nga mga panalangin (tan-awa sa D&P 133:26–34).

Sa diha nga ang Simbahan unang natukod, ang mga Santos gitudloan sa pagpundok sa Ohio, dayon sa Missouri, ug dayon sa Salt Lake Valley. Karon, hinoon, ang mga propeta karong panahona nagtudlo nga ang mga miyembro sa Simbahan pagapatukuron sa gingharian sa Dios diha sa ilang kaugalingon nga mga yuta. Si Elder Russell M. Nelson miingon: “Ang pagpili nga moduol ngadto kang Kristo dili usa ka butang nga pisikal ang nahimutang; kini usa ka butang sa tagsa-tagsa nga pasalig. Ang mga katawhan mahimo nga ‘pagadad-on sa kasayuran sa Ginoo’ [3 Nephi 20:13] sa walay pagbiya sa ilang mga yutang natawhan. Tinuod, sa unang mga panahon sa Simbahan, ang pagkabig sa kanunay nagpasabut usab og paglalain. Apan karon ang pagpundok

---

nahinabo sa matag nasud. . . . Ang dapit sa pagpundok alang sa mga Santos nga taga Brazil adto sa Brazil; ang dapit sa pagpundok alang sa mga Santos nga taga Nigeria adto sa Nigeria; ang dapit sa pagpundok alang sa mga Santos nga taga Korea adto sa Korea; ug uban pa. Ang Zion mao ‘ang putli og kasingkasing.’ [D&P 97:21.] Ang Zion bisan asa nga ang matarung anaa” (sa Conference Report, Okt. 2006, 85; o *Ensign*, Nob. 2006, 81).

Ang pisikal nga pagpundok sa Israel dili mahingpit hangtud sa Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas ug magpadayon ngadto sa Milenyum (tan-awa sa Joseph Smith—Mateo 1:37). Dayon ang saad sa Ginoo matuman:

“Busa, ang mga adlaw ania na, nagaingon ang Ginoo, nga dili na pagaingnon nga ang Dios buhi, nga nagadala sa mga anak sa Israel gawas sa yuta sa Egipto;

“Kon dili mao kini: Ingon nga ang Ginoo buhi, nga nagdala sa mga anak sa Israel gikan sa yuta sa amihanan, ug gikan sa tanan nga mga yuta diin sila giabug niya. Ug akong dad-on sila pag-usab ngadto sa ilang mga yuta nga gihatag ko sa ilang mga amahan” (Jeremias 16:14–15).

- Sa unsa nga mga paagi ikaw napundok sa espirituhanon nga paagi isip usa sa mga katawhan sa pakigsaad sa Ginoo?
- Sa unsa nga mga paagi ikaw miapil diha sa pagpundok sa uban?

Dugang nga mga Kasulatan

- Genesis 17:1–8 (ang pakigsaad sa Dios uban kang Abraham)
- Mga Taga-Roma 9:4–8; Mga Taga Galacia 3:29 (kadto kinsa mosunod ni Jesukristo ug sa Iyang pulong mao ang mga anak sa pakigsaad)
- 2 Nephi 30:2; Mosiah 5:10–11 (kadto kinsa maghinulsol, mosunod sa mga propeta, ug magbaton og hugot nga pagtuo ni Jesukristo mahimo nga mga katawhan sa pakigsaad sa Ginoo)

Alang sa mga magtutudlo: Kon ang mga katawhan mopakigbahin sa ilang mga istorya sa pagkakabig ngadto sa gipahiuli nga ebanghelyo ni Jesukristo, nakigbahin sila og mga istorya mahitungod sa pagkapundok sa epirituhanon nga paagi. Hunahunaa ang paghangyo og una sa pipila ka mga tawo sa pagsaysay mahitungod sa unsa nga paagi sila nakabig ngadto sa ebanghelyo.

- 2 Mga Hari 17 (Amihanan nga Gingharian nabihag)
- 2 Mga Cronicas 36:11–20 (Habagatan nga Gingharian nabihag)
- Santiago 1:1 (napulog duha ka mga tribo nagkatibulaag sa kalibutan)
- 1 Nephi 10:12–13 (ang paglalin sa Nephite maoy kabahin sa pagkatibulaag)
- Jeremias 3:14–18 (usa gikan sa usa ka siyudad, duha gikan sa usa ka pamilya)
- Ezequiel 20:33–36 (Israel pagapundukon gikan sa tanan nga mga nasud)
- 3 Nephi 20:29–46 (mga Judeo pagapundukon ngadto sa Jerusalem)
- 1 Nephi 15:13–18; 3 Nephi 21:26–29 (pagpundok nagsugod sa Pagpahiuli sa ebanghelyo)
- D&P 38:31–33 (mga katawhan sa pakigsaad sa Ginoo maluwas)
- Isaias 11:11–13 (ang Ginoo mobawi sa Iyang mga katawhan)
- Pinadayag 18:4–8 (usa ka tingog mosangyaw sa pagpundok)
- D&P 133:6–15 (mga Hentil ngadto sa Zion, mga Judeo ngadto sa Jerusalem)

Mga Timailhan sa Ikaduhang Pag-anhi

Kapitulo 43

Si Jesukristo Mobalik sa Yuta

- Unsa ang pipila ka mga timailhan sa Ikaduhang Pag-anhi?

Ang Manluluwas misulti ni Joseph Smith, “Ako mopadayag sa akong kaugalingon gikan sa langit uban sa gahum ug dako nga himaya, uban sa tanan nga panon niini, ug mopuyo diha sa pagkamatarung uban sa mga tawo diha sa yuta sa kaliboan ka mga tuig, ug ang mga dautan dili makabarug” (D&P 29:11; tan-awa usab ang mga kapitulo 44 ug 45 dinhi niini nga basahon). Misulti si Jesus kanato nga ang piho nga mga timailhan ug mga panghitabo mopasidaan kanato kon ang panahon sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi duol na.

Sulod sa liboan ka mga tuig, ang mga sumusunod ni Jesukristo nagpaabut sa Ikaduhang Pag-anhi isip usa ka panahon sa kalinaw ug hingpit nga kalipay. Apan sa dili pa moanhi ang Manluluwas, ang mga katawhan sa yuta mosinati og dagko nga mga pagsulay ug mga kalamidad. Buot ang atong Langitnong Amahan nga kita maandam alang niini nga mga kasamok. Nagpaabut usab siya kanato nga mag-andam sa espirituhanong paagi kon ang Manluluwas moabut diha sa Iyang himaya. Busa, Siya naghatag kanato og mga timailhan, mga hitabo nga mosulti kanato kon ang Ikaduhang Pag-anhi duol na. Sa tanan nga mga panahon, ang Dios

---

Alang sa mga magtutudlo: Ikonsiderar ang pagpabuhar sa matag sakop sa klase o sakop sa pamilya og usa o duha ka mga timailhan nga gihulagway dinhi niini nga kapitulo (sa dako nga mga klase ang pipila sa mga timailhan mahimo nga ipabuhar ngadto sa labaw kay sa usa ka tawo). Isip kabahin sa leksyon, hatagi sila og panahon sa ilang kaugalingon sa pagtuon sa impormasyon mahitungod niadto nga mga timailhan ug pahunahunaa og mga ebidensya nga nakita nila nga ang mga timailhan nangatuman na karon. Dayon ipakigbahin nila ang ilang mga panglantaw sa usag usa

mipadayag niini nga mga timailhan ngadto sa Iyang mga propeta. Miingon Siya nga ang tanan nga matinud-anon nga mga sumusunod ni Kristo makahibalo unsa ang mga timailhan ug magbantay alang niini (tan-awa sa D&P 45:39). Kon kita masulundon ug matinud-anon, motuon kita sa mga kasulatan ug mahibalo sa mga timailhan.

Ang pipila sa mga timailhan nga nagtagna sa Ikaduhang Pag-anhi ni Jesukristo natuman na o sa karon nangatuman. Ang uban matuman pa sa umaabut.

Kadautan, Gubat, ug Kasamok

Daghan sa mga timailhan makuyaw ug makalilisang. Nagpahimangno ang mga propeta nga ang yuta makasinati og dagko nga kasamok, kadautan, gubat ug pag-antus. Si propeta Daniel miingon nga ang panahon sa dili pa ang Ikaduhang Pag-anhi mahimong usa ka panahon sa kasamok ingon nga wala pa gayud mahitabo sa yuta (tan-awa sa Daniel 12:1). Ang Ginoo miingon, “Ang gugma sa tawo magkabugnaw, ug ang kadautan modagsang” (D&P 45:27). “Ug ang tanan nga mga butang magkaguliyang; ug . . . ang kahadlok moabut diha sa tanan nga mga katawhan” (D&P 88:91). Magpaabut kita og mga linog, sakit, mga kagutom, dagkong mga unos, mga kilat, ug dugdog (tan-awa sa Mateo 24:7; D&P 88:90). Mga unos sa dagkong yelo molaglag sa mga tanom sa yuta (tan-awa sa D&P 29:16).

Miingon si Jesus ngadto sa Iyang mga disipulo nga ang gubat mopuno sa yuta: “Makadungog kamog mga gubat ug mga dungog-dungog mahitungod sa gubat. . . Kay managgubat ang nasud batok sa nasud, gingharian batok sa gingharian” (Mateo 24:6–7). Si Propeta Joseph Smith miingon: “Ayaw wad-a ang paglaum kon kami mosulti kaninyo sa malisud nga mga panahon, tungod kay moabut gayud kini, kay ang espada, kagutom, ug katalagman nagkaduol. Aduna unyay dakong mga pagkapukan sa ibabaw niini nga kayutaan, kay ikaw dili angay magdahum nga bisan unsa o matag tulbok sa mga panagna sa balaang mga propeta mapakyas, ug adunay daghan nga nagpabilin nga mangatuman pa”

(Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith [2007], 302).

Daghan niini nga mga timailhan nangatuman na. Ang kadautan anaa bisan asa. Ang mga kanasuran kanunay naggubat. Mga linog ug uban nga mga kalamidad nangahitabo. Nag-antus karon ang daghan nga mga katawhan gikan sa makaguba nga mga unos, huwaw, kagutom, ug mga sakit. Makasiguro kita nga kini nga mga kalamidad mahimong mas mograbe pa sa dili pa moanhi ang Ginoo.

Hinoon, dili tanan nga mga panghitabo sa dili pa ang Ikaduhang Pag-anhi nga makalilisang. Kadaghanan niini nagdala og kalipay nganhi sa kalibutan.

Ang Pagpahiuli sa Ebanghelyo

Ang Ginoo nag-ingon, “Kahayag motungha taliwala kanila nga naglingkod sa kangitngit, ug mao kini ang kahingpitan sa akong ebanghelyo” (D&P 45:28). Mga propeta sa karaan nanagna sa Pagpahiuli sa ebanghelyo. Si Apostol Juan nakakita nga ang ebanghelyo ipahiuli pinaagi sa usa ka anghel (tan-awa sa Pinadayag 14:6–7). Agi og katumanan niini nga panagna, ang anghel nga si Moroni ug uban nga mga langitnong mga bisita midala sa ebanghelyo ni Jesukristo ngadto ni Joseph Smith.

Ang Pagtungha sa Basahon ni Mormon

Ang Ginoo misulti sa mga Nephite kabahin sa lain nga timailhan: ang Basahon ni Mormon moabut ngadto sa ilang mga kaliwat (tan-awa sa 3 Nephi 21). Sa mga panahon sa Daang Tugon ang mga propeta nga sila si Isaias ug Ezequiel nakakita nang daan sa pag-abut sa Basahon ni Mormon (tan-awa sa Isaias 29:4–18; Ezequiel 37:16–20). Kini nga mga panagna sa karon nangatuman. Ang Basahon ni Mormon napatungha ug gidala ngadto sa tibuok kalibutan.

Ang Ebanghelyo Isangyaw ngadto sa Tibuok Kalibutan

Lain nga timailhan sa katapusan nga mga adlaw mao nga ang “maayong balita sa gingharian isangyaw ngadto sa tibuok

kalibutan” (Mateo 24:14; tan-awa usab sa Joseph Smith—Mateo 1:31). Ang tanan nga mga katawhan makadungog sa kahingpitan sa ebanghelyo sa ilang kaugalingon nga pinulongan (tan-awa sa D&P 90:11). Sukad sa Pagpahiuli sa Simbahan, ang mga misyonaryo nagsangyaw sa ebanghelyo. Ang misyonaryo nga paningkamot nagtubo nga hangtud karon napulo ka kaliboan ka mga misyonaryo nagsangyaw sa daghang kanasuran sa kalibutan diha sa daghang pinulongan. Sa dili pa ang Ikaduhang Pag-anhi ug sa panahon sa Milenyum, ang Ginoo mohatag og mga paagi sa pagdala sa kamatuoran ngadto sa tibuok kalibutan.

Ang Pag-anhi ni Elijah

Nanagna si propeta Malaquias nga sa dili pa ang Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas, si propeta Elijah ipadala nganhi sa yuta. Ipahiuli ni Elijah ang gahum sa pagbugkos aron ang mga pamilya mahiusa pagbugkos. Modasig usab siya sa mga katawhan nga magpakabana mahitungod sa ilang mga katigulangan ug mga kaliwatan. (Tan-awa sa Malaquias 4:5–6; D&P 2.) Miadto si propeta Elijah ni Joseph Smith pagka Abril 1836. Sukad niana nga panahon, ang tinguha sa kasaysayan sa kaliwatan ug family history mitubo. Nakahimo usab kita sa pagpahigayon og mga ordinansa sa pagbugkos diha sa mga templo alang sa mga buhi ug sa mga patay.

Mga Kaliwat ni Lehi Mamahimong usa ka Halangdon nga mga Katawhan

Miingon ang Ginoo nga kon ang Iyang pag-anhi duol na, ang mga Lamanite mamahimo nga usa ka matarung ug tinahud nga mga katawhan. Miingon Siya, “Sa dili pa moabut ang mahinungdanon nga adlaw sa Ginoo, . . . ang mga Lamanite mamulak ingon sa rosas” (D&P 49:24). Daghan kaayo sa mga kaliwat ni Lehi karon ang midawat sa mga panalangin sa ebanghelyo.

Pagtukod sa Bag-ong Jerusalem

Duol sa panahon sa pag-anhi ni Jesukristo, ang matinud-anon nga mga Santos motukod og usa ka matarung nga siyudad, usa ka siyudad sa Dios, gitawag og Bag-ong Jerusalem. Si Jesukristo Mismo ang momando didto. (Tan-awa sa 3 Nephi 21:23–25; Moises 7:62–64;

Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtu01:10.) Ang Ginoo miingon nga ang siyudad pagatukuron diha sa estado sa Missouri sa Estados Unidos (tan-awa sa D&P 84:2–3).

Kini mao lamang ang pipila sa mga timailhan nga nahatag sa Ginoo kanato. Ang mga kasulatan naghulagway og daghan pa.

- Unsa nga mga ebidensya ang imong nakita nga ang mga timailhan nangatuman?

Ang Pagkahibalo sa mga Timailhan sa mga Panahon Makatabang Kanato

- Sa unsa nga paagi kita makapabilin nga malinawon ug anaa sa kalinaw bisan kon ang pipila sa mga timailhan makalilisang ug makahahadlok?

Namulong kabahin sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi, ang Ginoo miingon, “Ang adlaw ug ang takna walay tawo nga nasayud, ni ang mga anghel sa langit” (D&P 49:7). Gitudlo kini Niya pinaagi sa sambingay sa kahoy nga igira. Miingon Siya nga kon kita makakita sa kahoy nga igira nga nanalingsing, makasulti kita nga duol na ang ting-init. Ingon usab, kon makita nato ang mga timailhan nga gihulagway diha sa mga kasulatan, makahibalo kita nga ang Iyang pag-anhi duol na. (Tan-awa sa Mateo 24:32–33.)

Mihatag ang Dios niini nga mga timailhan aron sa pagtabang kanato. Makapahimutang kita sa atong kinabuhi sa maayo ug makaandam sa atong mga kaugalingon ug sa atong mga pamilya alang niadtong mga butang nga moabut pa.

Napahimangnoan kita sa mga kalamidad ug gisultihan sa pagpa-ngandam alang niini, apan kita makahulat usab ngadto sa pag-anhi sa Manluluwas ug maglipay. Ang Ginoo miingon, “Ayaw kabalaka, kay, kon kining tanan nga mga butang mahinabo, kamo masayud nga ang mga saad nga nabuhat nganha kaninyo matuman” (D&P 45:35). Miingon Siya nga kadto kinsa nga matarung kon Siya moanhi dili malaglag “apan molahutay niana nga adlaw. Ug ang yuta ihatag ngadto kanila alang sa usa ka kabilin; . . . ug ang ilang mga anak magtubo nga walay sala. . . . Kay ang Ginoo anaa sa

ilang taliwala, ug ang iyang himaya anaa diha kanila, ug siya ang ilang hari ug ilang magbabalaod” (D&P 45:57–59).

Dugang nga mga Kasulatan

- 1 Mga Taga-Corinto 15:22–28 (ang katapusan moabut; kamatayon mawala)
- Mateo 16:1–4 (pag-ila og mga timailhan sa mga panahon)
- Mateo 24; D&P 29:14–23; 45:17–57; 88:87–94; Joseph Smith—Mateo 1 (mga timailhan sa Ikaduhang Pag-anhi)
- 1 Mga Taga-Tesalonica 5:1–6 (pagbantay alang sa mga timailhan ug pangandam)
- D&P 38:30 (pangandam aron kita dili mahadlok)
- D&P 68:11 (makahibalo kita sa mga timailhan)

Ang Ikaduhang Pag-anhi ni Jesukristo

Kapitulo 44

Nagpaabut sa Ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas

Kwarenta ka adlaw human sa Iyang Pagkabanhaw, si Jesus ug ang Iyang mga Apostoles nagkapundok didto sa Bungtod sa mga Oliba. Miabut na ang panahon alang kang Jesus nga mobiya sa yuta. Nahuman na Niya ang tanang buhat nga Iyang kinahanglan nga buhaton niana nga panahon. Kinahanglan na siyang mobalik ngadto sa atong Langitnong Amahan hangtud sa panahon sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi.

Human Niya matudloi ang Iyang mga Apostoles, si Jesus misaka ngadto sa langit. Samtang ang mga Apostoles mitan-aw ngadto sa kalangitan, duha ka mga anghel mibarug sa ilang kilid ug miingon, “Mga tawong Galileanhon, nganong nagatindog man kamo dinhi ug nagatutok ngadto sa langit? kining maong Jesus nga gikuha gikan kaninyo mobalik ra unya sa paagi nga sama sa inyong nakita sa iyang pagsaka sa langit” (Mga Buhat 1:11).

Sukad niana nga panahon hangtud karong adlaw, ang mga sumusunod ni Jesukristo nagpaabut sa Ikaduhang Pag-anhi.

Unsa ang Buhaton ni Jesus Kon Siya Moanhi Pag-usab?

Kon si Jesukristo moanhi pag-usab sa yuta, Iyang buhaton ang mosunod nga mga butang:

Alang sa mga magtutudlo: Ikonsiderar ang pagpabuhar sa matag sakop sa klase o sakop sa pamilya sa usa sa lima ka ginumerohan nga mga aytem dinhi niini nga kapitulo. Hangyoa ang matag tawo sa pagtrabaho og tinagsa, sa pagtuon sa iyang gisangun nga aytem, lakip ang mga tudling sa kasulatan. Dayon dapita ang tanan sa paghisgut unsa ang ilang nakat-unan.

1. *Limpyohan Niya ang yuta.* Kon si Jesus moanhi pag-usab, Siya moanhi diha sa gahum ug sa dakong himaya. Niana nga panahon ang dautan pagalaglagon. Ang tanan nga madunutong mga butang pagasunugon, ug ang yuta pagalimpyohan pinaagi sa kalayo (tan-awa sa D&P 101:24–25).
2. *Pagahukman Niya ang Iyang mga katawhan.* Kon si Jesus moanhi pag-usab, pagahukman Niya ang mga kanasuran ug ilain ang mga matarung gikan sa mga dautan (tan-awa sa Mateo 25:31–46; tan-awa usab ang kapitulo 46 dinhi niini nga basahon). Si Juan nga Tigpadayag misulat mahitungod niini nga paghukom: “Dihay nakita ko nga mga trono, ug niini nanaglingkod ang mga gitugyanan sa pagpanghukom, ug gihukman sila: ug nakita ko ang mga kalag sa mga gipamunggotan sa ulo tungod sa ilang pagpanghimatuod kang Jesus, ug tungod sa pulong sa Dios, . . . ug sila nangabuhi pag-usab ug naghari uban kang Kristo sa usa ka libo ka tuig.” Nakita niya ang mga dautan “kini dili pa mabuhi pag-usab hangtud matapos una ang usa ka libo ka tuig” (Pinadayag 20:4–5; tan-awa usab sa D&P 88:95–98).
3. *Siya Mopasiuna sa Milenyum.* Ang Milenyum mao ang usa ka libo ka tuig nga panahon nga si Jesus mohari sa yuta. Ang mga matarung pagasakgawon aron sa pagsugat ni Jesus sa Iyang Pag-anhi (tan-awa sa D&P 88:96). Sa Iyang pag-anhi mosugod ang milenyum nga paghari. (Tan-awa sa kapitulo 45 dinhi niini nga basahon.)

Si Presidente Brigham Young miingon:

“Sa Milenyum, kon ang Gingharian sa Dios matukod sa yuta diha sa gahum, himaya ug kahingpitan, ug ang paghari sa dautan dugay na kaayong nagpatigbabaw mabuntog, ang mga Santos sa Dios adunay kahigayunan sa pagtukod sa ilang mga templo, ug sa pagsulod niini, mahimong, ingnon ta, nga mga haligi sa mga templo sa Dios [tan-awa sa Pinadayag 3:12], ug sila mopahigayon alang sa ilang mga patay. Dayon atong makita ang atong mga higala nga mobarug, ug tingali ang uban nga atong nakaila dinhi. . . . Ug kita makabaton og mga

pagpadayag nga makaila sa atong mga katigulangan balik ngadto ni Amahang Adan ug Inahang Eva, ug kita makasulod ngadto sa mga templo sa Dios ug mopahigayon alang kanila. Dayon [ang mga anak] pagabugkuson ngadto sa [mga ginikanan] hangtud ang kadena mahimong hingpit balik ngadto ni Adan, aron adunay hingpit nga kadena sa Priesthood gikan ni Adan ngadto sa katapusan sa kalibutan” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Brigham Young* [1997], 383).

4. *Iyang Humanon ang Unang Pagkabanhaw.* Kadto kinsa naka-angkon sa pribilehiyo nga mobangon sa pagkabanhaw sa mga makiangayon mobangon gikan sa ilang mga lubnganan. Pagasakgawon sila aron mosugat sa Manluluwas samtang Siya manaog gikan sa langit. (Tan-awa sa D&P 88:97–98.)

Human mabanhaw si Jesukristo gikan sa mga patay, ang uban nga matarung nga mga katawhan kinsa namatay nabanhaw usab. Mipakita sila sa Jerusalem ug usab didto sa kontinente sa Amerika. (Tan-awa sa Mateo 27:52–53; 3 Nephi 23:9–10.) Kini mao ang sinugdanan sa Unang Pagkabanhaw. Pipila sa mga katawhan nabanhaw sukad niana. Kadto kinsa nabanhaw na ug kadto kinsa pagabanhawon pa sa panahon sa Iyang pag-anhi makapanunod tanan sa himaya sa celestial nga gingharian (tan-awa sa D&P 76:50–70).

Human sa pagkabanhaw niadto kinsa makapanunod sa celestial nga himaya, lain nga pundok ang pagabanhawon: kadto kinsa makadawat sa terrestrial nga himaya. Kon ang tanan niini nga mga katawhan mabanhaw na, ang Unang Pagkabanhaw mahuman.

Ang mga dautan kinsa buhi sa panahon sa Ikaduhang Pag-anhi sa Ginoo pagalaglagon diha sa unod. Sila, uban sa mga dautan kinsa patay na, maghulat hangtud sa katapusan nga pagkabanhaw. Ang tanan nga nahibilin nga mga patay mabanhaw aron sa pagsugat sa Dios. Sila makapanunod bisan asa sa telestial nga gingharian o itambug ngadto sa kawanangan sa kangitngit uban ni Satanas (tan-awa sa D&P 76:32–33, 81–112).

5. *Iyang angkonon ang Iyang tinuod nga dapit isip Hari sa langit ug sa yuta.* Kon si Jesus moanhi, tukuron Niya ang Iyang panggamhanan sa yuta. Ang Simbahan mahimo nga kabahin niana nga gingharian. Momando Siya sa tanan nga mga katawhan sa yuta sulod sa 1,000 ka tuig.

Sa dihang si Jesus unang mianhi sa yuta, wala siya moanhi diha sa himaya. Natawo Siya sa usa ka kabus nga pasungan ug mihigda sa usa ka pasungan sa dagami. Wala Siya moanhi uban sa daghan nga mga sundalo ingon sa gidahum sa mga Judeo sa ilang Manluluwas. Hinoon, Siya mianhi nga nag-ingon, “Higugmaa ang inyong mga kaaway, . . . paghimo ngadto kanila og maayo nga nasilag kaninyo, ug pag-ampo kamo sa nagalutos kaninyo (Mateo 5:44). Siya gisalikway ug gilansang sa krus. Apan dili Siya isalikway sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi, “kay matag dunggan makadungog niini, ug matag tuhod moluhod, ug matag dila mokumpisal” nga si Jesus mao ang Kristo (D&P 88:104). Siya pagasugaton isip “Ginoo sa mga ginoo, ug Hari sa mga hari” (Pinadayag 17:14). Pagatawgon Siya og “Kahibulongan, Magtatambag, Dios nga Makagagahum, Amahan nga walay katapusan, Ang Prinsipe sa Pakigdait” (Isaias 9:6).

- Unsa ang imong mga hunahuna ug mga pagbati samtang ikaw namalandong sa mga panghitabo sa Ikaduhang Pag-anhi?

Sa Unsa nga Paagi Kita Makahibalo Kon ang Pag-anhi sa Manluluwas Duol Na?

Sa panahon nga si Jesukristo natawo, diyutay ra kaayo nga mga tawo ang nakahibalo nga ang Manluluwas sa kalibutan miabut. Kon Siya moanhi pag-usab, wala nay pagduda kon si kinsa Siya. Walay usa nga nasayud sa untop nga panahon nga ang Manluluwas moanhi pag-usab. “Mahitungod sa maong adlaw ug takna, walay usa nga nasayud, bisan pa ang mga manulunda sa langit gawas sa Amahan lamang” (Mateo 24:36; tan-awa usab sa D&P 49:7).

Ang Ginoo migamit og samingay aron sa paghatag kanato og ideya kabahin sa panahon sa Iyang pag-anhi:

“Gikan sa kahoyng igira, tun-i ninyo kining usa ka pananglitan; Inigkalumoy na gani sa iyang sanga, ug manalingsing na, masayran ninyo nga ang ting-init haduol na:

“Maingon man usab niini, inigkakita ninyo niining mga butanga nga magakahitabo, nan, inyong masayran nga haduol na siya, anaa na gayud sa mga pultahan” (Marcos 13:28–29).

Ang Ginoo nagahatag usab kanato og pipila ka mga timailhan aron kita makahibalo kon duol na ang Iyang pag-anhi. Human ipadayag kini nga mga timailhan, Siya mipasidaan:

“Busa pagtukaw kamo: kay wala kamo mahibalo unsang adlaw moabut ang inyong Ginoo.

“. . . Mangandam usab kamo: Kay ang Anak sa tawo moabut sa takna nga wala ninyo dahuma” (Mateo 24:42, 44).

Alang sa dugang nga impormasyon mahitungod sa unsaon nato pagkahibalo kon duol na ang Ikaduhang Pag-anhi, tan-awa ang kapitulo 43 dinhi niini nga basahon.

Sa Unsa nga Paagi nga Kita Andam Kon Ang Manluluwas Moabut?

Ang labing maayo nga paagi nga kita makaandam alang sa pag-anhi sa Manluluwas mao ang pagdawat sa mga pagtulun-an sa ebanghelyo ug paghimo niini nga kabahin sa atong mga kinabuhi. Kinahanglan nga magpuyo kita sa matag adlaw sa labing maayo kutob sa atong mahimo, ingon gayud sa gitudlo ni Jesus sa dihang Siya dinhi pa sa yuta. Makapangayo kita sa propeta alang sa giya ug mosunod sa iyang tambag. Makapuyo kita nga takus nga makabaton sa giya sa Espiritu Santo kanato. Niana kita makapaabut ngadto sa pag-anhi sa Manluluwas uban sa kalipay ug dili uban sa kahadlok. Ang Ginoo miingon: “Ayaw kahadlok, mga gagmay nga panon, ang gingharian inyo hangtud Ako moabut. Tan-awa, Ako moabut sa labing madali. Bisan pa niana. Amen” (D&P 35:27).

- Nganong kinahanglan man kitang magpakabana mahitunod sa atong pagpangandam kay sa untop nga panahon sa Ikaduhang Pag-anhi?

Dugang nga mga Kasulatan

- Juan 14:2–3; Mateo 26:64 (si Jesus magaanandam og dapit ug moanhi pag-usab)
- Malaquias 3:2–3; 4:1; D&P 64:23–24 (ang yuta pagasunugon)
- D&P 133:41–51 (ang dautan pagalaglagon)
- Mateo 13:40–43 (ang Paghukom gitagna)
- 1 Mga Taga-Corinto 15:40–42; D&P 76; 88:17–35 (mga gingharian sa himaya)
- D&P 43:29–30; 29:11 (ang pag-anhi sa Manluluwas mopasiuna sa Milenyum)
- Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:10 (Jesus magahari)
- Alma 11:43–44; 40:23 (ang Pagkabanhaw gipasabut)
- D&P 88:96–98 (ang mga patay mabanhaw)
- Zacarias 14:9; Pinadayag 11:15; 1 Nephi 22:24–26 (Jesus magamando isip Hari)

Ang Milenyum

Kapitulo 45

Mga Katawhan sa Yuta panahon sa Milenyum

- Kinsa ang ania sa yuta sa panahon sa Milenyum?

Usa ka libo ka tuig sa kalinaw, gugma, ug kalipay mosugod sa yuta sa Ikaduhang Pag-anhi ni Jesukristo. Kining liboan ka tuig nga panahon gitawag og ang Milenyum. Ang mga kasulatan ug ang mga propeta nagtabang kanato nga masabtan kon sama sa unsa ang pagpuyo sa yuta sa panahon sa Milenyum.

Tungod sa paglaglag sa mga dautan sa ikaduhang Pag-anhi sa Manluluwas, ang matarung lamang nga mga katawhan ang mopuyo sa yuta sa sinugdanan sa Milenyum. Sila mao kadto kinsa mipuyo og mahiyason ug matinuoron nga mga kinabuhi. Kini nga mga katawhan makapanunod bisan hain sa terrestrial o celestial nga gingharian.

Sa panahon sa Milenyum, ang mga mortal mopuyo pa gihapon sa yuta, ug sila mopadayon sa pagbaton og mga anak sama sa atong gibuhad karon (tan-wa sa D&P 45:58). Miingon si Joseph Smith nga ang imortal nga mga tawo mobisita kanunay sa yuta. Kini nga binanhaw nga mga tawo motabang sa pangagamhanan ug uban nga buhat. (Tan-awa sa *Mga Pagtulun-an ni Propeta Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 268.)

Ang mga katawhan aduna pa gihapon sa ilang kabubut-on, ug sa mubo nga panahon daghan ang mamahimong gawasnon sa pagpadayon sa ilang mga relihiyon ug mga ideya. Sa katapusan ang tanan mokumpisal nga si Jesukristo mao ang Manluluwas.

Alang sa mga magtutudlo: Ang hilisgutan kabahin sa Milenyum usahay mogiya sa mga katawhan sa pagpangagpas og mga ideya nga dili makit-an diha sa mga kasulatan sa mga propeta sa ulahing mga adlaw. Samtang maggiya kamo niini nga leksyon, pagmatngon sa paglikay sa ingon nga pangagpas.

Sa panahon sa Milenyum, si Jesus “mohari dinhi sa yuta” (Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:10). Si Joseph Smith mipasabut nga si Jesus “maghari sa mga Santos ug mokunsad ug motudlo” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* [2007], 310).

Ang Buhat sa Simbahan sa panahon sa Milenyum

- Unsa ang duha ka mahinungdanon nga mga buhat nga pagahimoon sa panahon sa Milenyum?

Adunay duha ka mahinungdanon nga mga buhat alang sa mga miyembro sa Simbahan sa panahon sa Milenyum: buhat sa templo ug misyonaryo nga buhat. Ang buhat sa templo naglakip sa mga ordinansa nga gikinahanglan alang sa kahimayaan. Kini naglakip sa bunyag, sa pagpandong sa mga kamot alang sa gasa sa Espiritu Santo, ug sa mga ordinansa sa templo—ang endowment, kaminyoon sa templo, ug ang paghiosa og bugkos sa mga yunit sa pamilya.

Daghan sa mga katawhan namatay nga wala makadawat niini nga mga ordinansa. Ang mga katawhan sa yuta kinahanglan gayud nga mopahigayon niini nga mga ordinansa alang kanila. Kini nga buhat gihimo na karon sa mga templo sa Ginoo. Adunay daghan pa kaayo nga buhat nga kinahanglang humanon sa dili pa ang Milenyum magsugod, aron kini mahuman sulod niana nga panahon. Ang mga binanhaw nga mga tawo motabang kanato sa pagtarung sa mga sayop nga atong nahimo sa pagbuhat sa pagsiksik kalabut sa atong nangamatay nga mga katigulangan. Motabang usab sila kanato sa pagpangita sa impormasyon nga atong gikinahanglan sa paghuman sa atong mga rekord. (Tan-awa sa Joseph Fielding Smith, *Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 2:167, 251–52.)

Ang lain nga mahinungdanon nga buhat sa panahon sa Milenyum mao ang misyonaryo nga buhat. Ang ebanghelyo itudlo uban sa dakong gahum ngadto sa tanan nga mga katawhan. Sa katapusan wala na kinahanglana ang pagtudlo sa uban sa unang mga baruganan sa ebanghelyo tungod kay “silang tanan managpakaila kanako,

gikan sa labing diyutay kanila ngadto sa labing dako kanila, miingon ang Ginoo” (Jeremias 31:34).

- Sa unsa nga paagi nga kita makaandam karon alang sa buhat sa Milenyum?

Mga Kahimtang panahon sa Milenyum

- Sa unsa nga paagi nga ang kinabuhi sa panahon sa Milenyum lahi gikan sa kinabuhi sa yuta karon?

Si Propeta Joseph Smith nagtudlo nga sa panahon sa Milenyum, “ang yuta pagabag-ohon ug makadawat sa iyang paraisohanon nga himaya” (Mga Artikulo sa Hugot nga Pagtuo 1:10).

Si Satanas Gapuson

Panahon sa Milenyum, si Satanas pagagapuson. Kini nagpasabut nga siya walay gahum sa pagtintal niadto kinsa mga buhi niana nga panahon (tan-awa sa D&P 101:28). Ang “mga anak magtubo nga walay sala ngadto sa kaluwasan” (D&P 45:58). “Tungod sa pagkamatarung sa katawhan [sa Ginoo], si Satanas walay gahum; busa, siya dili mabadbaran sulod sa daghan nga mga katuigan; kay siya walay gahum sa ibabaw sa mga kasingkasing sa mga katawhan, kay sila nagpuyo diha sa pagkamatarung, ug ang Usa nga Balaan sa Israel magahari” (1 Nephi 22:26).

Kalinaw sa Yuta

Sa panahon sa Milenyum, walay gubat. Ang mga katawhan magpuyo sa kalinaw ug panag-uyon. Ang mga butang nga gigamit alang sa gubat himoon ngadto sa mapuslanon nga mga katuyoan. “Ilang espada ilang himoon nga mga punta sa daro, ug ang ilang mga bangkaw himoon nga mga galab: usa ka nasud dili mobak-yaw sa ilang espada batok sa usa ka nasud, ug dili gayud maka-kat-on sila mahitungod sa gubat” (Isaias 2:4; tan-awa usab sa Isaias 11:6–7; D&P 101:26).

Matarung nga Panggamhanan

Si Presidente John Taylor mitudlo: “Ang Ginoo mamahimong hari sa tibuok yuta, ug ang tanang katawhan sa literal ubos sa iyang

---

kaharian, ug matag nasud ubos sa kalangitan kinahanglan nga moila sa iyang awtoridad, ug moyukbo ngadto sa iyang pagkahari. Kadto kinsa mialagad kaniya diha sa pagkamatarung adunay komunikasyon uban sa Dios, ug uban ni Jesus; makaangkon sa pagpangalagad sa mga anghel, ug makahibalo sa nanglabay, karon, ug sa umaabot; ug ang ubang mga tawo, kinsa dili mosunod sa hingpit sa iyang mga balaod, ni hingpit nga matudloan sa iyang mga pakigsaad, mahimo nga bisan pa niana, mosunod sa hingpit sa iyang gobyerno. Kay kini mao ang paghari sa Dios dinhi sa yuta, ug siya mopatuman sa iyang mga balaod, ug misugo niana nga pagkamasulundon gikan sa mga nasud sa kalibutan nga mao gayud ang iyang katungod” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: John Taylor* [2001], 277).

Walay Kamatayon

Sa panahon sa Milenyum, walay kamatayon ingon sa atong nahibaloan niini. Kon ang mga katawhan nabuhi ngadto sa tigulang nga edad, dili sila mamatay ug ilubong. Hinoon, sila pagabalhinon gikan sa ilang mortal nga kahintang ngadto sa imortal nga kahintang sa “usa ka pagpamilok sa mata.” (Tan-awa sa D&P 63:51; 101:29–31.)

Tanan nga mga Butang Ipadayag

Pipila ka mga kamatuoran wala pa ikapadayag ngari kanato. Ang tanan nga mga butang ipadayag sa panahon sa Milenyum. Ang Ginoo miingon nga Siya “mopadayag sa tanan nga mga butang—mga butang nga milabay, ug ang tinago nga mga butang nga walay tawo nga nasayud, mga butang sa yuta, nga diin kini gibuhat, ug ang katuyoan ug ang katapusan niini—mga butang nga labing bililhon, mga butang sa kahitas-an, ug mga butang nga ania sa ubos, mga butang diha sa yuta, ug sa langit” (D&P 101:32–34).

Uban nga mga Kalihokan sa Milenyum

Sa daghan nga mga paagi, ang kinabuhi ingon gayud kaayo sama niini karon, gawas nga ang tanan pagabuhaton diha sa pagkamatarung. Ang mga katawhan mokaon ug moinom ug mosul-ob og sinina. (Tan-awa sa *Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa*

Simbahan: Brigham Young [1997], 382–83.) Ang mga katawhan mopadayon sa pagtanom ug pag-ani sa mga bunga ug motukod og mga balay (tan-awa sa Isaias 65:21).

- Unsa ang imong mga hunahuna ug mga pagbati mahitungod sa mga kahimtang nga anaa sa panahon sa Milenyum?

Usa ka Katapusan nga Pakigbisog human sa Milenyum

- Unsa ang katapusan nga padulngan sa yuta?

Sa katapusan sa 1,000 ka tuig, si Satanas pagabuhian sulod sa mubo nga panahon. Pipila sa mga katawhan motalikod gikan sa Langitnong Amahan. Mopundok si Satanas sa iyang mga kasundalohan, ug si Miguel (Adan) mopundok sa mga panon sa langit. Dinhi niini nga dakong pakigbisog, si Satanas ug ang iyang mga sumusunod isalikway sa kahangturan. Ang yuta mausab ngadto sa usa ka celestial nga gingharian. (Tan-awa sa D&P 29:22–29; 88:17–20, 110–15.)

Dugang nga mga Kasulatan

- Zacarias 14:4–9; 1 Nephi 22:24–25 (Jesus mohari sa yuta)
- Daniel 7:27 (mga Santos pagahatagan og gingharian)
- D&P 88:87–110 (mga kahimtang sa panahon sa Milenyum)
- Pinadayag 20:1–3; 1 Nephi 22:26 (Satanas pagagapuson)
- D&P 101:22–31 (pagdinumtanay mohunong; walay kamatayon; si Satanas dili makabaton og gahum sa pagtintal)
- Isaias 11:1–9 (ang lobo ug nating karnero mag-ipon og puyo)
- D&P 43:31; Pinadayag 20:7–10 (Satanas buhian sulod sa mubo nga panahon)

Ang Katapusang Paghukom

Kapitulo 46

Mga paghukom sa Dios

- Unsa ang pipila sa nagkalain-laing mga paghukom nga moabut sa dili pa ang Katapusang Paghukom? Sa unsa nga paagi nga kining tanan nga mga paghukom may kalabutan ngadto sa usag usa?

Kanunany kita nga gisultihan diha sa mga kasulatan nga ang adlaw moabut sa nga kita mobarug sa atubangan sa Dios aron pagahukman. Kinahanglan natong masabtan kon sa unsa nga paagi nga ang paghukom mahitabo aron kita mas makaandam og maayo alang niining importante nga panghitabo.

Ang mga kasulatan nagtudlo nga ang tanan kanato pagahukman sumala sa atong mga binuhatan: “Ug nakita ko ang mga patay, mga dagko ug mga gagmay, nga nanagtindog sa atubangan sa trono, ug dihay mga basahon nga gipamuklad, usab dihay basahon nga gibuklad, nga mao ang basahon sa kinabuhi: Ug ang mga patay gipanaghukman pinasikad sa nahisulat diha sa mga basahon, pinasikad sa ilang mga binuhatan” (Pinadayag 20:12; tan-awa usab sa D&P 76:111; 1 Nephi 15:32; Abraham 3:25–28). Kita pagahukman usab, “sumala sa mga tinguha sa [atong] mga kasingkasing” (D&P 137:9; tan-awa usab sa Alma 41:3).

Dinhi sa yuta kita sa kasagaran gihukman sumala sa atong katakus sa pagdawat sa mga oportunidad diha sulod sa gingharian sa Dios. Sa panahon nga kita gibunyagan gihukman kita nga takus sa pagdawat niini nga ordinansa. Sa panahon nga kita gitawag

---

Alang sa mga magtutudlo: Kamo dili kinahanglan nga motudlo sa tanan sa matag kapitulo. Samtang kamo mainampunon nga nag-andam sa pagtudlo, tinguha ang paggiya sa Espiritu nga makahibalo hain nga bahin sa kapitulo ang inyong kinahanglan nga itudlo.

sa pagserbisyo diha sa Simbahan o gi-interbyu alang sa usa ka pag-uswag sa priesthood o sa usa ka rekomen sa templo, kita gihukman.

Si Alma mitudlo nga sa panahon nga kita mamatay ang atong mga espiritu ibutang ngadto sa usa ka kahintang sa kalipay o sa kaala-utan (tan-awa sa Alma 40:11–15). Kini usa ka paghukom.

Atong mga Pulong, mga Buhat, ug mga Hunahuna Gamiton Aron sa Paghukom Kanato

- Hunahuna nga hukman ka sa tanan nimong mga hunahuna, mga pulong, ug mga lihoc.

Si propeta Alma mipamatuod, “Ang atong mga pulong mohukom kanato, oo, ang tanan nato nga mga binuhatan mohukom kanato; . . . ug ang atong mga hunahuna usab mohukom kanato” (Alma 12:14).

Ang Ginoo miingon: “Sa matag pulong nga walay pulos nga ilang ginalitok, sila magahatag unyag husay niana sa adlaw sa paghukom. Kay pinaagi sa imong mga pulong pagamatarungon ikaw, ug pinaagi sa imong pulong pagahukman ka sa silot” (Mateo 12:36–37).

Ang hugot nga pagtuo diha ni Jesukristo nagtabang kanato nga maandam alang sa Katapusang Paghukom. Pinaagi sa matinud-anon nga pagkadisipulo ngadto Kaniya ug paghinulsol sa atong tanan nga mga sala, mapasaylo kita sa atong mga sala ug mahimo nga putli ug balaan aron kita makapuyo diha sa presensya sa Dios. Samtang kita naghinulsol sa atong mga sala, misalikway sa matag dili putli nga hunahuna ug lihoc, ang Espiritu Santo mousab sa atong mga kasingkasing busa kita wala nay bisan gani tinguha sa pagpakasala (tan-awa sa Mosiah 5:2). Dayon kon kita pagahukman, makaplagaan kita nga andam sa pagsulod ngadto sa presensya sa Dios.

- Paghunahuna mahitungod sa unsay imong mabuhat aron sa pag-pausbaw sa imong mga hunahuna, mga pulong, ug mga lihoc.

Kita Pagahukman pinaagi sa mga Rekord

- Gikan sa unsa nga mga rekord kita pagahukman? Kinsa ang mohukom kanato?

Si Propeta Joseph Smith miingon nga ang mga patay pagahukman gikan sa mga rekord nga gihuptan sa ibabaw sa yuta. Pagahukman usab kita gikan sa “basahon sa kinabuhi” nga gihuptan didto sa langit (tan-awa sa D&P 128:6–8).

“Matag usa kaninyo . . . kinahanglan gayud moatubang sa hukmanan sa Usa nga Balaan sa Israel . . . ug unya kinahanglan gayud . . . pagahukman sumala sa balaan nga paghukom sa Dios.’ (2 Nephi 9:15.) Ug sumala sa panan-awon ni Juan, ‘Ang mga basahon gipamuklad: ug dihay laing basahon nga gibuklad, nga mao ang basahon sa kinabuhi: ug ang mga patay gipanaghukman pinasikad sa nahisulat diha sa mga basahon, pinasikad sa ilang mga binuhatan.’ (Pin. 20:12.) Ang ‘mga basahon’ nga gipamulong nagpasabut sa mga rekord [sa imong mga binuhatan] nga gihuptan sa ibabaw sa yuta. . . . Ang basahon sa kinabuhi mao ang rekord nga gihuptan sa langit’ (Doktrina ug mga Pakigsaad 128:7.)” (*Mga Pagtulunan sa mga Presidente sa Simbahan: Harold B. Lee* [2000], 226–27).

Adunay lain nga rekord nga pagagamiton sa paghukom kanato. Si Apostol Pablo mitudlo nga kita mismo mao ang mga rekord sa atong kaugalingon nga kinabuhi (tan-awa sa Mga Taga-Roma 2:15). Gitipigan diha sa atong lawas ug hunahuna mao ang usa ka kompleto nga kasaysayan sa tanan natong nabuhat. Si Presidente John Taylor mitudlo niini nga kamatuoran: “[Ang tawo] nagsaysay sa istorya sa iyang kaugalingon, ug nagpamatuod batok sa iyang kaugalingon. . . . Kana nga rekord nga gisulat sa tawo mismo diha sa mga lapida sa iyang kaugalingon nga hunahuna, kana nga rekord nga dili makapamakak mobutyag niana nga adlaw sa atubangan sa Dios ug sa mga anghel, ug niadtong kinsa molingkod isip mga maghuhukom” (*Deseret News*, Mar. 8, 1865, 179).

Si Apostol Juan mitudlo nga “ang Amahan dili magahukom kang bisan kinsa, hinonoa ang tanang paghukom gitugyan ngadto sa Anak” (Juan 5:22). Ang Anak, usab, motawag ngadto sa uban sa pagtabang sa Paghukom. Ang Napulog Duha kinsa kauban Kaniya

---

sa Iyang pagpangalagad mohukom sa napulog duha ka mga tribo sa Israel (tan-awa sa Mateo 19:28; Lucas 22:30). Ang napulog duha ka Nephite nga mga disipulo mohukom sa mga Nephite ug Lamanite nga mga katawhan (tan-awa sa 1 Nephi 12:9–10; Mormon 3:18–19).

Pagpanunod og usa ka Dapit sa Gingharian sa Himaya

- Sa unsa nga paagi nga ang atong pagkamatitud-anon sa panahon sa atong kinabuhi sa yuta mo-impluwensya sa atong kinabuhi sa mga kahangturan?

Sa Katapusang Paghukom makapanunod kita og usa ka dapit sa gingharian diin kita naandam. Ang mga kasulatan nagtudlo kalabut sa tulo ka mga gingharian sa himaya—ang celestial nga gingharian, ang terrestrial nga gingharian ug ang telestial nga gingharian (tan-awa sa D&P 88:20–32).

Sa Doktrina ug mga Pakigsaad 76, gihulagway sa Ginoo ang mga paagi nga mahimo natong pilion nga puy-an sa atong mortal nga mga kinabuhi. Mipasabut Siya nga ang atong mga pagpili mohukom hain nga gingharian kita naandam. Nakat-unan nato gikan niini nga pagpadayag nga bisan ang mga miyembro sa Simbahan makapanunod og lain-laing mga gingharian tungod kay dili sila mahimong managsama sa kamatitud-anon ug kamabinantayon sa ilang pagkamasulundon ni Kristo.

Ang mosunod mao ang mga matang sa kinabuhi nga mahimo natong pilion nga puy-an ug ang mga gingharian nga maangkon sa atong mga pagpili alang kanato.

Celestial

“Sila mao sila kinsa nakadawat sa pagpamatuod ni Jesus, ug mituo sa iyang ngalan ug gibunyagan subay sa paagi sa iyang pagbunyag. . . . nga pinaagi sa paghupot sa mga sugo sila unta mahugasan ug malimpyohan gikan sa tanan nila nga mga sala, ug makadawat sa Espiritu Santo.” Kini mao sila kinsa nakabuntog sa kalibutan pinaagi sa hugot nga pagtuo. Sila makiangayon ug matarung aron nga ang Espiritu Santo makabugkos sa ilang mga panalangin

---

diha kanila. (Tan-awa sa D&P 76:51–53.) Kadto kinsa napanunod ang labing taas nga ang-ang sa celestial nga gingharian, kinsa nahimo nga mga dios, kinahanglan gayud usab nga naminyo alang sa karon ug sa kahangturan didto sa templo (tan-awa sa D&P 131:1–4). Ang tanan kinsa napanunod ang celestial nga gingharian mopuyo uban sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo hangtud sa kahangturan (tan-awa sa D&P 76:62).

Pinaagi sa buhat nga atong gihimo sa mga templo, ang tanan nga katawhan kinsa nabuhi sa yuta makabaton og managsama nga oportunidad sa pagdawat sa kahingpitan sa ebanghelyo ug sa mga ordinansa sa kaluwasan aron sila makapanunod og usa ka dapit diha sa labing taas nga ang-ang sa celestial nga himaya.

Terrestrial

Kini mao sila kinsa midumili sa ebanghelyo dinhi sa yuta apan pagkahuman midawat niini sa kalibutan sa espiritu. Kini mao ang mga dungganan nga mga tawo dinhi sa yuta kinsa nabutaan ngadto sa ebanghelyo ni Jesukristo pinaagi sa pagkamalimbungon sa mga tawo. Kini mao usab sila kinsa midawat sa ebanghelyo ug sa pagpamatuod ni Jesus apan dili mabinantayon. Sila pagaduawon ni Jesukristo apan dili sa atong Langitnong Amahan. (Tan-awa sa D&P 76:73–79.)

Telestial

Kini nga mga katawhan wala modawat sa ebanghelyo o sa pagpamatuod ni Jesus ni dinhi sa yuta o sa kalibutan sa espiritu. Mag-antus sila tungod sa ilang kaugalingon nga mga sala sa impyerno hangtud human sa Melinyum, sa panahon nga sila banhawon. “Kini mao sila kinsa mga bakakon, ug mga barangan, ug mga mananapaw, ug mga nagbaligya sa dungog, ug kinsa naghigugma ug naghimo og bakak.” Kini nga mga katawhan ingon nga dili maihap sama sa mga bitoon sa langit ug sa balas diha sa kabaybayunan sa dagat. Pagaduawon sila sa Espiritu Santo apan dili sa Amahan ug sa Anak. (Tan-awa sa D&P 76:81–88, 103–6, 109.)

Kawanangan sa Kangitngit

Kini mao sila kinsa adunay pagpamatuod ni Jesus pinaagi sa Espiritu Santo ug nakahibalo sa gahum sa Ginoo apan mitugot ni Satanas sa pagbuntog kanila. Milimud sila sa kamatuoran ug misupak sa gahum sa Ginoo. Walay kapasayloan alang kanila, kay gilimud nila ang Espiritu Santo human makadawat niini. Dili sila makabaton og usa ka gingharian sa himaya. Mopuyo sila sa mahangturon nga kangitngit, kasakit, ug kaalaut uban ni Satanas ug sa iyang mga anghel diha sa kahangturan. (Tan-awa sa D&P 76:28–35, 44–48.)

- Sumala sa Doktrina ug mga Pakigsaad 76:50–53, 62–70, unsa man ang mga kinaiya sa usa ka tawo kinsa mibuntog sa kalibutan pinaagi sa hugot nga pagtuo ug mabinantayon sa pagpamatuod ni Jesus?

Kinahanglan Kita Mangandam Karon alang sa Paghukom

- Unsa ang kinahanglan gayud natong buhaton aron maandam alang sa Katapusan nga Paghukom?

Sa tinuod, matag adlaw usa ka adlaw sa paghukom. Kita nagsulti, naghunahuna, ug naglihok sumala sa celestial, terrestrial, o telestial nga balaod. Ang atong hugot nga pagtuo ni Jesukristo, ingon nga gipakita pinaagi sa atong inadlaw nga mga lihok, naghukom hain nga gingharian ang atong mapanunod.

Aduna kita sa gipahiuli nga ebanghelyo ni Jesukristo diha sa kahingpitan niini. Ang ebanghelyo mao ang balaod sa celestial nga gingharian. Ang tanan nga mga ordinansa sa priesthood nga gikinahanglan sa atong pag-uswag gipadayag na. Nakasulod na kita sa katubigan sa bunyag ug nakahimo og usa ka pakigsaad nga magpuyo og Kristohanon nga mga kinabuhi. Kon kita mga matinud-anon ug nagtuman sa mga pakigsaad nga atong nahimo, ang Ginoo nagsulti kanato unsa ang atong mahimong hukom. Siya moingon ngari kanato, “Umari kamo, o mga dinayeg sa akong Amahan, panunda ninyo ang gingharian nga gitagana alang kaninyo sukad pa sa pagtukod sa kalibutan” (Mateo 25:34).

Dugang nga mga Kasulatan

- Mga Taga-Roma 2:6–9; Pinadayag 20:12–13 (ang Paghukom)
- Alma 11:41, 45; Mormon 7:6; 9:13–14 (kita pagahukman diha sa usa ka binanhaw nga kahimtang)
- 2 Nephi 29:11; 3 Nephi 27:23–26 (mga basahon nga gamiton sa Paghukom)
- Alma 41:2–7 (ang atong paghukom matino pinaagi sa atong mga binuhatan, sa mga tinguha sa atong mga kasingkasing, paghinulsol, paglahutay ngadto sa katapusan)
- Mormon 3:22 (paghinulsol ug pangandam sa pagbarug sa atubangan sa hukmanan)
- Lucas 12:47–48; D&P 82:3 (ngadto kang kinsa daghan ang gihatag, daghan ang gikinahanglan)
- D&P 88:16–33 (matag usa kanato modawat nianang angay alang kanato)

Kahimayaan

Kapitulo 47

Ang Plano alang sa Atong Pag-uswag

Sa dihang kita nagpuyo uban sa atong Langitnong Amahan, mipasabut Siya og usa ka plano alang sa atong pag-uswag. Kita mamahimo nga sama Kaniya, usa ka gihimaya nga tawo. Sa plano kita gikinahanglan nga ibulag gikan Kaniya ug moanhi sa yuta. Kini nga pagkabulag gikinahanglan aron sa pagmatuod kon kita mosunod ba sa mga kasugoan sa atong Amahan bisan tuod kita wala na sa Iyang presensya. Ang plano nagtanyag nga kon ang kinabuhi sa yuta matapos, kita pagahukman ug pagagantihan sumala ngadto sa gidak-on sa atong hugot nga pagtuo o pagkamasulundon.

Gikan sa mga kasulatan atong nakat-unan nga adunay tulo ka mga gingharian sa himaya didto sa langit. Si Apostol Pablo mihisgut nga siya nakaila og usa ka lalaki kinsa “gisakgaw ngadto sa ikatulong langit” (2 Mga Taga-Corinto 12:2). Ginganlan ni Pablo ang duha sa mga gingharian sa langit: ang celestial ug ang terrestrial (tan-awa sa 1 Mga Taga-Corinto 15:40–42). Ang celestial mao ang labing taas ug ang terrestrial mao ang ikaduha. Pinaagi sa ulahing mga adlaw nga pagpadayag atong nakat-unan nga ang ikatulo nga gingharian mao ang telestial nga gingharian (tan-awa sa D&P 76:81). Ato usab nakat-unan nga adunay tulo ka mga langit o ang-ang sulod sa celestial nga gingharian (tan-awa sa D&P 131:1).

Kahimayaan

- Unsa man ang kahimayaan?

Ang kahimayaan mao ang kinabuhing dayon, ang matang sa kinabuhi nga gipuy-an sa Dios. Nagpuyo Siya diha sa dakong himaya. Siya hingpit. Nagbaton Siya sa tanan nga kahibalo ug tanan nga kaalam. Siya ang Amahan sa espiritu nga mga anak. Siya usa ka

---

tiglalang. Kita mahimong mahisama sa atong Langitnong Amahan. Kini ang kahimayaan.

Kon kita makapamatuod nga matinud-anon ngadto sa Ginoo, kita makapuyo sa labing taas nga ang-ang sa celestial nga gingharian sa langit. Mahimo kita nga mahimaya, nga mopuyo uban sa atong Langitnong Amahan sa mahangturon nga mga pamilya. Ang kahimayaan mao ang labing mahinungdanong gasa nga mahatag sa Langitnong Amahan ngadto sa Iyang mga anak (tan awa sa D&P 14:7).

Mga Panalangin sa Kahimayaan

- Unsa ang pipila ka mga panalangin nga ihatag ngadto niadtong kinsa nahimaya?

Ang atong Langitnong Amahan hingpit, ug Siya nagmaya sa kama-tuoran nga kini posible alang sa Iyang mga anak nga mahimong sama Kaniya. Ang Iyang buhat ug himaya mao “ang pagpahinabo sa pagka-imortal ug kinabuhi nga dayon sa tawo” (Moises 1:39).

Kadto kinsa makadawat og kahimayaan didto sa celestial nga gingharian pinaagi sa hugot nga pagtuo diha ni Jesukristo makadawat og espesyal nga mga panalangin. Ang Ginoo misaad, “Ang tanan nga mga butang ila” (D&P 76:59). Kini mao ang pipila sa mga panalangin nga gihatag ngadto sa nahimaya nga mga katawhan:

1. Magpuyo sila sa kahangturan diha sa presensya sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo (tan-awa sa D&P 76:62).
2. Mahimo sila nga mga dios (tan-awa sa D&P 132:20–23).
3. Mahiusa sila sa kahangturan uban sa ilang matarung nga mga sakop sa pamilya ug makabaton og mahangturon nga pag-uswag.
4. Makadawat sila og usa ka kahingpitan sa kalipay.
5. Makaangkon sila sa tanang butang nga anaa sa atong Langitnong Amahan ug ni Jesukristo —tanang gahum, himaya, kamandoan, ug kahibalo (tan-awa sa D&P 132:19–20).

Si Presidente Joseph Fielding Smith misulat: “Misaad ang Amahan pinaagi sa Anak nga ang tanan nga siya aduna ihatag

---

ngadto niadtong kinsa mga masulundon sa Iyang mga kasugoan. *Motubo sila sa kahibalo, kaalam, ug gahum, gikan sa grasya ngadto sa grasya, hangtud nga ang kahingpitan sa hingpit nga panahon mobuswak diha kanila*” (*Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 2:36; naka-italics sa orihinal)

Mga Kinahanglanon alang sa Kahimayaan

Ang panahon sa pagtuman sa mga kinahanglanon alang sa kahimayaan mao karon (tan-awa sa Alma 34:32–34). Si Presidente Joseph Fielding Smith miingon, “Aron maangkon ang kahimayaan kinahanglan gayud nga atong dawaton ang ebanghelyo ug ang tanan niini nga mga pakigsaad; ug dad-on diha kanato ang mga obligasyon diin gitanyag sa Ginoo; ug maglakaw diha sa kahayag ug pagsabut sa kamatuoran; ug ‘magpuyo pinaagi sa matag pulong nga mogula gikan sa ba-ba sa Dios’” (*Doctrines of Salvation*, 2:43).

Aron mahimaya, ato unang ibutang ang atong hugot nga pagtuo diha ni Jesukristo ug dayon molahutay niana nga hugot nga pagtuo ngadto sa katapusan sa atong mga kinabuhi. Ang atong hugot nga pagtuo diha Kaniya kinahanglan nga ingon gayud nga kita maghinulsol sa atong mga sala ug magsunod sa Iyang mga kasugoan Nagmando Siya kanatong tanan sa pagdawat og piho nga mga ordinansa:

1. Kinahanglan gayud kita nga magpabunyang.
2. Kinahanglan gayud kita nga modawat sa pagpandong sa mga kamot aron makumpirma nga usa ka miyembro sa ang Simbahan ni Jesukristo ug aron makadawat sa gasa sa Espiritu Santo.
3. Ang mga kaigsoonang lalaki kinahanglan gayud nga makadawat sa Melchizedek Priesthood ug mopalambo sa ilang calling diha sa priesthood.
4. Kita kinahanglan gayud makadawat sa endowment sa templo
5. Kinahanglan gayud kitang maminyo alang sa kahangturan, dinhi sa kinabuhi o didto sa sunod.

Agi og dugang sa pagdawat sa gikinahanglan nga mga ordinansa, ang Ginoo nagmando kanatong tanan sa:

1. Paghigugma sa Dios ug sa atong mga silingan.
2. Pagtuman sa mga kasugoan.
3. Paghinulsol sa atong mga kasaypanan.
4. Pagsiksik sa atong nangamatay nga mga kaigsoonan ug pagdawat sa makaluwas nga mga ordinansa sa ebanghelyo alang kanila.
5. Pagtambong sa atong mga miting sa Simbahan sa kanunay kutob sa mahimo aron kita makabag-o sa atong mga pakigsaad sa bunyag pinaagi sa pag-ambit sa sakrament.
6. Paghigugma sa atong mga sakop sa pamilya ug paglig-on kanila sa mga pamaagi sa Ginoo.
7. Paghimo og pamilya ug tinagsa nga mga pag-ampo matag adlaw.
8. Pagtudlo sa ebanghelyo ngadto sa uban pinaagi sa pulong ug sa ehemplo.
9. Pagtuon sa mga kasulatan.
10. Pagpaminaw ug pagsunod sa dinasig nga mga pulong sa mga propeta sa Ginoo.

Sa katapusan, matag usa kanato nanginahanglan nga makadawat sa Espiritu Santo ug makakat-on sa pagsunod sa Iyang paggiya sa atong tagsa-tagsa ka mga kinabuhi.

- Sa unsa nga paagi nga ang mga ordinansa ug mga pakigsaad nag-andam kanato alang sa kahimayaan?
- Sa unsa nga paagi nga ang hugot nga pagtuo diha ni Jesukristo nagtabang kanato sa pagsunod sa mga kasugoan?
- Ngano nga kinahanglan man gayud kitang magkat-on sa pagsunod sa paggiya sa Espiritu Santo aron mahimaya?

Human Kita Nagmatinud-anon ug Nakalahutay ngadto sa Katapusan

- Unsa ang mahitabo kon kita nakalahutay ngadto sa katapusan diha sa matinud-anon nga pagkadisipulo ni Jesukristo?

Ang Ginoo miingon, “Kon ikaw maghupot sa akong mga sugo ug molahutay ngadto sa katapusan ikaw makaangkon og kinabuhi nga dayon, diin nga gasa mao ang labing mahinungdanon sa tanan nga mga gasa sa Dios” (D&P 14:7). Si Presidente Joseph Fielding Smith miingon, “Kon magpadayon kita sa Dios; kana mao, ang paghupot sa iyang mga kasugoan, pagsimba kaniya ug pagpuyo sa iyang kamatuoran; niana ang panahon moabut nga kita mapuno sa kahingpitan sa kamatuoran, nga motubo nga mas magkaanam og kahayag hangtud sa hingpit nga adlaw” (*Doctrines of Salvation*, 2:36).

Si Propeta Joseph Smith mitudlo: “Kon ikaw mosaka og hagdanan, ikaw kinahanglan magsugod sa ubos, ug motikang sa kada angang, hangtud ikaw moabut sa ibabaw; ug ingon usab niini ang mga prinsipyo sa ebanghelyo—kinahanglan ikaw magsugod sa sinugdanan, ug mopadayon hangtud ikaw makakat-on sa tanang mga prinsipyo sa kahimayaan. Apan mahimo nga madugay-dugay nga ikaw makaaninag sa luyo sa tabil [mamatay] sa dili pa ikaw makakat-on kanila. Dili ang tanan mahimong masabtan dinhi sa kalibutan; may dako nga buluhaton sa pagkat-on sa atong kaluwasan ug kahimayaan nga molungtad lapas sa lubnganan” (*Mga Pagtulun-an sa mga Presidente sa Simbahan: Joseph Smith* [2007], 323).

Si Joseph Smith mitudlo: “Kini ang una nga baruganan sa Ebanghelyo nga makahibalo alang sa kasigurohan sa Kinaiya sa Dios. . . . Siya kaniadto usa ka tawo sama kanato; . . . ang Dios mismo, ang Amahan kanatong tanan, mipuyo sa yuta, sama ni Jesukristo sa iyang kaugalingon” (*Mga Pagtulun-an ni Propeta Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 345–46).

Nakahibalo ang atong Langitnong Amahan sa atong mga pagsulay, atong mga kahuyang, ug atong mga sala. Siya adunay kapuangod ug kalooy kanato. Buot Siya nga kita molampos gani sama nga Siya milampos.

Hunahunaa unsa nga kalipay nga mabatonan sa matag usa kanato kon kita mobalik ngadto sa atong Langitnong Amahan kon kita makasulti: “Amahan, ako nagpuyo sumala sa Imong kabubut-on. Ako nagmatinud-anon ug nagtuman sa Imong mga kasugoan. Ako malipayon nga nakapauli pag-usab.” Dayon kita makadungog Kaniya nga moingon, “Maayong pagkabuhat . . . ; sa diyutay kasaligan ka diay, sa daghan pagapiyalan ko ikaw: dumuyog ka sa kalipay sa imong agalon” (Mateo 25:23).

- Ribyuha ang Mateo 25:23. Paghunahuna mahitungod sa unsay imong bation kon imong madungog ang Ginoo nga mosulti niini nga mga pulong nganha kanimo.

Dugang nga mga Kasulatan

- D&P 132:3–4, 16–26, 37 (kalabut sa kahimayaan)
- D&P 131:1–4 (mahangturon nga kaminyoon yawe ngadto sa kahimayaan)
- D&P 76:59–70 (mga panalangin sa celestial nga kahimayaan gipasabut)
- D&P 84:20–21 (ang gahum sa pagkadiosnon gipakita pinaagi sa mga ordinansa sa priesthood)

Alang sa mga magtutudlo: Kon inyong hatagan ang mga sakop sa klase o mga sakop sa pamilya og panahon sa pagpamalandong og mga kamatuoran sa ebanghelyo, paghinuktok kabahin sa ilang mga kinabuhi, o paghunahuna mahitungod sa ilang gugma alang sa Langitnong Amahan ug ni Jesukristo, kamo naghatag kanila og oportunidad nga matudloan pinaagi sa Espiritu Santo.

Listahan sa mga Larawan

Hapin: *Buhing Tubig*, ni Simon Dewey, © Simon Dewey. Sa likod © Artbeats

Pahina 6: Litrato © NASA ug STScI

Pahina 10: Litrato © NASA ug STScI

Pahina 16: Detalye gikan sa *Si Kristo sa Emmaus*, ni Carl Heinrich Bloch. Gigamit nga may pagtugot sa National Historic Museum sa Frederiksborg sa Hillerød, Denmark

Pahina 22: Gilitratohan ni Dimitri Vervitsiotis/Digital Vision/ Getty Images

Pahina 28: Litrato © Corbis

Pahina 32: *Pagbiya sa Tanaman sa Eden*, ni Joseph Brickey. © 1998 Joseph Brickey

Pahina 48: *Joseph Smith*, sa wala mailhi nga artist, sa maayong kabubut-on sa Community of Christ Archives. *Brigham Young*, ni Danquart Anthon Weggeland, sa maayong kabubut-on sa Church History Museum. *John Taylor*, sa wala mailhi nga artist, sa maayong kabubut-on sa Church History Library and Archives. *Wilford Woodruff*, ni H. E. Peterson. *Lorenzo Snow*, ni Lewis Ramsey, sa maayong kabubut-on sa Church History Museum. *Joseph F. Smith*, ni A. Salzbrenner, © IRI. *Heber J. Grant*, ni C. J. Fox, © IRI. *George Albert Smith*, ni Lee Greene Richards, © IRI. *David O. McKay*, ni Everett Clark Thorpe, © Everett Clark Thorpe. *Joseph Fielding Smith*, ni Shauna Cook Clinger, © 1983 IRI. *Harold B. Lee*, ni Grant Romney Clawson, © IRI. Litrato ni Ezra Taft Benson © Busath Photography. Litrato ni Thomas S. Monson © Busath Photography

Pahina 62: *Si Kristo Nagbanhaw sa Anak ni Jairo* ni Greg K. Olsen. © 1990 IRI

- Pahina 74:** *Dili ang Akong Pagbuot Apan ang Imo Matuman*, ni Harry Anderson. © Simbahan sa Seventh-day Adventist. Ayaw kopyaha
- Pahina 100:** Detalye gikan sa *Si Abraham diha sa Kapatagan sa Mamre* ni Harry Anderson. © IRI
- Pahina 106:** Detalye gikan sa *Si Kristo Nag-orden sa Napulog Duha ka mga Apostoles* ni Harry Anderson. © IRI
- Pahina 116:** Detalye gikan sa *Mga Tinguha sa Akong Kasingkasing* ni Walter Rane. Pinaagi sa Church History Museum
- Pahina 124:** Detalye gikan sa *Jesukristo* ni Harry Anderson. © IRI
- Pahina 162:** *Ang Katapusang Panihapon*, ni Simon Dewey. © Simon Dewey
- Pahina 182:** Detalye gikan sa *Si Kristo ug ang Adunahang Magmamando*, ni Heinrich Hofmann. Sa maayong kabubut-on sa C. Harrison Conroy Co., Inc.
- Pahina 198:** Detalye gikan sa *Si Jesus Naghugas sa mga Tiil sa mga Apostoles*, ni Del Parson. © 1983 IRI
- Pahina 206:** Litrato © Getty Images
- Pahina 214:** Detalye gikan sa *Ang Buotang Samaritanhon*, ni Joseph Brickey. © 2001 Joseph Brickey
- Pahina 228:** Gilitratohan ni George Doyle/Stockbyte/Getty Images
- Pahina 234:** Detalye gikan sa *Busa Panglakaw Kamo, ug Tudloi ang Tanang Kanasuran*, ni Harry Anderson. © IRI
- Pahina 248:** *Adan ug Eva Naghalad og mga Sakripisyo*, ni Keith Larson. © 1996 Keith Larson
- Pahina 290:** Gilitratohan ni Robert Casey. © 2004 Robert Casey
- Pahina 298:** Gilitratohan ni Robert Casey. © 2004 Robert Casey
- Pahina 304:** Detalye gikan sa *Si Jacob nga Mipanalangin ni Joseph*, ni Harry Anderson. © IRI
- Pahina 312:** *Ang Ikaduhang Pag-anhi*, ni Harry Anderson. © IRI
- Pahina 318:** Detalye gikan sa *Ang Ikaduhang Pag-anhi*, ni Harry Anderson. © IRI
-

Pahina 326: Detalye gikan sa *Walay Bisang Kasuko*, ni Nancy Glazier-Koehler. © 1984 Nancy Glazier-Koehler

Pahina 332: Detalye gikan sa *Ang Katapusang Paghukom*, ni John Scott. © 1974 IRI

Pahina 340: Detalye gikan sa mga nakadrawing sa bongbong ni Dan Baxter

Indeks

A

Aaronic Priesthood
katungdanan ug mga buluhaton sa, mga, 92–94
korum sa, mga, 96
Tan-awa usab sa Melchizedek Priesthood; Priesthood

Abraham, pakigsaad sa Dios uban ni, 101

Adan ug Eva
Espiritu Santo miduaw ni, 37–38
gisugo sa pagbaton og mga anak, 34
kaminyoon ni, 33
maisug nga mga espiritu, 33
pagkahimulag ni, gikan sa Dios, 33–36
Pagkapukan nila ni, 35–36
unang nakaanhi sa yuta, 33

adlaw sa Ginoo, 172
Tan-awa usab sa Igpapahulay

Adlaw sa puasa, 179

Alkohol, 207, 208

Amahan, mga responsibilidad sa, mga, 266–67

Amahan sa Langit. *Tan-awa sa* Langitnon nga Amahan

Anak, mga
Adan ug Eva gisugo sa pagbaton og, 34
responsibilidad sa, mga, 268–69

Ang Banay: Usa ka Pamahayag ngadto sa Kalibutan, 12, 257, 260, 262, 263, 266, 267, 270, 282

Apostasiya, Dakong, 111–112

Apostol, katungdanan ug mga buluhaton sa, 95, 119
Tan-awa usab sa Napulog Duha ka mga Apostoles

Awtoridad
gipahiuli, 118
timailhan sa tinuod nga Simbahan, 108

B

Bag-o ug mahangturong pakigsaad, 103–04

Basahon ni Mormon, 56–57

Biblia, 55–56]

bilanggoan sa Espiritu, 302–303

Bino, 208, 209

Bishop, katungdanan ug mga buluhaton sa, 94

Buhat, kita pagahukman pinaagi sa, mga, 331–33

Bunyang, 141–46
bag-ong sinugdanan pinaagi sa, 146
kinsa ang kinahanglan nga mabunyan, 143–144
paagi sa, 143
pakigsaad sa, mga, 144–45
panginahanglan alang sa, 141–43

C

Celestial nga gingharian
bunyag kinahanglan aron
makasulod sa, 143
kahimayaan sa, 335, 339–45

D

Dakong Konseho, 13–14
Deacon, katungdanan ug mga
buluhaton sa, 93
Dios. *Tan-awa sa* Langitnon nga
Amahan
Doktrina ug mga Pakigsaad, 58
Dominggo, ang Igpapahulay, 172
Drugas, dili mao nga paggamit sa,
mga, 209

E

Elder, katungdanan ug mga
buluhaton sa, 94–95
Elijah, pag-abut ni, 315
Espiritu, lawasnong porma sa,
mga, 300
Espiritu, mga gasa sa. *Tan-awa sa*
Espirituhanong mga gasa
Espirituhanong mga gasa, 153–61
magmainampingon sa paggamit
sa, 160–61
paghulagway sa, 153–59
pagpalambo sa, 159
Satanas mosundog sa, 160
timailhan sa tinuod nga
Simbahan, 111
Espiritu Santo, 37–40
bunyag kinahanglan sa
pagdawat sa gasa sa, 142
kinaiya sa, mga, 38
maiabut ni Adan ug Eva, 37–38
misyon sa, 38–40

pahayag, kabahin sa, ni Joseph
Fielding Smith, mga, 39
Tan-awa usab sa Gasa sa
Espiritu Santo
Eva. *Tan-awa sa* Adan ug Eva

F

Family history, 291–97

G

Gasa sa Espiritu Santo, 147–51
ipasabut sa, 147, 149
pagdawat sa, 149–50
pag-ila sa impluwensya sa
Espiritu Santo, 150
usa sa labing mahinungdanon
nga mga gasa sa Dios, 151
Gasa sa Espiritu Santo, mga. *Tan-
awa sa* Espirituhanong mga gasa
Ginikanan, mga responsibilidad sa,
mga, 192, 263–68
Giorden nang daan, 12
pahayag kabahin sa, ni
Joseph Smith, 13
Gubat sa Langit, 19
Gugma nga putli, 213–20
pahayag kabahin sa, ni
Joseph Smith, 219
pahayag kabahin sa, ni
Thomas S. Monson, 216–217

H

Halad, mga, 227–32]
pahayag kabahin sa, ni
Gordon B. Hinckley, 232
pahayag kabahin sa, ni
Heber J. Grant, 232
pahayag kabahin sa, ni
Stephen L Richards, 229

Halad sa puasa, mga, 179–80,
230–31

High priest, katungdanan ug mga
buluhaton sa, 95

Hilba, mga, 209

Hingpit nga kalipay, kahingpitan sa,
13–14

Hugot nga Pagtuo ngadto kang
Jesukristo, 123–30
  espirituhanon nga gasa, usa ka,
  123, 158–59
  ipasabut sa, 123, 125
  nganong kita nagkinahanglan
  og, 125–26
  pahayag kabahin sa mga epekto
  sa, gikan sa *Lectures on Faith*,
  129
  pahayag kabahin sa pangina-
  hanglan sa trabaho uban sa,
  ni Spencer W. Kimball, mga,
  128–29
  panalangin nga mosunod, mga,
  129–30
  unsang paagi kita motubo,
  126–29

Hunahuna, kita pagahukman
pinaagi sa, mga, 331, 333

I

Igpapahulay, 169–75
  Dominggo, 172
  ipasabut sa, 169
  kasaysayan sa, 171–72
  katuyoan sa, 169–71
  pagbalaan sa, 172–74
  panalangin sa pagsunod sa,
  mga, 174–75

Ikaduhang Pag-anhi ni Jesukristo,
319–24

timailhan sa, mga, 311–17,
322–23

Ikapulo, mga, 227–32
  pahayag kabahin sa, ni
  Gordon B. Hinckley, 232
  pahayag kabahin sa, ni
  Heber J. Grant, 232
  pahayag kabahin sa, ni
  Stephen L Richards, 229

Inahan, mga
  pahayag kabahin sa, ni
  Boyd K. Packer, 267
  responsibilidad sa, mga, 267

Init nga mga ilimnon, 208

Israel
  pagkatibulaag sa balay ni, 306
  pagpundok sa balay ni, 305–10
  pahayag ni Joseph Fielding
  Smith kabahin sa pagpundok
  sa, 308
  pahayag ni Russell M. Nelson
  kabahin sa pagpundok sa,
  308–09
  pangalan ni Jacob giilisan og,
  305

Israelite, mga, 305

Isug nga mga ilimnon, 208–209

J

Jacob
  pakigsaad sa Dios uban kang,
  305
  pangalan giilisan og Israel, 305

Jesukristo
  Bugtong Anak sa Amahan, 65
  ehemplo sa gugma nga putli,
  217–18
  ehemplo sa serbisyo, 204–05

giorden nang daan didto sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, 12
 gugma ni, 67–68
 gusto nga kita moserbisyo sa uban, 200–01
 hingpit nga kinabuhi ni, 66–67
 kinabuhi ni, 63–72
 Manluluwas ug lider sa yutan-ong kinabuhi, 18–19
 mipasiugda sa sakrament, 163, 164
 misunod sa Amahan, 253
 mitukod sa Simbahan, 69
 naghimo sa mga panalangin nga maanaa kanato pinaagi sa Pag-ula, 71–72
 pagkatawo ug misyon, gipanagna, 63–65
 pagtubos pinaagi ni, 69–71
 pagtulun-an sa, mga, 67–68
 panan-awon ni Orson F. Whitney sa pag-antus ni, 69–70
 sakripisyo ni, 71–72, 183, 184–85
 Tiglalang, 27, 29
Tan-awa usab sa Hugot nga pagtuo diha kang Jesukristo; Ikaduhang Pag-anhi ni Jesukristo; Pag-ula

K

Kaalam, gasa sa, 155
 Kabubut-on
     gikinahanglan sa plano sa kaluwasan, 21, 24
     nagbansay, walay panumduman sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, 14
     nagkinahanglan og pagpili, 24–25
     Satanas naninguha sa pagkuha, 21
     usa ka mahangturon nga baruganan, 21
 Kagawasan sa pagpili. *Tan-awa sa Kabubut-on*
 Kahibalo, gasa sa, 155–56
 Kahimayaan, 339–45
     mahangturon nga kaminyoon mahinungdanon sa, 271–273
     mamahimong takus sa, 20
     pahayag kabahin sa, ni Joseph Fielding Smith, 342
 Kahimayaan, mga gingharian sa, 335–36
 kalibutan sa Espiritu, 299–303
     pagtulun-an ni Brigham Young kalabut sa, 300
     pahayag kabahin sa, ni Ezra Taft Benson, 300
 Kalingawan, 195
 Kamatuoran sa ebanghelyo gipahiuli, mga, 120–21
 Kaminyoon
     mahangturon, 271–78
     pahayag kabahin sa, ni Spencer W. Kimball, 275–76
 Kapasayloan
     kalipay pinaagi sa, 137–38
     paglapas sa balaod sa kaputli, 287–88
     pahayag kabahin sa, ni Spencer W. Kimball, mga, 288
 Kapasayloan sa mga sala, pagbunyag alang sa, 141–42
 Kape, 208
 Kaputli, 279–89
 Karne, 209

Kasubo alang sa sala, kabahin sa paghinulsol, 134–35
 Kasugoan, paghupot, usa ka bahin sa paghinulsol, mga, 136–137
 Kasulatan, mga, 55–61
     pagtuon sa, 59–60
     upat ka mga basahon sa, 56–59
 Katigulangan, pagtabang sa, mga, 293–97
 Kaugalingong pagkatawo, gipalambo sa kinabuhi sa wala pa dinhi sa yuta, mga, 12–13
 Kawanangan sa kangitngit, 337
 Konseho sa Langit, 13–14
 Kristo. *Tan-awa sa* Jesukristo
 Kumpisal, usa ka bahin sa paghinulsol, 135–36

L

Langitnon nga Amahan
     atong potensyal nga mahimong sama sa, 11
     buhat ug himaya sa, 7
     katawhan gihimo diha sa Iyang hitsura, 7
     katinuod sa, 5, 7
     kinaiya, mga, 7
     lawas sa, 7
 Magmamando sa tanang mga butang, 5
     pagka-amahan sa, 11
     pagkasayud sa, 8
     pahayag kabahin sa atong pakigrelasyon ngadto sa, ni Joseph F. Smith, 11
     pahayag kabahin sa tulumanon isip atong Amahan, ni Joseph Smith, 5, 7
 Tiglalang sa tanang mga butang, 5

tinguha sa, nga kita mopalambo sa mga kalidad nga Siya aduna, 13–15

Lucifer. *Tan-awa sa* Satanas
 Lugas, mga, 209

M

Manluluwas. *Tan-awa sa* Jesukristo
 Melchizedek Priesthood
     katungdanan ug mga buluhaton sa, mga, 94–96
     korum sa, mga, 96–98
     Tan-awa usab sa Aaronic Priesthood; Priesthood
 Milagro, gasa sa pagbuhat, mga, 158
 Milenyum, 325–30
     pahayag kabahin sa, ni Brigham Young, 320–21
     pahayag kabahin sa, ni John Taylor, 328–29
 Misyonaryo nga buhat, 233–41
     pahayag kabahin sa, ni Ezra Taft Benson, 236–37
 Mopasaylo sa uban, usa ka bahin sa paghinulsol, 136
 Motuo sa pagpamatuod sa uban, gasa sa, 157

N

Napulog Duha ka mga Apostoles, paghukom pinaagi sa, 334–35
Tan-awa usab sa Apostol

O

Ordinansa, mga
     gipahiuli, 120–21
     timailhan sa tinuod nga Simbahan, 110

P

- Pag-ampo, 41–46
kanus-a mag-ampo, 43–44
nganong mag-ampo kita, 41–43
unsa nga paagi tubagon ang
pag-ampo, 45–46
unsang paagi nga mag-ampo,
44–45
- Pagbiya sa sala, usa ka bahin sa
paghinulsol, 135
- Pagbugkos, gahum sa, gipahiuli
pinaagi ni Elijah, 315
- Paghatag, 229
pahayag kabahin sa, ni
Stephen L Richards, 229
- Paghinulsol
baruganan sa, mga, 134
ipasabut sa, 133
karon mao ang panahon
alang sa, 138
pahayag kabahin sa, ni
Spencer W. Kimball, mga,
134, 137, 288
panalangin gikan sa, mga,
137–38
panginahanglan alang sa,
131–32
- Paghubad, gasa sa, 155
- Paghubad sa mga pinulongan,
gasa sa, 154
- Paghukom
Katapusan nga, 331–38
mga pulong, mga buhat, ug
mga hunahuna gamiton sa,
mga, 333
pag-andam alang sa, 337
pinaagi ni Jesukristo, 335
rekord gamiton sa, mga, 334–35
- Paghukom sa Dios, mga, 331, 333
- Pag-ila sa mga sala, usa ka bahin
sa paghinulsol, 134
- Pagkahibalo nga si Jesukristo mao
ang Anak sa Dios, gasa sa,
156–57
- Pagkamasinupakon, mga resulta sa,
253–54
- Pagkamasulundon, 249–55
bunyang nagpakita sa, 142
pahayag kabahin sa, ni
Joseph Smith, 252
- Pagkamatinuoron, 221–26
pahayag kabahin sa, ni
Brigham Young, 221
pahayag kabahin sa, ni
Joseph F. Smith, 225
pahayag kabahin sa, ni
Mark E. Petersen, 223
- Pagkapukan, ang, 35–36
resulta sa, mga, 35–36
- Pagkatapulan, 194–95
- Pagkatawo, atong panahon ug
dapit sa, pinili sa Langitnong
Amahan, 13
- Pagkumpirma. *Tan-awa sa*
Gasa sa Espiritu Santo
- Paglahutay ngadto sa katapusan,
mga panalangin nga madawat
sa, 344–45
- Paglalang
nagpakita sa gugma sa Dios, 30
pagpatuman sa, 27–29
pinaagi ni Jesukristo, 27–29
- Pagpadayag, usa timailhan sa
tinuod nga Simbahan, 107, 108
- Pagpahiuli, usa ka bahin sa
paghinulsol, 136
- Pagpahiuli sa Simbahan
gipanagna, 113, 117
-

-
- pinaagi kang Joseph Smith,
117–21
- Pagpamakak, 223–24
- Pagpamatuod, pahayag kabahin
sa, ni David O. McKay, 156–57
- Pagpanagna, gasa sa, 157
- Pagpangawat, 224
- Pagpang-ayo, gasa sa, 157–58
- Pagpanikas, 223–25
- Pagpasanay, gahum sa, 281–82
- Pagpuasa, 177–81
panalangin sa, mga, 180–81
tukma nga, 177–78
- Pagsulay, gikinahanglan alang sa
pag-uswag, 13–14
- Pagsulay, kinabuhi sa yuta usa ka,
13–14
- Pagtudlo
gasa sa, 156
gikan niini nga basahon, 1–4
- Pag-ula, 73–82
gikinahanglan alang sa
kaluwasan, 73
istorya ni Boyd K. Packer
naghulagway sa, 78–81
kaluwasan sa sala resulta sa,
77–81
- Kristo lamang ang
makapahigayon sa, 75
- Kristo nag-antus ug namatay sa
paghimo sa, 69–71], 75
- Pagkabanhaw ang resulta sa, 77
pahayag kabahin sa, ni
Joseph Fielding Smith, 133
Tan-awa usab sa Jesukristo
- Pag-uswag, gikinahanglan ang
kinabuhi dinhi sa yuta alang sa,
13–14
- Pahulay, 195, 210
- Pakigsaad
ni Abraham, 101–03
bag-o ug walay katapusan nga,
103–104
gibag-o pinaagi sa sakrament,
165–166
ipasabut sa, 99, 101
sa bunyag, 144–45
- Pamilya
kamahinungdanon sa, 257, 258
mahangturon nga, 257–62
malampuson nga, 260–61
pagsangkap alang sa, 192–93
pahayag kabahin sa, ni
David O. McKay, 258
pahayag kabahin sa, ni
Harold B. Lee, 260
pakigrelasyon sa, mga, 258–59
responsibilidad sa, mga, 263–70
- Panglawas, balaod sa Ginoo
kabahin sa. *Tan-awa sa*
Pulong sa Kaalam
- Paraiso
kalibutan sa espiritu, 302
pahayag kabahin sa, ni
Jedediah M. Grant, 302
pahayag kabahin sa, ni
Wilford Woodruff, 302
- Patay, mga ordinansa alang sa,
usa ka timailhan sa tinuod nga
Simbahan, 110
- Patriyarka, katungdanan ug mga
buluhaton sa, 95
- Patriyarkal nga mga panalangin,
12, 95, 159
pahayag kabahin sa, ni
Thomas S. Monson, 12
- Perlas nga Labing Bililhon, 58–59
- Pinulongan, gasa sa, mga, 154
-

Plano sa kaluwasan, 12–14, 27
 Presidente sa Simbahan, 47–49
     buhi nga propeta karon, 50
     mangulo sa Simbahan, 119–20
     pagpaluyo sa, 50–51
     pahayag kabahin sa, ni
         Wilford Woodruff, 50
     panalangin sa pagtuman sa,
         51–52
Tan-awa usab sa Propeta, mga
 Priest, katungdanan ug mga
     buluhaton sa, 93–94
 Priesthood, 83–88
     dibisyon sa, mga, 89–91
     ipasabut sa, 83
     mga yawe sa, 91–92
     organisasyon sa, 89–98
     pahayag kabahin sa, ni
         Joseph F. Smith, 91–92
     panalangin sa paggamit sa
         tukma nga paagi, mga, 88
     panginahanglan alang sa, 85
     unsang paagi ang mga lalaki
         modawat sa, 85–86
     unsang paagi nga tukma ang
         paggamit sa, 87
Tan-awa usab sa Aaronic
     Priesthood; Melchizedek
     Priesthood
 Propeta, mga, 47–53
     Dios nagtawag sa tanan nga
         mga panahon, 49
     giorden nang daan, 12
     pulong sa, mga kasulatan,
         mga, 59
     tinugyanan sa Dios dinhi sa
         yuta, mga, 47
 Prutas, 209
 Pulong, kita pagahukman pinaagi
     sa, mga, 333

Pulong sa Kaalam, 207–12
     pahayag kabahin sa, ni
         Heber J. Grant, 211

R

Rekord, kita pagahukman pinaagi
     sa, mga, 334–35

S

Sakrament, 163–68
     kinaiya kon moambit, 166–67
     Kristo mipasiugda sa, 163, 164
     pagpahigayon sa, 164–65
     pakigsaad nga gibag-o pinaagi
         sa, mga, 165–66
 Sakripisyo, 183–89
 Sala
     kahulugan sa, 131, 133
     tanan makasala, 131, 133
 Satanas
     gisalikway gawas sa langit, 19
     gusto nga kita molapas sa
         balaod sa kaputli, 284–87
     mitintal kang Eva, 34–35
     mosundog sa mga gasa sa
         Espiritu, 160
     mosupak sa maayo, 24–25
     motintal kanato, 19
     nakig-away batok ni Jesus didto
         sa langit, 19
     nanguha sa pagkuha sa
         kagawasan sa pagpili, 17–18
     pagabuhian sulod sa mubo nga
         panahon sa katapusan sa
         Milenyum, 330
     pagapuson panahon sa
         Milenyum, 328
 Serbisyo, 199–205, 231
     pahayag kabahin sa, ni
         Spencer W. Kimball, 200

Seventy, katungdanan ug mga
 buluhaton sa, 95
 Simbahan ni Jesukristo
 apostasiya gikan sa, 111–12
 awtoridad sa, 108, 118
 butang nga nagpaila sa, mga,
 107–11
 didto sa Amerika, 111
 gipahiuli, dili na gayud
 pagalumpagon, 121–22
 karon, 115–22
 nahimong miyembro sa,
 pinaagi sa bunyag, 142
 naorganisar pinaagi ni
 Joseph Smith, 119–20
 organisayon sa, 109–10, 119–20
 pagpadayag sa, 107, 108
 pagpahiuli sa, gipanagna, 113,
 117
 sa unang mga panahon, 107–14
 Smith, Joseph
 kamatuoran gipahiuli pinaagi ni,
 120–21
 Simbahan gipahiuli pinaagi ni,
 117–21
 Stake, 120

T

Tabako, 208
 Tabil motabon sa panumduman
 sa langitnon nga panimalay, 12
 Talento, mga
 gipalambo sa kinabuhi sa wala
 pa dinhi sa yuta, 12
 pagpalambo, 243–47
 pahayag kabahin sa pagka-
 may tulubagon alang sa,
 ni Joseph F. Smith, 246

pahayag kabahin sa pagpa-
 lambo sa, ni Heber J. Grant,
 245–46
 pahayag kabahin sa
 pagpalambo sa, ni
 Marvin J. Ashton, 245
 Tanaman sa Eden, 34
 Tawo
 anak sa Dios, 11
 gilalang diha sa hitsura sa Dios,
 7
 nagmando sa ibabaw sa mga
 linalang sa Dios, 5
 pahayag ni Joseph F. Smith
 kabahin sa balaang
 pagkaginikanan sa, 11
 tawo sa pakigsaad, mga, 99–105
 Teacher, katungdanan ug mga
 buluhaton sa, 93
 Telestial nga himaya, 336
 Templo, mga
 buhat gipahigayon sa, 291–97
 buhat gipahigayon sa, panahon
 sa Milenyum, 320, 327–28
 mahangturong kaminyoon
 gipahigayon sa, 273–74
 Terrestrial nga himaya, 336
 Timailhan sa mga panahon, mga.
Tan-awa sa Ikaduhang Pag-anhi
 ni Jesukristo
 Tintasyon, pagbuntog,
 pahayag kabahin sa, ni
 Gordon B. Hinckley, mga, 285
 Trabaho, 191–97, 210
 pahayag kabahin sa, ni
 David O. McKay, 196
 pahayag kabahin sa, ni
 Heber J. Grant, 192

Trigo, 209

Tsa, 208

U

Unang Kapangulohan, 119–20

Unang mga baruganan ug mga
ordinansa, 110

gidala og balik diha sa ilang

kahingpitan pinaagi sa

Pagpahiuli, 120–21

Utanon, mga, 209

W

Ward, mga, 120

Y

Yawa. *Tan-awa sa* Satanas

ANG SIMBAHAN NI
JESUKRISTO
SA MGA SANTOS
SA ULAHING MGA ADLAW

CEBUANO

4 02061 95853 3

06195 853